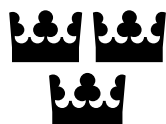

Samhällsekonomi och finansförvaltning

2

Förslag till statens budget för 2016

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling.....	14
2.3	Mål för utgiftsområdet	16
2.4	Resultatredovisning	17
2.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	17
2.4.2	Resultat.....	17
2.4.3	Politikens inriktning.....	17
3	Finansmarknad.....	19
3.1	Omfattning.....	19
3.2	Mål för finansmarknadsområdet.....	19
3.3	Resultatredovisning	20
3.3.1	Resultat för det finansiella systemet.....	22
3.3.2	Resultat för effektiviteten i den statliga finansförvaltningen.....	31
3.3.3	Myndigheternas uppgifter, medel för att nå målen och vissa resultat	34
3.3.4	Analys och slutsatser	38
3.4	Politikens inriktning.....	39
3.4.1	Insatser för att nå målet för det finansiella systemet.....	39
3.4.2	Insatser för att nå målet om en hållbar utveckling.....	43
3.4.3	Insatser för att nå målet om en effektiv finansförvaltning.....	44
3.4.4	Finansmarknadsforskning	44
3.4.5	AP-fonderna reformeras.....	45
3.5	Budgetförslag	45
3.5.1	1:11 Finansinspektionen.....	45
3.5.2	1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter ..	46
3.5.3	1:12 Riksgäldskontoret.....	47
3.5.4	1:16 Finansmarknadsforskning.....	48
3.5.5	Krediter till Sjunde AP-fonden.....	49
4	Statlig förvaltningspolitik	51
4.1	Omfattning.....	51
4.2	Mål	51

4.3	Resultatredovisning.....	51
4.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	51
4.3.2	Statsförvaltningens utveckling.....	51
4.3.3	Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder.....	52
4.3.4	Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet.....	55
4.3.5	Analys och slutsatser.....	58
4.4	Politikens inriktning.....	59
4.5	Budgetförslag.....	61
4.5.1	1:1 Statskontoret	61
4.5.2	1:2 Kammarkollegiet	61
4.5.3	1:8 Ekonomistyrningsverket.....	63
4.5.4	1:18 Statens servicecenter	64
5	Statliga arbetsgivarfrågor	67
5.1	Omfattning	67
5.2	Mål.....	67
5.3	Resultatredovisning.....	67
5.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	67
5.3.2	Resultat	68
5.3.3	Analys och slutsatser.....	85
5.4	Politikens inriktning.....	86
5.5	Budgetförslag.....	87
5.5.1	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	87
5.5.2	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	88
6	Offentlig upphandling.....	91
6.1	Omfattning	91
6.2	Mål.....	91
6.3	Resultatredovisning.....	91
6.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	91
6.3.2	Resultat	92
6.3.3	Analys och slutsatser.....	97
6.4	Politikens inriktning.....	98
6.5	Budgetförslag.....	101
6.5.1	1:17 Upphandlingsmyndigheten	101
7	Statistik.....	103
7.1	Omfattning	103
7.2	Mål och villkor för området.....	103
7.3	Resultatredovisning.....	103
7.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	103
7.3.2	Resultat	104
7.3.3	Analys och slutsatser.....	110
7.4	Politikens inriktning.....	111
7.5	Budgetförslag.....	111
7.5.1	1:9 Statistiska centralbyrån	111
8	Prognos- och uppföljningsverksamhet.....	113
8.1	Omfattning	113
8.2	Mål för området.....	113
8.3	Resultatredovisning.....	113
8.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	113

8.3.2	Resultat	113
8.3.3	Analys och slutsatser	117
8.4	Politikens inriktning	118
8.5	Budgetförslag	119
8.5.1	1:6 Finanspolitiska rådet	119
8.5.2	1:7 Konjunkturinstitutet	119
9	Fastighetsförvaltning	121
9.1	Omfattning	121
9.2	Mål	121
9.3	Resultatredovisning	122
9.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	122
9.3.2	Resultat	122
9.3.3	Analys och slutsatser	125
9.4	Politikens inriktning	125
9.5	Budgetförslag	126
9.5.1	Statens fastighetsverk	126
9.5.2	1:10 Bidragsfastigheter	128
9.5.3	Fortifikationsverket	129
10	God redovisningssed för företag och organisationer	133
10.1	Omfattning	133
10.2	Mål för god redovisningssed för företag och organisationer	133
10.3	Resultatredovisning	133
10.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	133
10.3.2	Resultat	133
10.3.3	Analys och slutsatser	135
10.4	Politikens inriktning	135
10.5	Budgetförslag	135
10.5.1	1:13 Bokföringsnämnden	135
11	Riksrevisionen	137
11.1	Riksrevisionen	137
11.2	Mål för Riksrevisionen	137
11.2.1	Uppgifter	137
11.2.2	Verksamhetsmål	138
11.3	Resultatredovisning	138
11.3.1	Resultat	138
11.3.2	Analys och slutsatser	139
11.4	Revisionens iakttagelser	139
11.5	Budgetförslag	139
11.5.1	1:15 Riksrevisionen	139
12	Vissa medlems- och garantiavgifter	143
12.1	Omfattning	143
12.2	Mål, indikatorer och resultat	143
12.3	Budgetförslag	145
12.3.1	1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter	145

Bilagan Statsförvaltningens utveckling

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	14
Tabell 2.2 Specifikation av beräknade och föreslagna ram- och anslagsförändringar..	15
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2016–2019. Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	16
Tabell 3.1 Ärendestatistik bank och finans, 2010–2014.....	26
Tabell 3.2 Finansiell folkbildning.....	29
Tabell 3.3 Finansinspektionens varningslista.....	30
Tabell 3.4 Antal betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalningssystem.....	32
Tabell 3.5 Utestående garantier, tillgångar och förväntad förlust 2010–2014.....	33
Tabell 3.6 Utestående lån, tillgångar och förväntad förlust.....	33
Tabell 3.7 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret.....	34
Tabell 3.8 Finansinspektionens kostnader för olika verksamheter, 2012–2014.....	34
Tabell 3.9 Företagens omdöme om Finansinspektionen, 2012–2014.....	36
Tabell 3.10 Fördelning av Riksgäldskontorets förvaltningskostnader 2012–2014.....	37
Tabell 3.11 Stabilitetsfonden vid utgången av 2014.....	37
Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen.....	45
Tabell 3.13 Offentligrättslig verksamhet.....	45
Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:11 Finansinspektionen.....	46
Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter.....	46
Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter.....	46
Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret.....	47
Tabell 3.18 Riksgäldskontorets garanti- och utlåningsverksamhet.....	47
Tabell 3.19 In- och utlåningsverksamheten i statens internbank.....	48
Tabell 3.20 Insättningsgaranti och investerarskydd.....	48
Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:12 Riksgäldskontoret.....	48
Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning.....	48
Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:16 Finansmarknadsforskning.....	49
Tabell 3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Finansmarknadsforskning..	49
Tabell 4.1 Kostnader för statens egen verksamhet.....	52
Tabell 4.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret.....	61
Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Statskontoret.....	61
Tabell 4.4 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet.....	61
Tabell 4.5 Offentligrättslig verksamhet.....	62
Tabell 4.6 Uppdragsverksamhet.....	62
Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:2 Kammarkollegiet.....	62
Tabell 4.8 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket.....	63

Tabell 4.9 Offentligrättslig verksamhet.....	63
Tabell 4.10 Uppdragsverksamhet.....	63
Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:8 Ekonomistyrningsverket	64
Tabell 4.12 Anslagsutveckling 1:18 Statens servicecenter	64
Tabell 4.13 Uppdragsverksamhet.....	64
Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:18 Statens servicecenter	65
Tabell 5.1 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp.....	70
Tabell 5.2 Ärenden vid Statens ansvarsnämnd 2012–2014	72
Tabell 5.3 Ärenden vid Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd 2012–2014	72
Tabell 5.4 Ärenden vid Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor 2012–2014	72
Tabell 5.5 Ärenden vid Statens överklagandenämnd 2012–2014	73
Tabell 5.6 Anmälda till Trygghetsstiftelsen 2012–2014	74
Tabell 5.7 De som lämnat Trygghetsstiftelsen 2012–2014	74
Tabell 5.8 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2014.....	76
Tabell 5.9 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012–2014.....	76
Tabell 5.10 Fördelningen den 3 september 2015 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt	78
Tabell 5.11 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt befolkningen i arbetsför ålder 2012–2014.....	80
Tabell 5.12 Sjukfrånvaron inom olika verksamhetsområden 2012–2014.....	82
Tabell 5.13 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2012–2014	83
Tabell 5.14 Deltagande vid Värdegrundsforum sedan inrättandet av Värdegrundsdelegationen 2013.....	84
Tabell 5.15 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2012–2014	85
Tabell 5.16 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	87
Tabell 5.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	88
Tabell 5.18 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	88
Tabell 5.19 Uppdragsverksamhet.....	88
Tabell 5.20 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	89
Tabell 5.21 Beviljad respektive utnyttjad övrig kredit av SPV 2012–2014	89
Tabell 6.1 Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling.....	92
Tabell 6.2 Anslagsutveckling 1:17 Upphandlingsmyndigheten	101
Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:17 Upphandlingsmyndigheten	101
Tabell 7.1 Resultatindikatorer	104
Tabell 7.2 Väsentliga uppgifter för SCB:s verksamhet	104
Tabell 7.3 Fördelning av extra kvalitetsmedel 2010–2014.....	107
Tabell 7.4 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån.....	111
Tabell 7.5 Uppdragsverksamhet.....	112
Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:9 Statistiska centralbyrån..	112
Tabell 8.1 Prognosprecision för BNP-tillväxt	114
Tabell 8.2 Prognosprecision för arbetslöshet	115
Tabell 8.3 Prognosprecision för KPI-inflation.....	115
Tabell 8.4 Prognosavvikelse jämförelse ESV och regeringen	116
Tabell 8.5 ESV:s prognosavvikelse för statens inkomster.....	117
Tabell 8.6 ESV:s prognosavvikelse för Takbegränsade utgifter	117
Tabell 8.7 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet	119

Tabell 8.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:6 Finanspolitiska rådet.....	119
Tabell 8.9 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet	119
Tabell 8.10 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:7 Konjunkturinstitutet	119
Tabell 9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom.....	122
Tabell 9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning	122
Tabell 9.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk.....	123
Tabell 9.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket.....	123
Tabell 9.5 Utveckling av hyresintäkter för SFV	123
Tabell 9.6 Utveckling av hyresintäkter för FortV	123
Tabell 9.7 Utveckling av driftkostnaderna för SFV.....	123
Tabell 9.8 Utveckling av driftkostnaderna för FortV.....	123
Tabell 9.9 Utveckling av underhållskostnaderna för SFV.....	123
Tabell 9.10 Utveckling av underhållskostnaderna för FortV	124
Tabell 9.11 Utveckling av driftnettot för SFV.....	124
Tabell 9.12 Utveckling av driftnettot för FortV.....	124
Tabell 9.13 Utveckling av vakansgraden för SFV	124
Tabell 9.14 Utveckling av vakansgraden för FortV	124
Tabell 9.15 Utveckling avseende kundnöjdheten för SFV.....	124
Tabell 9.16 Utveckling avseende kundnöjdheten för FortV.....	124
Tabell 9.17 Utveckling av energianvändningen för SFV	125
Tabell 9.18 Utveckling av energianvändningen för FortV	125
Tabell 9.19 Utveckling avseende nöjda medarbetare för SFV	125
Tabell 9.20 Utveckling avseende nöjda medarbetare för FortV	125
Tabell 9.21 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2016-2019.....	127
Tabell 9.22 Statens fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor 2016–2018.....	127
Tabell 9.23 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk.....	128
Tabell 9.24 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter	128
Tabell 9.25 Härledning av anslagsnivån 2016–2019, för 1:10 Bidragsfastigheter	128
Tabell 9.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter.....	129
Tabell 9.27 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2016-2019.....	129
Tabell 9.28 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2016–2018.....	130
Tabell 9.29 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket.....	131
Tabell 10.1 Normgivningsprojektens status 2014	134
Tabell 10.2 Resultatindikatorer för Bokföringsnämndens verksamhet.....	134
Tabell 10.3 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden	135
Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:13 Bokföringsnämnden ...	135
Tabell 11.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2014)	139
Tabell 11.2 Anslagsutveckling 1:15 Riksrevisionen.....	139
Tabell 11.3 Offentlighetsrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558	140
Tabell 11.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag	140
Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:15 Riksrevisionen.....	140
Tabell 12.1 Anslagsutveckling 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter	145
Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter.....	145

Diagramförteckning

Diagram 3.1 Svenska bankers marknadsfinansiering, 2001–2014.....	22
Diagram 3.2 Storbankernas genomsnittliga likviditetstäckningsgrad, 2011–2014	23
Diagram 3.3 Storbankernas kapitaltäckningsgrad som andel av riskvägda tillgångar, 2010–2014	23
Diagram 3.4 Solvenskvot försäkringsföretag, 2009–2014.....	24
Diagram 3.5 Hushållens skuldsättning, 1980–2015.....	24
Diagram 3.6 Amorteringsvilja efter belåningsgrad, 2011–2014.....	25
Diagram 3.7 Hushållens räntekvot efter skatt, 1993–2014	25
Diagram 3.8 Finansiellt stressindex (CISS), 1996–2014	25
Diagram 3.9 Okonsoliderad statsskuld, 1970–2014	26
Diagram 3.10 Kundnöjdhet värdepapper, bolån och livförsäkring	26
Diagram 3.11 Bruttomarginal på nya tremånaderslån	27
Diagram 3.12 Storbankernas avkastning på eget kapital storbanks	28
Diagram 3.13 Volymviktade belåningsgrader.....	28
Diagram 3.14 Andel av bolånestocken, belåning > 85 %	28
Diagram 3.15 E-fakturor och internetbetalningar	29
Diagram 3.16 Myndigheternas betyg för kvalitet och service.....	32
Diagram 3.17 Tid och kostnad operativ tillsyn, 2009–2014.....	35
Diagram 3.18 Regelgivning, aktiviteter 2010–2014	35
Diagram 5.1 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2009 och 2014	75
Diagram 5.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2014.....	77
Diagram 5.3 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2005–2014. Visar även fördelningen exkl. Forsvarsmakten	78
Diagram 5.4 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2005–2014	79
Diagram 5.5 Sjukfrånvaro totalt och uppdelat på kön och ålder 2012–2014	82
Diagram 5.6 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2005–2014	84

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner målen för finansmarknadsområdet (avsnitt 3.2)
2. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 76 000 000 kronor 2017–2019 (avsnitt 3.5.4),
3. bemyndigar regeringen att för 2016 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 40 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 2 500 000 kronor, (avsnitt 3.5.5),
4. bemyndigar regeringen att för 2016 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter (avsnitt 4.5.3),
5. bemyndigar regeringen att för 2016 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen (avsnitt 5.5.2),
6. godkänner investeringsplanen för Statens fastighetsverk för 2016–2019 (avsnitt 9.5.1),
7. bemyndigar regeringen att för 2016 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 14 300 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m. (avsnitt 9.5.1),
8. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2017 (avsnitt 9.5.2),
9. godkänner investeringsplanen för Fortifikationsverket för 2016–2019 (avsnitt 9.5.3),
10. bemyndigar regeringen att för 2016 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 700 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler (avsnitt 9.5.3),
11. för budgetåret 2016 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionen föreslår att riksdagen

12. bemyndigar Riksrevisionen att för 2016 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 15 000 000 kronor (avsnitt 11.3.2),
13. för budgetåret 2016 anvisar ett anslag under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för Riksrevisionen enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Statskontoret	88 564
1:2	Kammarkollegiet	53 334
1:3	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	12 150
1:4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
1:5	Statliga tjänstepensioner m.m.	12 426 000
1:6	Finanspolitiska rådet	9 688
1:7	Konjunkturinstitutet	61 827
1:8	Ekonomistyrningsverket	163 617
1:9	Statistiska centralbyrån	552 406
1:10	Bidragsfastigheter	195 500
1:11	Finansinspektionen	491 044
1:12	Riksgäldskontoret	307 420
1:13	Bokföringsnämnden	10 519
1:14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2 370
1:15	Riksrevisionen	319 661
1:16	Finansmarknadsforskning	29 919
1:17	Upphandlingsmyndigheten	82 850
1:18	Statens servicecenter	3 000
Summa		14 812 312

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar politiken för finansmarknaden och den statliga förvaltningspolitiken.

Utgiftsområdet är indelat i samma delavsnitt som tidigare år, nämligen:

- 3 Finansmarknaden,
- 4 Statlig förvaltningspolitik,
- 5 Statliga arbetsgivarfrågor,
- 6 Offentlig upphandling,
- 7 Statistik,
- 8 Prognos- och uppföljningsverksamhet,
- 9 Fastighetsförvaltning,
- 10 God redovisningssed,
- 11 Riksrevisionen, samt
- 12 Vissa medlems- och garantiavgifter.

Utgifter för transfereringar utgör ca 83 procent av den anslagsfinansierade verksamheten genom främst anslaget 1:15 *Statliga tjänstepensioner m.m.*

Verksamhetsutgifter för ett femtontal myndigheter under riksdag och regering utgör 17 procent av utgiftsområdets anslagsmedel.

Myndigheter inom utgiftsområdet är Statistiska centralbyrån, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Fortifikationsverket, Statens fastighetsverk, Riksrevisionen, Statens tjänstepensionsverk, Kammarkollegiet, Statens servicecenter, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Upphandlingsmyndigheten, Konjunkturinstitutet, Arbetsgivarverket, Finanspolitiska rådet och Bokföringsnämnden.

Därutöver ingår ett tiotal nämnder m.m. inom främst det arbetsgivarpolitiska området.

Drygt en tredjedel av utgiftsområdets myndigheter finansieras i huvudsak via avgifter.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
1:1 Statskontoret	84	93	91	89	90	91	94
1:2 Kammarkollegiet	71	54	54	53	54	55	57
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	8	9	9	12	14	18	18
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2	2	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	11 857	12 221	12 131	12 426	12 647	13 002	13 472
1:6 Finanspolitiska rådet	10	10	9	10	10	10	10
1:7 Konjunkturinstitutet	61	61	60	62	63	64	64
1:8 Ekonomistyrningsverket	114	153	150	164	159	162	152
1:9 Statistiska centralbyrån	541	545	538	552	559	569	581
1:10 Bidragsfastigheter	330	340	331	196	193	190	190
1:11 Finansinspektionen	408	451	442	491	496	504	514
1:12 Riksgäldskontoret	253	304	275	307	310	314	320
1:13 Bokföringsnämnden	9	10	10	11	10	10	10
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	2	2	2	2	2	2	2
1:15 Riksrevisionen	301	314	319	320	323	329	336
1:16 Finansmarknadsforskning	28	30	29	30	30	30	30
1:17 Upphandlingsmyndigheten		0	0	83	84	85	87
1:18 Statens servicecenter		0	0	3	3	0	0
<i>Äldreanlag</i>							
2014 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	42	0		–	–	–	–
Totalt för UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 122	14 601	14 453	14 812	15 050	15 440	15 940

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Som framgått av skrivelsen Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101), uppgick utfallet för utgiftsområdet 2014 till 14 122 miljoner kronor och blev därmed 1 miljon kronor lägre än anvisade medel i statens budget. Jämfört med 2013 blev utfallet 1 930 miljoner kronor (12,0 procent) lägre, främst beroende på en större engångspost, 2013 års kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken på 2 517 miljoner kronor.

Större nominella avvikelser mellan anvisade medel och utfall 2014 fanns främst bland utgiftsområdets största anslag. Anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* hade ett utfall som var 93 miljoner kronor högre än anvisade medel och övriga fem anslag hade utfall som var mellan 4 och 50 miljoner kronor lägre än anvisade medel.

Halvårsutfallet 2015 (7 204 miljoner kronor) var 167 miljoner kronor högre än motsvarande halvårsutfall 2014.

Prognosen för 2015 indikerar att anvisade medel under utgiftsområdet i stor utsträckning kommer att förbrukas.

Utgiftsområdet föreslås i denna proposition öka med cirka 210 miljoner kronor 2016, vilket är ca 262–282 miljoner kronor högre än vad som tidigare beräknats för 2016. I samband med regeringens och riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2015 beräknades utgiftsområdet minskas med 70 respektive 50 miljoner kronor 2016. Ändrad indelning av utgiftsområdet innebar samtidigt att utgiftsområdet beräknades öka med 77 miljoner kronor.

Tabell 2.2 Specifikation av beräknade och föreslagna ram- och anslagsförändringar

Miljoner kronor

	Tidigare beräknat för 2016 ¹	Nya förslag i BP16	Nettoförändring 2016
1:1 Statskontoret		-1	-1
1:2 Kammarkollegiet	-4,5	2,4	-2,1
1:3 Fls avgifter till EU:s myndigheter		5	5
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	78	127	205
1:7 Konjunkturinstitutet		1	1
1:8 Ekonomistyrningsverket	-16	19,5	3,5
1:9 Statistiska centralbyrån	-6,5	0,9	-5,6
1:10 Bidragsfastigheter	-150	6	-144
1:11 Finansinspektionen	33		33
1:13 Bokföringsnämnden		0,7	0,7
1:17 Upphandlingsmyndigheten	(76,5)	5,5	82
1:18 Statens servicecenter		3	3
Finansiering prioriterade satsningar (PLO-anslag)	-4,4		-4,4
PL016-förändring	20	15	35
Summa	-50 (27)	185	219

¹ Riksdagens beslut om prop. 2014/15:1, utg.omr 2, bet. 2014/15:FIU2, rskr. 2014/15:78 samt prop. 2014/15:100, bet. 2014/15:KU17, rskr. 2014/15:233.

Anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* föreslås öka med 127 miljoner kronor, jämfört med vad som tidigare beräknats för 2016. Huvudorsaken är att den retroaktiva regleringen av pensionskostnadsbidrag till KPA Pension avseende kommunaliserad verksamhet förväntas bli högre och kommer att belasta anslaget även under 2016. Ökningen i övrigt 2016 beror till stor del på volymökningar, bl.a. för bruttosamordnade tjänstepensioner där storleken på tjänstepensionen är beroende av hur den allmänna pensionen utvecklas. Vidare har SPV ändrat sina redovisningsprinciper så att icke försäkringstekniskt beräknade premier som hittills redovisats mot anslaget, och har bidragit till att minska anslagsbelastningen, fr.o.m. 2016 i stället kommer att redovisas mot inkomsttitel. Effekten blir att såväl utgifterna på anslaget som inkomsterna på inkomsttiteln ökar (se avsnitt 5.5.2).

Anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* minskas plan enligt med 150 miljoner kronor när tidsbegränsade tillskott föreslås upphöra fr.o.m. 2016. Vidare föreslås anslaget ökas med 6 miljoner kronor för att uppföra en minnesvård efter flodvågskatastrofen i Sydostasien 2004

(avsnitt 9.5.2). Av samma skäl föreslås anslaget öka i propositionen Höständeringsbudget för 2015.

Motsvarande 77 miljoner kronor årligen överförs från utgiftsområde 24 Näringsliv och anslaget 1:15 Konkurrensverket till nya anslaget 1:17 *Upphandlingsmyndigheten* i enlighet med riksdagens beslut (prop. 2014/15:100, bet. 2014/15:KU17, rskr. 2014/15:233). Vidare föreslås anslaget öka med 5,5 miljoner kronor årligen för Tidig dialog (avsnitt 6.5.1).

Anslaget 1:11 *Finansinspektionen* föreslås öka plan enligt med 33 miljoner kronor fr.o.m. 2016 i enlighet med beslut i budgetpropositionen för 2014 (avsnitt 3.5.1).

Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* föreslås plan enligt minska med ca 4,4 miljoner kronor främst till följd av att uppdraget att vara värmyndighet för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd upphört samt minskning av medel för insyn i finansiering av partier. Vidare föreslås anslaget öka med 2 miljoner kronor årligen för att slutföra kvarvarande avvecklingsfrågor i samband med att myndighet avvecklas. Anslaget föreslås även öka med 0,4 miljoner kronor för uppgifter avseende tolkar och översättare (avsnitt 4.5.3).

Anslaget 1:1 *Statskontoret* föreslås minska med 1 miljon kronor under tre år för uppdrag till Södertörns högskola att utveckla utbildningsinsatser inom förvaltningspolitik (avsnitt 4.5.1).

Anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* föreslås tillfälligt öka med 4 miljoner kronor (netto) när medel för EU-revision avseende tidigare respektive ny programperiod successivt fasas ut respektive in. Därutöver minskar anslaget plan enligt med cirka 1 miljon kronor pga. Open Peppol m.m. (avsnitt 4.5.4).

Anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* tidsbegränsade medel (5 miljoner kronor per år) 2012–2015 för utveckling av indikatorer för innovation upphör plan enligt. Vidare föreslås anslaget ökas tillfälligt med 0,9 miljoner kronor 2016, varav 0,3 miljoner kronor permanent för framtagande av statistik över cirkulär migration (avsnitt 7.5.1).

Anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter* föreslås öka med 5 miljoner kronor 2016, 7,2 miljoner kronor 2017 och 10,4 miljoner kronor fr.o.m. 2018 på grund av höjda avgifter till de tre EU-myndigheterna (avsnitt 3.5.2).

Anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* föreslås tillfälligt 2015–2018 öka med 1 miljon kronor

årligen för att utveckla en s.k. dynamisk stokastisk allmänjämviktsmodell (DSGE-modell, se avsnitt 8.5.2). Av samma skäl föreslås anslaget öka i propositionen Höständringsbudget för 2015.

Ett nytt anslag 1:18 *Statens servicecenter* föreslås anvisas 3 miljoner kronor tillfälligt 2016 och 2017 för ett uppdrag om myndighetsorganisationen (avsnitt 4.5.2).

Anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* föreslås ökas med 0,7 miljoner kronor engångsvis 2016 för normgivningsarbete med anledning av ny lagstiftning på bokföringsområdet (avsnitt 10.5.1).

**Tabell 2.3 Härledning av ramnivån 2016–2019.
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	14 600	14 600	14 600	14 600
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	35	58	94	135
Beslut	-120	-133	-136	-135
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-151	-108	-15	93
Volymer	386	564	826	1 188
Överföring till/från andra utgiftsområden	93	99	101	89
Övrigt	-30	-30	-30	-30
Ny ramnivå	14 812	15 050	15 440	15 940

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Utgiftsområdet ökar även till följd av pris- och löneomräkning av ett tiotal förvaltningsanslag, men ökningen är ca 15 miljoner kronor högre än vad som tidigare beräknats för 2016.

I syfte att bidra med finansiering till prioriterade satsningar föreslås vidare en planlig minskning med ca 4 miljoner kronor av vissa förvaltningsanslag fr.o.m. 2016 i proportion till anslagens storlek.

Sammantaget innebär budgetförslaget att en tredjedel¹ av utgiftsområdets anslag föreslås nominell förändrade eller endast påverkas av pris- och löneomräkning samt tidigare års aviserade anslagsförändringar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen för utgiftsområdet redovisas nedan. I avsnitt 3.2 föreslår regeringen nya mål för finansmarknadsområdet.

Finansmarknaden

- Ett stabilt finansiellt system som präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter (prop. 2012/13:1, utg.omr. 2, bet. 2012/13:FiU2, rskr. 2012/13:132).
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt och kostnaderna för statsskulden ska minimeras på lång sikt med beaktande av riskerna i förvaltningen. (prop. 2012/13:1, utg.omr. 2, bet. 2012/13:FiU2, rskr. 2012/13:132).

Statlig förvaltningspolitik

- En innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

För övriga delområden inom utgiftsområdet, avsnitt 5–12, finns inga av riksdagen beslutade mål. De mål som är beslutade av regeringen, eller i förekommande fall Riksrevisionen, redovisas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

¹ Anslagen 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*, 1:6 *Finanspolitiska rådet*, 1:12 *Riksgäldskontoret*, 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*, 1:15 *Riksrevisionen* samt anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning*.

2.4 Resultatredovisning

2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I avsnitt 3.3.1 redovisas ett urval indikatorer kopplade till det nuvarande målet för det finansiella systemet och i avsnitt 4.3.1 indikatorer för att bedöma statsförvaltningens utveckling avseende effektivitet och förtroende.

2.4.2 Resultat

Resultatredovisningen görs i avsnitt 3–12 och i bilagan Statsförvaltningens utveckling.

2.4.3 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdets båda riksdagsbundna mål redovisas i avsnitt 3.4 och 4.4. Även i efterföljande avsnitt redovisas politikens inriktning för regeringens delmål.

3 Finansmarknad

3.1 Omfattning

Området finansmarknad omfattar åtgärder för ett stabilt finansiellt system och en effektiv statlig finansförvaltning. Avsnittet innehåller bl.a. en redovisning av regeringens och myndigheters åtgärder för att uppnå målen för det finansiella systemet. I förhållande till tidigare år har resultatredovisningen utvecklats och knyts nu tydligt till gällande mål.

Regeringens myndigheter på området är Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. I syfte att stödja finansmarknadsforskningen finns ett särskilt anslag. För nämnda verksamheter redovisas budgetförslag. Därtill redovisas förslag till krediter för Sjunde AP-fonden.

3.2 Mål för finansmarknadsområdet

Regeringens förslag: Målen för finansmarknadsområdet ska vara:

1. Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
 2. Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
 3. Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.
-

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat om följande mål för det finansiella systemet (prop. 2012/13:1, utg. omr. 2, bet. 2012/13:FiU2, rskr. 2012/13:132):

- Ett stabilt finansiellt system som präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt och kostnaderna för statsskulden ska minimeras på lång sikt med beaktande av riskerna i förvaltningen.

I denna proposition föreslås att ett nytt mål läggs till och att ett av delmålen flyttas till annat utgiftsområde. Därutöver görs en redaktionell justering av det första målet som innebär en ökad enhetlighet.

Nytt mål

På finansmarknaderna sker en snabb utveckling där hållbarhetsaspekter i allt större utsträckning integreras i exempelvis finansiell analys, redovisning och kapitalallokering. De befintliga två målen för finansmarknadsområdet är alltför snävt formulerade genom att inte innefatta dessa aspekter och bör därför kompletteras med ett tredje mål om att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.

Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling genom att finansmarknadernas olika aktörer ska beakta miljömässiga, sociala och bolagsstyrningsmässiga aspekter. Både i Sverige och internationellt används inom området s.k. ESG-mål, (Environment, Social and

Governance) för att strukturera och tydliggöra ett ansvarsfullt agerande:

- Miljömässiga aspekter avser påverkan på miljö och klimat, och kan kopplas, exempelvis, till EU:s 2020-mål² eller målet om att den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst 2 grader Celsius jämfört med den förindustriella nivån.
- Den sociala aspekten innebär att hänsyn ska tas till frågor som rör socialt ansvarstagande, såsom mänskliga rättigheter och arbetstagar rättigheter.
- Bolagsstyrning syftar till styrningsfrågor och innefattar bl.a. att utforma en reglering avseende aktieägares rättigheter och frågor om ansvarsutkrävande för ledande befattningshavare.

Hållbar utveckling innebär i detta fall en utveckling som är hållbar på lång sikt miljömässigt, socialt och ekonomiskt, i enlighet med nys nämnda aspekter. De svenska miljömålen, i form av ett generationsmål och sexton miljö-kvalitetsmål som faststälts av riksdagen (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377), konkretiserar vad som krävs för att uppnå en miljömässigt hållbar utveckling.

Inom finansmarknadsområdet kan det bl.a. handla om att underlätta för sparare genom exempelvis miljömärkning av fonder, vilket underlättar för både privatpersoner, företag och institutionella investerare att göra medvetna val och bidra till en ansvarsfull utveckling. Det kan också handla om att använda verktygen på försäkringsmarknaden, t.ex. genom särskilt utformade försäkringsvillkor för riskreducering, bonus på premier eller nedsättning av självrisker, i syfte att främja hållbarhet. Vidare kan det avse kreditgivning till företag utifrån ett miljö- och hållbarhetsperspektiv.

Mot bakgrund av den vikt som både regering och riksdag fäster vid ett ansvarsfullt agerande och en hållbar utveckling bör därför även målen för finansmarknadsområdet i framtiden också omfattas av dessa aspekter. Målet är nytt och insatserna kommer därför att vara under

utveckling. De statliga medlen för att bidra till det föreslagna målet utgörs bl.a. av olika initiativ som regeringen kan ta för att bidra till målet. På sikt kan även myndigheternas insatser komma att bidra.

Flytt av delmål

För att öka tydligheten i resultatuppföljningen avseende statsskuldsförvaltningen bör den andra delen av målet för den verksamheten, ”statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt och kostnaderna för statsskulden ska minimeras på lång sikt med beaktande av riskerna i förvaltningen”, överföras till utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m. Den delen av målet överensstämmer med regleringen i 5 kap. 5 § budgetlagen (2011:203).

Den förda statsskuldspolitiken utvärderas av regeringen i en skrivelse till riksdagen vartannat år. Åren däremellan redovisar regeringen en preliminär utvärdering i budgetpropositionen. Den preliminära utvärderingen av statsskuldsförvaltningen lämnas därmed under utgiftsområde 26. Överföringen av delmålet för statsskuldsförvaltningen påverkar inga anslag utan endast placeringen avseende var i budgetpropositionen redovisningen lämnas.

Den kvarvarande delen av målet ”statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt” gäller generellt för Riksgäldskontoret som har viktiga funktioner för att bidra till detta mål. Detta mål finns därför kvar under finansmarknadsområdet.

3.3 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultat genom att indikatorer kopplas till målen. Redovisningen omfattar även resultatet av verksamheten hos myndigheterna inom området. Slutligen görs en analys med slutsatser avseende måluppfyllelsen.

Statliga medel för att nå målen

Ansvar för att målen för det finansiella systemet uppnås delas mellan regeringen, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Även Riksbanken, Konkurrensverket och Konsumentverket har uppgifter inom området men omfattas i formell mening inte av de aktuella målen.

² http://ec.europa.eu/europe2020/targets/eu-targets/index_sv.htm

För målet avseende effektiviteten i den statliga finansförvaltningen ansvarar främst Riksgäldskontoret.

Regeringen och myndigheterna har en rad medel för att nå målen för det finansiella systemet, såsom t.ex. reglering och tillsyn. En del medel syftar till att förhindra framtida finansiella kriser, medan andra har till uppgift att stärka krishanteringsförmågan i händelse av en finansiell kris. Eftersom ansvaret för att förebygga en finansiell kris och för att hantera en sådan är delat, krävs ett nära samarbete myndigheterna emellan. Som stöd för samarbetet har Finansiella stabilitetsrådet inrättats. Det finns också medel vars huvudsyfte är att stärka konsumentskyddet på det finansiella området.

Medlen för att nå målet att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt utgörs främst av de regelverk, avtal och kontostrukturer som utgör statens betalningsmodell. På motsvarande sätt är regelverken för statens garanti- och utlåningsverksamhet medel för att uppnå effektivitet i denna verksamhet.

Omvärldsfaktorer som påverkar måluppfyllelsen

Det finansiella systemet i Sverige har starka kopplingar till de globala finansmarknaderna. Om ett problem uppstår i en del av det finansiella systemet – hos någon eller några aktörer, på en marknad eller i någon del av den finansiella infrastrukturen – kan det därför lätt sprida sig till övriga delar av systemet. Olika typer av regelverk bidrar till ett stärkt konsumentskydd och ökad stabilitet, även om inte alla faktorer som påverkar finansmarknadens utveckling finns under statens kontroll.

Det är därför viktigt att kartlägga spridningskanaler och systemviktiga aktörer i goda tider. Med systemviktiga aktörer avses de som på grund av sin storlek, sammanlänkning eller begränsade utbytbarhet kan orsaka problem för den finansiella stabiliteten. De flesta systemviktiga aktörer är banker, men globalt finns det även systemviktiga försäkringsföretag.

Att problemen sprids globalt beror inte bara på att aktörer lånar av och handlar med varandra över nationsgränserna. Banker med likartad verksamhet är i många fall även utsatta för samma typ av risker. Om en bank drabbas av problem kan det därför uppstå farhågor om att även andra banker har problem. På så sätt kan ett

problem som uppdagas i en enskild bank utveckla sig till en förtrondekris för hela banksystemet.

Försäkringsföretagens betydelse för den finansiella stabiliteten handlar främst om företagets roll som stora investerare och betydande aktörer på de finansiella marknaderna. Försäkringsföretagen påverkar den finansiella stabiliteten genom sammanlänkningen med bankerna. Det förvaltade kapitalet i de svenska försäkringsföretagen var ca 3 900 miljarder kronor vid slutet av 2014. Drygt hälften var investerat i aktier och en tredjedel i obligationer. Omkring 40 procent av obligationerna var utgivna av svenska banker och bostadsinstitut. Försäkringssektorns sårbarhet utgörs också av livbolagens åtaganden i form av pensionsutfästelser. Det gör livbolagen känsliga för fallande räntor.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande centrala resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder används för att bedöma måluppfyllelsen.

För det finansiella systemet

- bankernas marknadsfinansiering,
- storbankernas genomsnittliga likviditetstäckningsgrad,
- kapitaltäckning storbanker,
- solvenskvot försäkringsföretag
- antal varningar för företag utan tillstånd,
- hushållens skuldsättning och räntekvot,
- belåningsgrad för nya bostadslån,
- statsskuldens storlek,
- kundnöjdhet, internetbetalningar och finansiell folkbildning, samt
- antal ärenden hos konsumenternas Bank- och finansbyrå och Konsumenternas försäkringsbyrå.

För den statliga finansförvaltningen

- styckkostnad per statlig betalning och
- myndigheternas betyg för kvalitet och service.

3.3.1 Resultat för det finansiella systemet

Nedan beskrivs inledningsvis förutsättningarna för resultatutvärderingen av målen för det finansiella systemet. Därefter följer ett antal indikatorer som beskriver måluppfyllelsen för det finansiella systemet och hur statens åtgärder har bidragit till utvecklingen.

Förutsättningarna för resultatutvärderingen

Styrningen och resultatutvärderingen i förhållande till målet för det finansiella systemet är komplex av flera skäl. Ett finansiellt system kan alltid bli stabilare och konsumentskyddet starkare som i sin tur kan medföra andra kostnader i ekonomin.

I vissa fall förekommer även målkonflikter mellan de olika delmålen för det finansiella systemet (*finansiell stabilitet, förtroende, fungerande marknader* och *konsumentskydd*). Målkonflikterna kan även ha olika karaktär på kort och lång sikt. Exempelvis kan höjda kapitalkrav göra det svårare för nya företag att träda in på marknaden. På kort sikt kan detta försämra konkurrensen och marknadens effektivitet, vilket är negativt för konsumenten. Om åtgärden på lång sikt leder till att stärka den finansiella stabiliteten är det däremot positivt för konsumentskyddet.

De fyra delmålen starka kopplingar till varandra kan även vara av ett positivt slag. När marknaderna fungerar väl stärks förtroendet mellan aktörerna på finansmarknaden samtidigt som förtroendet bland konsumenterna ökar. Väl fungerande marknader och ett högt förtroende kan på så sätt stärka både den finansiella stabiliteten och konsumentskyddet. Då det inte finns något enskilt mått som beskriver måluppfyllelsen används flera olika indikatorer i resultatredovisningen.

I den följande redovisningen redogörs för ett antal indikatorer. En del kopplar direkt till något av delmålen och andra kan koppla till flera mål. Därför görs inte heller någon klassificering av indikatorerna på de olika delmålen avseende finansiell stabilitet, fungerande marknader och förtroende. Däremot redovisas indikatorer avseende delmålet konsumentskydd under den klassificeringen.

Finansiell stabilitet, fungerande marknader och förtroende

Med finansiell stabilitet menas att det finansiella systemet kan upprätthålla sina grundläggande funktioner under skiftande ekonomiska förutsättningar. Det finansiella systemet ska dessutom ha kraft att stå emot störningar som hotar dessa funktioner.

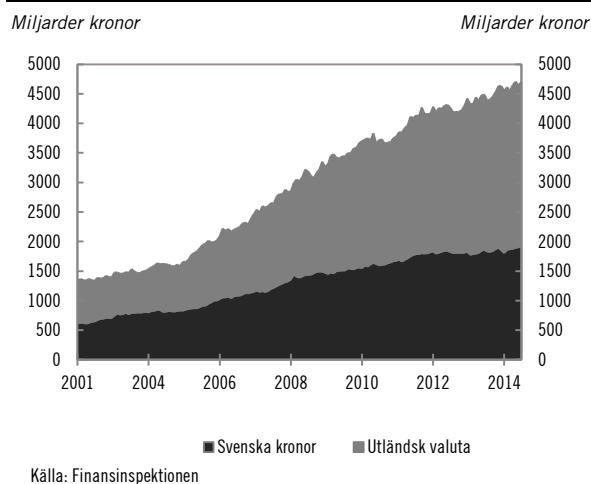
Det finansiella systemet ska bygga på väl fungerande marknader. Detta är kopplat till ambitionen om sund konkurrens och mångfald i utbudet av finansiella tjänster. Fungerande marknader ska också vara samhällsekonomiskt effektiva.

Målet anger också att ett högt och ömsesidigt förtroende mellan de företag och konsumenter som verkar på de finansiella marknaderna är en förutsättning för finansiell stabilitet.

En stor del marknadsfinansiering

De svenska bankerna har en stor andel marknadsfinansiering. Vid 2014 års slut uppgick bankernas marknadsfinansiering till ca 55 procent av deras totala finansiering. Av marknadsfinansieringen bestod ca 60 procent av värdepapper emitterade i utländsk valuta.

Diagram 3.1 Svenska bankers marknadsfinansiering, 2001–2014

De senaste tio åren har finansieringen i utländsk valuta ökat med omkring 250 procent. Det ökade inslaget av marknadsfinansiering, framför allt i utländsk valuta, bedöms vara en av de största riskerna i det svenska banksystemet. I ett scenario då det uppstår oro kring en enskild banks ekonomiska styrka finns det risk för att marknadsaktörerna inte vill förnya bankens lån eller köpa dess värdepapper. Följden blir då att

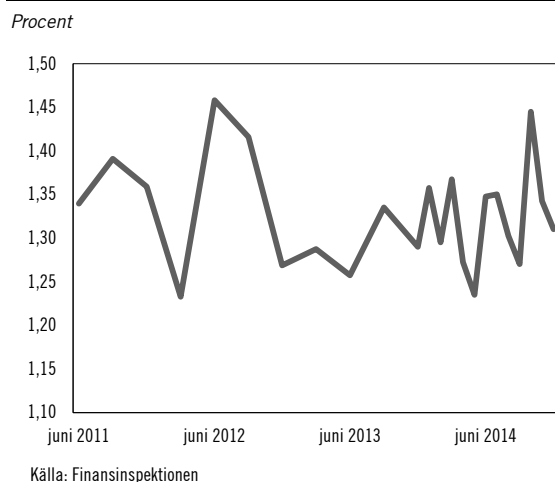
banken får svårt att sköta sin dagliga verksamhet, vilket kan leda till inställda betalningar och problem för bankens kunder och motparter.

Nedan beskrivs de åtgärder som vidtagits för att minska risken med den ökade marknadsfinansieringen.

Stärkta likviditetsreserver

Bankerna håller i dag större likviditetsreserver bl.a. som ett resultat av Finansinspektionens regler om kvantitativa likviditetstäckningskrav (LCR). LCR-kravet innebär att bankerna ska hålla en tillräcklig likviditetsbuffert som motsvarar minst 30 dagars nettokassautflöden under stressade förhållanden. Kraven gäller för euro och amerikanska dollar och för samtliga valutor sammantaget.

Diagram 3.2 Storbankernas genomsnittliga likviditetstäckningsgrad, 2011–2014

I diagram 3.2 visas den genomsnittliga likviditetstäckningsgraden för de svenska storbankerna. Om likviditetstäckningsgraden överstiger 1,0 uppfyller banken LCR-kraven.

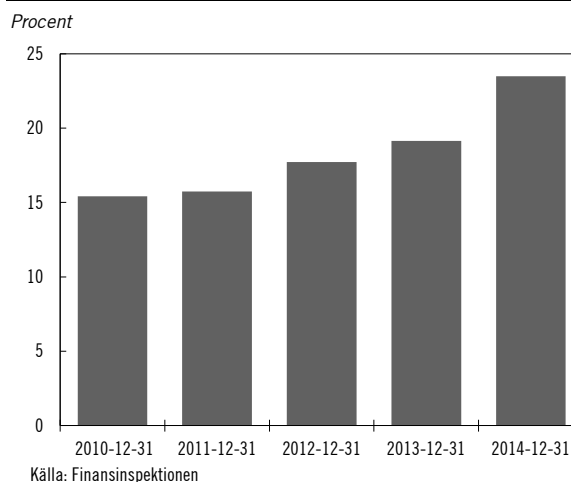
Kapitaltäckning

Finanskrisen ledde också till ökade krav på bankernas motståndskraft mot kreditförluster och lägre intjäning. Inom EU togs nya kapitaltäckningsregelverk fram genom kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) och tillsynsförordningen (CRR). För att ytterligare stärka de svenska systemviktiga bankernas kapitalstyrka enades regeringen, Riksbanken och Finansinspektionen i november 2011 att åtminstone de fyra storbankerna bör hålla en extra kapitalbuffert. Den nya extra kapitalbufferten (systemriskbufferten) infördes under 2014. Samtidigt höjdes riskviktsgolvet för bolån till 25 procent,

vilket också innebär en förstärkning av kapitaltäckningskraven. Finansinspektionen har därutöver aviserat att man avser att införa ytterligare en ny buffert en s.k. kontracyklisk kapitalbuffert på 1 procent fr.o.m. den 13 sep 2015 och därefter 1,5 procent fr.o.m. den 27 juni 2016.

I diagram 3.3 nedan redovisas hur den genomsnittliga totala kapitalrelationen för storbanks utvecklats sedan 2010. Som framgår har andelen ökat snabbare efter överenskommelsen i november 2011, för att uppgå till 23,5 procent vid 2014 års slut.

Diagram 3.3 Storbankernas kapitaltäckningsgrad som andel av riskvägda tillgångar, 2010–2014

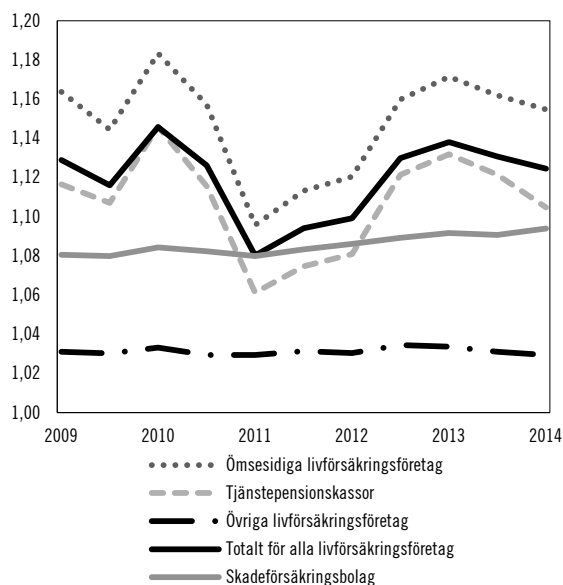
Solvenskvot för försäkringsföretag

För att säkerställa att försäkringsföretagen klarar att möta sina åtaganden på kort och lång sikt ska företagens kapitalbas minst uppgå till en beräknad erforderlig solvensmarginal. Denna marginal beräknas utifrån verksamhetens art och omfattning. Solvenskvoten beräknas genom att kapitalbasen delas med erforderlig solvensmarginal. Om kapitalbasen understiger den erforderliga solvensmarginalen ska Finansinspektionen ingripa. En kvot som överstiger 1 innebär att företagen kan fullgöra sina åtaganden.

Finansiell stress påverkar försäkringsföretagen olika, eftersom deras åtaganden och placeringsinriktning skiljer sig åt. Skadeförsäkringsföretag har ofta korta åtaganden (t.ex. hemförsäkringar), medan livförsäkringsföretag har långa åtaganden (t.ex. garanterade pensionsåtaganden). Åtagandena återspeglas i hur skade- och livförsäkringsföretag placerar sina tillgångar. Tillsammans med den diskonteringsränta som försäkringsföretagen ska använda när de nuvärdesberäknar

sina åtaganden får finansiell stress olika påverkan på solvenskvoten.

Diagram 3.4 Solvenskvot försäkringsföretag, 2009–2014

Källa: Finansinspektionen

Den genomsnittliga solvenskvoten har överstigit 1 för samtliga typer av försäkringsföretag över hela tidsperioden (diagram 3.4).

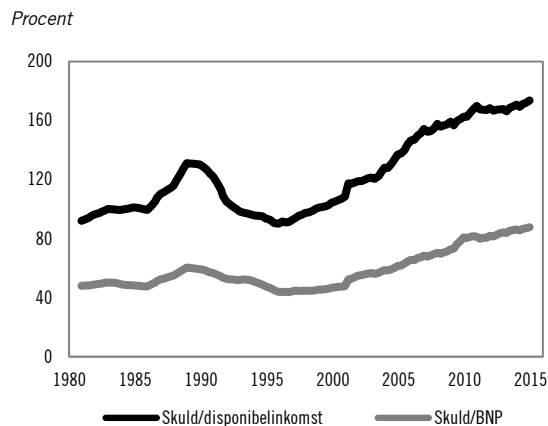
Under 2014 minskade solvenskvoten för samtliga typer av försäkringsföretag, förutom för sakförsäkringsföretag vars genomsnittliga solvenskvot steg. Sjunkande marknadsräntor har sänkt diskonteringsräntan, vilket försämrar solvenskvoten. Att solvenskvoten inte minskade mer till följd av de lägre marknadsräntorna förklaras bl.a. av att det från den 31 december 2013 infördes en ny modell för att beräkna diskonteringsräntan. Den nya diskonteringsräntan utgår dels från marknadsräntor, dels från ett långsiktigt antagande om en jämnviktsränta.

Hushållens skulder

Hushållens skuldsättning har under en längre tid lyfts fram som en risk som både kan hota den realekonomiska utvecklingen och på sikt även den finansiella stabiliteten. Finansiella kriser har historiskt ofta föregåtts av hög skuldsättning och snabb tillväxt i krediter och fastighetspriser. Direkta effekter på den finansiella stabiliteten uppkommer om bankerna får så stora kreditförluster att deras kapital inte räcker till för att täcka förlusterna alternativt att förtroendet för banken kraftigt minskar. Därmed kan det bli svårt eller dyrare att återfinansiera utlåningen.

Hotet mot den realekonomiska utvecklingen följer framför allt av att hushållen minskar sin konsumtion i en situation med fallande fastighetspriser och om stigande räntor gör att hushållens konsumtionsutrymme minskar.

Diagram 3.5 Hushållens skuldsättning, 1980–2015

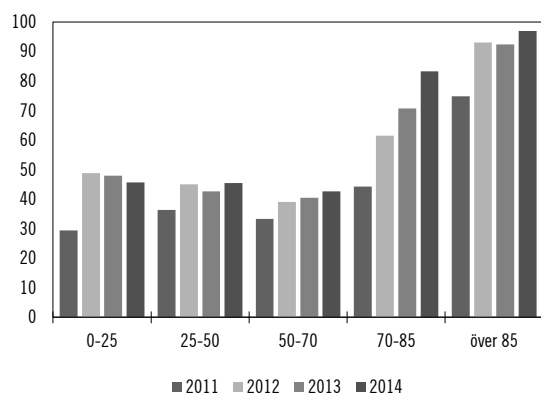
Källa: Finansinspektionen

Som framgår av diagram 3.5 ovan har hushållens skuldsättning i stort fördubblats sedan 1980, både som andel av disponibelinkomst och som andel av BNP. Hushållens skulder som andel av disponibelinkomsten steg särskilt kraftigt mellan 2000–2010.

I syfte att dämpa hushållens skuldsättning införde Finansinspektionen ett bolånetak 2010. Detta tillsammans med den tilltagande allmänna debatten om hushållens skuldsättning tros ha bidragit till att ökningstakten avtog 2010. Även om Finansinspektionen rapporterar att amorteringsviljan ökar, har stocken av bolån börjat växa något snabbare under vintern och våren 2015.

Diagram 3.6 Amorteringsvilja efter belåningsgrad, 2011–2014

Procent

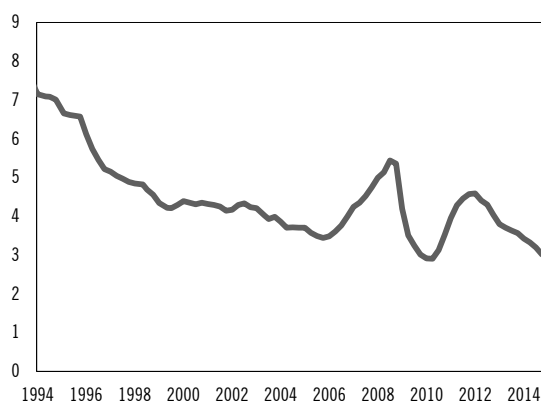
Källa: Finansinspektionen

Hushållens räntekostnader

Hushållens räntekostnader efter skatt i förhållande till disponibel inkomst är ett mått på hushållens förmåga att klara av sina skulder. Bortsett från 2008 och 2012 har denna kvot stadigt minskat från 8 procent 1993 till 3 procent vid slutet av 2014. De senaste årens räntenedgångar och stigande disponibla inkomster har gjort att räntekvoten minskat trots att hushållens skulder ökat. Noterbart är att räntekvoten är nästintill konstant mellan olika inkomstgrupper (Finansinspektionens Bolånerapport 2015).

Diagram 3.7 Hushållens räntekvot efter skatt, 1993–2014

Räntekostnad i förhållande till disponibel inkomst (procent)

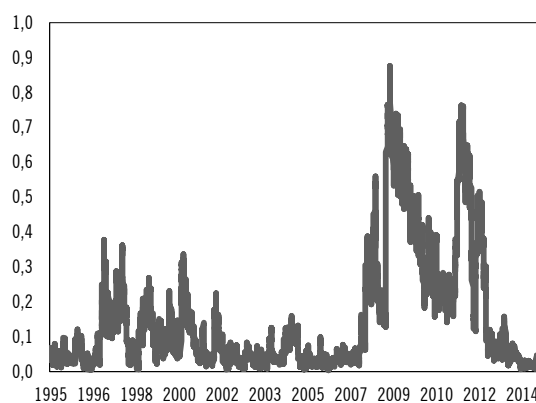

Källa: SCB

Finansiellt stressindex (CISS) på lägre nivåer

I ett av delmålen för det finansiella systemet konstateras att ett högt ömsesidigt förtroende mellan de företag som verkar på de finansiella marknaderna är en förutsättning för finansiell stabilitet. Hur förtroendet för den svenska

finansiella marknaden utvecklas kan beskrivas med hjälp av ett finansiellt stressindex (CISS). CISS består av fyra delindex som mäter volatilitet på aktie-, penning-, valuta- och obligationsmarknaden. Det sammanvägda indexet ger en god bild av hur hög stressen är på de svenska finansiella marknaderna.

Diagram 3.8 Finansiellt stressindex (CISS), 1996–2014

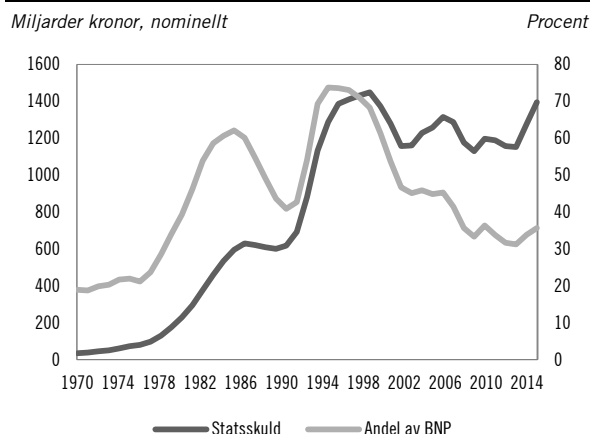
Källa: Finansinspektionen

Av diagram 3.8 framgår att stressnivån varit låg åren 2012–2014, framför allt i jämförelse med åren under finans- och skuldkrisen. Den expansiva penningpolitiken som Riksbanken och många andra centralbanker fört de senaste åren utgör en viktig förklaring.

En låg statsskuld stärker förtroendet

Vid 2014 års slut var Sveriges okonsoliderade³ statsskuld 1 394 miljarder kronor, vilket motsvarar en skuldkvot på 36 procent av BNP.

³ Den okonsoliderade statsskulden är det officiella statsskuldsmåttet, vilket motsvarar den skuld som Riksgäldskontoret förvaltar. I denna proposition redovisas i huvudsak måttet konsoliderad statsskuld som visar statens skuld till aktörer utanför staten. Skillnaden utgörs av myndigheters innehav av statspapper.

Diagram 3.9 Okonsoliderad statsskuld, 1970–2014

Källa: Riksgäldskontoret

Av statsskulden utgjorde 199 miljarder kronor vidareutlåningen till Riksbanken. När den okonsoliderade statsskulden var som störst i förhållande till BNP 1995, uppgick skuldkvoten till mer än 70 procent. I förhållande till BNP har statsskulden därmed halverats de senaste 20 åren.

Den konsoliderade offentliga bruttoskulden (Maastrichtskulden) var 44 procent som andel av BNP vid slutet av 2014. Motsvarande skuld för EU som helhet var samtidigt i genomsnitt 89 procent av BNP, dvs. mer än dubbelt så hög som för Sverige.

Konsumentskydd på det finansiella området

När konsumentskyddet är starkt följer finansiella aktörer gällande regler och konsumenternas ges korrekt och tydlig information för att kunna göra välgrundade val. Vidare krävs att de villkor som erbjuds är skäligen, att de finansiella företagen är stabila och att de förvaltade tillgångarna är väl skyddade.

Det är svårt att mäta graden av konsumentskydd, liksom effekterna av enskilda konsumentskyddande åtgärder. En komplicerande faktor vid resultatutvärderingen är att både förtroendet för de finansiella marknaderna och för konsumentskyddet påverkas av marknadsutvecklingen.

I detta sammanhang kan även nämnas att den senaste konsumentskyddsrapporten från Finansinspektionen som publicerades i maj 2015, fokuserar på områden där konsumentskyddet behöver stärkas. I rapporten lyfts bl.a. fram skärpta regler vid rådgivning om finansiella produkter, bättre information om pension och åtgärder mot dolda indexfonder.

Mindre förändringar i ärendestatistiken över tiden

Ett sätt att utvärdera konsumentskyddet är att analysera ärendestatistik från t.ex. Konsumenternas Bank- och finansbyrå. I tabell 3.1 nedan redovisas inkomna ärenden som avsåg klagomål respektive information uppdelat på kategorierna låna, spara, betala och övrigt.

Tabell 3.1 Ärendestatistik bank och finans, 2010–2014

Antal ärenden

		Bank	Låna	Spara	Övrigt	Totalt
2010	Klagomål	780	855	1086	129	2850
	Information	304	624	968	133	2029
2011	Klagomål	839	846	711	121	2517
	Information	372	764	725	161	2022
2012	Klagomål	927	878	718	127	2650
	Information	477	730	996	132	2335
2013	Klagomål	1061	690	641	120	2512
	Information	431	717	830	120	2098
2014	Klagomål	950	711	472	108	2241
	Information	365	808	829	131	2133

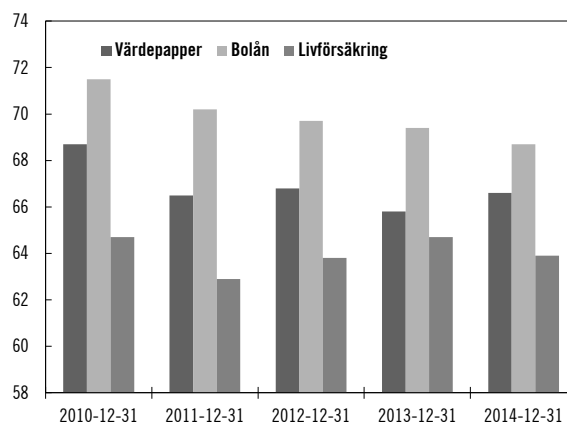
Statistiken visar att antalet inkomna ärenden varit relativt konstant under perioden 2010–2014.

Kundnöjdhet inom olika delar av finansmarknaden

Svenskt kvalitetsindex (SKI) utför en undersökning över nöjdheten inom olika marknader för finansiella produkter riktade till privatkunder. I diagram 3.10 nedan redovisas resultatet av kundnöjdheten för sparandeprodukter i värdepapper, bolåneprodukter och för privata livförsäkringar.

Diagram 3.10 Kundnöjdhet värdepapper, bolån och livförsäkring

Index 1–100

Källa: Finansinspektionen och Svenskt Kvalitetsindex

Resultatet visar mindre förändringar i kundnöjdhet för värdepapper, bortsett från ett större fall mellan 2010 och 2011. År 2014 förbättrades kundnöjdheten på värdepappersområdet något jämfört med 2013. SKI förklarar den starkare siffran för 2014 med att kunderna upplever att det blir lättare att följa sitt sparande samt att branschen har påbörjat ett arbete med att förbättra transparensen. Framför allt har nöjdheten för nischaktörerna stigit.

Kundnöjdheten när det gäller bolån har minskat varje år sedan 2009. En orsak till den svagare siffran för 2014 förklaras av att tilliten till branschen har skadats av de uppmärksammade skillnaderna i bankernas beräkningsmetoder för listräntan. När det gäller kundnöjdheten för livförsäkringar så var den lägre för 2014 än för 2013. Jämfört med 2009 har dock kundnöjdheten för livförsäkringar ökat. Den svagare siffran för 2014 förklaras av att det blivit större fokus på avgifter samt att kunskapen om livförsäkringar är mycket låg. Vid en jämförelse av kundnöjdhetsnivåerna för de olika produkterna kan konstateras att nivån för bolån är högre än för värdepapper och livförsäkring trots att kundnöjdheten för bolån minskat varje år sedan 2009. Konsumentverket tar årligen fram en konsumentrapport. I konsumentrapporten 2015 är fokus på de tio mest problematiska marknaderna för konsumenterna. Bland de tio finns försäkringstjänster samt bank- och finanstjänster med. Inom området försäkringar är det villa- och hemförsäkringar samt person- och familjeförsäkring som pekas ut. Inom bank- och finanstjänstområdet är det privatlån och kreditkort samt investering och pension som är de marknader som är särskilt problematiska. Uppgifterna bygger på statistik från Konsumenternas Bank- och finansbyrå och Konsumenternas försäkringsbyrå.

Ökade bruttomarginaler för nya bolån

Hushållens räntekostnader efter skatt har de senaste åren uppgått till 3–4 procent av disponibelinkomsten, vilket motsvarar i storleksordningen 60–80 miljarder kronor. Hushållens stora kostnader för bolån gör att det ur ett konsumentperspektiv är extra viktigt att bolånemarknaden fungerar väl och att konsumentskyddet på denna marknad är starkt.

Ett sätt att mäta hur väl en marknad fungerar är att studera företagets vinstmarginaler. Om vinstmarginalerna är höga kan detta vara en

signal om att konkurrensen är låg. Transparens kring vinstmarginaler stärker kundernas möjlighet att pressa priserna samtidigt som nya aktörer kan lockas in på marknaden. Vid utgången av 2014 stod de fyra storbankerna för 68 procent av utlåningen och 77 procent av inlåningen.

Diagram 3.11 Bruttomarginal på nya tremånaderslån

Procentenheter

Finansinspektionen, SCB och Thomson Reuters Ecowin

I diagram 3.11 visas skillnaden mellan den faktiska ränta som kunderna betalar för sina tremånaders nya bolån och den finansieringskostnad för nya bolån med tremånaders räntebindningstid som Finansinspektionen beräknar. Diagrammet visar att bruttomarginalen pressades ner under finanskrisen för att därefter stiga igen.

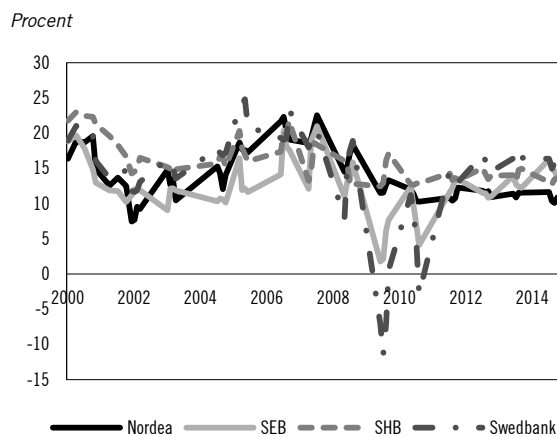
Konkurrens

Storbankernas genomsnittliga avkastning på eget kapital har sedan 2000 varit runt 15 procent (kvartalsdata t.o.m. första kvartalet 2015). Det innebär att de svenska bankernas avkastning på eget kapital fortsatt är betydligt högre än i övriga Europa. En orsak är att de svenska bankerna är betydligt mer effektiva på kostnadssidan än den genomsnittliga europeiska banken, en annan orsak är att de svenska storbankerna haft mindre kreditförluster. Storbankernas höga avkastning på eget kapital (diagram 3.12) är tillsammans med den stigande bruttomarginalen på tremånaders bolån (diagram 3.11) indikatorer på att konkurrensen på den svenska bankmarknaden inte är helt tillfredsställande.

I syfte att främja konkurrensen på bolånemarknaden infördes en ny modell för ränteskillnadsersättning den 1 juli 2014. Den nya modellen gör det billigare för hushåll med bundna bolån att byta bank. I samma syfte har Finansinspektionen beslutat om nya regler som innebär att företag som erbjuder bolån ska

informera om den genomsnittliga räntan för varje räntebindningstid som företaget erbjuder. Företaget ska även informera om vilka omständigheter som påverkar räntesättningen. Nämda regler började tillämpas den 1 juni 2015. Det är dock för tidigt för att kunna utvärdera effekterna av såväl den nya modellen för ränteskillnadsersättning som den kring ökad transparens kring genomsnittsräntan.

Diagram 3.12 Storbankernas avkastning på eget kapital storbanker

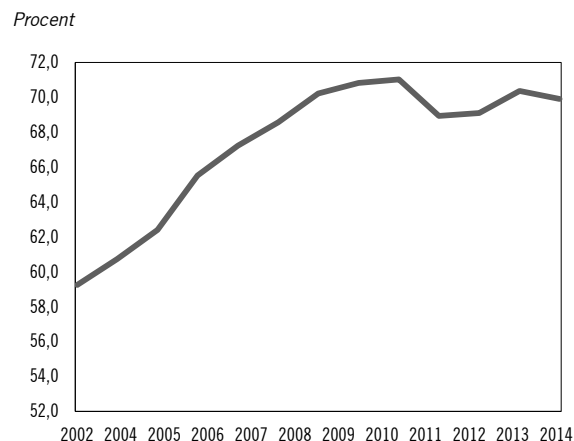
Källa: Bloomberg

Hushållens sårbarhet

Det är viktigt för både det enskilda hushållet och för samhällsekonomin i stort att hushållen inte har högre skulder än att de klarar av en förändrad livssituation, arbetslöshet, stigande räntor eller ett prisfall på bostadsmarknaden. Från ett makroekonomiskt perspektiv är detta särskilt viktigt, då en hög skuldsättningsnivå innebär att hushållen risker att dra ner kraftigt på sin konsumtion vid exempelvis högre räntor eller sjunkande bostadspriser.

Utöver hushållens skuldnivå och räntekostnader i förhållande till disponibelinkomsten (diagram 3.5 och 3.7) kan hushållens belåningsgrad användas som mått på hushållens sårbarhet. Belåningsgraden visar hur stor del av bostadens marknadsvärde, vid köpet eller då nya lån tas, som finansierats med lån.

Diagram 3.13 Volymviktade belåningsgrader

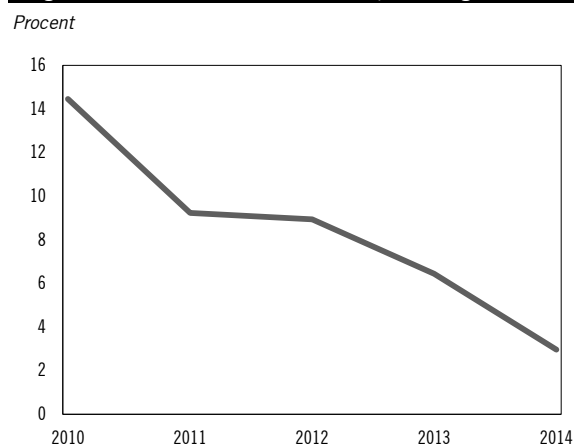

Källa: Finansinspektionen

I diagram 3.13 visas hushållens genomsnittliga belåningsgrad för nya bostadslån volymviktad. Volymviktningen innebär att storleken på lånet påverkar hur stor vikt ett hushåll får när den genomsnittliga belåningsgraden beräknas. Som framgår av diagrammet steg belåningsgraden för nya lån fram till 2010 för att därefter falla tillbaka något. Åtgärder som kan ha bidragit till utvecklingen är det bolånetak på 85 procent som Finansinspektionen införde i oktober 2010, höjda riskvikter för bolån hos bankerna samt en diskussion om amorteringskrav.

Bolånetaket är en rekommendation till banker att inte låta hushåll använda bostaden som säkerhet till mer än 85 procent av dess värde. Eftersom bolånetaket inte utgör ett förbud mot högre belåning, har ett hushåll som saknar eget sparande även möjlighet att finansiera delar av bostadsköpet som överstiger 85 procent (blancolån).

Diagram 3.14 Andel av bolänestocken, belåning > 85 %

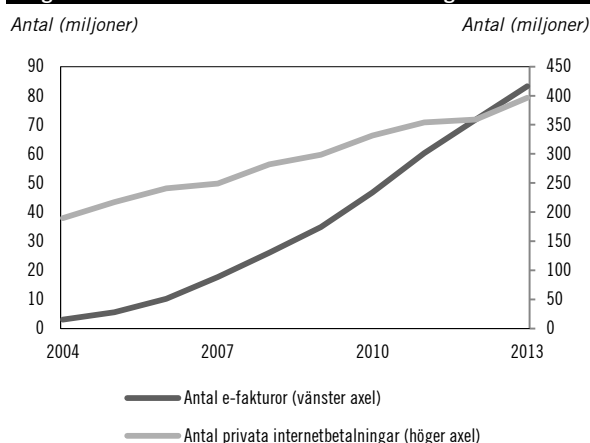
Källa: Finansinspektionen

I diagram 3.14 framgår att andelen av den totala bolånestocken med belåningsgrad över 85 procent har minskat från drygt 14 procent 2010 till runt 3 procent 2014. Färre hushåll med hög belåning minskar risken för stora minskningar i konsumtionen vid ett eventuellt prisfall på bostäder. Vidare innebär en hög skuldsättning ökad risk för finansiell oro.

Ökad användning av elektroniska betalningar

Anpassningen till en minskad kontanthantering har gått mycket snabbt i Sverige jämfört med i många andra länder. Antalet kortbetalningsautomater i butik har ökat liksom användningen av e-fakturor och internetbetalningar. Förändringen innebär minskade risker med kontanthantering och effektivare automatiska transaktioner.

Diagram 3.15 E-fakturor och internetbetalningar

Källa: Finansinspektionen

I diagram 3.15 visas utvecklingen av det totala antalet utförda privata internetbetalningar och betalningar via e-faktura. Av diagrammet framgår tydligt att användningen av nämnda tjänster ökat. Den kraftiga ökningen kan ses som ett bevis på att både kunder och handel har högt förtroende och ser stor nytta med betaltjänsterna. Utvecklingen är i stort positiv, vissa grupper i samhället, bl.a. äldre och personer med en funktionsnedsättning kan dock ha svårigheter att anpassa sig till de nya tjänsterna. Att använda äldre tjänster som minskar i volym kan därför bli både kostsamt och svårtillgängligt.

Finansiell folkbildning

Komplexa finansiella produkter och bristande information gör att konsumenterna utsätts för särskilda risker på finansmarknadsområdet. I vissa fall förekommer det även intresse-

konflikter, eftersom förmedlare och rådgivare får provision från de som säljer produkterna.

Sedan 2008 har Finansinspektionen som mål att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom finansiell folkbildning. För detta ändamål har Finansinspektionen särskilt anvisade medel i sin budget. Arbetet bedrivs bl.a. via en omfattande privat och offentlig samverkan inom det etablerade nätverket "Gilla din ekonomi".

Tabell 3.2 Finansiell folkbildning

	2011	2012	2013	2014
Anslag folkbildning (mkr)	5	5	7	7
Folkbildning (antal personer)	11 900	57 000	72 949	102 633

Källa: Finansinspektionen

Av tabell 3.2 framgår att drygt 100 000 personer fick del av verksamheten i någon form under 2014. Utbildning bedrivs inom ett flertal projekt, bl.a. "Koll på cashen" riktat till gymnasieelever, "Ekonomismart" riktat till unga arbetslösa, "SFI-ekonomi" till elever i kommunala SFI-undervisningen, "Trygga din ekonomiska framtid" till anställda via fackförbund och studieförbund samt projektet "Tryggare ekonomi på äldre dar" riktat till pensionärer. 2015 startade ett projekt i samarbete med tre högskolor för att utbilda blivande personalchefer i pensionsystemet. Arbetssättet innebär att Finansinspektionen utbildar personer som i sin tur utbildar konsumenterna i de olika grupperna. På så sätt får Finansinspektionens aktiviteter större genomslag och bättre spridning.

Finansinspektionen gör undersökningar med några års mellanrum för att mäta det privat-ekonomiska kunskapsläget. Svaren pekar huvudsakligen på ett oförändrat kunskapsläge. I samband med olika utbildningsinsatser gör Finansinspektionen regelbundet utvärderingar av insatserna och dessa har överlag varit positiva (medelbetyg över fyra av fem). Långsiktiga effekter på kunskapsnivåer och ekonomisk medvetenhet är dock svåra att mäta och utvärdera efter korta möten och utbildningspass.

Bäst förutsättningar för ökade kunskaper bedöms föreligga inom grund- och gymnasieskolan samt vuxenundervisningen på grund av längre undervisningstid samt bättre möjligheter till dialog om utbildningens innehåll och resultat. Finansinspektionen har även bl.a. djupintervjuer med utvalda deltagare för att få bättre information om deltagarnas kunskapsläge, både

före och efter genomförda insatser. Det finns även ett samarbete på området med forskare inom privatekonomiska ämnen.

Finansinspektionen tar också årligen fram en konsumentskyddsrapport. I rapporten för 2015 konstateras en bristande finansiell förmåga hos vissa grupper⁴. I telefonintervjuer med drygt 800 personer i åldrarna 25–75 år ställdes frågor om ränta på sparmedel, effekter av inflation samt finansiell risk och riskspridning. Endast drygt hälften av de tillfrågade svarade rätt på de tre frågorna. Resultaten tyder på att bristande kunskaper om grundläggande finansiella begrepp och sammanhang är ett reellt problem bland svenska konsumenter. Studien visade också på stora skillnader mellan olika grupper av konsumenter, med lägre räknefärdighet och finansiell förmåga bland äldre, de med låg utbildning, de med lägre inkomster, bland kvinnor samt bland utrikes födda. Resultaten i studien är i linje med vad som observerats i jämförbara länder.

Även om den privatekonomiska förmågan har förbättrats hos den ökande grupp som tagit del av informations- och utbildningsinsatserna kvarstår problemet med att hushållen ofta har ett kunskaps- och informationsunderläge. En förändrad livssituation kan ställa krav på nya kunskaper och finansiell utbildning behöver därför finnas tillgänglig på olika platser. Finansiella tjänster och produkter utvecklas i snabb takt och många av produkterna är komplexa och svåra att förstå. Detta faktum motiverar de genomförda statliga insatserna.

Finansinspektionens varningslista

Finansinspektionen publicerar regelbundet en varningslista över företag som erbjuder konsumenter och investerare finansiella tjänster eller produkter utan att företaget har nödvändiga tillstånd i eller utanför Sverige. Detta görs i samarbete med andra länders tillsynsmyndigheter. I tabell 3.3 framgår att antalet sådana varningar ökat 2014. En ökad volym varningar för oseriösa företag kan innebära att konsumentskyddet genom en ökad tillsyn blivit

bättre, men kan även vara en indikator på att antalet oseriösa verksamhetsutövare ökat.

Tabell 3.3 Finansinspektionens varningslista

	2010	2011	2012	2013	2014
Varningslista (antal)	646	853	753	574	891

Källa: Finansinspektionen

Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

Arbetet med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism sker både på global nivå, inom EU och nationellt.

På global nivå och inom organisationen Financial Action Task Force (Fatf) bedrivs ett arbete med att motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt, finansiering av terrorism eller finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Fatf är global standard-sättare inom de nämnda områdena. I syfte att främja och säkerställa en effektiv bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism utvärderar medlemmarna i organisationen varandra avseende efterlevnaden av Fatf:s rekommendationer och föreslår löpande förbättringsåtgärder. Under 2014 inleddes de första utvärderingarna i den fjärde utvärderingsrundan och under första halvåret av 2016 kommer Sverige att utvärderas av Fatf.

På EU-nivå har också en politisk överenskommelse nåtts avseende ett nytt lagstiftningspaket med åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism genom dels ett reviderat penningtvättsdirektiv (det fjärde i ordningen), dels en förordning om information som ska åtfölja överföringar. Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaternas nationella lagstiftning senast den 26 juni 2017. Regeringen tillsatte därför redan i december 2014 en utredning (Fi 2014:16) som senast den 15 december 2015 ska lämna förslag på hur direktivet ska genomföras i svensk lagstiftning.

Nationellt har regeringen, som en viktig del av förberedelserna inför Fatf-utvärderingen, presenterat och riksdagen antagit förslag till vissa ändringar i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som trädde i kraft den 1 augusti 2015. Ändringarna syftar till att i vissa delar anpassa det svenska regelverket efter internationella standarder och för att därigenom stärka och effektivisera det svenska systemet för bekämpning av penning-

⁴ Se PM Räknefärdighet och finansiell förmåga 2015, Johan Almenberg m.fl. <http://www.fi.se/Tillsyn/Skrivelser/Listan/Halften-av-konsumenterna-saknar-grundlaggande-finanskunskap/>

tvätt och finansiering av terrorism. Detta är ett sätt att skydda det finansiella systemet från att bli utnyttjat för systemhotande verksamhet som t.ex. penningtvätt och finansiering av terrorism.

3.3.2 Resultat för effektiviteten i den statliga finansförvaltningen

För att målet om att statens finansförvaltning ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt krävs att de regelverk, avtal och kontostrukturer som stödjer statens betalningsmodell och modellen för statens garanti- och utlåningsverksamhet är utformade på ett ändamålsenligt sätt. Resultatutvärderingen bygger till stor del på en kvalitativ bedömning av de regelverk som stödjer modellerna.

Statens betalningsmodell

Den statliga betalningsmodellen ska tillgodose statsmakternas uttalade krav på kostnadseffektivitet, säkerhet, information och valfrihet samt att staten ska ha en konkurrensneutral relation till bankerna.

I sin roll som statens interntjänst ansvarar Riksgäldskontoret för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att få tillgång till de anslagsmedel och lån som respektive myndighet blivit tilldelad. Statens betalningsmodell är en samlad benämning på de regelverk, avtal, kontostrukturer och system som stöder myndigheternas betalningar. Huvudaktörerna i modellen är Riksgäldskontoret, ramavtalsbankerna och myndigheterna.

Betalningsmodellen är en kombination av ett centraliserat och decentraliserat ansvar. Den centraliserade delen består i att Riksgäldskontoret upphandlar ramavtal för betaltjänster åt myndigheterna samt samlar likviditeten från alla in- och utbetalningar i staten på ett ställe, statens centralkonto i Riksbanken. Det decentraliserade ansvaret innebär att myndigheterna själva initierar och tar emot betalningar. Det är också myndigheternas eget ansvar att samtliga utbetalningar görs till rätt mottagare, med rätt belopp och vid rätt tidpunkt. Myndigheterna är skyldiga

att använda ramavtalen för betaltjänster, såvida inte Riksgäldskontoret medgett något annat.

Fördelar med ramavtal på området

Det finns flera fördelar med att upphandlingen är centraliserad. Upphandlingsläget gentemot bankerna förbättras med stora betalningsvolymerna, samtidigt som höga och enhetliga krav kan ställas när det gäller teknik, säkerhet, likviditetshantering, återrapportering etc. Eftersom avtalen fordrar investeringar hos bankerna, i form av anpassad infrastruktur och återrapportering, är det också motiverat att stora volymer upphandlas vid ett och samma tillfälle. De administrativa kostnaderna reduceras vid en central upphandling då den enskilda myndigheten inte behöver bedriva en omfattande, komplicerad och tidskrävande upphandlingsprocess. Myndigheterna står själva för kostnaden för de tjänster som används, vilket skapar incitament för god kostnadseffektivitet.

Effektivt med centraliserad likviditetsförsörjning

Den statliga betalningsmodellen är konstruerad så likviditeten från alla in- och utbetalningar till och från staten samlas på ett ställe: statens centralkonto i Riksbanken. Riksgäldskontoret följer dagligen myndigheternas in- och utbetalningar och ser till att inga över- eller underskott ligger kvar på myndigheternas bankkonton över natten. När in- och utbetalningar inte är i balans, hanterar Riksgäldskontoret skillnaden genom att placera eller låna på marknaden. Denna likviditetsförvaltning är effektiv eftersom den minimerar det dagliga behovet av upplåning. På så sätt reduceras både statens räntekostnader och risk.

Riksgäldskontoret gör prognoser över myndigheternas betalningar vilket tillsammans med förfallande lån utgör grunden för Riksgäldskontorets låneplanering de två närmaste åren. Prognoserna är en förutsättning för att en effektiv statsskuld förvaltning.

Styckkostnad per statlig betalning

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen mäts som styckkostnad per betalning. Som framgår av tabell 3.4 har kostnaden per betalning minskat från 83 öre 2010 till 56 öre 2014. Detta motsvarar en minskning med 33 procent.

Tabell 3.4 Antal betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalningssystem

Kronor					
	2010	2011	2012	2013	2014
Antal betalningar (miljoner)	142	152	151	157	164
Total kostnad (miljoner)	118	96	86	89	91
Kostnad/betalning	0,83	0,63	0,57	0,57	0,56

Källa: Riksgäldskontoret

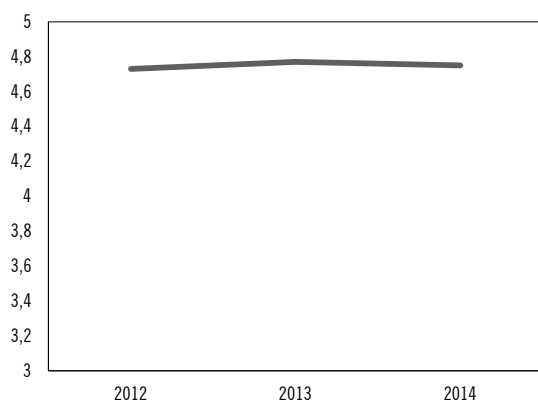
Kostnadsminskningen beror både på att Riksgäldskontoret upphandlat mer kostnadseffektiva tjänster och på att myndigheterna ökat användning av tjänster med låga kostnader.

Riksgäldskontorets service till myndigheterna

Riksgäldskontoret har även i uppdrag att utbilda och ge stöd till myndigheterna i betalningsfrågor. Betalningsverksamheten är i stora delar decentraliserad, varför det är viktigt att Riksgäldskontoret ger god service till myndigheterna. För att mäta graden av kvalitet och service gör Riksgäldskontoret varje år en kundundersökning, där myndigheterna på en femgradig skala svarar på hur de upplever den kvalitet och service Riksgäldskontoret ger på området.

Diagram 3.16 Myndigheternas betyg för kvalitet och service

Betyg 1-5

Källa: Riksgäldskontoret

Av diagram 3.16 framgår myndigheternas sammanvägda betyg från de årliga kundundersökningarna sedan 2012. Resultatet pekar på att myndigheterna under hela perioden varit nöjda med de tjänster och den service som Riksgäldskontoret tillhandahållit. Under 2014 blev resultatet 4,75 på en femgradig skala. Det är i nivå med resultatet för 2013 (4,77) och överstiger verksamhetens mål på 4,50. Mest nöjda var

kunderna med handläggningstiden, kunskapsnivån och tillgängligheten.

Stärkt säkerhet i statens betalningar

Det är centralt att säkerheten i statens betalningsmodell är hög. Det bedrivs därför ett fortlöpande arbete för att öka säkerheten och effektiviteten i modellen. Riksgäldskontoret lämnar årligen en rapport till regeringen om riskerna i den statliga betalningsmodellen. I rapporten avseende 2014 bedömer Riksgäldskontoret att säkerheten i betalningsmodellen är god. Bedömningen bygger bl.a. på en enkätundersökning som skickats till 222 myndigheter varav 193 svarat (svarsfrekvens 87 procent).

Kartläggningen av risker visar bl.a. att myndigheterna bör använda sig av beloppsgränser för att minska risken för stora felaktiga betalningar. Av denna anledning införde Riksgäldskontoret fr.o.m. den 1 april 2015 krav på beloppsgränser på myndigheternas bankkonton för utbetalningar i föreskrifterna till betalningsförordningen.

Garanti- och utlåningsverksamheten

Grundprincipen för garanti- och utlåningsmodellen är att avgiften som tas ut ska motsvara statens förväntade kostnad (inklusive administrativa kostnader), såvida inte riksdagen beslutat annat. Oavsett om det är garantitagaren, låntagaren eller skattebetalarna via statsbudgeten som betalar avgiften sätts medlen in på ett konto hos Riksgäldskontoret (efter det att administrativa avgifter dragits av). Från nämnda konto finansieras infriande av garantier och kreditförluster. Genom att avgifterna sätts utifrån att de ska täcka förväntade förluster skapas förutsättningar för att statens garanti- och utlåningsverksamhet på lång sikt blir självfinansierad.

Regelverket för garantier och utlåning

Under 2011 beslutade riksdagen om en ny budgetlag (2011:203). Lagen innehåller tydligare regler för statliga garantier samt nya bestämmelser som innebär att motsvarande regler ska gälla för statlig utlåning med kreditrisk. Med anledning av den nya budgetlagen beslutade regeringen om en ny förordning om utlåning och garantier (2011:211). Förordningen innebär enhetliga och mer detaljerade regler för alla garanti- och kreditmyndigheters arbete. Den omfattar huvudsakliga principer för bl.a.

avgiftsuttag, avtalsvillkor, reserveringar, uppföljning och riskhantering. Vidare ska EU:s statsstödsregler tillämpas då statliga lån och garantier ställs ut. Syftet med statsstödsreglerna är att begränsa den snedvridning av konkurrensen som annars kan uppkomma. Avgifterna för den statliga garanti- och långivningen ska baseras på ett marknadsmässigt pris som betalas av garanti- eller låntagaren.

Riksgäldskontorets uppdrag inom garanti- och utlåningsverksamheten

Riksgäldskontoret ställer ut och förvaltar statliga garantier och lån på uppdrag av regeringen grundat på beslut av riksdagen. Uppdraget innefattar att värdera de ekonomiska riskerna, sätta avgifter och bestämma villkoren för de garantier och lån som ställs ut. I uppdraget ingår också att hantera fordringar. Riksgäldskontoret ska bidra till att statens risk begränsas och att statens rätt tryggas. Riksgäldskontoret ska även arbeta aktivt för att andra myndigheters garanti- och utlåningsverksamhet bedrivs på ett effektivt sätt och för att utveckla hanteringen av statliga garantier och lån i samverkan med de andra myndigheterna.

Garantiportföljen

Vid utgången av 2014 uppgick de totala garanterade beloppet till 34,7 miljarder kronor⁵, vilket var 46 miljoner kronor mer än vid föregående årsskifte. Ökningen beror på ny garanti till Eurofirma. Samtidigt krympte kreditgarantin till Öresundsbro Konsortiet till följd av en lägre skuldsättning i konsortiet. Av garantiåtagandena stod infrastrukturprojekt för 56 procent, pensionsåtaganden för tidigare anställda i statliga myndigheter som omvandlats till bolag för 24 procent, internationella åtaganden för 19 procent samt för finansiering 1 procent.

Tabell 3.5 Utestående garantier, tillgångar och förväntad förlust 2010–2014

Miljoner kronor, 31 december 2014

	2012	2013	2014
Utestående garantier	36 894	34 606	34 652
Tillgångar	2 028	1 704	1 642
Reservkonto	355	286	289
Värdering fordringar	1 603	1 380	1 306
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	70	38	47
Förväntade förluster	756	806	909

Källa: Riksgäldskontoret

Reservtillgångarna minskade med 62 miljoner kronor under 2014. Det förklaras främst av att värdet sjönk på de tillgångar vilka erhöles när Riksgäldskontoret infriade kreditgarantin till Saab Automobil AB i samband med bolagets konkurs 2011. Vid 2014 års utgång uppgick tillgångarna till 1,6 miljarder kronor, medan reserveringen för framtida förluster uppgick till 0,9 miljarder kronor.

Utlåning med kreditrisk

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten (exklusive lån med villkorad återbetalning) uppgick till 11 miljarder kronor vid slutet av 2014. Den totala minskningen, som uppgick till 1,3 miljarder kronor i förhållande till föregående år, beror främst på att Island betalade tillbaka resterande 205 miljoner euro (1,9 miljarder kronor) av sitt lån från Sverige i förtid.

Tabell 3.6 Utestående lån, tillgångar och förväntad förlust

Miljarder kronor, 31 december 2014

	2012	2013	2014
Utestående lån	11 714	12 326	11 008
Tillgångar	1 030	1 083	788
Förväntade förluster	974	651	363

Källa: Riksgäldskontoret

Under 2014 minskade reservtillgångarna i utlåningsverksamheten med 0,3 miljarder kronor. Avsättningarna för förväntade förluster minskade också med 0,3 miljarder kronor, vilket förklaras av att Island löste sitt lån och att kreditrisken i utlåningen till Irland minskade.

⁵ Exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet och garantier för bankers värdepappersupplåning.

Tabell 3.7 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret

Miljoner kronor, 31 december 2014

	Låneram	Utestående lån	Nedskrivning till följd av förväntade kreditförluster
SVEDAB AB ⁶	3 361	5 346	319
A-train AB	1 000	1 000	5
Irland ⁷	600 m €	5 657	-
Svensk Exportkredit AB	80 000	-	-
Övriga		308	-

Källa: Riksgäldskontoret

Låg risk för stora förluster i garanti- och utlåningsverksamheten

I Årsredovisning för staten (skr. 2014/15:101) lämnas en särskild redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning. I redovisningen framgår att Riksgäldskontoret bedömer risken för stora samlade förluster i den ordinarie portföljen som låg. Likviditetsriskerna i den ordinarie portföljen bedöms som mycket låga. Statens likviditetsförvaltning är anpassad till högre belopp och ett större behov av flexibilitet än vad som rimligen krävs med anledning av utfärdande garantier och låneutfästelser.

3.3.3 Myndigheternas uppgifter, medel för att nå målen och vissa resultat

Nedan redogörs för myndigheternas roll i förhållande till målet. Vidare redovisas ett antal resultat och prestationer vilka har direkt koppling till myndigheternas insatser för att bidra till målen.

Finansinspektionen

Statliga medel som Finansinspektionen förfogar över för att bidra till måluppfyllelsen (avseende stabilitet, förtroende, fungerande marknader och konsumentskydd) utgörs främst av finansiell

⁶ Det utlånade beloppet till Svedab överstiger utlåningsramen då ramen anges exklusive kapitaltjänstkostnader och mervärdesskatt (Svedab:s låneram inkl. kapitaltjänstkostnader och mervärdesskatt uppgår till 5 800 miljoner kronor).

⁷ Ingen ytterligare utlåning kan ske till Irland då ramen är fullt nyttjad.

tillsyn, reglering av finansiella företag och tillståndsprövning.

Regelutvecklingen inom området styrs till betydande del genom samarbetet inom EU och genom det globala samarbetet för tillsynsmyndigheter inom området.

Finansinspektionen har anvisats ökade resurser, bl.a. för ökad tillsyn och regelgivning med syfte att bättre kunna bidra till måluppfyllelsen. I samband med budgetpropositionen för 2014 beslutades att resurserna skulle ökas med ytterligare 100 miljoner under åren 2014–2016, utöver tidigare beslutat resurstillskott på 103 miljoner kronor (2012–2014).

Av tabell 3.8 framgår hur kostnaderna utvecklats inom olika områden. Inom tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning kan en betydande ökning noteras, vilket är ett resultat av att myndigheten anvisats ökade anslagsmedel och att antalet direktfinansierade tillståndsprövningar ökat.

Tabell 3.8 Finansinspektionens kostnader för olika verksamheter, 2012–2014

Tusentals kronor

Verksamhet	2012	2013	2014
Tillsyn	201 288	215 180	277 303
Regelgivning	92 639	100 943	113 355
Tillstånd och anmälningar	64 225	62 021	78 360
Finansmarknadsstatistik	13 756	13 869	13 749
Finansiell folkbildning	4 665	7 773	7 311
Penningtvättssamordning	3 004	5 718	4 671
Samhällsskydd och beredskap	4 004	7 110	15 213
Avgifter till EU-myndigheter	5 711	6 789	8 068
Totalt	389 292	419 403	518 030

Källa: Finansinspektionen

Tillsyn

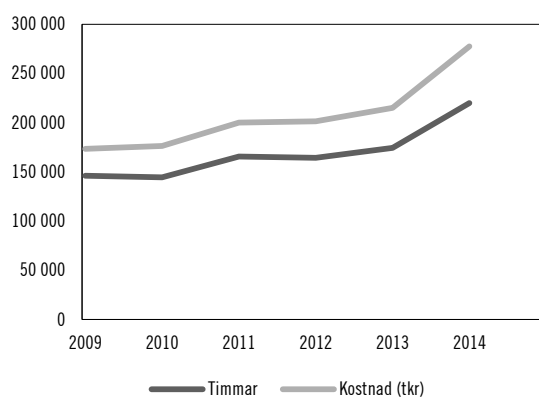
Strategin för tillsynen inom Finansinspektionen är inriktad på målen för det finansiella systemet och kan delas in enligt följande:

- Riskbaserad genom att fokus riktas mot de största riskerna. Utifrån detta får Finansinspektionen en tydlig utgångspunkt för var fokus bör ligga inom tillsynen.
- Tillsynen ska vara heltäckande, vilket innebär att alla aktörer som verkar på basis av ett tillstånd från Finansinspektionen ska bli föremål för tillsynsinsatser i någon utsträckning. Ambitionen är att alla företag

ska bli föremål för minst en tillsynsinsats under en treårsperiod.

- Företagen rapporterar löpande in en stor mängd data och dessa ger återkommande upphov till ett stort antal tillsynskontakter, utredningar och kontroller.

Diagram 3.17 Tid och kostnad operativ tillsyn, 2009–2014

Källa: Finansinspektionen

Under 2014 användes 53 procent (eller 277 miljoner kronor) av myndighetens totala resurser inom området tillsyn, vilket är en högre andel än året innan. Av diagram 3.17 framgår att verksamheten har ökat både sett till kostnader och antalet arbetade timmar. Andelen företag som varit föremål för någon tillsynsinsats under en treårsperiod uppgår till ca 80 procent. Andelen är lägre för vissa företagskategorier, bl.a. försäkringsförmedlare.

Makrotillsyn

Finansinspektionen har sedan 2014 det huvudsakliga ansvaret för den s.k. makrotillsynen. Det innebär att myndigheten ska analysera och vid behov vidta åtgärder för att motverka risker för instabilitet i det finansiella systemet, samt att motverka finansiella obalanser i syfte att stabilisera kreditmarknaden. Åtgärdernas effekt på den ekonomiska utvecklingen ska därvid beaktas.

Makrotillsynen är ett relativt nytt politikområde varför mål, medel och juridiska förutsättningar för användning av olika verktyg fortfarande är under utarbetande. EU-gemensamma regler kring kapitaltäckning är ett exempel på regler som kommer att påverka Finansinspektionens uppgifter inom området. Finansinspektionens praktiska arbete för att öka motståndskraft riktar in sig på de sårbarheter som

myndigheten identifierar, där hushållens skuldsättning varit ett viktigt fokusområde.

Gränsöverskridande tillsynssamarbete

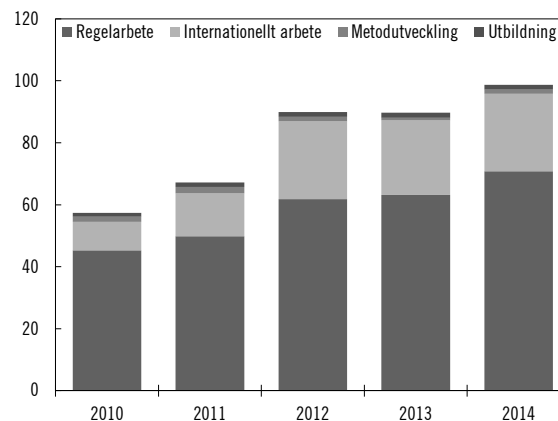
Finansinspektionen samarbetar på flera områden med tillsynsmyndigheter i andra länder och det gränsöverskridande samarbetet har blivit alltmer omfattande. Finansinspektionen är ordförande för tillsynskollegierna för de fyra storbankerna och har samordnat tillsynsplaner och riskbedömningar med världsmyndigheterna för dessa storbanker. Finansinspektionen har under 2014 också arbetat i tillsynskollegier för försäkringsgrupper med gränsöverskridande verksamhet. Fokus har legat på förberedelser inför genomförande av Solvens II-direktivet. Finansinspektionen leder också ett tillsynskollegium för Nasdaq OMX:s verksamhet som central motpart.

Regelgivning

Regelgivningsarbetet kräver stora arbetsinsatser av Finansinspektionen. Insatserna inom regelgivningen drivs bl.a. av de internationella regelkraven som ökat i både mängd och komplexitet.

Diagram 3.18 Regelgivning, aktiviteter 2010–2014

Tusentals timmar

Källa: Finansinspektionen

Av diagram 3.18 framgår att insatserna inom regelgivningen ökat och att det internationella arbetet är av betydande omfattning.

Internationella insatser

Finansinspektionen deltar i det europeiska systemet för finansiell tillsyn främst genom samarbete i de s.k. ESA-myndigheterna, Europeiska bankmyndigheten (Eba), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma). Myndigheternas

uppgift är att harmonisera regler och att samordna tillsynen inom EU samt att lämna förslag till tekniska standarder. Finansinspektionen är även medlem i Europeiska systemrisknämnden (ESRB) som ansvarar för makrotillsynen av det finansiella systemet inom EU.

På global nivå sker samarbetet genom ett antal organisationer för att skapa en gemensam, internationell regel- och tillsynsstandard på finansmarknaderna.

Totalt var Finansinspektionen engagerad i 136 internationella arbetsgrupper, styrelser och kommittéer på europeisk, global, nordisk eller baltisk nivå under 2014.

Tillstånd

De företag som vill bedriva finansiell verksamhet ska först ansöka om ett tillstånd av Finansinspektionen. Syftet med tillståndsprövningen är att säkerställa att företagen ska kunna leva upp till de krav som ställs. Kraven utgör ofta instrument för stärkt finansiell stabilitet och konsumentskydd.

Ambitionen för Finansinspektionen är att handlägga samtliga ärenden om tillstånd på ett effektivt och enhetligt sätt, utan att göra avkall på de krav som ställs för respektive tillstånd. Tillståndsprövningen är avgiftsfinansierad och nivån på avgifterna bygger på principen om full kostnadstäckning över tid.

Antalet ärenden som beslutades ökade med 44 procent under 2014 jämfört med året innan. Även inflödet av nya ärenden ökade med 43 procent i förhållande till året innan. För vissa ärendetyper var det ökade ärendeinflödet förväntat, men det har även skett en generell ökning av antalet ärenden.

Företagens omdömen

Finansinspektionen genomför årligen en företagsenkät med hjälp av telefonintervjuer. Drygt 400 finansiella företag får bedöma myndighetens verksamhet och hur de tycker att kontakterna har fungerat. Resultatet av enkäten används i Finansinspektionen arbete med att utveckla verksamheten. Resultatet visar generellt att förtroendet för Finansinspektionens sätt att utföra sitt arbete är fortsatt stort.

Tabell 3.9 Företagens omdöme om Finansinspektionen, 2012–2014

Procent	2012	2013	2014
Andel som har förtroende för FI:s sätt att sköta arbetet	85	82	80
Andel som anser att FI ger ett professionellt bemötande	85	86	81
Andel som anser att FI håller hög kvalitet på analyser och beslut	78	71	60
Andel som anser att FI:s föreskrifter och allmänna råd är ändamålsenliga	68	71	60
Andel som anser att FI är tydlig med vilka regler som gäller	65	64	56
Andel som ger FI:s webbplats ett positivt omdöme utifrån sitt behov	87	82	75

Källa: Finansinspektionen

Av tabell 3.9 framgår att resultatet dock är lägre än tidigare år. En tänkbar förklaring kan enligt Finansinspektionen vara den osäkerhet som råder om och när olika regler kommer att införas och hur de kommer att se ut. Detta är en följd av flera förseningar i europeiska regelgivningsarbeten som ligger utanför Finansinspektionen kontroll. Finansinspektionen överväger att komplettera mätmetoden med en mer kvalitativ undersökning för att bättre kunna vidta eventuella åtgärder.

Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret ska bidra till målen för det finansiella systemet, särskilt delmålet om en effektiv statlig finansförvaltning. Huvuduppgifterna för myndigheten är ansvar för:

- Statens internbank (se resultat avsnitt 3.3.3).
- Statsskuld förvaltning (se resultat utg. omr 26, avsnitt 4).
- Garantier och utlåning (se resultat avsnitt 3.3.3).
- Insättningsgaranti och investerarskydd (se nedan).
- Bankstöd (se nedan).

Av tabell 3.10 framgår utvecklingen av Riksgäldskontorets samtliga förvaltningskostnader. Redovisningen avser såväl anslagsfinansierad verksamhet, som finansiering via avgifter eller fonder. Riksgäldskontoret har bedrivit ett rationaliseringsarbete och detta framgår också tydligt genom att myndighetens kostnader

succesivt minskat. Minskningen av kostnaderna förklaras också av att vissa marknadsföringskostnader minskat.

Tabell 3.10 Fördelning av Riksgäldskontorets förvaltningskostnader 2012–2014

Miljoner kronor

	2012	2013	2014
Statens internbank	48,7	39,7	39,3
Skuldförvaltning	207,3	213,4	190,0
Garantier och lån	59,1	35,1	35,0
Insättningsgaranti/investerarskydd	21,9	17,2	14,4
Bankstöd	6,0	8,8	8,4
Totalt	343,0	314,3	287,2

Källa: Riksgäldskontoret

Insättningsgaranti och investerarskydd

Riksgäldskontoret är garantimyndighet enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och lagen (1999:158) om investerarskydd. Uppdraget är att bidra till finansiell stabilitet och ett starkt konsumentskydd genom att hantera insättningsgarantin och investerarskyddet med hög servicenivå och till låga kostnader. Insättningsgarantin motverkar risken för en allvarlig störning i det finansiella systemet genom att den skapar trygghet för insättarna och minskar risken för uttagsanstormningar.

Alla institut som omfattas av insättningsgarantin betalar en årlig avgift till Riksgäldskontoret. De medel som betalas in förs till en fond som förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgäldskontoret. Den 31 december 2014 uppgick fondens marknadsvärde till 33,8 miljarder kronor, vilket motsvarar 2,4 procent av de garanterade insättningarna per den 31 december 2013.

Inga ersättningsfall inträffade under 2014. Allmänhetens kännedom om insättningsgarantin har ökat till 55 procent (51 procent året innan).

Bankstöd

Riksgäldskontoret är stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Uppdraget innebär att Riksgäldskontoret får lämna stöd till banker och andra kreditinstitut för att förhindra allvarliga störningar i det finansiella systemet.

För att finansiera stödåtgärderna på lång sikt har riksdagen beslutat att inrätta en stabilitetsfond. I samband med fondens inrättande hösten 2008 tillfördes 15 miljarder kronor över statens budget och fonden gavs en obegränsad kredit.

Tabell 3.11 Stabilitetsfonden vid utgången av 2014

Typ av transaktion	Miljoner kronor
Kapital, anslag till fonden	15 000
Garantiavgifter	5 914
Stabilitetsavgifter	11 882
Influtet CIB och MM	264
Nordea (netto)	18 661
Tillförd ränta på behållning	1 364
Förvaltningskostnader	-69
Totalt	53 016

Källa: Riksgäldskontoret

Vid utgången av 2014 uppgick stabilitetsfondens behållningar till 53 miljarder kronor. I tabell 3.11 ges en övergripande redovisning av flödena till och från stabilitetsfonden samt de totala behållningarna. Ingen garanti har behövt infrias inom programmet för bankers och bostadsinstituts medelfristiga upplåning. I maj 2015 förföll det sista garanterade lånet. Till fonden förs även stabilitetsavgifter som betalas årligen av de banker och kreditmarknadsföretag som omfattas.

Genom det nya krishanteringsregelverket kommer bestämmelserna om bankstöd att förändras (se avsnitt 3.4).

Finansmarknadsforskning

Finansmarknadsforskningsprogrammet består i huvudsak av två insatsformer: långsiktig finansiering av tre forskningscentrum och utlysningar av projektmedel inom olika områden.

Verket för innovationssystem (Vinnova) ska årligen redovisa hur uppdraget med forskningsprogrammet utvecklas. Av den senaste redovisningen framgår att centrumen sprider sina forskningsresultat på flera olika sätt, dels genom akademiska och praktiska konferenser, dels genom samarbete med andra forskare och branschaktörer⁸. Unika databaser har byggts upp. Under 2014 fick forskare inom centrumbildningarna omkring 60 vetenskapliga artiklar publicerade och över 170 konferensbidrag har presenterats.

⁸ Redovisning av uppdrag att genomföra Program för Finansmarknadsforskning, Vinnova (dnr Fi2015/01533/FPM).

Av den senaste redovisningen från Vinnova framgår vidare att programmet för finansmarknadsforskning bidrar, enligt en internationell utvärdering som genomförts under 2014, till nya forskningsresultat, ökad kvalitet i forskarutbildningen, ökad databasanvändning samt ökat kunskapsutbyte mellan branschen och akademien. Resultaten leder i sin tur till ökat forskningsbaserat beslutsfattande hos finansmarknadens aktörer enligt utvärderingen.

Programmet ska samfinansieras och samfinansieringen uppgår enligt Vinnova till 48 procent från privat sektor, 15 procent från övriga offentliga aktörer och i övrigt från Vinnova.

Övriga myndigheter med beröring till finansmarknadsområdet

Riksbankens huvuduppgift är att upprätthålla ett fast penningvärde. Banken har även i uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende (1 kap. 2 § lagen [1988:1385] om Sveriges riksbank).

Riksbanken övervakar utvecklingen av det finansiella systemet i dess helhet, med fokus på stora institut, marknader och infrastruktur samt förmedlar sin syn på risker och ineffektivitet i det finansiella systemet.

På det finansiella området utövar Konsumentverket tillsyn genom bestämmelser i bl.a. konsumentkreditlagen (2010:1846), marknadsföringslagen (2008:486) och lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Pensionsmyndighetens uppdrag är att administrera och betala ut den allmänna pensionen, men också att ge såväl generell som individuell information om pensionen. Myndigheten ansvarar också för premiepensions-systemet.

3.3.4 Analys och slutsatser

Resultatredovisningen syftar i huvudsak till att klargöra om målen för området är uppfyllda.

Det finansiella systemet

Genomgången indikerar att det svenska finansiella systemet fungerar väl och dess motståndskraft i dagsläget är tillfredsställande. Svenska banker uppfyller nya likviditets- och kapitalkrav, vilket har bidragit till att stärka motstånds-

kraften ytterligare mot marknadsoro, kreditförluster och lägre intjäning.

Stabilitetsstärkande initiativ tas också inom EU genom implementeringen av bl.a. nya regelverk för krishantering. Finansinspektionen har därutöver aviserat att myndigheten avser att införa en kontracyklisk kapitalbuffert på 1 procent fr.o.m. den 13 september 2015 och därefter 1,5 procent fr.o.m. den 27 juni 2016.

Inom försäkringsföretagen har samtliga företag kunnat svara upp mot fastställda solvenskvoter, vilket innebär att de kan fullfölja sina åtaganden. Den relativt låga svenska statsskulden bidrar till att stärka statens krishanteringsförmåga vilket också minskar risken för att en finansiell kris ska inträffa.

Samtidigt finns det ett antal sårbarheter som gör det svenska finansiella systemet och svensk ekonomi känsliga för störningar. Det svenska banksystemet är stort i förhållande till landets BNP jämfört med banksystemen i många andra länder. De stora bankerna i Sverige har dessutom ett stort behov av marknadsfinansiering, varav en betydande del avser utländsk valuta. Det gör dem beroende av välfungerande finansmarknader och ett fortsatt förtroende från sina investerare. Det finansiella systemet är tätt sammanlänkat, vilket innebär att problem i en bank snabbt kan sprida sig till andra aktörer och marknader. Det gör förtroendet för hela det finansiella systemet mer lättpåverkat.

Banksektorn är koncentrerad till ett antal storbanker som innehar en stor del av marknaden, vilket också medför bristande konkurrens. Åtgärder för att förbättra konkurrensen på bolånemarknaden har vidtagits. Vidare utgör hushållens ökande skuldsättning kopplad till stigande bostadspriser en risk, trots att den totala belåningsgraden minskat. Kreditförluster för banker kan även påverka förtroendet i en negativ riktning.

De digitala tjänsterna, exempelvis internetbetalningar och e-fakturor, fortsätter att utvecklas starkt något som i huvudsak är positivt.

Konsumenterna på finansmarknaden står inför flera utmaningar. Behovet av kunskap ökar för att konsumenten bättre ska kunna fatta väl avvägda beslut om den egna ekonomin. Bland annat kan pekas på att många sparprodukter är komplexa samtidigt som rådgivningen ofta är bristfällig och informationen i flera fall kan vara svår att förstå. Vidare har kundnöjdheten i vissa

avseenden minskat men varierar mellan olika produkter.

Allt fler konsumenter får del av insatser i form av finansiell folkbildning och insatserna har därmed fått ett betydande genomslag. Men ytterligare insatser behövs för att stärka kunskaperna. Överlag visar resultatgenomgången att konsumentskyddet är gott, även om det behöver stärkas på några områden. Exempelvis bör investerarens möjlighet att tydligare förstå innebörden av aktivt respektive passivt förvaltade fonder förbättras.

Effektiv finansförvaltning i staten

Resultatutvärderingen avseende effektiviteten i statens finansförvaltning är genomgående positiv. De regelverk, avtal och kontostrukturer som stödjer statens betalningsmodell bedöms vara utformade på ett sätt som främjar hög effektivitet. De centralt upphandlade ramavtalen av betal- och korttjänster bedöms leda till lägre priser, samtidigt som de möjliggör enhetliga och högt ställda krav vad gäller teknik, säkerhet, likviditetshantering, återslagrapportering etc. Efter som myndigheterna själva står för kostnaden för de betaltjänster som används finns incitament för god kostnadseffektivitet. Den centraliserade likviditetsförvaltningen minimerar statens dagliga behov av upplåning och reducerar både statens räntekostnader och risk.

I den rapport som Riksgäldskontoret lämnade till regeringen avseende riskerna i statens betalningsmodell under 2014 bedöms säkerheten i betalningsmodellen som god. Myndigheternas enkätsvar avseende Riksgäldskontorets kvalitet och service inom betalningsverksamheten pekar på fortsatt höga resultat. Genomsnittskostnaden för en statlig betalning har minskat från 83 till 56 öre mellan 2010 och 2014. Detta styrker att kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen har förbättrats ytterligare de senaste åren.

Grundprincipen för garanti- och utlåningsmodellen är att avgifter ska tas ut så att de motsvarar statens förväntade kostnader (inklusive administrativa kostnader). Avgiften sätts in på ett konto hos Riksgäldskontoret oavsett om det är låntagaren, garantitagaren eller skattebetalarna via statsbudgeten som betalar avgiften. Infriande av garantier och kreditförluster finansieras via nämnda konto. På så sätt skapas förutsättningar för att garanti- och utlåningsverksamheten på lång sikt blir självfinansierad. Sedan 2011

innehåller budgetlagen tydliga regler för både statliga garantier och för statlig utlåning med kreditrisk. I den förordning om utlåning och garantier som regeringen beslutade i samband med ändringarna i budgetlagen 2011 ges detaljerade regler för garanti- och kreditmyndigheternas arbete. Regelverken och de grundprinciper som regelverken bygger på bedöms vara utformade på ett sätt som främjar hög effektivitet, även om det saknas kvantitativa indikatorer som stödjer bedömningen.

Myndigheterna

Myndigheterna inom området, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret, har i allt väsentligt bidragit till de fastlagda målen. Finansinspektionen har bl.a. genom ökade insatser inom finansiell tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning utvecklat kraven och på så sätt bidragit till målen. Även insatserna inom finansmarknadsforskningen har bidragit till ökade kunskaper inom området.

3.4 Politikens inriktning

Regeringens främsta uppdrag inom finansmarknadsområdet är att värna den finansiella stabiliteten i Sverige för att säkra en trygg och långsiktig ekonomisk utveckling. Finansiell stabilitet utgör således en hörnsten för samhällsekonomin, välfärden, tillväxten och sysselsättningen. Vidare ska Sverige möta klimatutmaningen offensivt genom att det finansiella systemet bidrar till en hållbar utveckling.

3.4.1 Insatser för att nå målet för det finansiella systemet

För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system har resurserna ökat under åren 2012–2014 med 103 miljoner kronor. Satsningen har därefter utvidgats med ytterligare 100 miljoner kronor åren 2014–2016. I denna proposition föreslås därför att Finansinspektionen anvisas ökade resurser motsvarande 33 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Medlen motiveras med att Finansinspektionen ska kunna utöka tillsynen och arbeta för ett stärkt

konsumentskydd samt på sikt kunna bidra till det föreslagna målet om hållbarhet. Även Riksgäldskontoret får nya uppgifter för att kunna bidra till måluppfyllelsen. Nedan redogörs för ett antal angelägna initiativ.

Nytt krishanteringsregelverk

För att förbättra förutsättningarna för finansiell stabilitet har regeringen lämnat förslag i en lagrådsremiss i maj 2015 till nya regler om hantering av kriser i finansiella företag. Förslaget innebär att krishanteringsdirektivet som beslutats inom EU genomförs i svensk rätt.

Krishanteringsdirektivet innebär att det införs ett ramverk för resolution av kreditinstitut och värdepappersbolag samt företag som ingår i samma koncern som dessa. Centralt i resolutionsprocessen är att företagets ägare och långivare, snarare än staten, ska bära eventuella förluster. Direktivet syftar inte enbart till att ge möjligheter att rekonstruera eller avveckla företag genom resolution, utan också till att förebygga problem och vidta preventiva åtgärder. Direktivet innehåller därför både regler om resolution och om resolutionsförberedande verksamhet.

Inom ramen för det nya regelverket föreslås också att en ny fond – resolutionsreserven – skapas. Resolutionsreserven ska kunna användas för att täcka kostnader för krishantering. Reserven finansieras genom avgifter från företagen. Dessutom bedömer regeringen att vissa medel bör föras över från den befintliga stabilitetsfonden till den nya resolutionsreserven.

Enligt direktivet ska en eller flera resolutionsmyndigheter, med ansvar för resolution och resolutionsförberedande arbete, utses på nationell nivå. Regeringen har aviserat att Riksgäldskontoret bör utses till resolutionsmyndighet när den nya lagstiftning som genomför direktivet har trätt i kraft.

Stabilare försäkringsmarknad

Den 1 januari 2016 träder EU:s nya, reformerade regelverk för försäkringsföretag, Solvens II-direktivet i kraft. Syftet med regleringen är att försäkringsföretagen ska kunna infria sina åtaganden och därmed bidra till målen. Reglerna innebär förändrade kapitalkrav för försäkringsföretagen, tydligare krav på företagsstyrning (riskhantering), förändrade regler för tillsynsprocesserna samt mer omfattande krav på försäkringsföretagens rapportering och offent-

liggörande av information. Med hänsyn till mindre företags situation finns möjlighet att under vissa förutsättningar bevilja undantag från bestämmelserna om solvens, offentliggörande av information och grupp-tillsyn. Regeringen har lämnat förslag till genomförande av Solvens II-direktivet i svensk rätt i en lagrådsremiss i april 2015.

Konkurrens

Sveriges stora finansiella sektor, med nära sammankopplade banker som i hög grad är beroende av marknadsfinansiering, medför att det finansiella systemet är känsligt för finansiella störningar. Ansvariga myndigheter bedömer att motståndskraften i det svenska finansiella systemet är god. Konkurrensen på bankmarknaden är viktig eftersom den kan bidra till att konsumenternas ställning stärks i förhållande till bankerna.

Det finns ett stort antal banker på den svenska bankmarknaden som är mindre och verksamma på regionala eller lokala marknader. En utmaning för mindre aktörer är ofta tillgången till kapital. I syfte att stimulera ökad konkurrens avser regeringen därför att se över möjligheterna att underlätta kapitalanskaffning för mindre, icke-vinstdrivande aktörer.

Kapitalmarknadsunion

EU-kommissionen planerar att under hösten 2015 lägga fram en handlingsplan för att skapa en kapitalmarknadsunion inom EU. Kapitalmarknadsunionen är ett samlingsbegrepp för en serie initiativ som syftar till att ta bort hinder för gränsöverskridande investeringar och underlätta företagens finansieringsmöjligheter, inte minst när det gäller små- och medelstora företag. Tanken är att kapitalmarknadsunionen ska göra EU mer konkurrenskraftigt och attraktivt för investeringar samt främja en hållbar tillväxt och sysselsättning. Handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen kommer att innehålla både lagstiftningsförslag och andra åtgärder.

Regeringen välkomnar initiativet men poängterar samtidigt att det är angeläget att göra en grundlig konsekvensanalys av alla förslag som presenteras i detta sammanhang och att se till att förslagen inte försämrar finansiell stabilitet eller investerarskydd.

Finansiell information och aktieinnehav

Regeringen har i en lagrådsremiss i juni 2015 lämnat förslag till ändrade regler om regel-

bunden finansiell information och offentliggörande av aktieinnehav. Förslagen innebär bl.a. att de administrativa kraven för börsnoterade företag minskar. Detta avses underlätta för framför allt små och medelstora företag att få tillgång till finansiering via aktiemarknaderna.

Lagradsremissen innehåller också förslag till nya regler som ska öka öppenheten och bl.a. motverka korruption kopplad till börsföretag som utvinner naturresurser. Reglerna innebär att börsföretag inom utvinningsindustrin och avverkning av naturskog ska upprätta en särskild rapport över de betalningar som gjorts till myndigheter för rätten att utvinna värdefulla naturtillgångar, som t.ex. virke, olja, naturgas och kol.

Insatser mot skuldsättningen

Hushållens skuldsättning har på senare tid ökat snabbt och ligger i dag på historiskt höga nivåer, även i en internationell jämförelse. Det kan innebära stora risker, för enskilda individer, men även för samhället i stort. Regeringen och ansvariga myndigheter arbetar för att hushållens skuldsättning inte ska öka på ett sätt som skulle kunna medföra finansiell oro. Det finns en bred samsyn inom regeringen och de ansvariga myndigheterna om att den ökande skuldsättningen hos hushållen kan medföra risker, framför allt för den makroekonomiska stabiliteten. Regeringens utgångspunkt är att det bör vara en självklarhet att amortera på lån och att det är viktigt med en skärpt amorteringskultur i Sverige. Med anledning av att Finansinspektionens aviserade förslag om amorteringsregler har dragits tillbaka har regeringen nu kommit överens med de borgerliga partierna, och även förankrat med Vänsterpartiet, att ett amorteringskrav ska införas.

Amorteringskravet syftar till att motverka makroekonomiska och finansiella stabilitetsrisker. Kravet innebär att kreditinstitut som beviljar bolån till enskilda personer ska tillämpa amorteringsvillkor som bygger på en sund amorteringskultur och som inte bidrar till alltför hög skuldsättning hos hushållen. Med ett amorteringskrav minskas risken för att hushållens skuldsättning ökar på ett sätt som skulle kunna medföra finansiell oro. En promemoria med förslag till lagstiftning har därför remitterats (dnr Fi2015/04235/B). Av förslagen framgår att amorteringskravet ska omfatta nya bolån och att vissa hushåll bör kunna undantas

från amorteringskravet. För att minska eventuell påverkan på bostadsbyggande bör sådana undantag exempelvis gälla köp av nyproducerade bostäder. Undantag bör också ges om vissa särskilda skäl föreligger, t.ex. arbetslöshet, sjukdom, skilsmässa eller närståendes dödsfall.

När det gäller enskilda individers problem med skulder har regeringen tagit fram en strategi för att motverka överskuldssättning (se utg. omr. 18, avsnitt 4).

Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

Mot bakgrund av händelser i omvärlden och ett ökat terrorismhot bedrivs ett omfattande och aktivt arbete, såväl nationellt som internationellt för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Regeringen lägger stor vikt vid detta arbete.

En central del av förberedelserna inför nästa utvärdering av Fatf (Financial Action Task Force) utgörs av det arbete som bedrivs med anledning av och i enlighet med den nationella strategin för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245). Flera insatser är aktuella:

- Ett av de områden som pekades ut i skrivelsen var ökat kunskapsbehov. I syfte att ytterligare fördjupa och förstärka kunskapen om riskerna pågår arbete inom ramen för två särskilda projekt. Det ena vid Brottsförebyggande rådet och det andra vid Forsvarshögskolan. Båda dessa projekt ska avrapporteras i slutet av året.
- Penningöverföring, valutaväxling och kontanthantering är verksamheter som pekats ut som högriskområden och som en del av den extra uppmärksamhet området behöver ges har regeringen beslutat att ägna särskilt intresse åt tillsynen. I ett regeringsuppdrag till Finansinspektionen fick myndigheten i uppgift att beskriva och utvärdera den tillsyn som bedrivs över dessa aktörer. Finansinspektionen avrapporterade till regeringen den 14 augusti 2015. I rapporten redogörs för att det under de senaste två åren bedrivits ett omfattande arbete med att riskklassificera de 2 000 företag som står under myndighetens tillsyn. Som en följd bl.a. av detta har Finansinspektionen i samarbete med Ekobrottsmyndigheten inlett ett särskilt analysarbete av risker förknippade med

penningöverföring, valutaväxling och kontanthantering. Målet med arbetet är att ytterligare förbättra förutsättningarna för myndigheten att inom ramen för sin tillsyn bemöta de risker som finns. Regeringen har för avsikt att följa detta framöver.

Finansiell rådgivning och provision

Med utgångspunkt bl.a. i betänkandet Värdepappersmarknaden MiFID II och MiFIR (SOU 2015:2) kommer regeringen att arbeta för ett samlat grepp om rådgivnings- och förvaltarmarknaden.

I EU-direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID II) anges som en minimiregel ett förbud mot att ta emot och behålla provisioner och andra ersättningar från tredjeman (t.ex. fondförvaltare eller utgivare av strukturerade finansiella instrument) när värdepappersföretaget tillhandahåller investeringsrådgivning på oberoende grund eller förvaltar portföljer av finansiella instrument för kunders räkning. I betänkandet föreslås ett nationellt mer omfattande förbud att ta emot ersättningar vid all investeringsrådgivning och portföljförvaltning om ersättningen är skadlig för konsumentens intresse. Beredning av betänkandet pågår i Regeringskansliet och en proposition till riksdagen planeras att lämnas under 2016.

Ett motsvarande förbud avseende provisioner och andra ersättningar föreslås även på området för försäkringsförmedling i promemorian Stärkt konsumentskydd vid försäkringsförmedling (Ds 2014:22). Vidare innehåller det reviderade förslaget till försäkringsförmedlingsdirektiv på EU-nivå (IMD 2) vissa bestämmelser avseende intressekonflikter och begränsningar såvitt avser provisioner i samband med distribution av försäkringar.

Flytträtt vid pensionssparande

En särskild utredare har lämnat förslag till lagstiftning om bl.a. en utökad flytträtt av befintligt försäkringssparande (SOU 2012:64). Förslagen har remissbehandlats. Tjänstepensionsbeskattningsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2015:68) lämnat förslag till justering av de skatterättsliga reglerna för att möjliggöra flytt av hela eller delar av en pensionsförsäkrings värde till en annan pensionsförsäkring som inte är under utbetalning. Förslaget möjliggör en sammanläggning av tjänstepensionsförsäkringar respektive privata pensionsförsäkringar.

En utökad flytträtt av pensionssparande förutsätter att konsumentskyddet stärks genom att problem bl.a. med intressekonflikter och bristande information åtgärdas. Följande initiativ har tagits:

- Till grund för att minska *intressekonflikterna* ligger som tidigare bl.a. nämnts i promemorian Stärkt konsumentskydd vid försäkringsförmedling (Ds 2014:22) och betänkandet från 2013 års värdepappersmarknadsutredning (SOU 2015:2).
- För att öka *transparensen* vid flytt av privat pensionssparande och individuell tjänstepension har Finansinspektionen haft i uppdrag att verka för att det ska nås en branschöverenskommelse om tydligare information. En sådan överenskommelse har träffats och den träder i kraft den 1 januari 2016. Den innehåller krav på information i årliga värdebesked om villkor och avgifter vid flytt. Överenskommelsen innehåller även krav vid flyttsituationen på avgivande och mottagande företag att lämna fördjupad information i faktablad om garantier och avgiftsuttag.

Ett utökat inflytande för konsumenter över tjänstepensionen och privat pensionssparande är en viktig reform som även innebär att pensions-sparandet blir mer lättöverskådligt. Trots beskrivna åtgärder för att öka transparensen kvarstår dock ett informationsunderläge för konsumenten mot försäkringsföretagen, vilket gör frågan fortsatt komplicerad. Regeringen har som ambition att under mandatperioden ta initiativ till nya regler som utökar och effektiviserar flytträtten men detta förutsätter också att konsumentens möjligheter på pensionsförsäkringsmarknaden kan förbättras.

Aktiv och passiv fondförvaltning

Tydlig och korrekt information är en förutsättning för konsumentskyddet på finansmarknaden. Det bör enligt regeringen finnas möjlighet för investerare att tydligt förstå innebörden av aktivt respektive passivt förvaldade fonder, vilka alternativ som finns samt vilka kostnader och risker dessa innebär.

Regeringen har därför beslutat om tilläggsdirektiv till 2014 års fondutredning (dir. 2015:28). Utredaren ska bl.a. analysera och kartlägga skillnader i avgifter mellan jämförbara aktivt och passivt förvaldade fonder. Utredaren

ska vidare analysera hur de aktivt förvaltade fonderna marknadsförs till fondsparare och klargöra vilken information investerare behöver för att förstå villkoren och göra rätt val.

En mer ansvarsfull marknad för konsumentkrediter

Regeringen har tagit initiativ till ett bättre konsumentskydd genom en bättre ordning på snabblånemarknaden för att minska den över-skuldsättning som oseriösa snabblåneföretag bidrar till. Regeringen har därför tillsatt en utredning om en mer ansvarsfull marknad för konsumentkrediter (dir. 2015:43). I uppdraget ingår att överväga följande åtgärder:

- att införa en civilrättslig sanktionsregel vid bristande kreditprovning,
- att begränsa den kreditränta och dröjsmålsränta som kreditgivaren får ta ut (räntetak),
- att begränsa det totala belopp för kostnader som en konsument kan bli skyldig att betala (kostnadstak),
- att begränsa möjligheten att förlänga lån,
- att införa ett skriftlighetskrav vid ingående av kreditavtal, och
- att skärpa marknadsförings- och informationskraven.

Uppdraget ska redovisas senast i slutet av september 2016.

Finansiell folkbildning

I dag erbjuds konsumenterna ett brett utbud av finansiella tjänster, vilket samtidigt förutsätter att konsumenternas beslut är genomtänkta och väl avvägda. För att fullt ut kunna utnyttja valmöjligheterna krävs att konsumenterna har tillräckliga kunskaper. Finansinspektionens uppdrag med att genom information och privat-ekonomisk folkbildning stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden bör därför fortsätta (se även utg. omr. 18, avsnitt 4.5).

Kontanthantering

Regeringen arbetar för att säkerställa att kontanthantering fungerar på ett tillfredsställande sätt i hela landet. Det är i första hand marknadsaktörerna själva som bör vidta åtgärder för att möjliggöra en fungerande kontanthantering. Statens ansvar för grundläggande betaltjänster omfattar de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster

inte tillgodoses av marknaden (se utg. omr. 22 Kommunikationer, Grundläggande betaltjänster avsnitt 4.4.4).

Regeringen har nyligen beslutat om direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté, En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder (dir. 2015:73), den s.k. Landsbygdsutredningen. Kommittén ska lämna förslag till inriktning och utformning av en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder. Kommittén ska bl.a. redogöra för statens ansvar för att bidra till god tillgång till kommersiell och offentlig service, grundläggande betaltjänster, kontanthantering och post på landsbygden.

Under våren 2015 har regeringen beslutat om direktiv till en särskild utredare avseende betaltjänster, förmedlingsavgifter och grundläggande betalkonton (dir. 2015:39). Utredaren ska bl.a. lämna förslag till de lagändringar som krävs i svensk rätt för att genomföra EU-direktivet om grundläggande betalkonto.

Gräsrotsfinansiering

Gräsrotsfinansiering är en relativ ny och växande metod för att kanalisera medel från allmänheten till projekt och små och nystartade företag (s.k. crowdfunding). Det är en positiv utveckling som bör kunna främjas för fortsatt framväxt. Det är dock viktigt att klargöra att investerare och konsumenter får tillfredsställande information så att deras intressen värnas.

Regeringen har därför beslutat att ge Finansinspektionen i uppdrag att analysera marknaden för gräsrotsfinansiering, med fokus på aktie- och lånebaserad finansiering. Syftet är att öka kunskapen om finansieringsformen och förutsättningarna för en sund och hållbar utveckling. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2015.

3.4.2 Insatser för att nå målet om en hållbar utveckling

Regeringen lämnar i denna proposition förslag om att målen för finansmarknadsområdet bör kompletteras (avsnitt 3.2). Ett nytt mål föreslås om hållbarhet och inom området är flera initiativ aktuella.

Hållbar fondmarknad

Frågan om hållbara fonder är prioriterad för regeringen. En rad s.k. rundabordsamtal med

representanter för fondbolag, konsumentorganisationer, myndigheter och forskare har hållits. Syftet var att utbyta kunskap och erfarenheter kring vad som krävs för att utveckla en hållbar fondmarknad och för att konsumenten ska göra hållbara val.

Regeringen har vidare beslutat om tilläggsdirektiv till 2014 års fondutredning (dir. 2014:158). Utredningen ska föreslå åtgärder för att förbättra informationsgivningen och jämförbarheten kring hur fondförvaltare i sin förvaltning integrerar hållbarhetsaspekter såsom miljö- och klimatfrågor, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och bekämpning av korruption.

Gröna obligationer

Insikten växer på finansmarknaden om att hållbarhetsaspekter generellt och miljökonsekvenser specifikt behöver vägas in för att investeringar ska vara långsiktigt lönsamma. Det speglas också i ett ökat intresse för hållbara investeringar. Regeringen arbetar för att underlätta kanaliseringen av privat kapital särskilt till klimatfinansiering. För att främja utvecklingen avser regeringen att undersöka utvidgade möjligheter att ge ut gröna obligationer för finansiering av olika projekt som bidrar till klimatomställningen.

Hållbar kreditgivning

Finansinspektionen har nyligen fått i uppdrag att redovisa bankernas riktlinjer för kreditgivning till företag utifrån ett miljö- och hållbarhetsperspektiv. Vid behov ska också förslag till åtgärder lämnas som kan inkluderas i bankernas styrning av kreditgivningsprocessen i syfte att främja ett hållbarhetsperspektiv inom företag som i dagsläget varken har eller uppnår exempelvis sitt koldioxidreduceringsmål eller energieffektiviseringsmål. Uppdraget redovisas senast den 27 november 2015.

Miljö- och klimatförändringars påverkan på den finansiella stabiliteten

Finansinspektionen ska i särskild ordning även redovisa hur miljö- och klimatförändringar kan påverka den finansiella stabiliteten på lång sikt samt vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att motverka negativa effekter på det finansiella systemet. Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2016.

AP-fonderna arbetar ansvarsfullt

Regeringen har i en skrivelse redovisat AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2014 (skr. 2014/15:130). I skrivelsen klargörs att hållbarhet är en väsentlig aspekt inom AP-fondernas verksamhet och att hållbarhetsaspekter bör integreras i fondernas förvaltning för att uppnå långsiktigt hög avkastning och för god riskhantering. Det är även av betydelse för att allmänhetens förtroende för AP-fonderna och pensionssystemet ska upprätthållas.

I skrivelsen klargör regeringen också att det är av stor vikt att fonderna fortsätter att vara transparenta när det gäller den klimatpåverkan som respektive fonds investeringar finansierar. AP-fonderna bör även utveckla jämförbarheten i denna redovisning över tid tillsammans med de andra AP fonderna och med andra finansiella aktörer.

3.4.3 Insatser för att nå målet om en effektiv finansförvaltning

Effektiviteten i statens finansförvaltning är genomgående god och har förbättrats. Regeringen avser att fortlöpande följa utvecklingen och vid behov ta ytterligare initiativ för stärkt måluppfyllelse.

Aktuella insatser inom området utgörs bl.a. av det pågående arbetet med att centralisera myndigheternas valutaväxlingar, vilket kommer att minska kostnaderna för statens valutaflöden. Ett nytt system beräknas vara i drift 2017.

3.4.4 Finansmarknadsforskning

Finansmarknadsforskningen bidrar till ytterligare kunskap om hur det svenska finansiella systemet kan utvecklas och kriser i systemet förebyggas. Det är därför angeläget att forskningen inom området fortsätter och att statliga medel för ändamålet även fortsättningsvis fördelas till Vinnova. Regeringen föreslår också i denna proposition att ett beställningsbemyndigande kopplas till anslaget för finansmarknadsforskning, eftersom verksamheten är av långsiktig karaktär.

3.4.5 AP-fonderna reformeras

I juni offentliggjordes förslag till nya regler för AP-fonderna (Ds 2015:34), vilka har remitterats. Syftet med förslagen är främst att förbättra möjligheterna att generera avkastning och förbättra kostnadseffektiviteten i förvaltningen av buffertkapitalet. Förslaget innehåller en ny struktur för förvaltningen av buffertkapitalet. En ny huvudman i form av en nämndmyndighet, AP-fonds-nämnden ska skapas. Vidare ska de nuvarande fem buffertfonderna, Första-Fjärde och Sjätte AP-fonderna minskas till tre AP-fondsmyndigheter. AP-fonds-nämnden får enligt förslaget i uppdrag att fastställa dels ett gemensamt avkastningsmål för förvaltningen av buffertkapitalet, dels en referensportfölj utifrån vilken förvaltningen i buffertfonderna ska utvärderas.

Dessutom lämnas förslag om moderniserade placeringsregler där de nuvarande kvantitativa reglerna ersätts av den s.k. aktsamhetsprincipen. Regelverket för det som i den nuvarande lagstiftningen benämns etik och miljö ersätts av att det i lag ställs krav på AP-fonderna att agera föredömligt och vara ansvarsfulla investerare och ägare.

Ett antal förslag syftar till att skapa en mer kostnadseffektiv förvaltning, förutom att antalet AP-fonder minskas föreslås även att administrationen i AP-fonderna ska samordnas. Dessutom föreslås ett kostnadstak för förvaltningen och ett återtagande av regeringens bemyndigande för AP-fonderna att teckna kollektivavtal. Efter avslutad remittering kommer frågan att beredas vidare inom regeringskansliet.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2014	Utfall	408 434	Anslags-sparande	11 458
2015	Anslag	450 507 ¹	Utgifts-prognos	442 309
2016	Förslag	491 044		
2017	Beräknat	496 281 ²		
2018	Beräknat	504 490 ³		
2019	Beräknat	514 063 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 491 063 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 491 089 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter, för Krigsförsäkrings-nämnden och för samordningsorganet för tillsyn över åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.13 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	454 069	96 835	490 208	60 696
Prognos 2015	597 551	82 444	538 786	141 209
Budget 2016	566 282	75 200	581 974	59 508

Avgifterna regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen och i förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna bestäms i syfte att uppnå full kostnadstäckning över tid. Finansinspektionen tar ut avgifter för den verksamhet som är anslagsfinansierad, med undantag för verksamheten som avser samordning av tillsyn för insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Även kostnaden under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* ingår i de avgiftsgrundande beloppen (se avsnitt 3.6.2). Detta innebär att en

höjning av anslaget är saldoneutralt, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan.

I beloppen för intäkter till inkomsttittel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelse. Överskotten förklaras bl.a. av dessa inbetalningar.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:11 Finansinspektionen

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	452 507	452 507	452 507	452 507
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	6 790	11 670	19 324	28 278
Beslut	31 747	32 104	32 659	33 278
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	491 044	496 281	504 490	514 063

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Finansinspektionen tillförs ökade resurser för att förstärka den finansiella tillsynen och konsumentskyddet, samt för att på sikt kunna bidra till det föreslagna målet om en hållbar utveckling. Anslaget ökas därför sammantaget med 33 000 000 kronor fr.o.m. 2016. Av anslaget beräknas 7 000 000 kronor avsättas för satsningar inom den finansiella folkbildningen.

Därutöver minskas anslaget med 1 253 000 kronor fr.o.m. 2016. Syftet med åtgärden är att bidra med finansiering till andra prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 491 044 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 496 281 000 kronor, 504 490 000 kronor respektive 514 063 000 kronor.

3.5.2 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2014	Utfall	8 068		432
2015	Anslag	9 150 ¹	Utgifts- prognos	8 890
2016	Förslag	12 150		
2017	Beräknat	14 350		
2018	Beräknat	17 550		
2019	Beräknat	17 550		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:3 Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	7 150	7 150	7 150	7 150
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	5 000	7 200	10 400	10 400
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	12 150	14 350	17 550	17 550

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Syftet med myndigheterna är att främja en väsentlig förbättring av möjligheterna att följa och analysera utvecklingen och att vidta relevanta åtgärder för att främja den finansiella stabiliteten inom EU. EU:s tillsynsmyndigheter har till uppgift att bl.a. ta fram förslag till tekniska standarder, som sedan ska antas av EU-kommissionen i form av förordningar eller

beslut. Tillsynsmyndigheterna ska till 60 procent finansieras av de nationella tillsynsmyndigheterna och till 40 procent av EU-budgeten.

Avgiften har sedan 2012 budgeterats under ett eget anslag. Under 2011 belastades anslaget 1:11 *Finansinspektionen* med de aktuella avgifterna.

Den avgift som Finansinspektionen ska betala för 2015 beräknas uppgå till omkring 8,9 miljoner kronor. Regeringen föreslog därför i vårändringsbudgeten för 2015 en höjning av anslagsnivån. Skälet var att avgifterna prognosteras bli högre än beräknat till följd av beslut inom EU. Avgifterna är också svårbedömda med anledning av en eventuell fortsatt försvagning av kronan mot euron.

Regeringen föreslår att 12 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter för EU:s tillsynsmyndigheter* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 14 350 000 kronor, 17 550 000 kronor respektive 17 550 000 kronor.

3.5.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2014	Utfall	253 015	65 946
2015	Anslag	304 474	274 709
2016	Förslag	307 420	
2017	Beräknat	310 008 ¹	
2018	Beräknat	314 140 ²	
2019	Beräknat	319 509 ³	

¹ Motsvarar 307 431 tkr i 2016 års prisnivå.

² Motsvarar 307 447 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 307 444 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och krediter, statens internbank, bankstöd samt insättningsgaranti och investerarskydd.

De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garanti- respektive

låntagarna eller genom anslag på statsbudgeten. Dessa avgifter, samt återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet. De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till. Kassaflödesmässigt är dock reservkontona konsoliderade med statens övriga finanser. Detta innebär att inbetalda avgifter minskar statens upplåningsbehov, statsskulden och statens räntekostnader, medan infrianden leder till motsatt effekt.

Tabell 3.18 Riksgäldskontorets garanti- och utlåningsverksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	41 818	250 496	-166 380	84 116
Prognos 2015	15 668	116 943	29 142	146 085
Budget 2016	20 700	80 006	-31 139	48 867

För 2014 resulterade garanti- och utlåningsverksamheten i ett överskott på 84 miljoner kronor. En stor del av överskottet beror på minskade nedskrivningar i utlåningen. För 2015 och 2016 beräknas det uppskattade resultatet för garanti- och kreditverksamheten till 146 respektive 49 miljoner kronor.

Under 2014 uppgick avgifterna inom statens internbank (och därmed inleveransen på inkomsttitel) till 4,5 miljoner kronor. För 2015 och 2016 beräknas motsvarande avgifter till 4,7 miljoner kronor per år. Avgifterna inom statens internbank förs till inkomsttitel på statsbudgeten. Avgifterna används som styrmedel i strävan mot ökad effektivisering av den finansiella verksamheten inom staten. För att undvika subventionering har Riksgäldskontoret även möjlighet att ta ut avgifter av kunder som inte är myndigheter.

Tabell 3.19 In- och utlåningsverksamheten i statens internbank

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	4 550			
Prognos 2015	4 700			
Budget 2016	4 700			

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligrättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Tabell 3.20 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	18 852		13 391	5 461
Prognos 2015	16 110		11 516	4 594
Budget 2016	11 516		10 500	1 016

Regeringens överväganden

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	304 474	304 474	304 474	304 474
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	3 712	6 295	10 422	15 806
Beslut	-766	-761	-758	-770
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			1	
Förslag/beräknat anslag	307 420	310 008	314 140	319 509

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget minskas med 766 000 kronor fr.o.m. 2016. Syftet med åtgärden är att bidra med finansiering till prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 307 420 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 310 008 000 kronor, 314 140 000 kronor respektive 319 509 000 kronor.

3.5.4 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2014	Utfall	28 323		74
2015	Anslag	29 963		29 963
2016	Förslag	29 919		
2017	Beräknat	29 916 ¹		
2018	Beräknat	29 913 ²		
2019	Beräknat	30 318 ³		

¹ Motsvarar 29 800 tkr i 2016 års prisnivå.

² Motsvarar 29 583 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 29 584 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av

anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	29 963	29 963	29 963	29 963
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	7	124	341	751
Beslut	-51	-171	-390	-396
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-1	0
Förslag/ beräknat anslag	29 919	29 916	29 913	30 318

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 29 919 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2016. Anslaget minskas fr.o.m. 2016 med syftet att bidra med finansiering till prioriterade satsningar. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 29 916 000 kronor, 29 913 000 kronor respektive 30 318 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 76 000 000 kronor 2017–2019.

Skälen för regeringens förslag: Något bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden har inte lämnats för 2015. Men för den aktuella verksamheten bör det ges en möjlighet att ingå fleråriga ekonomiska åtaganden om finansiering av olika forskningssatsningar.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov

av framtida anslag på högst 76 000 000 kronor 2017–2019.

Tabell 3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusentals kronor

	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden				
Nya åtaganden	76 000			
Infriade åtaganden		-28 500	-24 500	-23 000
Utestående åtaganden	76 000			
Föreslaget bemyndigande	76 000			

3.5.5 Krediter till Sjunde AP-fonden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2016 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 40 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 2 500 000 kronor för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.

Skälen för regeringens förslag: Utvärdering av Sjunde AP-fondens förvaltning har redovisats i skrivelsen Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2014 (skr. 2014/15:130).

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet ska täckas med förvaltningsavgifter som tas ur de två fonderna AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond. Sjunde AP-fonden disponerar också två krediter i Riksgäldskontoret. En kredit på räntekonto och en låneram för anläggningstillgångar.

Syftet med räntekontokrediterna var ursprungligen att skapa neutralitet mellan generationer av premiepensionssparare. För att hantera neutraliteten mellan generationer och för att kunna hantera ett akut likviditetsbehov i fonden har regeringen därför sedan uppbyggnaden av fonden fått ett bemyndigande av riksdagen om en kredit till fonden på räntekonto hos Riksgäldskontoret.

Sjunde AP-fonden har i skrivelse till regeringen begärt en fortsatt kredit på ränte-

kontot hos Riksgäldskontoret på 40 miljoner kronor, samt om en fortsatt låneram på 5 miljoner kronor under 2016. Under 2015 får Sjunde AP-fonden disponera en räntekontokredit på högst 40 miljoner kronor och 5 miljoner kronor i låneram.

I budgetpropositionen avseende 2015 lämnades information om att fondens skuld beräknades vara återbetald i slutet av 2014. Regeringen föreslog vidare att fonden skulle medges en fortsatt säkerhetsmarginal genom fortsatta krediter. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Sjunde AP-fonden har under hösten 2014 betalat av det sista på räntekontokrediten den haft sedan 2000 och hade vid senaste årsskiftet ett överskott på ca 76 miljoner kronor. Överskottet beräknas stiga till 150 miljoner kronor till slutet av 2015.

En översyn av AP-fonderna pågår. Nya regler för AP-fonderna har presenterats och förslagen är för närvarande föremål för remissbehandling

(Ds 2015:34). I detta sammanhang lämnas också förslag till en långsiktig hantering av Sjunde AP-fondens krediter och hur eventuella överskott i fonden ska hanteras.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en kredit i Riksgäldskontoret omfattande högst 40 miljoner kronor. En sänkt ram på 2,5 miljoner kronor avseende lån för finansiering av anläggningstillgångar under 2016 bedöms vara tillräcklig.

Regeringen avser att i december 2015 besluta om en nivå på Sjunde AP-fondens räntekontokredit för 2016 som är rimlig i förhållande till det faktiska behovet. Den föreslagna ramen utgör en möjlighet för regeringen att med kort varsel besluta om en kredit inom ramen om förutsättningarna skulle ändras, t.ex. till följd av ett utflöde av fondkapital från Sjunde AP-fonden eller en negativ utveckling på de finansiella marknaderna.

4 Statlig förvaltningspolitik

4.1 Omfattning

Statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning.

Vidare omfattar området myndigheterna Statskontoret, Kammarkollegiet, Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statens servicecenter. I avsnittet ingår även en redovisning av den övergripande politiken för elektronisk förvaltning. Budgetförslaget inom området elektronisk förvaltning behandlas inom utgiftsområde 22, avsnitt 5.

Statliga arbetsgivarfrågor redovisas i avsnitt 5, Offentlig upphandling i avsnitt 6 och statlig fastighetsförvaltning i avsnitt 9. Redovisning av ansvarsfördelningen för regionalt tillväxtarbete finns i utgiftsområde 1 avsnitt 8.

4.2 Mål

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38 rskr. 2009/10:315).

4.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen görs avseende vissa aspekter av förvaltningens utveckling som

helhet, inklusive en redovisning av ett antal förvaltningspolitiska åtgärder. Redovisningen omfattar även resultatet av verksamheten hos vissa av myndigheterna inom området.

4.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma förvaltningens utveckling avseende effektivitet redovisas indikatorn Effektiviteten i den offentliga sektorn, Världsbankens indikator Government Effectiveness. Indikatorn Government Effectiveness beskriver effektivitet i den offentliga sektorn i bred mening och avser måluppfyllelse. Indikatorn omfattar även offentlig verksamhet på lokal och regional nivå.

Verksamheten och resultatet vid de myndigheter som redovisas i avsnitt 4.3.4 bedöms bidra till att uppnå det av riksdagen fastställda målet för den statliga förvaltningspolitiken. Resultatet redovisas både i beskrivande text och med hjälp av indikatorer som anges i anslutning till respektive myndighet.

4.3.2 Statsförvaltningens utveckling

Statsförvaltningens kostnader

Kostnaderna för statens egen verksamhet uppgick 2014 till 252 miljarder kronor, vilket motsvarar 21 procent av statens totala kostnader som även inkluderar transfereringar och avsättningar till och upplösning av fonder. Fördelningen av kostnaderna för statens egen verksamhet och jämförelser med 2013 redovisas i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Kostnader för statens egen verksamhet

Miljoner kronor

	2013	2014
Personal	117 282	120 094
Lokaler	18 346	19 597
Övrig drift	85 720	85 411
Av- och nedskrivningar	25 952	26 821
Totalt	247 300	252 346

Källa: Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101).

Kostnaderna för statens egen verksamhet har ökat med 5 miljarder kronor jämfört med 2013. En närmare redovisning av förvaltningens kostnader finns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101).

Antalet myndigheter och anställda

Antalet myndigheter under regeringen uppgick den 1 januari 2015 till 349 enligt Statskontorets beräkningar. Det innebär en nettominskning med 21 myndigheter jämfört med den 1 januari 2014.

År 2014 var enligt Arbetsgivarverkets statistik drygt 251 500 personer anställda i den statliga sektorn vilket är en ökning med ca 3 500 personer sedan 2013. Antal statligt anställda motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. Av de statligt anställda var 52 procent kvinnor och 48 procent män.

En beskrivning av statsförvaltningens utveckling, avseende bl.a. organisationsförändringar och personalstrukturen i staten, redovisas i bilagan Statsförvaltningens utveckling.

Effektivitet i den offentliga sektorn

Världsbankens indikator Government Effectiveness (Worldwide Governance Indicators) beskriver effektivitet i den offentliga sektorn i bred mening och avser måluppfyllelse. Med indikatorn redogör Världsbanken för kvalitet i offentliga tjänster och institutioner, självständighet från politiska påtryckningar, kvaliteten på politikens utformning och genomförande samt beständigheten i politiska åtaganden. Mätningar har gjorts 2006–2013 och uppdateras årligen. Den svenska offentliga sektorn har under hela mätperioden tillhört en av de mest effektiva.

4.3.3 Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder

Myndigheters lokalisering

Den svenska förvaltningsmodellen bygger på att myndigheterna i stor utsträckning själva, utifrån de mål och uppgifter för verksamheten som riksdagen och regeringen fastställer, avgör hur verksamheten ska organiseras för att på bästa sätt tillgodose samhällets olika behov.

Regeringen har ett övergripande ansvar för de samlade effekterna av enskilda myndigheters beslut. Därför behöver bl.a. utvecklingen av myndigheternas lokalisering följas upp. Regeringen gav den 13 maj 2015 Statskontoret ett uppdrag som syftar till att ge regeringen en samlad bild av den statliga närvaron i landet samt underlag för bedömning om huruvida styrningen av myndigheterna behöver förtydligas i det avseendet (dnr Fi2015/02870/SFÖ). Uppdraget ska redovisas den 1 april 2016.

Ändrad reglering för vidareutnyttjande av offentlig information

Ändringarna i lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen) trädde i kraft den 1 juli 2015. Genom lagändringarna genomförs det ändrade s.k. PSI-direktivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/37/EU om ändring av direktiv 2003/98/EG). Ändringarna innebär att lagens tillämpningsområde utökas till att omfatta arkiv, bibliotek och museer, att den allmänna principen om att handlingar som tillhandahålls får utnyttjas uttrycks i lagen, och att en ny huvudregel för avgifter införs. Den nya huvudregeln innebär att avgifterna inte får överstiga kostnaderna för att reproducera, tillhandahålla och sprida handlingarna. Skillnaden mot tidigare huvudregel är att kostnader för insamling inte får ingå i avgiftsberäkningen. Lagändringarna innebär också att myndigheterna är skyldiga att publicera en förteckning av vilka typer av handlingar de vanligen tillhandahåller elektroniskt. Genom ändringarna förbättras förutsättningarna för enskilda att vidareutnyttja myndigheternas informationsresurser för kommersiella och icke-kommersiella ändamål.

Riksarkivet har bemyndigats att meddela föreskrifter om utformningen av den förteckning

som ska publiceras enligt förslag till ändringar i PSI-lagen. Syftet är att myndigheterna ska redovisa information om handlingar på ett enhetligt sätt vilket underlättar för dem som söker efter information.

Regeringen har gett ESV i uppdrag (dnr Fi2015/02382/EK) att göra en översyn av avgiftsförordningen (1992:191) så att den harmonierar med den nya huvudregeln för avgifter i PSI-lagen. ESV ska redovisa sitt uppdrag senast den 7 december 2015.

Regeringen gav under åren 2013–2014 i uppdrag till 18 myndigheter att rapportera om sitt arbete med att tillgängliggöra handlingar från den offentliga förvaltningen. Myndigheterna skulle redovisa vilken verksamhet som omfattas av PSI-lagen och vilka villkor och avgifter som tillämpas. Sammantaget visar rapporterna att myndigheterna bedriver ett aktivt arbete med att tillgängliggöra information. Utvecklingen är god och redovisningarna är ett värdefullt underlag för regeringen i syfte att följa utvecklingen på området. Vidare ska Statskontoret senast den 3 oktober 2015 delredovisa sitt regeringsuppdrag från den 23 april 2014 (dnr S2014/03536/SFÖ). Statskontorets uppdrag är att göra en samlad uppföljning av statliga och kommunala myndigheters arbete med att tillgängliggöra handlingar för vidareutnyttjande.

Reformering av statens administration genom Statens servicecenter

För att öka effektiviteten och minska administrationskostnaderna i statsförvaltningen inrättades Statens servicecenter den 1 juni 2012. Genom att koncentrera och standardisera statens administrativa stödverksamhet i Statens servicecenter uppnås stordriftsfördelar. Stöd-tjänsterna kan utföras med en högre produktivitet än om de utförs vid varje enskild myndighet. Vidare bedöms det bli mer kostnadseffektivt om byte och införande av nya systemstöd inom staten görs av en aktör. Eftersom Statens servicecenters kärnverksamhet är att tillhandahålla administrativt stöd åt andra myndigheter främjas kvalitet och rekrytering av kvalificerade medarbetare inom det administrativa området. Genom en anslutning till Statens servicecenter ges den enskilda myndigheten ökade möjligheter att fokusera på sin kärnverksamhet. Sammantaget bedöms detta gynna såväl de offentliga

finanserna som kompetensförsörjningen inom det administrativa området. Antalet myndigheter som är anslutna till Statens servicecenter ökar kontinuerligt.

Regeringen har tidigare uttalat att styrningen av anslutningen av myndigheter till Statens servicecenter behöver stärkas. Regeringen har därför aviserat att anslutningen till Statens servicecenters lönerelaterade bastjänster ska förordningsregleras. Syftet är att påskynda arbetet med att effektivisera statens administrativa stödverksamhet och skapa ett ökat fokus på myndigheternas kärnverksamhet.

Som underlag inför förordningsregleringen har Statens servicecenter, på regeringens uppdrag, den 26 februari 2015 redovisat en anslutningsplan till de lönerelaterade bastjänsterna för 2015 och 2016 (dnr Fi2015/01184/SFÖ). Servicecentrets anslutningsplan för 2015 och 2016 omfattar 24 myndigheter med totalt drygt 32 000 anställda. I anslutningsplanen ingår dels myndigheter som ingått en överenskommelse eller avsiktsförklaring med Statens servicecenter om att ansluta sig till tjänsterna under 2015 eller 2016, dels myndigheter som ställt sig positiva till att anslutas under 2015 och 2016. Statens servicecenter har vidare, på regeringens uppdrag, den 27 augusti 2015 redovisat en tentativ plan för anslutning av myndigheter under åren 2017–2019 (dnr Fi2015/01184/SFÖ).

Finansdepartementet har utarbetat en promemoria med förslag till förordning om myndigheters användning av Statens servicecenters tjänster. I promemorian föreslås att de statliga myndigheternas anslutning till Statens servicecenters lönerelaterade bastjänster ska regleras i en ny förordning. Enligt förslaget ska förordningen i en första etapp omfatta 115 myndigheter, som ska vara anslutna senast den 1 januari 2017. Utgångspunkten är att förordningen i en andra etapp 2017–2019 stegvis ska utvidgas till att omfatta övriga lämpliga myndigheter under regeringen. Promemorian har remitterats till 52 instanser (dnr Fi2015/1999/SFÖ). En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar emot förslaget. De remissinstanser som har invändningar emot eller synpunkter på förslaget menar bl.a. att det kan finnas risker med en hög anslutningstakt och att det behövs ytterligare analyser av bl.a. informationssäkerhetsfrågor samt uppföljning och utvärdering av myndigheternas anslutningar.

Statens servicecenter har regeringens uppdrag att i samverkan med Riksarkivet utveckla en förvaltningsgemensam tjänst för e-arkiv (dnr N2014/03415/ITP). Statens servicecenter lämnade den 25 februari 2015 en delredovisning av uppdraget. Av delredovisningen framgår bl.a. att det finns goda förutsättningar för att skapa en förvaltningsgemensam tjänst för e-arkiv och att en avsiktsförklaring har tecknats med de sju myndigheter som omfattades av uppdraget att använda tjänsten när den finns tillgänglig (En förvaltningsgemensam tjänst för e-arkiv – delrapport). Regeringen har beslutat om ytterligare medel till Statens servicecenter för genomförandet av uppdraget (dnr N2015/03928/EF). Syftet är att möjliggöra för Statens servicecenter att gå vidare med kravställning och upphandling för att på sikt kunna erbjuda tjänsten till myndigheterna. En slutredovisning av uppdraget ska göras den 31 december 2016.

Systematiska jämförelser

Regeringen avser att fortsatt utveckla statens verksamheter för att uppnå en hög effektivitet och god hushållning med statens medel. Regeringen beslutade den 21 augusti 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda hur utveckling och effektivisering av statliga myndigheters verksamhet kan främjas genom systematiska jämförelser. Utredningen överlämnade den 31 mars 2015 sitt betänkande Systematiska jämförelser – för lärande i staten (SOU 2015:36). Betänkandet är föremål för remissbehandling.

Elektronisk förvaltning

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) en förstärkt styrning och samordning av övergripande it-användning i statsförvaltningen. Syftet är att stimulera digitaliseringen av den svenska offentliga förvaltningen. Satsningen ska bidra till att nå målen för e-förvaltning samt främja utvecklingen och användningen av gemensamma lösningar.

Regeringen har fattat beslut om ett antal strategiska uppdrag till flera myndigheter inom områdena:

- innovativa och samverkande digitala lösningar,

- gemensamma digitala komponenter,
- effektiv it-användning i staten,
- förutsättningar för digital samverkan, och
- organisering och styrning av gemensam e-förvaltning.

Övriga resultat för elektronisk förvaltning redogörs för i utgiftsområde 22 och till viss del i utgiftsområde 2 avsnitt 6 avseende elektronisk upphandling.

Statlig inköpsamordning

I förordningen (1998:796) om statlig inköpsamordning finns de bestämmelser som gäller för statlig inköpsamordning. Statlig inköpsamordning syftar till att åstadkomma besparingar för staten genom att samordna statliga myndigheters inköp. Kammarkollegiet ansvarar för statens inköpscentral som upphandlar och förvaltar ramavtal för andra statliga myndigheter avseende varor och tjänster inom flera olika områden. För området informationsteknik gäller uppdraget även kommuner och landsting. ESV upphandlar och förvaltar statliga ramavtal för administrativa system och tillhörande tjänster medan Riksgäldskontoret upphandlar och förvaltar statliga ramavtal inom betalningsområdet.

Lokalförsörjning

ESV har bl.a. till uppgift att lämna stöd till regeringen och myndigheterna gällande lokalförsörjningsfrågor. Stöd har getts bl.a. genom myndighetens analyser av lokalanvändning och lokalkostnader i staten. ESV fick i november 2012 (dnr S2012/07633/SFÖ) i uppdrag att kartlägga statens förhyrningar i Stockholms innerstad. I kartläggningen skulle också anges vilka skäl myndigheter anger för att lokalisera sig i Stockholms innerstad. ESV skulle också redovisa möjliga verktyg för att förmå myndigheter att inte lokalisera sig i Stockholms innerstad. Uppdraget redovisades i april 2013 och förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Nya nyckeltal avseende statens lokalförsörjning kommer att tas fram av ESV. Ambitionen är att t.ex. kontorsyta per anställd för vissa

kategorier av myndigheter ska kunna presenteras.

4.3.4 Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet

Statskontoret

Statskontoret har främst till uppgift att bistå regeringen med utredningar, utvärderingar och uppföljningar av statlig och statligt finansierad verksamhet. Statskontoret bistår även regeringen i övergripande frågor om den offentliga förvaltningens funktionssätt.

Statskontoret utförde under 2014 uppdrag åt samtliga departement i Regeringskansliet utom Landsbyggsdepartementet. Statskontoret genomförde totalt 81 uppdrag under året, vilket är något färre än 2012 och 2013.

För Statskontorets verksamhet redovisas två indikatorer: Statskontorets enkät/uppföljning med uppdragsgivare avseende färdiga rapporter och Statskontorets utvärdering av det långsiktiga resultatet av myndighetens rapporter.

Statskontoret följer upp samtliga avrapporterade regeringsuppdrag med uppdragsgivaren. Sammanställningen av resultaten för 2014 visar att värdet för uppdragsgivarens totala bedömning av Statskontorets arbete har minskat något jämfört med 2012 och 2013. Detsamma gäller uppdragsgivarens bedömning av produktkvaliteten. I likhet med de tre föregående åren får dock Statskontoret högsta möjliga omdöme när det gäller vilket förtroende uppdragsgivaren har för myndigheten.

Statskontorets uppföljning av det långsiktiga resultatet av myndighetens rapporter visar att Statskontoret har producerat 259 rapporter och skrifter under perioden 2008–2014. Av dessa har 166 omnämnts i riksdagstryck, varav 89 av rapporterna har lett till någon form av förändring i den riktning som Statskontoret har föreslagit.

Det bör framhållas att inte alla rapporter som Statskontoret producerar har till syfte att leda fram till förändring. Tidsfaktorn har också betydelse för om en rapport enbart nämns eller om den resulterat i en förändring av verksamheten. Ju kortare tid som gått sedan en rapport publicerades, desto lägre andel förändring i enlighet med Statskontorets förslag.

I juni 2015 överlämnade Statskontoret sin rapport *Vägen till en lärande och effektiv förvaltning* (Statskontoret 2015:104). I rapporten presenteras ett antal utmaningar och större förändringar i omvärlden som Statskontoret bedömer kan få konsekvenser för den svenska förvaltningen och dess framtida utveckling. Utifrån dessa utmaningar och förändringar har Statskontoret identifierat tre områden där det finns mer strategiska förvaltningspolitiska utvecklingsbehov. De tre områdena är

- mer tillitsbaserad styrning av myndigheterna,
- utveckling av samverkan och koordinering i förvaltningen, och
- bättre förutsättningar för omprövning av det statliga åtagandet.

I rapporten redovisas också Statskontorets prioriterade insatser under 2015–2016 inom det förvaltningspolitiska området.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har i enlighet med sitt uppdrag under 2014 tillhandahållit service avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering (försäkring), fordringsbevakning, redovisning och andra administrativa tjänster.

Största delen av Kammarkollegiets verksamhet finansieras med avgifter och medel ur Allmänna arvsfonden, sammantaget utgjorde detta 80 procent av finansieringen under 2014. Andelen avgiftsfinansierad verksamhet uppgick till ca 60 procent och avsåg kapitalförvaltning, försäkringsverksamhet, fordringsbevakning, registrering av trossamfund och Statens inköpscentral.

Kammarkollegiets kapitalförvaltning har till uppgift att sköta kapitalförvaltningen för statliga myndigheter och för stiftelser och fonder inom det statliga och kyrkliga området. Kapitalförvaltningen verkar i syfte att möta kundernas efterfrågan om en trygg förvaltning med god avkastning och låg risk. Antalet kunder är ca 400 och marknadsvärdet av det förvaltade kapitalet vid årets slut 2014 uppgick till 170 miljarder

kronor, vilket är en ökning med 20 miljarder kronor jämfört med 2013.

Kapitalförvaltningens samlade förvaltningsresultat 2014 för aktie- och räntekonsortierna⁹, som uppgick till närmare 16 miljarder kronor, bedöms av Kammarkollegiet överlag vara tillfredsställande då fyra av sex konsortier uppfyllde myndighetens uppsatta mål.

Vid årsskiftet 2014/2015 genomförde ett konsultföretag på uppdrag av Regeringskansliet en oberoende utvärdering av Kammarkollegiets kapitalförvaltning (dnr Fi2014/03827/SFÖ). Konsultföretaget bedömde att myndighetens uppsatta nyckeltal för att mäta avkastning och risk är rimliga och i enlighet med branschpraxis.

Det statliga interna försäkringssystemet ska tillgodose statliga myndigheter och stiftelsers behov av försäkringsskydd till förmånliga villkor och stöd i riskhanteringsarbetet. Syftet är att hålla statens kostnader för skadehantering på en låg nivå. Vidare ska kravet på god säkerhet för statliga utställningsgarantier upprätthållas. Verksamhetsförsäkringar, som omfattar skydd för egendom, följdskada och ansvar, tecknades 2014 av totalt 209 försäkringstagare, vilket var i nivå med tidigare år. Under 2014 har myndigheten gett stöd i riskhanteringsarbetet i enskilda fall och tagit fram ett nytt metodstöd för riskanalys åt myndigheterna som har lanserats under 2015. Under de snart 20 år som det interna försäkringssystemet varit verksamt har alla skadekostnader hanterats med premiemedel och den årliga skadekostnadsnivån har inte ökat i någon större omfattning bortsett från 2012.¹⁰

Statliga myndigheter är skyldiga att kräva in och bevaka sina fordringar och Kammarkollegiet tillhandahåller tjänster för fordringsbevakningar. Kundnöjdheten inom denna verksamhet mäts i en årlig enkät till uppdragsgivarna. År 2014 ansåg 73 procent att myndighetens tjänster var bra eller mycket bra. Resultatet innebär att Kammarkollegiet uppfyllde sitt mål om att minst 70 procent av kunderna ska vara nöjda. För 2013 var kundnöjdheten 75 procent.

⁹ Aktiv aktieförvaltning i Aktiekonsortiet Sverige och Spiran, aktiv ränteförvaltning i Räntekonsortiet och Företagsobligationskonsortiet samt passiv aktieförvaltning i Aktieindexkonsortiet och Aktieindexkonsortiet Utland.

¹⁰ Kimstadolyckan 2010 belastade resultatet med 90 miljoner kronor.

Samordnad ramavtalsupphandling – Statens inköpscentral – vid Kammarkollegiet upphandlar och förvaltar ramavtal avseende varor och tjänster för andra statliga myndigheter. För området informationsteknik gäller uppdraget även kommuner och landsting. Verksamheten finansieras genom avgifter som tas ut av ramavtalsleverantörerna. Användningen av Statens inköpscentrals ramavtal, mätt utifrån omsättning, ökade 2014 till ca 11,8 miljarder kronor, vilket är en ökning med 943 miljoner kronor jämfört med föregående år. Ett av utvecklingsmålen för 2014 var att i ökad utsträckning beakta miljöhänsyn i upphandlingarna.

De anslags- och bidragsfinansierade verksamheterna avser auktorisation av tolkar och översättare, kanslifunktioner, miljörätt, resegarantier, statliga in- och utbetalningar och stiftelserätt.

Kammarkollegiet har till uppgift att auktorisera tolkar och översättare samt att utöva tillsyn och föra ett register över auktoriserade tolkar. Trenden med ett ökat antal sökande till proven för tolkar har fortsatt under 2014. Under året auktoriserades 62 tolkar jämfört med 49 föregående år. Antalet auktoriserade översättare minskade dock, under 2014 auktoriserades 17 översättare jämfört med 20 översättare 2013.

Ekonomistyrningsverket

ESV:s uppgifter består huvudsakligen av att utveckla och förvalta (upprätthålla och stödja) den ekonomiska styrningen av statlig verksamhet, göra prognoser över den statsfinansiella utvecklingen samt utföra revision av Sveriges hantering av EU-medel och främja en effektiv och korrekt hantering av dessa medel. I detta avsnitt redovisas ESV:s resultat för områdena ekonomisk styrning, EU-revision och verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen (Hermes). Resultaten för ESV:s verksamhet inom it-politiken samt elektronisk handel och upphandling redogörs för i utgiftsområde 22 och till viss del i avsnitt 6 avseende elektronisk upphandling. Myndighetens prognosverksamhet beskrivs närmare i avsnitt 8 och verksamheten inom den statliga lokalförsörjningen beskrivs ovan.

ESV har bistått regeringen med underlag i syfte att öka effektiviteten samt förbättra den interna styrningen och kontrollen i statsförvaltningen. Vidare har ESV utvecklat och förvaltat

regelverk och metoder för en effektiv ekonomisk styrning och gett stöd till andra statliga myndigheter inom sitt område. ESV har även samordnat den statliga internrevisionen. Regeringskansliet och myndigheter ger ESV ett samlat Nöjd-kund-betyg för helheten som uppgår till 65 på en skala mellan 0–100. Mottagarnas bedömning av ESV:s bemötande ger betyget 8,3 från myndigheter och 8,5 från Regeringskansliet på en skala mellan 1–10. Åtta regeringsuppdrag har utförts 2014 där det genomsnittliga värdet för uppdragens genomförande uppgick till 8,1 på en skala från 1–10. För rådgivning till myndigheter ligger bedömningen på 7,7, samma nivå som förra året, och för rådgivning till Regeringskansliet på 7,8.

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen och myndigheternas interna styrning och kontroll beskrivs utförligare i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.4. där även vissa uppdrag till ESV redovisas.

ESV har på regeringens uppdrag fungerat som nationellt revisionsorgan för de EU-medel som hanteras i Sverige och där ansvaret för den ekonomiska förvaltningen och genomförandet av kontroller är delat mellan svenska myndigheter och Europeiska kommissionen. ESV har för varje program eller fond lämnat en årlig revisionsrapport och i anslutning till denna även ett revisionsutlåtande i enlighet med EU-regelverket. En sammanfattning av de program och fonder som har granskats 2013 och 2014 och resultaten av dessa granskningar redovisas i avsnitt 6.3.2 i Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101). Regeringen bedömer att ESV har utfört arbetet på ett bra sätt i enlighet med EU:s regelverk.

Vidare har ESV under 2015 haft ett särskilt uppdrag med anledning av den nya programperioden inom EU. Myndigheten har lämnat yttranden och utlåtanden över förvaltnings- och kontrollsystemet för de myndigheter som ska förvalta EU-medel för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska havs- och fiskerifonden, Asyl-, migrations- och integrationsfonden samt Fonden för inre säkerhet under perioden 2014–2020.

ESV har under året genomfört en it-säkerhetsgranskning för att identifiera eventuella brister i statens informationssystem för budgetering och uppföljning (Hermes). Vidare har ESV fortsatt arbetet med att ytterligare förbättra

användbarheten i statsredovisningssystemet i Hermes.

Statens servicecenter

Statens servicecenter har till uppgift att efter överenskommelse med myndigheter under regeringen tillhandahålla tjänster avseende administrativt stöd. Under 2014 erbjöd myndigheten tjänster inom tre områden: ekonomiadministration, lönerelaterade tjänster och e-handelstjänster. Statens servicecenter hade som verksamhetsmål att verka för att 25 procent av staten, mätt i antalet anställda, är anslutna till myndighetens tjänster vid utgången av 2015.

För Statens servicecenters verksamhet redovisas tre indikatorer:

- antal myndigheter anslutna till Statens servicecenter samt deras procentuella andel av statsförvaltningens anställda,
- produktivitetsnyckeltal för fakturahantering och löneadministration, och
- kundundersökningar avseende kvalitet i tjänster levererade av Statens servicecenter och stickprovskontroller inom tjänsteområdena.

Antal anslutna myndigheter

Vid utgången av 2014 var totalt 138 myndigheter och 5 stiftelser anslutna till ett eller flera av myndighetens tjänsteområden. Det är en ökning med 24 myndigheter sedan 2013. Det innebär att ca 53 000 personer, motsvarande 21 procent av antal anställda i staten, omfattades av tjänsterna. Det är en ökning med drygt 14 000 personer sedan 2013. Fördelat på tjänsteområdena utfördes lönerelaterade tjänster åt 93 myndigheter, ekonomiadministrativa tjänster åt 57 myndigheter och e-handelstjänster åt 119 myndigheter. Antalet anslutna myndigheter har fortsatt att öka. Den 1 juli 2015 var totalt 146 myndigheter anslutna, vilket motsvarar ca 28 procent av statsförvaltningens anställda. Den ökande anslutningen innebär att myndigheten når det av regeringen fastlagda målet om en anslutningsgrad om 25 procent av staten mätt i antalet anställda vid utgången av 2015.

Produktivitetsnyckeltal

Nyckeltal för löneadministrationen visar att produktiviteten under 2014 var 700 löner per årsarbetare. Detta är en minskning mot före-

gående år med 11 procent men en ökning med 35 procent jämfört med 2012. Nyckeltal för leverantörsfakturahanteringen visar att produktiviteten var 31 445 leverantörsfakturer per årsarbetare. Detta är en ökning med 19 procent i jämförelse med föregående år.

Kundundersökningar avseende kvalitet i verksamheten m.m.

Kvaliteten under 2014 mättes bl.a. genom att fråga kundmyndigheterna hur de uppfattat kvaliteten på tjänsterna. Svarefrekvensen var 61 procent, vilket är 7 procentenheter fler än föregående års undersökning. Resultatet visade bl.a. att 80 procent av myndigheterna bedömde att samverkan med Statens servicecenter fungerade mycket bra, bra eller godtagbart. Detta är ett något sämre resultat jämfört med tidigare års kundundersökning, då motsvarande siffra var 92 procent.

Kvaliteten i de lönerelaterade tjänsterna upplevdes av 56 procent som mycket bra, bra eller godtagbar, av 10 procent som mindre bra och 34 procent svarade att de inte hade någon uppfattning. Kvaliteten i de ekonomiadministrativa tjänsterna upplevdes av 57 procent som mycket bra, bra eller godtagbar, av 9 procent som mindre bra och 34 procent svarade att de inte hade någon uppfattning. Kvaliteten i e-handeltjänsterna bedömdes av 54 procent som mycket bra, bra eller godtagbar, av 29 procent som mindre bra och 17 procent svarade att de inte hade någon uppfattning.

Resultatet är inte helt jämförbart med föregående års kundundersökning, då frågor om kvalitet avsåg alla tjänsteområden sammantaget och då andelen som inte hade någon uppfattning var låg. Resultatet 2013 var att 78 procent upplevde tjänsterna som mycket bra, bra eller godtagbara, att 16 procent upplevde tjänsterna som mindre bra och att 6 procent svarade att de inte hade någon uppfattning. Av Statens servicecenters redovisning för 2014 framkommer att myndigheten bedrivit ett intensivt arbete med att åtgärda upplevda brister i kvaliteten i e-handeltjänsterna och att nästkommande kundundersökning ska utvecklas.

Vid stickprovskontroller inom samtliga tjänsteområden hittades få avvikelser som var hänförliga till handläggningsfel inom Statens servicecenter.

4.3.5 Analys och slutsatser

Statskontoret bedriver utredningsarbete inom hela regeringens verksamhetsområde. Regeringen bedömer att Statskontorets rapporter, genom dess analyser av olika verksamheter utifrån ett brett och sektorsövergripande perspektiv, utgör ett värdefullt bidrag som beslutsunderlag. Regeringen bedömer vidare att Statskontoret bidrar till att ge en helhetsbild av den offentliga sektorns utveckling och framtida utmaningar.

Regeringen bedömer att Kammarkollegiet är väl fungerande. Myndighetens pågående satsningar på verksamhetsutveckling i form av systemförbättringar och ärendehantering har visat resultat, bl.a. kortare handläggningstider.

Regeringen bedömer att ESV i stort har uppfyllt målen för verksamheten. Det är viktigt att arbetet vad gäller effektivisering av statsförvaltningen fortsätter.

Statens servicecenter är en viktig myndighet för att långsiktigt effektivisera statsförvaltningen. De uppgifter som Statens servicecenter redovisat visar att utvecklingen är positiv gällande bl.a. anslutning av myndigheter och produktivitet. Den något lägre produktiviteten inom de lönerelaterade tjänsterna i jämförelse med 2013 bedöms bero på den ökande anslutningen av nya myndigheter under året, som medfört arbete med anpassningar i processer och system samt anställning och introduktion av nya medarbetare. Regeringen följer noga utvecklingen. När det gäller kvalitet indikerar kundundersökningen att det borde finnas förbättringsmöjligheter, framför allt när det gäller e-handeltjänsterna. Regeringen bedömer att Statens servicecenter sammantaget har presterat väl i förhållande till regeringens mål och med hänsyn tagen till pågående reformprocess som innebär att många nya myndigheter ansluts. Det är viktigt att myndigheten fortsätter sitt utvecklingsarbete i syfte att ytterligare öka produktiviteten i verksamheten och säkra en god kvalitet i tjänsterna.

4.4 Politikens inriktning

Styrning och organisering av offentlig förvaltning

Utvecklad styrning av offentlig förvaltning

Sedan 1990-talets början har många åtgärder genomförts i syfte att effektivisera offentlig verksamhet. Reformerna har genomförts som bl.a. kännetecknats av fokus på resultat, decentralisering, delegerat ansvar för budget och organisation samt uppföljning och större fokus på medborgarnas behov. Flera av dessa reformer har bidragit till att Sverige har en förvaltning i världsklass. I en del avseenden har dock reformerna medfört negativa effekter, såsom ökad administration och snedvridna incitament. Vidare har behovet av information, kontroll och uppföljning ökat, vilket i sin tur begränsar medarbetarna i den offentliga förvaltningen att bedriva och utveckla verksamheten. För att påbörja arbetet med att utveckla styrningen av offentlig förvaltning har regeringen genomfört nio kunskapsseminarier på universitet och högskolor runtom i landet. Kunskapen från dessa utgör en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med styrningen av offentlig förvaltning.

Regeringen avser att initiera ett arbete med att stimulera metodutveckling och utveckla styrning och uppföljning. Det behövs utvecklade former för styrning och uppföljning som balanserar behovet av kontroll med förtroende för professionernas verksamhetsnära kunskap och erfarenhet. En minskad detaljstyrning ger större utrymme för strategisk styrning. Kvaliteten i den offentliga förvaltningen är avhängig en tydlig, verksamhetsanpassad och tillitsbaserad styrning. Angreppssättet kommer därför att vara brett och omfatta modeller och metoder för den offentliga förvaltningen. Arbetet ska bedrivas i nära samverkan med myndigheter, kommuner och landsting, välfärdsmedarbetare, brukare och forskarsamhället. Rättssäkerhet och medborgarperspektiv är viktiga utgångspunkter för arbetet.

Utvärderingssystem i statsförvaltningen

Den inriktning som presenterades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) och i 2015 års ekonomiska vårproposition

(prop. 2014/15:100) avseende utvärderingssystem i staten ligger fast.

Indelning av län och landsting

Den nuvarande indelningen av län och landsting är inte tillräckligt ändamålsenlig och effektiv. Behovet av en genomgripande förändring av läns- och landstingsindelningen har konstaterats vid flera tillfällen bl.a. av Ansvarskommittén och Utredningen om den statliga och regionala förvaltningen.

Regeringen har tillsatt en kommitté (dir 2015:77) med uppdraget att föreslå en ny läns- och landstingsindelning som innebär att Sverige delas in i väsentligt färre län och landsting. Kommittén ska utgå från vilka behov medborgare och näringsliv har i olika frågor, exempelvis kommunikationer, arbetsmarknad, hälso- och sjukvård och utbildning.

Kommittén ska vidare föreslå hur landstingen ska tilldelas det regionala utvecklingsansvaret.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 augusti 2017 (se utg.omr. 25, avsnitt 3.5.5).

Nationellt genomförande av Post 2015-målen

Vid FN:s toppmöte för antagandet av den hållbara utvecklingsagendan i september 2015 antogs en långsiktig handlingsplan för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Agendan innehåller 17 övergripande mål och 169 delmål som omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Agendan präglas också av universalitet. Det innebär att alla aktörer såsom stater, civilsamhällesorganisationer, privat sektor med flera, ska vara delaktiga och bidra till agendans genomförande och alla ska även gagnas av dess genomförande.

Regeringen kommer att prioritera arbetet med att genomföra de nya hållbarhetsmålen. Regeringens avsikt är att utgå från befintliga mål och det arbete som redan pågår inom respektive område, exempelvis arbetet med de nationella miljökvalitetsmålen.

Statlig inköpssamordning

Det är av betydelse att arbetet med att beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i de upphandlingar som det offentliga svarar för, inom ramen för den statliga inköpssamordningen, fortsätter.

En effektivare offentlig förvaltning

Reformering av statens administration genom Statens servicecenter

Den inriktning som redogjordes för i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) och 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) ligger fast. Detta innebär bl.a. att regeringen avser att förordningsreglera anslutningen till Statens servicecenters lönerelaterade tjänster. Därtill avser regeringen att följa upp effekterna av myndigheternas anslutningar till Statens servicecenter och utreda hur de administrativa kostnaderna för små myndigheter kan sänkas.

Vissa myndighetsfunktioner bör utlokaliseras från storstadsområdena. För att hantera frågan samlat och effektivt avser regeringen att ge Statens servicecenter i uppdrag att föreslå vilka myndighetsfunktioner inom de statliga myndigheterna som vore lämpliga att utlokalisera.

En öppnare förvaltning

Myndigheter har en stor mängd information som kan vara av värde för innovatörer, företag och allmänhet. För att värdet ska kunna realiseras ska det vara enkelt att hitta och söka information från myndigheterna. I enlighet med de genomförda ändringarna i PSI-lagen (se avsnitt 4.3.3) ska myndigheter upprätta och publicera förteckningar över information som vanligen kan tillhandahållas elektroniskt. Det är angeläget att dessa förteckningar ska kunna nås genom en samlad ingång. Regeringen avser att se över hur en sådan förvaltningsgemensam plattform kan formas.

Statens lokalförsörjning

Regeringens ambition är att effektiviteten i statens lokalförsörjning ska öka. Målsättningen är att minska lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna för statens egen verksamhet. Regeringen avser att gå vidare med några av de åtgärder som ESV föreslagit i sin rapport (ESV 2013:36) och samtidigt fortsätta att utveckla styrningen av den statliga lokalförsörjningen. I enlighet med ESV:s förslag anser regeringen att åtgärder behöver vidtas för att förbättra regeringens och myndigheternas beslutsunderlag inför regeringens beslut om att bevilja långa hyresavtal. Ett annat av de förslag regeringen avser att gå vidare med är att ge ESV i uppdrag att utveckla nyckeltal som kan ligga till grund för årliga jämförelser av statens, enskilda myndigheters och myndighetskategoriers lokalkostnader. Regeringen avser även att ge ESV i uppdrag att utarbeta nya nyckeltal för effektiviteten i myndigheternas lokalanvändning. Syftet är att öka incitamenten till effektivisering samt att förbättra underlaget för myndighetsstyrningen.

Myndigheters lokalisering

Det är viktigt att de statliga myndigheternas lokalisering kan få en större spridning över landet. Regeringen avser att utifrån Statskontorets rapportering av uppdrag avseende statliga myndigheters beslut om lokalisering (dnr Fi2015/02870/SFÖ) bedöma om styrningen av myndigheterna behöver förtydligas när det gäller lokaliseringsbeslut.

Myndigheter som behöver vara lokaliserade i Stockholm bör pröva om delar av verksamheten kan lokaliseras på annan plats. Utgångspunkten är att nya myndigheter i första hand bör lokaliseras utanför Stockholms län.

Uppgift att slutföra kvarvarande avvecklingsfrågor

För att åstadkomma en kostnadseffektiv hantering vid avveckling av myndigheter kommer Kammarkollegiet fr.o.m. den 1 januari 2016 få uppgiften att vid behov slutföra kvarvarande frågor efter det att en myndighet har avvecklats och upphört. Uppgifterna kan röra såväl arbetsgivaransvar för uppsagd personal som hantering av kvarvarande fakturor, uppsagda

avtal och leveranser till Riksarkivet m.m. Varje uppdrag till Kammarkollegiet ska föregås av ett regeringsbeslut. Kammarkollegiet får dispositionsrätt till de anslag/anlagsposter som ska finansiera kostnaderna för kvarvarande avvecklingsfrågor i varje enskilt fall.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2014	Utfall	83 888		7 683
2015	Anslag	93 429 ¹	Utgifts-prognos	91 351
2016	Förslag	88 564		
2017	Beräknat	89 787 ²		
2018	Beräknat	91 404 ³		
2019	Beräknat	94 264 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 88 746 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 88 751 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Regeringens överväganden

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	88 429	88 429	88 429	88 429
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 359	2 412	4 042	5 874
Beslut	-1 224	-6 235	-6 342	-5 418
Överföring till/från andra anslag		5 181	5 274	5 378
Övrigt			1	0
Förslag/ beräknat anslag	88 564	89 787	91 404	94 264

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget 1:1 *Statskontoret* minskas med 1 000 000 kronor per år 2016–2018 för uppdrag till Södertörns högskola att utveckla utbildningsinsatser inom förvaltningspolitik.

Regeringen föreslår att 88 564 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 89 787 000 kronor, 91 404 000 kronor respektive 94 264 000 kronor.

4.5.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2014	Utfall	70 988		1 382
2015	Anslag	54 459	Utgifts-prognos	54 075
2016	Förslag	53 334		
2017	Beräknat	54 328 ¹		
2018	Beräknat	55 419 ²		
2019	Beräknat	56 584 ²		

¹ Motsvarar 53 621 tkr i 2016 års prisnivå.

² Motsvarar 53 627 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas

för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt vissa mindre skadestånd.

Kompletterande information

Nämnderna är Fideikommissnämnden, Resegarantinämnden, Statens överklagandenämnd, Statens skaderegleringsnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor och Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.

Med mindre skadestånd avses skadestånd upp till 600 000 kronor enligt 4 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	3 717		16 886	-13 169
Prognos 2015	4 500		16 000	-11 500
Budget 2016	4 000		15 900	-11 900

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser auktorisation av tolkar m.m. och stiftelserätt. Intäkterna disponeras inte av Kammarkollegiet.

Tabell 4.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	190 121	175 654	14 466
Prognos 2015	189 800	175 000	14 800
Budget 2016	193 500	186 200	7 300

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till större delen av avgifter från uppdragsverksamheten, se avsnitt 4.3.4.

Regeringens överväganden

Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	54 459	54 459	54 459	54 459
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	869	1 598	2 718	3 920
Beslut	-3 994	-3 756	-3 825	-3 905
Överföring till/från andra anslag	2 000	2 026	2 067	2 110
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	53 334	54 328	55 419	56 584

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* ökas med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2016 till följd av den nya uppgiften att vid behov slutföra kvarvarande frågor efter det att en myndighet har avvecklats och upphört. Ökningen finansieras genom att anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med motsvarande belopp.

Vidare ökas anslaget med 400 000 kronor för ansvar att auktorisera tolkar och översättare samt hantering av tolkregister. Till följd av detta minskas anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.

Anslaget minskas planerligt med 4 400 000 kronor främst till följd av tidigare beslut om att uppdraget att vara värmyndighet för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd upphört samt minskning av medel för insyn i finansiering av partier.

Regeringen föreslår att 53 334 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 54 328 000 kronor, 55 419 000 kronor respektive 56 584 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2016 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet anser regeringen att tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning vid anskaffningstillfället tillfälligt bör finansieras från en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter inklusive ränta regleras genom betalning av krediten.

Krediten har utnyttjats med mellan 95 000–87 300 000 kronor under den senaste femårsperioden. Hittills under 2015 har en organisationskommitté utnyttjat krediten med som mest 379 000 kronor. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas under 2016, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2016 låta Kammarkollegiet disponera en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret på högst 250 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter.

4.5.3 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

År	Utfall	114 409	Anslags-sparande	-919
2014	Utfall	114 409	Anslags-sparande	-919
2015	Anslag	153 422 ¹	Utgifts-prognos	149 684
2016	Förslag	163 617		
2017	Beräknat	159 019 ²		
2018	Beräknat	161 974 ³		
2019	Beräknat	152 078 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 157 115 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 157 124 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 144 608 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Kompletterande information

De verksamhetsstöd som avses anges i 26 a § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet (RK Statsbudgetstöd).

Tabell 4.9 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	2 220	0	0	0
Prognos 2015	555	0	0	0
Budget 2016	0	0	0	0

Den offentlighetsrättsliga verksamheten avser hyresintäkter från avtal med landsting.

Tabell 4.10 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	32 263	25 825	6 438
(varav tjänsteexport)	3 111	3 512	-401
Prognos 2015	25 300	29 150	-3 850
(varav tjänsteexport)	4 900	4 900	0
Budget 2016	23 300	25 500	-2 200
(varav tjänsteexport)	3 300	3 300	0

Uppdragsverksamheten avser områdena Ekonomisk styrning, Administrativa system och Tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	158 422	158 422	158 422	158 422
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	2 623	4 574	7 594	10 942
Beslut	-10 928	-17 640	-17 958	-17 286
Överföring till/från andra anslag	13 500	13 664	13 917	0
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	163 617	159 019	161 974	152 078

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget minskas planerligt med 16 653 000 kronor till följd av att arbetet med EU-revision avseende programperioden 2007–2013 avtar fr.o.m. 2016. För den nya programperioden 2014–2020 ökas anslaget med 13 500 000 kronor per år 2016–2018 för delar av utgifter för revision av jordbruksfonder och med 6 000 000 kronor för 2016 och 2 000 000 kronor per år 2017–2023 för revision av Europeiska socialfonden.

Anslaget föreslås minska då uppdrag kring Open Peppol planerligt minskar och upphör 2017.

Regeringen föreslår att 163 617 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 159 019 000 kronor, 161 974 000 kronor respektive 152 078 000 kronor.

4.5.4 1:18 Statens servicecenter

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 1:18 Statens servicecenter

Tusental kronor

2014	Utfall	Anslags-sparande	0
2015	Anslag	0	Utgifts-prognos 0
2016	Förslag	3 000	
2017	Beräknat	3 041 ¹	
2018	Beräknat	0	
2019	Beräknat	0	

¹ Motsvarar 3 000 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens servicecenters utgifter för särskilda utvecklingsprojekt innefattande bl.a. utlokalisering av myndighetsfunktioner.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	235 200	261 600	-26 400
Prognos 2015	290 848	308 248	-17 400
Budget 2016	369 700	378 600	-8 900

Verksamheten vid Statens servicecenter finansieras med avgiftsintäkter från de myndigheter som är anslutna till Statens servicecenter. Statens servicecenter erbjuder tjänster inom ekonomi-administration, löneadministration och e-handel. Fram till dess att myndighetens verksamhet är självfinansierande disponerar myndigheten en räntekontokredit. Vid utgången av 2014 uppgick utnyttjad räntekontokredit till 163 865 000 kronor. Regeringen har satt som mål att Statens servicecenter ska ha sin ekonomi i balans senast 2030 och senast under 2017 på årsbasis nå ett balanserat resultat.

Regeringens överväganden

Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:18 Statens servicecenter*Tusental kronor*

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning	0	0	0	0
Beslut	3 000	3 041	0	0
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	3 000	3 041	0	0

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statens budget för innevarande år.

Regeringen föreslår att 3 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Statens servicecenter* för 2016. För 2017 beräknas anslaget till 3 041 000 kronor.

5 Statliga arbetsgivarfrågor

5.1 Omfattning

Området Statliga arbetsgivarfrågor omfattar personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning. I området ingår bl.a. frågor om arbetsmiljö och hälsa, jämställdhet, mångfald, och värdegrundsarbete inom staten. Till området hör Arbetsgivarverket, Statens tjänstepensionsverk (SPV) och följande nämnder: Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, samt Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

5.2 Mål

Regeringens mål för området Statliga arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

Målet utgår från den långtgående arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten. Arbetsgivarpolitiken utvecklas i samverkan mellan myndigheterna och samordnas av Arbetsgivarverket. För att uppnå målet måste staten vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. De statliga myndigheterna ska bedriva ett strategiskt arbete med sin kompetensförsörjning. Att de statsanställda avspeglar befolkningens sammansättning har betydelse för legitimiteten och allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen.

Ett respektfullt och värdigt bemötande av allmänheten är av stor vikt för förtroendet.

Regeringen har satt upp följande delmål för de statliga arbetsgivarna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

5.3 Resultatredovisning

Den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten är långtgående och följs årligen upp av regeringen.

5.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till regeringens mål och delmål används i huvudsak följande indikatorer:

- myndigheternas arbete med kompetensförsörjningen,
- personalförsörjningsläget i staten,

- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,
- andelen kvinnor på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten, samt
- utvecklingen av nybeviljade sjukpensioner i staten.

År 2014 var drygt 251 500 personer anställda i den statliga sektorn vilket motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. Av de anställda var 52 procent kvinnor och 48 procent män. Bland samtliga statsanställda har 94 procent av både kvinnorna och männen en heltidsanställning. Heltid är således norm inom statsförvaltningen. I bilagan Statsförvaltningens utveckling ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

5.3.2 Resultat

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Här redovisas hur myndigheterna inom området och Trygghetsstiftelsen bidragit till regeringens mål att den statliga arbetsgivarpolitiken ska vara samordnad.

Arbetsgivarverket

Den statliga arbetsgivarpolitiken utvecklas genom samverkan mellan Arbetsgivarverkets medlemmar och samordnas av Arbetsgivarverket. Arbetsgivarverket förhandlar och sluter kollektivavtal på statens vägnar för det statliga avtalsområdet. Verket företräder medlemmarna i arbetstvister och svarar för information, rådgivning och utbildning i arbetsgivarfrågor.

Alla statliga myndigheter som har arbetsgivaransvar är medlemmar i Arbetsgivarverket. Enligt Arbetsgivarverkets årsredovisning före-

trädde verket därutöver 24¹¹ icke-obligatoriska medlemmar med anknytning till det statliga området. Dessa medlemmar har sammanlagt drygt 5 000 anställda. Vidare har Arbetsgivarverket serviceavtal med riksdagen och dess myndigheter samt med Kungliga Hovstaterna. Arbetsgivarverket ger därutöver service till vissa nordiska myndigheter, sammanlagt fyra arbetsgivare.

Arbetsgivarverket är en avgiftsfinansierad myndighet vars verksamhet finansieras av medlemsavgifter. Medlemsavgiften har de senaste åren uppgått till 0,085 procent av respektive medlems bruttolönesumma. År 2014 uppgick intäkterna av medlemsavgifter och serviceavgifter till ca 81,7 miljoner kronor, att jämföra med ca 78,4 miljoner kronor 2013. Totalt uppgick intäkter och avgifter och andra ersättningar till ca 90 miljoner kronor 2014, att jämföra med ca 86,8 miljoner kronor 2013.

Avtal

Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALs) gäller tills vidare med Sveriges akademikers centralorganisation (Saco-S)¹². De tidsbegränsade avtalen om löner med Seko, service- och kommunikationsfacket (Seko) samt med Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O) gäller t.o.m. den 30 september 2016¹³. Under 2014 och fortsättningsvis förs förhandlingar i kvarvarande överenskommelser i avtalsrörelsen 2013, bl.a. avseende ett nytt tjänstepensionsavtal.

Den 1 januari 2015 ersatte Avtalet om omställning Trygghetsavtalet och Avtal om lokala omställningsmedel ersatte Avtal om aktivt omställningsarbete. Det lokala omställningsarbetet ska bidra till såväl verksamhetens utveckling som omställning för arbetstagaren. Det kan t.ex. bestå av åtgärder som ökar eller bibehåller arbetstagarens anställningsbarhet eller ökar förutsättningarna i övrigt för ett längre arbetsliv. Detta i sin tur ställer i många fall krav på en långsiktig planering av omställningsåtgärder.

¹¹ Medlemskapet för Business Sweden avser endast handelskontoren.

¹² RALS 2010-T.

¹³ RALS 2013–2016.

Avtalen bildar en sammanhållen omställningskedja som även fortsättningsvis finansieras med stöd av avsättningar från respektive arbetsgivares totala lönesumma.

Partsgemensamt arbete

Parterna på det statliga avtalsområdet har kommit överens om att genomföra en uppföljning av det särskilda villkorsavtalet för vissa statliga anställningar (VASA) som trädde i kraft den 1 november 2013. Syftet med avtalet är att tillhandahålla en gemensam och ändamålsenlig villkorsreglering för de tidsbegränsade anställningar som ingås med stöd av anställningsförordningen (1994:373) för att främja arbetsmarknadspolitiska mål. Avtalet är avsett att tillämpas på tidsbegränsade anställningar hos arbetsgivaren av en och samma arbetstagar enligt avtalets tillämpningsområde under en maximal sammanlagd tid om tolv månader. En uppföljning har genomförts under våren 2015. Uppföljningen visar att det enligt den insamlade lönestatistiken fanns 26 anställningar där VASA tillämpades.

Ett partsgemensamt arbete har genomförts under första halvåret 2015 för att följa upp förekomsten av tidsbegränsade anställningar i staten.

Styrmodell och prioriteringar

Den gemensamma strategin för den statliga arbetsgivarpolitiken och dess fem långsiktiga prioriteringar, se nedan, är direkt styrande för verksamheten.

- En tydlig arbetsgivarpolitik leder till en effektiv verksamhet.
- Verksamheternas behov av utveckling styr kompetensförsörjningen.
- Våra avtal bidrar till en effektiv verksamhet.
- Ledarskap och medarbetarskap i samspel utvecklar verksamheten.
- En god arbetsmiljö främjar verksamhetsutveckling.

Prioriteringarna följs upp med hjälp av indikatorer som mäts med hjälp av de årliga medlemsundersökningarna samt genom Arbetsgivarverkets konjunkturbarometer och lönestatistik.

Arbetsgivarverkets styrelse fastställer också ett antal fokusområden inför varje verksamhetsår, för att styra vilka övergripande arbetsgivarpolitiska områden och därigenom

vilka aktiviteter i handlingsplanen som bör prioriteras. För 2015 gäller fortsatt de tre fokusområdena, arbetsgivarrollen, längre arbetsliv och sifferlösa tillsvidareavtal.

Medlemsorganisationen

En ny struktur för medlemsorganisationen trädde i kraft den 1 september 2014. Förändringen innebär att medlemmarna delas in i fem sektorer i huvudsak utifrån verksamhetsinriktning. Tre medlemsråd bildas till vilka sektorerna utser tre ledamöter som ska representera sektorn. Medlemsråden är rådgivande organ till Arbetsgivarverkets styrelse. Målet med den nya organisationen är att skapa en så bra sammansättning som möjligt för att driva och utveckla den statliga arbetsgivarpolitiken utifrån ett helhetsperspektiv.

Medlemsundersökningar

De årliga medlemsundersökningarna riktar sig till chefer respektive medlemsföreträdare (personalchefer eller motsvarande) och mäter bedömningar om Arbetsgivarverkets verksamhet och indikatorer för de fem långsiktiga prioriteringarna.

Svarsfrekvensen uppgår 2014 till 57 procent för medlemscheferna (54 procent för 2013) och till 76 procent för medlemsföreträdarna (73 procent för 2013).

Utöver de årliga medlemsundersökningarna utvärderas också Arbetsgivarverkets olika arrangemang, möten och utbildningar kontinuerligt av deltagarna.

Statens tjänstepensionsverk

Statens tjänstepensionsverk (SPV) ansvarar för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring. Hur SPV:s verksamhet finansieras framgår av avsnitt 5.5.2.

Prestationer

För att SPV bl.a. ska kunna lämna korrekt pensionsinformation till individen om dennes pension är det nödvändigt att SPV har aktuella anställningsuppgifter. SPV ska svara för en automatisk matrikelföring av dem som omfattas av statliga tjänstepensionsbestämmelser. Som ett mått på kvaliteten i matrikelregistret redovisar SPV den s.k. aktualiseringsgraden som beskriver andelen personer för vilka anställningsuppgifterna är korrekta och uppdaterade. Aktualiseringsgraden har ökat under de senaste åren och

uppgick till knappt 96 procent för 2014 (att jämföra med knappt 86 procent för 2009).

Driftkostnaderna jämförs sedan flera år tillbaka med tjänstepensionsföretaget Alecta. Jämförelsen görs utifrån aktörernas respektive driftkostnadsprocent, vilket är ett nyckeltal som sätter driftkostnaderna i relation till premieinkomsterna. SPV:s driftkostnadsprocent har ökat från 2,6 till 3,1 procent mellan 2013 och 2014, medan trenden är den motsatta vad avser Alecta vars driftkostnadsprocent minskat från 2,2 till 1,5 procent. Driftkostnadsprocent är dock ett trubbigt instrument för att göra jämförelser eftersom premieinkomsterna kan fluktuera mellan olika år exempelvis beroende på ändringar i de försäkringstekniska antagandena och premieregleringar av engångskaraktär, vilket SPV också har redogjort för i sina årsredovisningar.

När det gäller säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar är SPV:s mål att alla utbetalningar till minst 99 procent ska vara korrekta med 90 procents säkerhet. Resultatet ackumuleras för en längre period. Den ackumulerade felprocenten har minskat under 2014 (2,77 procent) i jämförelse med 2013 (3,19 procent).

Precis som tidigare år gäller en stor andel av felen belopp under 50 kronor. Redovisningen inkluderar samtliga pensionsutbetalningar. SPV har under året startat ett arbete med att förfina kontrollen av utbetalningar för att kunna särredovisa resultatet för den statliga pensionsverksamheten.

SPV hanterar återkrav som beror på att för mycket pension eller ersättning betalats ut. SPV har gjort en punktinsats för att åtgärda rättningar av fel som följer av regelstyrda systemförändringar och regelanpassningar i systemstöden. Detta bidrar till att beloppet avseende för mycket utbetalda pensioner har ökat markant i jämförelse med 2013, från cirka fem miljoner kronor till drygt nio miljoner kronor. Däremot har det totala återkrävda beloppet inte ökat utan tvärtom minskat något. Detta beror på att SPV, i enlighet med det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03, i vissa fall bedömt att förutsättningar för återkrav saknats på grund av att det inte varit möjligt för den enskilde att förstå att utbetalningarna varit felaktiga.

Resultatet av SPV:s årliga kontroll av vissa utbetalda pensionsförmåner mot Skatteverkets inkomstuppgifter framgår av tabell 5.1.

Tabell 5.1 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp

År	Kontrollerade förmåner	Återkrävda belopp, avrundat
2010	1 169	9 200 000
2011	1 037	6 100 000
2012	856	4 600 000
2013	879	3 600 000
2014	722	2 900 000

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Pensionsinformation, kundnöjdhet och samverkan
SPV har under 2014 förändrat hemsidan för att göra den mer kundanpassad. SPV har även varit aktivt i framtagandet av gemensamma webbaserade bransch- och myndighetslösningar som Minpension.se.

SPV gör årligen mätningar av hur nöjda målgrupperna är med de tjänster och den service som verket står för. Den övergripande nöjdheten bland arbetsgivarna uppgick till 87 på en 100-gradig skala, att jämföra med 85 för 2013. Nöjdheten bland de statligt anställda har uppmätts till 66, vilket är en ökning i jämförelse med 2013 då den uppgick till 62. Nöjdheten bland pensionärer har också ökat och uppgår till 75, att jämföra med 69 för 2013. SPV uppfyller vidare de serviceåtaganden som myndigheten satt upp som mål.

Samverkan inom det s.k. Myndighetsnätverket i Sundsvallsregionen fortsätter att utvecklas. Fokusområden under 2014 har varit långsiktig kompetensförsörjning och att öka förutsättningarna för en kostnadseffektiv utveckling av myndigheternas befintliga verksamheter. Från och med 2014 har nätverket övergått i en förvaltningsorganisation och SPV koordinerar nätverket.

Statlig pensionsverksamhet m.m.

Området Statlig pensionsverksamhet m.m. inrymmer bl.a. administrationen av de förmånsbestämda pensionerna enligt tjänstepensionsavtalet PA 03 och den statliga tjänstegrupplivförsäkringen. Verksamheten står för drygt två tredjedelar av SPV:s omsättning och ska bedrivas med full kostnadstäckning över tid. Verksamhetsutfallet för 2014 var positivt och uppgick till knappt 19 miljoner kronor. SPV hade budgeterat för att verksamhetsutfallet skulle vara noll.

Inomstatliga pensionsuppdrag

I syfte att underlätta de administrativa processer som myndigheterna ska hantera i samband med tjänstepensioneringar kan SPV erbjuda en enklare pensionshantering för de myndigheter som efterfrågar detta. Denna verksamhet har utvecklats ytterligare under året. I december 2014 var 159 myndigheter som sammanlagt omfattar ca 135 000 statligt anställda anslutna till tjänsten. Anslutningsgraden ökade rejält i jämförelse med samma tid 2013 då 140 myndigheter med sammanlagt ca 80 000 anställda var anslutna. Som en konsekvens av den ökade anslutningsgraden sänkte SPV avgifterna fr.o.m. den 1 januari 2015. Verksamhetsutfallet för området Inomstatliga pensionsuppdrag blev ett underskott om ca 200 000 kronor. Verksamhetsområdet ska bedrivas med full kostnadstäckning.

Pensionsverksamhet på uppdrag

SPV bedriver uppdragsverksamhet enligt den affärsstrategi som regeringen fastställde i enlighet med förslag från SPV (dnr S2011/00054/ESA).

Uppdragsverksamheten inrymmer bl.a. administrationen av de två avgiftsbestämda pensionerna enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Ungefär en tredjedel av SPV:s omsättning hänför sig till denna verksamhet. Målet för verksamheten är att generera ett verksamhetsutfall, exklusive ränteintäkter avseende balanserade vinstmedel, som på fem år motsvarar minst sex procent av verksamhetens intäkter. Områdets ekonomiska resultat 2014 bidrar till att detta mål nås för fjärde året i följd.

Den statliga försäkringsmodellen

SPV har det övergripande ansvaret för att försäkringstekniskt korrekta kostnader beräknas för statliga tjänstepensioner och liknande förmåner. I detta ingår att SPV med tillgängligt underlag ska påföra arbetsgivarna rätt premier utifrån ett statsfinansiellt perspektiv.

Premierna fastställs inom ramen för en statlig försäkringsmodell med en fiktiv försäkringsrörelse. Beräkningarna sker enligt försäkringstekniska riktlinjer som beslutas av SPV.

De premier som myndigheterna och andra berörda arbetsgivare betalar till SPV och de förmåner som SPV betalar ut, redovisas på inkomstitel 5211 Statliga pensionsavgifter respektive belastar anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Förmånerna ska finansieras fullt ut inom ramen för försäkringsrörelsen. För ett

enskilt budgetår finns dock ingen direkt koppling mellan utgifterna på anslaget och inkomsterna på inkomstiteln. Detta beror på att premierna avser beräknade pensionskostnader för aktiv personal, medan anslaget belastas med de förmåner som under året betalas ut till pensionärer och andra förmånstagare.

Den ekonomiska ställningen i försäkringsrörelsen framgår av konsolideringsgraden, dvs. tillgångarna i förhållande till skulderna. SPV fastställde under 2012 en policy enligt vilken konsolideringsgraden för försäkringsrörelsens sparrörelse, där ålderspensioner ingår, ska befinna sig i intervallet 108–118 procent. För att hålla premienivån stabil och förutsägbar för myndigheterna fastställde SPV ett långsiktigt mål, som innebär att konsolideringsgraden vid utgången av 2018 ska uppgå till minst 108 procent, med delmålet att konsolideringsgraden vid utgången av 2015 ska uppgå till minst 105 procent. Vid utgången av 2014 uppgick konsolideringsgraden i sparrörelsen till 103,8 procent (103,2 procent 2013).

De mycket låga räntenivåerna för tioåriga statsobligationer och lång realränteobligation under inledningen av 2015 har föranlett SPV:s styrelse att se över sin konsolideringspolicy, sina premienivåer och sitt konsolideringsmål. Den 8 juni 2015 beslutade styrelsen att inriktningen på SPV:s arbete ska vara att konsolideringsgraden ska befinna sig i intervallet 106–116 procent och att konsolideringsgraden vid utgången av 2018 ska uppgå till minst 106 procent.

Nämndmyndigheter inom området

Regeringen har senast i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) redovisat aktörerna och deras verksamheter inom den delegerade statliga arbetsgivarpolitiken, däribland nämndmyndigheterna. Förvaltningsutgifterna för de nämnder som belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* framgår av budgetförslaget i avsnitt 5.5.1.

Statens ansvarsnämnd

Statens ansvarsnämnd prövar frågor om disciplinansvar, åtalsanmälan, avskedande, avstängning och läkarundersökning med tvång beträffande statligt anställda i högre befattningar. Till denna krets hör bl.a. myndighetschefer, domare, åklagare och professorer.

Syftet med en prövning utanför den myndighet där den anställde arbetar och har en högre

befattning är att det inte ska kunna misstänkas att kollegor tar obehöriga hänsyn vid prövningen.

Statens ansvarsnämnd tar endast upp ärenden på anmälan av anställningsmyndigheten, Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern. Skrivelser från allmänheten tas däremot inte upp och föranleder således inga åtgärder från ansvarsnämndens sida.

Under 2014 hade nämnden fem sammanträden och därutöver fattades ett beslut per capsulam. Av tabell 5.2 framgår utvecklingen av antalet anmälningsärenden som inletts i behörig ordning de senaste tre åren.

Tabell 5.2 Ärenden vid Statens ansvarsnämnd 2012–2014

Antal			
Antal ärenden	2012	2013	2014
Pågående ärenden	0	1	0
Inkomna ärenden	6	11	13
Avgjorda ärenden	5	12	9
– varav avsked/avstängning	0	0	0
– varav läkarundersökning	0	0	0
– varav åtalsanmälan	1	1	1
– varav disciplinansvar	2	3	1
– varav avskrivna ärenden	2	8	7
Kvarstående ärenden	1	0	4

Källa: Statens ansvarsnämnd.

Svea hovrätt utför administrativa uppgifter åt nämnden. Förvaltningsutgifter avseende Statens ansvarsnämnd belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*.

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd utövar vissa befogenheter som tillkommer arbetsgivaren enligt statliga pensionsbestämmelser i deras lydelse den 31 december 1991 eller tidigare. Nämnden prövar vidare vissa frågor enligt den statliga grupplivförsäkringen.

Tvister rörande den statliga grupplivförsäkringen avgörs av Skiljenämnden för grupplivfrågor, som bildas av ledamöterna i Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Under 2014 sammanträdde nämnden tre gånger. Av tabell 5.3 framgår hur många ärenden som nämnden avgjort under de senaste tre åren.

Tabell 5.3 Ärenden vid Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd 2012–2014

Antal			
Antal ärenden	2012	2013	2014
Pågående	0	0	0
Inkomna	10	11	9
Avgjorda	10	11	9
– varav grupplivärenden	10	11	9
– varav pensionsärenden	0	0	0
Kvarstående ärenden	0	0	0

Källa: Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

SPV utför administrativa och handläggande uppgifter åt nämnden. Förvaltningsutgifter avseende Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*.

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor har till uppgift att pröva frågor om tvister om tillämpningen av avtalet om ersättning vid personskada (PSA). Skiljenämnden prövar vidare överklaganden av beslut av Kammarkollegiet om bl.a. ersättning vid skada i skolan eller vid arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Skiljenämnden prövar även andra frågor i den utsträckning det framgår av avtal, andra författningar eller beslut.

Under 2014 hade skiljenämnden nio sammanträden. Av tabell 5.4 framgår hur många ärenden som prövats av skiljenämnden under de senaste tre åren.

Tabell 5.4 Ärenden vid Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor 2012–2014

Antal			
Antal ärenden	2012	2013	2014
Pågående	54	49	53
Inkomna	129	114	150
Återförvisade	24	3	3
Avgjorda (i sak)	102	95	96
– varav PSA	40	53	47
– varav författningsreglerade	62	42	49
Avgjorda (övriga)	8	12	13
Kvarstående ärenden	49	53	91

Källa: Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor.

Som framgår av tabellen ökade antalet inkomna ärenden under 2014, vilket har påverkat skiljenämndens ärendebalans. Ökningen beror på att antalet anmälningar till underinstanserna har ökat. Antalet återförvisade ärenden har minskat de två senaste åren, vilket är en följd av att underinstanserna har ändrat sina rutiner.

Kammarkollegiet utför administrativa och handläggande uppgifter åt skiljenämnden. Förvaltningsutgifter avseende skiljenämnden belastar anslaget 1:2 *Kammarkollegiet*. Kostnaderna för skiljenämnden uppgick 2014 till 1 189 000 kronor.

Statens överklagandenämnd

Statens överklagandenämnd (SÖN) prövar överklaganden av beslut i anställningsärenden i statsförvaltningen med undantag av universitets- och högskolesektorn¹⁴. Nämnden prövar även överklaganden av beslut om utbildning i skydd mot olyckor (övriga ärenden) och beslut som rör totalförsvarspliktiga (försvarsmaktsärenden).

Under 2014 hade SÖN 20 sammanträden. Nämnden har som mål att ett ärende ska vara avgjort senast tre månader från ankomstdagen. Måluppfyllelsen för 2014 var 95 procent, att jämföra med 93 procent för 2013 och med 97,5 procent för 2012.

Av tabell 5.5 framgår antalet inkomna och avgjorda ärenden under de senaste tre åren samt hur många av dessa som bifallits. Andelen bifall i anställningsärenden uppgick 2012 till 1,1 procent, 2013 till 1,3 procent och 2014 till 2,3 procent.

Tabell 5.5 Ärenden vid Statens överklagandenämnd 2012–2014

Antal			
Antal ärenden	2012	2013	2014
<u>Anställningsärenden och övriga ärenden</u>			
Inkomna	1 173	1 515	1 182
Avgjorda	1 191	1 433	1 198
– varav bifall	14	19	28
<u>Försvarsmaktsärenden</u>			
Inkomna	242	404	255
Avgjorda	140	450	307
– varav bifall	0	0	6

Källa: Statens överklagandenämnd.

Kammarkollegiet utför administrativa och handläggande uppgifter åt SÖN. Förvaltningsutgifter avseende nämnden belastar anslaget 1:2 *Kammarkollegiet*. Kostnaderna för SÖN uppgick 2014 till 4 634 000 kronor.

Offentliga sektorns särskilda nämnd

Offentliga sektorns särskilda nämnd, även kallad SHA-nämnden, tillkom genom det s.k. särskilda huvudavtalet den 29 november 1976 för den offentliga sektorn (SHA). Avtalet ansluter till arbetsrättsreformen den 1 januari 1977 (prop. 1975/76:105). På begäran av förhandlande part ska nämnden i sitt utlåtande ange om den anser att ett kollektivavtal i något visst ämne skulle kränka den politiska demokratin.

Enligt SHA utser arbetsgiversidan respektive arbetstagsarsidan vardera tre av nämndens ledamöter. Resterande sju ledamöter ska enligt avtalet vara riksdagsledamöter och utses av regeringen.

SHA-nämnden har hittills endast behandlat ett ärende, som avgjordes den 6 december 1995. Förvaltningsutgifter avseende SHA-nämnden belastar anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor*.

Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse

Trygghetsstiftelsen bildades av staten och de statsanställdas huvudorganisationer 1990 i samband med att parterna på det statliga avtalsområdet enades om trygghetsavtalet för statligt anställda. Stiftelsens uppgift var att administrera och genomföra de aktiviteter som uttrycks i avtalet.

Den 25 juni 2014 tecknade de centrala parterna på det statliga avtalsområdet en överenskommelse om nytt avtal om omställning, som reglerar vad som gäller när en statligt anställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist respektive när en tidsbegränsad anställning löper ut. Det nya avtalet om omställning trädde i kraft den 1 januari 2015. Trygghetsstiftelsen har fått i uppdrag att bedriva verksamhet enligt det nya avtalet.

Trygghetsstiftelsens verksamhet finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som omfattas av det statliga trygghetsavtalet, numera avtal om omställning. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal mellan områdets parter. Den totala avgiften för stiftelsen var oförändrad 2014 och uppgick till 0,3 procent av arbetsgivarernas lönesummor, vilket motsvarar 292 miljoner kronor, jämfört med 287,5 miljoner kronor 2013. Avgiften om 0,3 procent är oförändrad i det nya avtalet om omställning.

Anmälda till Trygghetsstiftelsen

Enligt det statliga trygghetsavtalet, som gällde t.o.m. 2014, ska personer som sägs upp och

¹⁴ Överklagade anställningar inom denna sektor prövas av Överklagandenämnden vid högskolan.

omfattats av avtalet anmälas till Trygghetsstiftelsen. Från och med 2015 gäller anmälningsreglerna enligt det statliga avtalet om omställning.

Tabell 5.6 Anmälda till Trygghetsstiftelsen 2012–2014

Anmälda till Trygghetsstiftelsen	2012	2013	2014
Antal	2 202	2 278	2 124
Kvinnor	49 %	51 %	52 %
Män	51 %	49 %	48 %
Tillsvidareanställda	48 %	37 %	33 %
Tidsbegränsat anställda	52 %	63 %	67 %
Snittålder	42 år	41 år	41 år

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Som framgår av tabell 5.6 minskade antalet anmälda till Trygghetsstiftelsen under 2014 efter att ha ökat mellan 2012 och 2013. Minskningen 2014 förklaras av att staten har genomfört få större förändringar under året. Andelen kvinnor respektive män som anmäls är relativt jämn, men under de senaste tio åren är det endast under 2005 och 2012 som andelen män har varit större än andelen kvinnor.

Under de senaste åren har majoriteten av de som anmäls till Trygghetsstiftelsen lämnat en tidsbegränsad anställning. De flesta kommer från universitet- och högskolesektorn. Av samtliga som anmäls till Trygghetsstiftelsen under 2014 kom 78 procent från universitets- och högskolesektorn.

Snittåldern för dem som anmäls till Trygghetsstiftelsen var oförändrat 41 år under 2014. Den låga snittåldern beror på att många som anmäls är personer under 35 år som lämnar tidsbegränsade anställningar inom universitets- och högskolesektorn.

Vid utgången av 2014 hade totalt 4 815 personer ännu inte fått en permanent lösning av sin situation. Det är något färre jämfört med utgången av 2013, då det var 4 894 personer. Bland dessa hade drygt hälften en tillfällig lösning eller var i en målinriktad åtgärd.

De som lämnade Trygghetsstiftelsen

De som lämnat Trygghetsstiftelsen är personer som fått en permanent lösning och som därmed inte längre omfattas av åtgärder enligt det statliga trygghetsavtalet.

Tabell 5.7 De som lämnat Trygghetsstiftelsen 2012–2014

Lämnat Trygghetsstiftelsen	2012	2013	2014
Antal	2 300	1 991	2 124
Kvinnor	54 %	53 %	53 %
Män	46 %	47 %	47 %
Nytt arbete/startat eget företag	49 %	51 %	50 %
Avböjt kontakt	37 %	33 %	34 %
Pension	11 %	11 %	9 %
Övrigt	3 %	5 %	7 %
Snittålder	45 år	45 år	44 år

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Under 2014 var det fler personer som fick en permanent lösning än 2013, men färre än 2012. Det var fortsatt en större andel kvinnor än män som lämnade Trygghetsstiftelsen. Majoriteten av dem som har lämnat Trygghetsstiftelsen var tidigare anställda inom universitets- och högskolesektorn.

Av de som lämnade Trygghetsstiftelsen och fick ett nytt arbete anställdes 45 procent i den statliga sektorn, 15 procent i den kommunala sektorn och 40 procent i den privata sektorn.

Av de som lämnat en tillsvidareanställning fick 76,8 procent under 2014 ett nytt arbete eller en annan lösning innan uppsägningstidens slut. Motsvarande uppgift för 2013 var 77,9 procent. Av de personer som lämnat en tidsbegränsad anställning fick 83,5 procent under 2014 en lösning inom nio månader från uppsägningen. Detta kan jämföras med 85,2 procent under 2013. Trygghetsstiftelsen har därmed överträffat målsättningen, som är satt till 75 procent.

Nöjdheten med Trygghetsstiftelsens aktiviteter

Trygghetsstiftelsens utvärderingar för 2014 visar att 94 procent av de som var anmälda hos stiftelsen var nöjda med de aktiviteter som stiftelsen genomfört under året. Resultatet är i nivå med tidigare års undersökningar, som visat att 9 av 10 var positiva eller mycket positiva i sin helhetsbedömning av kontakterna de haft med Trygghetsstiftelsen.

En attraktiv och föredömlig arbetsgivare

Verksamhetens behov av utveckling styr kompetensförsörjningen. Det är angeläget att de statliga arbetsgivarna arbetar strategiskt med sin kompetensförsörjning. De bör fortsätta utveckla formerna för att marknadsföra staten som en

attraktiv arbetsgivare. Detta kan ske enskilt eller i samverkan.

Viktiga kanaler för Arbetsgivarverket är bl.a. egna rapporter och sidorna jobba statligt på den egna webbplatsen. Sidorna jobba statligt innehåller bl.a. en söktjänst för lediga jobb i statsförvaltningen. Under 2014 hade sidan drygt ca 190 000 unika besökare, en ökning med knappt 12 procent sedan 2013.

Under 2014 genomförde Arbetsgivarverket en uppföljande undersökning där 1 100 högskolestudenter fick svara på frågor om sin uppfattning om staten som attraktiv arbetsgivare. Andelen högskolestudenter som vill jobba statligt har ökat från 18 procent 2008 till 25 procent 2014.

Stimulerande arbetsuppgifter är något som främst efterfrågas. Undersökningen visar bl.a. att det är en utmaning för staten att bättre kunna kommunicera mångfalden av arbetsuppgifter och att staten kan erbjuda stimulerande arbetsuppgifter. Bilden av staten som grå och byråkratisk hänger dock kvar hos vissa individer. De som helst vill arbeta i en statlig myndighet associerar dock staten mer med samhällsnytta än med byråkrati.

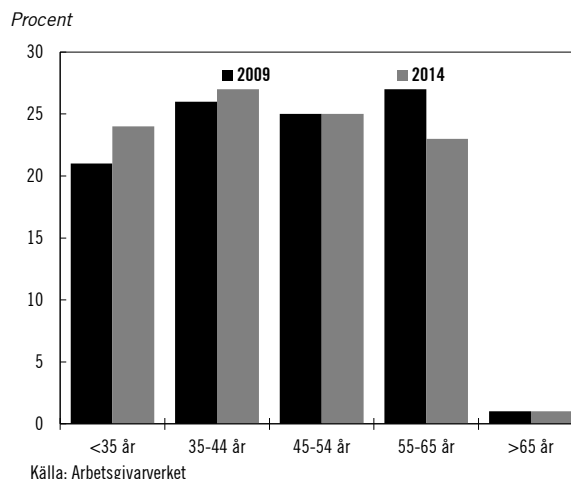
En strategisk kompetensförsörjning i staten

Åldersstrukturen i staten

Under 2015–2024 beräknas ca 56 000 personer i statsförvaltningen uppnå sin pensionsålder. I denna grupp finns ett antal individer (knappt 5 000 personer) som uppnådde sin pensionsålder enligt gällande tjänstepensionsavtal före 2015, men som kvarstår i anställning. Det finns således en generationsväxling att hantera.

För att följa utvecklingen i detta avseende används uppgifter om åldersstrukturen i staten.

Diagram 5.1 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2009 och 2014

Som framgår av diagram 5.1 har den totala andelen anställda under 35 år ökat med tre procentenheter mellan 2009 och 2014 från 21 till 24 procent. Nedbrutet per kön har andelen män under samma period ökat från 20 till 25 procent och andelen kvinnor ökat från 21 till 23 procent i denna åldersgrupp.

Avseende åldersgruppen 35–44 år har den totala andelen ökat med en procentenhet mellan 2009 och 2014. Andelen kvinnor i denna åldersgrupp har ökat från 27 till 28 procent medan andelen män har minskat från 26 till 25 procent.

Andelen kvinnor i åldersgruppen 45–54 år har ökat något från 25 till 26 procent medan andelen män är oförändrad och uppgår till 25 procent. Den marginella förändringen vad avser kvinnorna återspeglas inte i statistiken över den totala andelen statsanställda i åldersgruppen, som i likhet med föregående år uppgår till 25 procent.

Av diagrammet framgår vidare en minskning med fyra procentenheter från 27 till 23 procent av andelen anställda i åldersgruppen 55–65 år mellan 2009 och 2014. Detta gäller både totalt sett och för män respektive kvinnor.

Genomsnittsåldrarna för kompetenskategorierna lednings-, kärn- och stödkompetens avseende samtliga anställda framgår av tabell 5.8.

Tabell 5.8 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2014

Genomsnittsålder			
	Alla	Kvinnor	Män
Ledningskompetens	49	49	49
Kärnkompetens	43	44	43
Stödkompetens	47	47	46
Samtliga	44	45	44

Källa: Arbetsgivarverket.

Skillnaden i genomsnittsålder mellan könen är liten. Mycket små förändringar har skett vid en jämförelse mellan 2014 och föregående år.

Medianåldern för pensionsavgångar är 65 år

Medianåldern för när statsanställda avgår med pension är 65 år. Från 2008 och framåt har medianåldern varit 65 år både för kvinnor och för män.

Allt fler statsanställda fortsätter att arbeta efter 65-årsdagen. Antalet statsanställda med månadslön och som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka, från 1 554 personer 2013 till 1 731 personer 2014.

Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 5.9.

Tabell 5.9 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012–2014

Antal			
	2012	2013	2014
Ledningskompetens	42	36	48
– varav kvinnor	8	11	15
– varav män	34	25	33
Kärnkompetens	928	1 042	1 168
– varav kvinnor	287	330	365
– varav män	641	712	803
Stödkompetens	209	247	315
– varav kvinnor	125	145	152
– varav män	84	102	163
Oklassad	180	229	200
– varav kvinnor	36	58	56
– varav män	144	171	144
Summa	1 359	1 554	1 731
– varav kvinnor	456	544	588
– varav män	903	1 010	1 143

Källa: Arbetsgivarverket.

Jämfört med 2013 har antalet anställda som är 67 år eller äldre ökat inom alla kategorier bortsett från kategorin oklassade, där det skett en minskning. Av totala antalet anställda som är 67 år eller äldre uppgår andelen kvinnor till

34 procent (att jämföra med 35 procent 2013) och andelen män uppgår till 66 procent (att jämföra med 65 procent 2013).

Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Medelåldern är högre inom statlig sektor än på den övriga arbetsmarknaden och uppgick 2014 till knappt 45 år för både kvinnor och män. En stor anledning till detta är att utbildningsnivån i statlig sektor är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att de anställda i de yngsta åldersgrupperna är få. Av de anställda inom statlig sektor år 2014 hade 75 procent eftergymnasial utbildning. En majoritet av dessa har en utbildning som är två år eller längre. På arbetsmarknaden i stort var andelen med eftergymnasial utbildning 46 procent.

Män i staten har i snitt en högre utbildningsnivå än kvinnor inom staten. Bland yngre statsanställda är dock inte den skillnaden lika tydlig, däremot finns stora skillnader mellan vilka utbildningsområden som kvinnor och män finns inom. Inom det enskilt största utbildningsområdet säkerhetstjänster finns en mycket stor majoritet män. Detta område inkluderar poliser och militär personal. Även inom teknikområdet dominerar männen, medan kvinnorna är fler inom övriga områden, bl.a. inom socialt arbete och omsorg, hälso- och sjukvård samt pedagogik och lärarutbildning.

Konjunkturbarometern för den statliga sektorn

På uppdrag av Arbetsgivarverket genomför Konjunkturinstitutet två gånger per år en konjunkturbarometer för den statliga sektorn i vilken samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket ingår. Av medlemmarna svarade 82 procent på Konjunkturbarometern våren 2015 vilket representerar 88 procent av de anställda hos Arbetsgivarverkets medlemmar. Detta är en förbättring av svarsfrekvensen jämfört med undersökningen hösten 2014, då 78 procent av medlemmarna svarade, och där svaren – som vägs samman utifrån antalet anställda vid respektive medlem – omfattade 90 procent av de anställda.

Barometern visar att antalet anställda var fler hos 25 procent av medlemmarna, ett oförändrat antal hos 52 procent och färre anställda hos 23 procent jämfört med sex månader tillbaka. Prognosen för antalet anställda om sex månader visar att 55 procent av medlemmarna tror på ett

oförändrat antal anställda, 24 procent tror på fler och 21 procent tror på färre.

Andelen medlemmar som har haft brist på lämpliga sökanden uppgick under våren 2015 till 46 procent. Hösten 2014 uppgick motsvarande andel till 42 procent. Andelen medlemmar vars verksamhet påverkats i en liten omfattning av bristen på lämpliga sökanden har ökat från 76 procent i undersökningen hösten 2014 till 79 procent i vårens undersökning. Andelen medlemmar som inte påverkats alls har minskat från 16 till 6 procent. Brist på lämpliga sökanden finns i vårens undersökning främst inom it-verksamhet och forskning och utbildning (FoU).

Andelen medlemmar som sagt upp personal under det senaste halvåret har minskat.

Andelen medlemmar som haft omfattande pensionsavgångar uppgår till 13 procent (20 procent hösten 2014). Resultatet av undersökningen visar att 30 procent av de som haft omfattande pensionsavgångar anser att dessa inte påverkat kompetensförsörjningen alls, att 66 procent menar att pensionsavgångarna haft en positiv inverkan medan 4 procent hävdar att de haft en negativ inverkan på kompetensförsörjningen.

Av Konjunkturbarometern framgår också att personalomsättningen och övertidsuttaget väntas bli oförändrade hos en majoritet av medlemmarna.

Bedömningar inför myndighetsdialogerna 2015

Utifrån de underlag som togs fram av respektive departementet från bl.a. myndigheternas årsredovisningar inför myndighetsdialogerna under våren 2015 ges de arbetsgivarpolitiska frågorna generellt sett motsvarande uppmärksamhet som 2014.

I cirka tre fjärdedelar av underlagen ges kompetensförsörjningsfrågorna en tydlig koppling till verksamheten, vilket är en ökning av omfattningen mot förra året. Sjukfrånvaro (arbetsmiljö) är i likhet med tidigare år mest förekommande tätt följt av frågor som rör jämställdhet (könsfördelning, andelen kvinnor på ledande befattningar och löneskillnader/löneutveckling.) Medarbetarundersökningar förekommer i något större omfattning än 2014 medan frågor om personalrörlighet, chef- och ledarskap samt mångfaldsfrågor nämns i motsvarande omfattning. Värdegrundsfrågor nämns i en mindre omfattning. I likhet med

förra året tas myndigheternas deltagande i praktikantprogrammet för personer med en funktionsnedsättning samt frågor om hot och våld upp i ett fåtal underlag.

En bedömning av hur myndigheter tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar förekommer i mer än hälften av underlagen, dvs. ungefär samma omfattning som 2013 och 2014.

Uppföljning av delmålen för de statliga arbetsgivarna

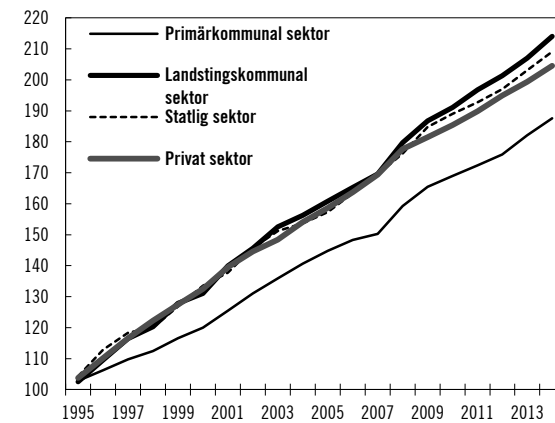
Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande

Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande. Arbetsgivarverket, som sluter kollektivavtal på statens vägnar, har tolkat detta som att staten inte ska förhandla först vid en ny avtalsperiod. Lönekostnadsutvecklingen inom staten som helhet får på sikt inte överstiga den konkurrensutsatta sektorn.

Som underlag för uppföljningen av delmålet används utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer.

Diagram 5.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2014

Index 1994=100

Anm. Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Som framgår av diagram 5.2 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

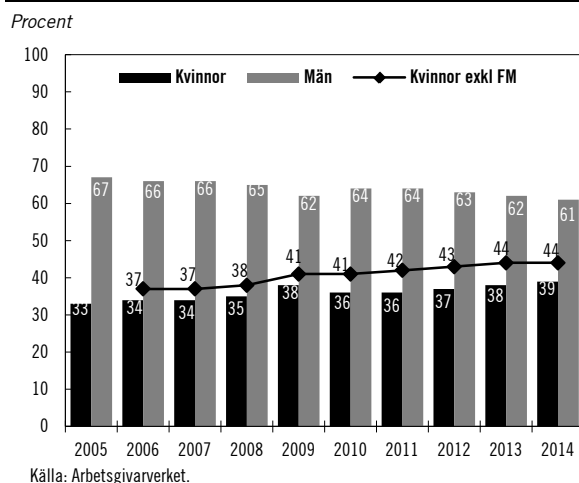
Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka

Som underlag för uppföljningen av delmålet används i första hand statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera

och leda myndighetens verksamhet (ledningskompetens).

I kompetenskategorin ledningskompetens klassas personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oberoende av om ledningsuppgifterna avser kärn- eller stödverksamhet. En avgörande förklaring till att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten sjönk efter 2009 är den strukturella ändring som skett inom Försvarsmakten i och med att personalförsörjningssystemet i fråga om gruppbefäl, soldater och sjömän förändrades den 1 juli 2010. Personalsvar har delegerats till befäl i insatsorganisationen. Personer som innehar dessa anställningar är i huvudsak män.

Diagram 5.3 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2005–2014. Visar även fördelningen exkl. Försvarsmakten

Som framgår av diagram 5.3 har den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökat från knappt 33 procent 2005 till 39 procent 2014. Det finns nu drygt 6 100 chefer som är kvinnor och drygt 9 600 som är män. År 2005 var drygt 4 100 chefer kvinnor och drygt 8 500 män.

Vid en exkludering av anställda tillhörande ledningskompetens inom Försvarsmakten uppgår andelen kvinnor på ledande befattningar i staten 2014 till 44,4 procent, en ökning med 0,8 procentenheter från 2013.

Av diagram 5.3 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2005–2014, dels utvecklingen 2006–2014 exklusive Försvarsmakten.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2014 anställde regeringen totalt 23 myndighetschefer, av vilka 12 (52 procent) var kvinnor och 11 (48 procent) var män.

Den 3 september 2015 var andelen kvinnor bland myndighetscheferna 48,7 procent, dvs. 2,2 procentenheter högre än 2014. Förändringar i myndighetsstrukturen har påverkat det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer. Dessa uppgår nu till 199, att jämföra med 198 år 2014.

Tabell 5.10 Fördelningen den 3 september 2015 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	48	55	103
Landshövdingar	12	9	21
Rektorer ¹	18	13	31
Överintendenter	3	7	10
Övriga titlar ²	16	18	34
Myndighetschefer totalt³	97	102	199⁴

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusive vikarierande myndighetschefer.

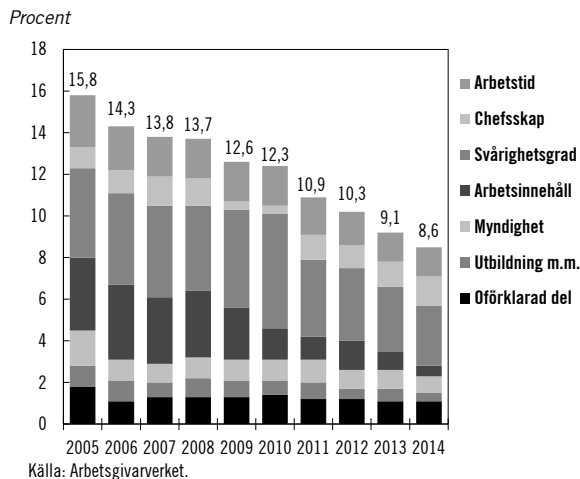
⁴ Skolforskningsinstitutet och Upphandlingsmyndigheten har tillkommit. Presstödsnämnden har upphört som myndighet.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska

Som underlag för uppföljningen av delmålet används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten har mer än halverats sedan 2000. I september 2014 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 8,6 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön. År 2013 var motsvarande löneskillnad 9,1 procent, dvs. en minskning med 0,5 procentenheter mellan åren. Av diagram 5.4 framgår löneskillnaderna 2005–2014 uppdelat på förklaringsfaktorer.

Diagram 5.4 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2005–2014

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort utifrån de centrala parternas gemensamma lönestatistik visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer¹⁵.

Löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställda arbetar.

Den s.k. oförklarade löneskillnaden

Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2014 till 1,1 procent, dvs. samma nivå som i september 2013. År 2003 var den som högst sedan mätningen inleddes och uppgick då till 2,0 procent.

Förklaringsfaktorer

Som framgår av diagram 5.4 är det två faktorer som tillsammans står för hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare har arbetsuppgifter på en lägre grupperingsnivå (svårighetsgrad) och att kvinnor

i större utsträckning än män arbetar deltid. Skillnader i grupperingsnivå är 2014 fortfarande den viktigaste förklaringsfaktorn, även om den har minskat marginellt (0,2 procentenheter) i betydelse på grund av den ökade andelen chefer på låga grupperingsnivåer bland män. År 2014 var det 15,3 procent av kvinnorna som arbetade deltid (15,4 procent 2013) medan motsvarande andel för männen var 7,6 procent (7,8 procent 2013).

Bland samtliga statsanställda har 94 procent av både kvinnorna och männen en heltidsanställning. År 2013 var motsvarande siffra för kvinnorna 93 procent och 94 procent för männen.

Genomsnittslöner

Enligt urvalet i Arbetsgivarverkets rapport uppgick statsanställda kvinnors genomsnittslön i september 2014 till 31 365 kronor i månaden medan statsanställda män i genomsnitt hade 34 318 kronor.

Inom chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierat under den studerade perioden. Mellan 2004 och 2014 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 034 till 51 221 kronor per månad, medan snittlönen för manliga chefer ökade från 39 434 till 49 274 kronor. År 2004 var genomsnittslönen 3,6 procent högre för manliga chefer än för kvinnliga. För 2014 visar statistiken att genomsnittslönen för kvinnliga chefer är 3,95 procent högre än för manliga chefer.

Genomsnittlig löneutveckling

Den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt under statistikperioden 2013–2014 har liksom under avtalsperioden 2010–2012 och förra statistikperioden 2012–2013 varit högre för de kvinnliga cheferna än för de manliga. Den uppgår till 4,1 procent för de kvinnliga cheferna och 3,5 procent för de manliga. Denna beräkning gäller endast identiska individer, dvs. de som varit anställda på samma myndighet under hela mätperioden.

För statsanställda, exklusive chefer, har den genomsnittliga löneutvecklingen varit 3,1 procent för kvinnor jämfört med 3,0 procent för män.

Partsgemensamt arbete

Parterna har ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och

¹⁵ Arbetsgivarverkets rapport om löneskillnader mellan statsanställda kvinnor och män 2000–2014, (dnr. Fi2015/03091/ESA).

män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling.

I nu aktuella avtal har centrala parter bl.a. träffat överenskommelse om att partsgemensamt bedriva fyra utvecklingsområden inom Partsrådet¹⁶. Ett av områdena rör centrala parter stöd till lokal lönebildning. Arbetet ska fortgå t.o.m. den 31 december 2016.

Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer

Som underlag för uppföljningen av delmålet används statistik avseende hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses personer som är utrikes födda eller som är födda i Sverige och där båda föräldrarna är utrikes födda, i enlighet med SCB:s definition. En sammanfattning av statistiken återfinns i tabell 5.11.

Tabell 5.11 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt befolkningen i arbetsför ålder 2012–2014

Procent			
	2012	2013	2014
Staten totalt¹	15,2	16,1	16,8
– varav kvinnor	15,7	16,4	17,0
– varav män	14,6	15,7	16,6
Ledningskompetens	6,9	7,4	7,6
– varav kvinnor	8,4	8,8	8,9
– varav män	6,0	6,6	6,8
Kärnkompetens	17,0	17,6	18,6
– varav kvinnor	17,0	17,8	18,6
– varav män	16,9	17,3	18,6
Stödkompetens	12,0	13,2	13,8
– varav kvinnor	13,4	14,0	14,6
– varav män	10,1	12,0	12,6
Nyanställda i staten²	23,9	23,1	24,2
Förvärvsarbetande 20–64 år³	17,8	18,5	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	23,0	23,7	24,5

¹ Avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket.

² Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

Källa: Arbetsgivarverket.

Totalt ca 40 200 statsanställda hade utländsk bakgrund 2014. Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten ökar stadigt och uppgick 2014 till 16,8 procent, vilket är en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2013. Bland de nyanställda i staten har andelen med utländsk bakgrund ökat med 0,9 procentenheter från 2013 till 24,2 procent, vilket nästan är i linje med andelen med utländsk bakgrund i befolkningen (24,5 procent 2014).

Andelen anställda med utländsk bakgrund förändras över tid. Många av dem som i dag är statsanställda rekryterades när andelen med utländsk bakgrund i befolkningen var lägre än i dag. Det är därför intressant att följa andelen nyanställda med utländsk bakgrund inom staten eftersom det på sikt påverkar andelen med utländsk bakgrund bland de statsanställda totalt sett.

Mellan 2004 och 2013 (senast jämförbara uppgifter) uppgick ökningen av andelen med utländsk bakgrund till 5,7 procentenheter inom gruppen statsanställda och till 4,9 procentenheter inom gruppen förvärvsarbetande i Sverige. Andelen anställda med utländsk bakgrund ökar snabbare i staten än bland det totala

¹⁶ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet. Partsrådet är en ideell förening vars medlemmar är Arbetsgivarverket, OFR/S,P,O, Saco-S och Seko.

antalet förvärvsarbetsande eftersom andelen nyanställda med utländsk bakgrund är högre i staten än andelen med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden totalt.

Nedbrutet per födelseregion är 13,9 procent av de statsanställda födda utrikes och 2,9 procent födda i Sverige med två föräldrar som är födda utomlands. Bland de utrikesfödda har de som kommer från länder utanför EU och Norden successivt ökat under de senaste åren.

Könsfördelningen

Som framgår av tabell 5.11 var andelen med utländsk bakgrund i statsförvaltningen 17,0 procent bland kvinnorna och 16,6 procent bland männen för 2014. Det innebär en ökning med 0,6 procentenheter för kvinnor och med 0,9 procentenheter för män jämfört med 2013. Att andelen är något lägre bland män hänger samman med strukturen i de tre mest mansdominerade verksamhetsområdena Försvar, Näringslivsfrågor m.m. samt Samhällsskydd och rättskipning¹⁷. Inom dessa verksamhetsområden har mellan drygt 6 och drygt 10 procent av de anställda utländsk bakgrund. De låga andelarna kan till viss del förklaras av en skev könsfördelning och det krav på svenskt medborgarskap som följer av lagstiftning bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning eller av säkerhetsklassning som gäller för vissa arbetsuppgifter inom dessa verksamhetsområden. Att en betydande andel av verksamheterna bedrivs i regioner med en befolkning med få invånare med utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Var och på vilka kompetens kategorier inom staten finns de anställda med utländsk bakgrund?

I staten är andelen anställda med utländsk bakgrund högst inom verksamhetsområdet Utbildning, där 28,3 procent av de anställda har utländsk bakgrund.

Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt mellan regioner, men kanske främst mellan storstadsområden och landsbygd. Utanför de tre storstadsområdena är andelen personer med utländsk bakgrund lägre än genomsnittet.

Det gäller oavsett om jämförelsen görs för befolkningen, samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden eller statligt anställda. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm (21,2 procent), Göteborg (20,4 procent) och Malmö (21,4 procent).

Vad avser olika kompetens kategorier tillhör en högre andel av de anställda med utländsk bakgrund kategorin kärnkompetens jämfört med anställda med svensk bakgrund. Motsatsen gäller dock för kategorierna stöd- och ledningskompetens. Andelen som räknas som ledningskompetens är mer än dubbelt så hög bland anställda med svensk bakgrund (7,7 procent) jämfört med bland dem med utländsk bakgrund (3,2 procent). Det föreligger inte någon skillnad mellan könen vad avser kärnkompetens, medan en högre andel kvinnor med utländsk bakgrund tillhör lednings- och stödkompetens (se vidare tabell 5.11).

Åldersstrukturen

Medelåldern för samtliga anställda är lägre bland personer med utländsk bakgrund än bland övriga statsanställda. Däremot är medelåldern för nyanställda högre för personer med utländsk bakgrund än för övriga statsanställda. Den totala andelen anställda i åldrarna 25–34 år var 21,2 procent 2014 (att jämföra med 21,0 procent för 2013), medan andelen anställda i gruppen med utländsk bakgrund var 32,7 procent (att jämföra med 32,2 procent för 2013). Andelen äldre är generellt lägre bland anställda med utländsk bakgrund. Bland samtliga statligt anställda var andelen som var 55 år och äldre 24,1 procent under 2014 (att jämföra med 24,7 procent 2013), och bland anställda med utländsk bakgrund uppgick andelen till 16,4 procent (att jämföra med 16,9 procent 2013.)

Stöd för myndigheterna

Arbetsgivarverket har tagit fram en strategi för den statliga arbetsgivarpolitiken som riktar sig till de statliga arbetsgivarna. Målsättningen med strategin är bl.a. att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning som stödjer en effektiv verksamhet och som lever upp till medborgarnas krav på kvalitet och service. En viktig del av strategin är ett inkluderande synsätt som berör vikten av att ta till vara och utveckla den kompetens som verksamheten behöver för en effektiv verksamhet och ökad mångfald.

¹⁷ Med verksamhetsområde avses COFOG-grupper (Classification of the Functions of the Government), vilket är en internationell klassifikation som används för att gruppera verksamheter inom offentlig sektor, och som syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion och ändamål.

Arbetsmiljön i staten ska vara god

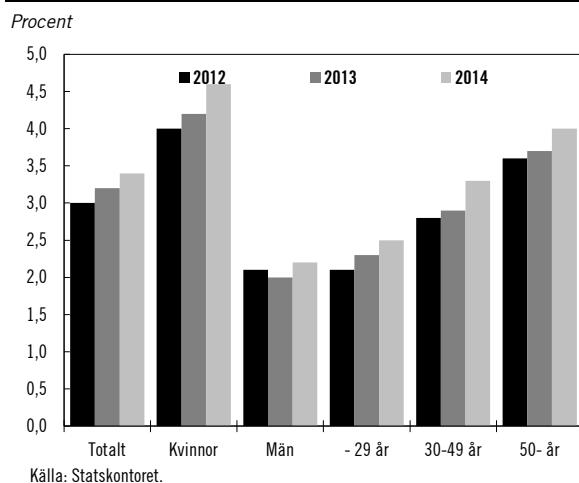
Som underlag för uppföljningen av arbetsmiljön i staten används uppgifter om sjukfrånvaro och sjukpension enligt det statliga pensionsavtalet PA 03.

Utvecklingen av sjukfrånvaron

Sjukfrånvaron har de senaste 25 åren varit lägre i staten än i de andra arbetsmarknadssektorerna. Liksom inom de andra sektorerna har dock den totala sjukfrånvaron i staten ökat de senaste åren.

Enligt Statskontorets årliga sammanställning av sjukfrånvaron i staten, bröts trenden med minskande sjukfrånvaro 2012, då sjukfrånvaron ökade med 0,1 procentenhet till 3,0 procent. Ökningen har fortsatt 2013 och 2014, då sjukfrånvaron uppgick till 3,2 procent respektive till 3,4 procent.

Diagram 5.5 Sjukfrånvaro totalt och uppdelat på kön och ålder 2012–2014

Det är i första hand bland kvinnor som sjukfrånvaron har ökat. År 2014 uppgick sjukfrånvaron för kvinnor till 4,6 procent, jämfört med 4,2 procent för 2013 och 4,0 procent för 2012. För män ökade sjukfrånvaron mellan 2013 och 2014 med 0,2 procentenheter till 2,2 procent. Det är dock ingen tydlig trend, utan sjukfrånvaron för män har sedan 2009 tenderat att variera mellan 1,9 procent och 2,2 procent. Under de två senaste åren har skillnaderna mellan kvinnors och mäns sjukfrånvaro ökat. Under 2013 och 2014 har sjukfrånvaron för kvinnor varit mer än dubbelt så hög som för män.

Ökningen av sjukfrånvaron under de senaste åren gäller för alla åldersgrupper. För anställda som är yngre än 30 år ökade sjukfrånvaron med 0,2 procentenheter mellan 2013 och 2014. För

anställda i åldern 30–49 år var ökningen 0,4 procentenheter, medan ökningen för anställda som är 50 år eller äldre var 0,3 procentenheter. Sjukfrånvaron för de som är yngre än 30 år låg tidigare stadigt kring 2 procent, men har under de senaste två åren ökat till en högre nivå än tidigare.

Sjukfrånvaron varierar mellan olika verksamhetsområden, vilket framgår av tabellen nedan.

Tabell 5.12 Sjukfrånvaron inom olika verksamhetsområden 2012–2014

Procent

Verksamhetsområde	2012	2013	2014
Allmän offentlig förvaltning	3,0	3,2	3,4
Försvar	1,7	1,5	2,0
Samhällsskydd och rättskipning	3,8	3,8	3,9
Näringsliv, miljö, bostad och samhällsutveckling	2,9	3,1	3,4
Fritidsverksamhet, kultur, och religion	2,9	3,1	3,4
Utbildning	2,1	2,2	2,4
Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård	4,9	5,2	5,7
Totalt	3,0	3,2	3,4

Källa: Statskontoret.

Tabell 5.12 visar att sjukfrånvaron ökade inom samtliga verksamhetsområden mellan 2013 och 2014. Den högsta sjukfrånvaron finns inom området Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård. Inom det området uppgick sjukfrånvaron till 5,7 procent under 2014, vilket är en ökning med 0,8 procentenheter sedan 2012. Den lägsta sjukfrånvaron finns inom området Försvar. Sjukfrånvaron ökade dock med 0,5 procentenheter mellan 2013 och 2014, efter att som enda området ha uppvisat en lägre sjukfrånvaro under 2013 än 2012.

Av de statliga myndigheterna hade 60 procent högre sjukfrånvaro 2014 än 2013, medan 40 procent hade samma eller lägre sjukfrånvaro 2014 än 2013.

Utvecklingen av antalet nybeviljade sjukpensioner

Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till en sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Om sjuk- eller aktivitetsersättningen har omfattningen 25, 50 eller 75 procent föreligger rätt till tillfällig

sjukpension, och om omfattningen är 100 procent föreligger rätt till sjukpension.

Före 2013 förekom tillfälliga sjukpensioner med omfattningen 100 procent. I den följande redovisningen har uppgifterna för 2012 reviderats, så att personer som under ett och samma kalenderår först beviljats en tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent och därefter har beviljats en sjukpension, endast förekommer en gång i statistiken.

I den följande redovisningen inkluderar begreppet sjukpension även tillfälliga sjukpensioner.

Det totala antalet nybeviljade sjukpensioner minskade något 2014, efter att ha ökat 2012 och 2013. Totalt beviljades 280 sjukpensioner under 2014. Det är 16 färre än 2013, men 46 fler än 2012.

Tabell 5.13 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2012–2014

Antal						
Sjukpension	2012 Kv.	2012 Män	2013 Kv.	2013 Män	2014 Kv.	2014 Män
25 procent	26	14	40	15	50	11
50 procent	49	21	40	14	59	24
75 procent	6	1	7	5	4	2
100 procent ¹	80	37	123	52	93	37
Summa	161	73	210	86	206	74

¹ Från och med 2013 förekommer inte tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent. Uppgifterna för 2012 har reviderats så att personer som under 2012 först beviljats en tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent och därefter beviljats en sjukpension, som i sin form har omfattningen 100 procent, endast förekommer en gång i statistiken.

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Av tabell 5.13 framgår att antalet nybeviljade sjukpensioner minskade både för kvinnor och för män under 2014. För kvinnor är minskningen liten. Under 2014 minskade dock antalet nybeviljade sjukpensioner med omfattningen 100 procent till kvinnor, efter att ha ökat markant 2013.

För män återgick antalet nybeviljade sjukpensioner 2014 till motsvarande nivå som för 2012. Även för män minskade antalet nybeviljade sjukpensioner med omfattningen 100 procent 2014 efter att ha ökat 2013.

Det finns en tydlig skillnad mellan könen när det gäller nybeviljade sjukpensioner. Under 2014 var det 74 procent av sjukpensionerna som beviljades till kvinnor och 26 procent som beviljades till män.

Grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman

Som underlag för uppföljningen av delmålet att de statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som tjänsteman redovisas det arbete som Värdegrundsdelegationen utfört, samt utvecklingen av antalet ärenden vid myndigheternas personalansvarsnämnder.

Värdegrundsdelegationen

Värdegrundsdelegationen är en arbetsgrupp inom Regeringskansliet (Finansdepartementet) som är verksam under perioden 2013–2016. Syftet med arbetsgruppen är att stärka den statliga värdegrunden samt att främja värdegrundsarbetet i statsförvaltningen genom att vara ett stöd för myndigheterna i deras arbete. Delegationen ska genom aktiviteter, skrifter och andra utåtriktade insatser verka för att respekten och förståelsen för den statliga värdegrunden upprätthålls på alla nivåer i statsförvaltningen. Dess uppgift är att bidra till att uppfylla regeringens arbetsgivarpolitiska delmål att de statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för de grundläggande värdena i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman. Värdegrundsdelegationen ska i sitt arbete ta tillvara de erfarenheter som upparbetats inom projektet Offentligt etos som genomfördes åren 2010–2012.

Sedan inrättandet har Värdegrundsdelegationen uppdaterat skriften Den gemensamma värdegrunden för statsanställda och publicerat två nya skrifter, dels Introduktion till den gemensamma värdegrunden för statsanställda, dels En kultur som motverkar korruption. Den senare har tagits fram i samråd med ett antal myndigheter i nätverket mot grov organiserad brottslighet och innehåller konkreta råd till stöd för myndigheternas arbete mot korruption. Dessa två skrifter har även översatts till engelska. Skrifterna erbjuds och distribueras till samtliga myndighetschefer och andra ansvariga för värdegrundsarbete vid de statliga myndigheterna. Vid halvårsskiftet 2015 hade sammanlagt ytterligare drygt 17 000 exemplar av de två skrifterna beställts av ca 120 myndigheter. Även kommuner och andra aktörer har beställt skrifterna.

Vidare har delegationen arrangerat tio stycken seminarier, s.k. Värdegrundsforum, på olika platser i landet där frågor kring de sex värdegrundsprinciperna har behandlats – ofta med ett

speciellt tema. Två exempel på teman är Bemötande och respekt samt Jämställdhet och statlig värdegrund. Under året har 12 statliga myndigheter tillkommit som forumdeltagare. Sammanlagt har ca 680 deltagare från 150 myndigheter deltagit vid dessa forum. Flertalet av myndigheterna har deltagit vid två eller flera tillfällen (se vidare tabell 5.14).

Tabell 5.14 Deltagande vid Värdegrundsforum sedan inrättandet av Värdegrundsdelegationen 2013

Antal		
Teman	Deltagare	Myndigheter
Värdegrundsforum 2013 – introduktion av Värdegrundsdelegationen	108	82
Att motverka korruption	96	56
Bemötande och service	49	20
Universitet och högskolor – värdegrundsarbete i UH-sektorn	54	22
Fri åsiktsbildning	57	33
Korruption och tillväxt	40	15
Den professionella statstjänstemannen	59	34
Nyanställda och den statliga värdegrunden	67	33
Bemötande och respekt	67	31
Jämställdhet och statlig värdegrund	81	40

Källa: Värdegrundsdelegationen.

Värdegrundsdelegationen har även tagit fram en anpassad utbildning för att stödja myndigheternas eget arbete med den gemensamma värdegrunden för statsanställda. Under året har 50 personer från 30 myndigheter deltagit i utbildningen. Sammanlagt har ca 140 personer utbildats i att leda värdegrundsarbete.

Delegationen har arbetat direkt med ett antal myndigheter i syfte att underlätta värdegrundsarbetet genom skraddarsydda aktiviteter. Sammanlagt har hittills 32 sådana aktiviteter genomförts vid 20 myndigheter. Vidare har en serie längre samtal hållits med vissa myndigheter för att ge stöd till och för att ta del av myndigheternas arbete med värdegrundsfrågor.

En viktig fråga i värdegrundsarbetet är att främja en kultur som motverkar korruption. Delegationen ingår i det nya samarbetsinitiativet Tillsammans mot korruption som arrangerade en heldag mot korruption den 30 juni 2015. Initiativet leds av Institutet mot mutor och den svenska sektionen av Transparency International. Bland övriga deltagare återfinns revisionsbranschen, advokatfirmor och statliga myndigheter.

Senast den 31 december 2016 ska en samlad redovisning av arbetet och en bedömning av resultat redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Myndigheternas personalansvarsnämnder

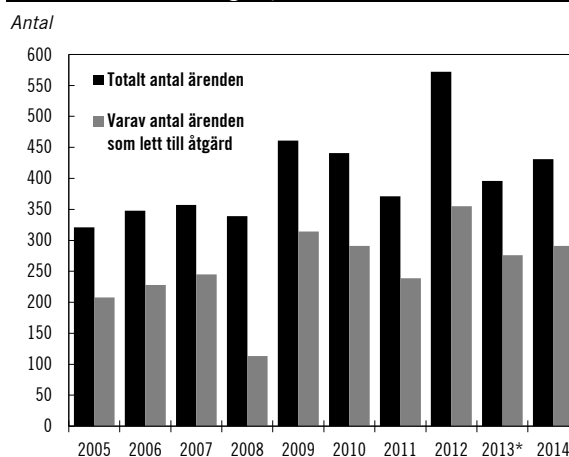
Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda.

För statligt anställda med högre befattningar, t.ex. myndighetschefer, domare, åklagare, polischefer och professorer, prövas frågor om disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning, läkarundersökning eller avskedande av Statens ansvarsnämnd.

Myndigheternas personalansvarsnämnder har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade 431 personalansvarsärenden under 2014, vilket är 35 fler ärenden än 2013. Av diagram 5.6 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden under perioden 2005–2014.

Diagram 5.6 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2005–2014

* Siffrorna för 2013 har reviderats på grund av nya inkomna uppgifter. Totalt antal ärenden 2013 var 396, varav 276 lett till åtgärd.

Anm: Uppgifterna 2006–2014 bygger på en enkätundersökning. Svarsfrekvensen uppgick för 2006 till 95 procent, 2007 till 100 procent, 2008 till 97 procent, 2009 till 96 procent, 2010 till 98 procent, 2011 till 99 procent, 2012 till 98,6 procent, 2013 till 99 procent och 2014 till 98,6 procent.

Källa: Ds 2006:19 samt Arbetsgivarverket 2006–2014.

Tabell 5.15 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2012–2014

Antal

Typ av ärende	Ärenden som lett till åtgärd		
	2012	2013 ¹	2014
Uppsägning	94	35	27
Avskedande	22	13	22
Varning	136	111	136
Löneavdrag	60	53	66
Åtalsanmälan	39	64	41
Avstängning	4	2	2
Totalt²	355	276	291

¹ Siffrorna för 2013 avseende varning, löneavdrag och avstängning har reviderats på grund av nya inkomna uppgifter.

² Diskrepansen mellan del- och totalsummorna i tabellen beror på att vissa ärenden lett till mer än en åtgärd.

Källa: Arbetsgivarverket.

Övriga aktuella frågor inom den statliga arbetsgivarpolitiken

Praktikantprogram i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning

Arbetsförmedlingen genomför sedan den 1 januari 2013 på regeringens uppdrag¹⁸ ett praktikantprogram i statliga myndigheter för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Programmet ska bedrivas under minst tre år.

Syftet med programmet är att deltagarna ska få erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter, vilket kan förbättra deras möjligheter till ett framtida arbete, med eller utan lönesubvention.

Enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning har hittills 49 myndigheter tecknat överenskommelser om totalt ca 1 490 platser. Under 2013 och 2014 har 465 personer fått en praktikplats inom ramen för praktikantprogrammet (se vidare utg.omr. 14, avsnitt 3.4.2).

5.3.3 Analys och slutsatser

Staten totalt

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för flertalet av de delmål som har ställts

upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med angivna indikatorer.

- Löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar har ökat.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortsätter att minska.
- Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat på samtliga nivåer.
- Sjukfrånvaron i staten har dock ökat för tredje året i följd.
- Antalet nybeviljade sjukpensioner har minskat och ligger på en låg nivå.

Regeringen gav i januari 2015 åtta myndigheter i uppdrag att redovisa hur respektive myndighet arbetar med att få fler kvinnor på ledande befattningar (Fi2015/00359/ESA). Den 20 maj 2015 anordnades ett seminarium där myndigheterna gav en muntlig summering av sina respektive redovisningar.

Statskontoret har på uppdrag av regeringen genomfört en samlad uppföljning av könsfördelningen i myndigheternas respektive ledningsgrupp (Fi2015/02877/ESA). Redovisningen omfattar 215 statliga myndigheters ledningsgrupper och är den första i sitt slag. Statistiken redovisas både viktat (med hänsyn tagen till att myndigheterna är olika stora) och oviktat (utan sådan hänsyn).

Andelen kvinnor i ledningsgrupperna uppgår till 44,3 procent (viktat) och till 50,0 procent (oviktat).

Andelen kvinnor i ledningsgrupperna är störst hos mellanstora myndigheter (50–999 årsarbetskrafter) där den viktat uppgår till 50,1 procent, oviktat 51,5 procent. Den är minst hos stora myndigheter (1 000 eller fler årsarbetskrafter) där den viktat uppgår till 41,9 procent, oviktat 47,0 procent. Hos små myndigheter (1–49 årsarbetskrafter) uppgår andelen kvinnor till 49,7 procent viktat och oviktat till 48,3 procent.

Viktat efter verksamhetsområde är andelen kvinnor högst vid myndigheterna inom verksamhetsområde Näringsliv m.m. (52,9 procent) och lägst inom verksamhetsområde Försvar (24,9 procent).

Regeringen följer arbetet med de fem långsiktiga prioriteringarna inom den gemensamma

¹⁸ Dnr A2012/4066/A.

strategin för den statliga arbetsgivarpolitiken som Arbetsgivarverkets styrelse beslutat och som redogörs för under avsnitt 5.3.2.

Det tillgängliga underlaget, som redovisats under samma avsnitt, visar att kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl.

Arbetsgivarverket

Det är i första hand Arbetsgivarverkets medlemmar som ska bedöma verkets resultat. Medlemsundersökningarna visar på en nöjdhet i nivå med förra årets bedömningar.

Arbetsgivarverket har vidare i uppgift att utföra stabsuppgifter åt regeringen. Regeringen bedömer att dessa har utförts på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen anser att den verksamhet som Arbetsgivarverket bedrivit bidrar till att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Arbetsgivarverket tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar och bedriver ett strategiskt arbete med sin egen kompetensförsörjning.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

Regeringens samlade bedömning är att SPV hanterar den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring på ett tillfredsställande sätt.

Regeringens mål för SPV:s huvudsakliga verksamhetsområde, Statlig pensionsverksamhet m.m., är att effektiviteten och säkerheten ska öka samt att servicen till statliga myndigheter, tjänstemän och pensionärer ska förbättras. Sett till SPV:s driftkostnadsprocent har effektiviteten inte ökat sedan 2013, men det finns metodologiska problem med detta mått. Säkerheten har ökat så till vida att andelen felaktiga utbetalningar har minskat sedan 2013, även om andelen felaktiga utbetalningar fortfarande överstiger SPV:s mål. Säkerheten har dock inte ökat sett till antalet återkrav, då dessa ökat. Enligt de kundundersökningar som SPV genomfört har nöjdheten ökat hos samtliga målgrupper. Det faktum att SPV lever upp till sina serviceåtaganden och att pensionsinformationen har utvecklats visar på att servicen till de olika målgrupperna har förbättrats. Vidare är det positivt att SPV har ökat aktualiseringsgraden.

SPV lever upp till avkastningskravet avseende verksamhetsområdet Pensionsverksamhet på uppdrag.

Verksamhetsområdet Inomstatliga pensionsuppdrag bedrivs med full kostnadsteckning. Anslutningsgraden till tjänsten Enklare pensionshantering har ökat markant. Avgifterna sänktes därmed fr.o.m. den 1 januari 2015.

Avseende försäkringsmodellen har SPV levt upp till sitt mål att hålla premierna stabila och samtidigt öka konsolideringsgraden. Regeringen konstaterar att SPV, som en konsekvens av de låga räntenivåerna för tioåriga statsobligationer och lång realobligation, har sett över sin konsolideringspolicy, sina premienivåer och sitt konsolideringsmål inför 2016, i syfte att hålla premierna på en stabil och förutsägbar nivå.

Regeringen bedömer att SPV tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar. SPV arbetar aktivt med sin strategiska kompetensförsörjning och för att vara en attraktiv arbetsgivare.

SPV arbetar vidare systematiskt med sin verksamhetsutveckling på flertalet sätt, vilket leder till effektiviseringar och ökad förvaltningsnytta.

Nämndmyndigheter inom området

Nämndmyndigheterna inom området fyller viktiga funktioner att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och säkerställa en korrekt handläggning av de enskilda ärendena. Regeringen bedömer att nämndmyndigheterna fungerar väl och bedriver en effektiv verksamhet.

5.4 Politikens inriktning

De statliga arbetsgivarna ska fortsätta arbetet med ett inkluderande synsätt med ett brett perspektiv som inkluderar diskrimineringsgrunderna men även social bakgrund, olika utbildningar, erfarenheter och intressen utifrån verksamhetens behov. Inom detta område är jämställdhet mellan kvinnor och män central. Staten är den sektor som har jämnast fördelning mellan kvinnor och män där kvinnorna utgör drygt hälften av de anställda. Dock är andelen kvinnor på ledande befattningar lägre. Fler kvinnor på ledande befattningar och möjlighet

till karriär torde på sikt medföra minskade löneskillnader mellan kvinnor och män. Den utvecklade uppföljningen av löneskillnader mellan kvinnor och män, som tidigare aviserats, kommer att genomföras under året.

Regeringen kommer att ge ett antal myndigheter i uppdrag att redovisa hur de arbetar för att öka andelen anställda med utländsk bakgrund.

En god arbetsmiljö är viktig både för medarbetarnas hälsa och utveckling och för verksamhetens långsiktiga effektivitet. I det fortsatta arbetsmiljöarbetet bör det uppmärksammas att sjukfrånvaron vid myndigheterna har ökat under de senaste tre åren. Ökningen är tydligast för kvinnor, vars sjukfrånvaro nu är mer än dubbelt så hög som för män.

Det är angeläget att de statliga arbetsgivarna arbetar strategiskt med sin kompetensförsörjning. De statliga arbetsgivarnas arbete för att fortsätta att utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare är centralt. Arbetsgivarverkets uppföljning av hur högskolestudenter uppfattar staten som en attraktiv arbetsgivare kan vara ett stöd i detta arbete. En fortsatt utökad samverkan mellan myndigheter bör också kunna främja kompetensförsörjningen och vara positiv för både den enskilda myndigheten som för staten totalt.

Avtalet mellan parterna på det statliga avtalsområdet som möjliggör att ge universitets- och högskolestuderande arbete i statliga verksamheter parallellt med studierna kan både ge de studerande en möjlighet att prova på att arbeta i en statlig verksamhet samtidigt som myndigheterna tillförs aktuell kompetens.

Praktikantprogrammet i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning är en prioriterad fråga som regeringen fortsatt följer utvecklingen av.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 5.16 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

2014	Utfall	1 552	Anslags-sparande	891
2015	Anslag	2 443	Utgifts-prognos	2 382
2016	Förslag	2 443		
2017	Beräknat	2 443		
2018	Beräknat	2 443		
2019	Beräknat	2 443		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga arbetsgivarfrågor som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation samt för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området.

Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter avseende vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Kompletterande information

Nämnderna är Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd inbegripet Skiljenämnden för grupplivfrågor samt Offentliga sektorns särskilda nämnd.

Enligt avtalet om statens tjänstegrupplivsförsäkring (TGL-S) ska tvister rörande frågor i avtalet avgöras genom skiljedom av en skiljenämnd. Skiljenämnden för grupplivfrågor bildas enligt avtalet av ledamöterna i Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Regeringens överväganden

Tabell 5.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	2 443	2 443	2 443	2 443
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 443 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor per år.

5.5.2 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 5.18 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2014	Utfall	11 856 755	-131 217	
2015	Anslag	12 221 000 ¹		12 131 000
2016	Förslag	12 426 000		
2017	Beräknat	12 647 000		
2018	Beräknat	13 002 000		
2019	Beräknat	13 472 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt

lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som överförts från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannaskap för lärare m.fl.

Kompletterande information

Följande förordningar reglerar utbetalningar från anslaget:

- förordningen (1991:704) om fastställande av särskild löneskatt på statens pensionskostnader,
- förordningen (2002:869) om utbetalning av statliga tjänstepensions- och grupplivförmåner och
- förordningen (SAVFS 1990:3 A 1) om utbetalning av personskadeersättning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.19 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2014 (varav tjänsteexport)	294 841	-271 083	23 758
Prognos 2015 (varav tjänsteexport)	285 685	-280 500	5 185
Budget 2015 (varav tjänsteexport)	277 036	-276 100	936

SPV disponerar för administrationskostnader det belopp från inkomsttiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i verkets regleringsbrev. För 2015 uppgår detta till 195 000 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de s.k. självförsäkrarna, dvs. de myndigheter m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden i respektive balansräkning, ska betala till SPV. För 2014 uppgick dessa till knappt 2 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 5.20 Härlledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	12 221 000	12 221 000	12 221 000	12 221 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-151 000	-108 000	-15 000	93 000
Volym	386 000	564 000	826 000	1 188 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Förslag/beräknat anslag	12 426 000	12 647 000	13 002 000	13 472 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget belastas med utbetalningar av statliga tjänstepensionsförmåner, premiefrielseförmåner, grupplivförmåner, personskadeersättningar samt räntor och skatter på dessa förmåner. Basen utgörs till stor del av utbetalningar hänförliga till redan beviljade förmåner.

I posten Övriga makroekonomiska förutsättningar ingår bl.a. effekten av att vissa förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring. Prisbasbeloppet sänks 2016 vilket innebär en negativ indexering.

I posten Volym avspeglas antalet förmåner som nybeviljas under budgetperioden och storleken på dessa förmåner.

I posten Övrigt ingår en teknisk justering för att anslaget för 2015 innefattade en kompensation för en ofinansierad utgift avseende kostnadsbidrag för kommunaliserad verksamhet som belastade anslaget under 2014.

Regeringen föreslår att 12 426 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m. för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 12 647 000 000 kronor, 13 002 000 000 kronor, respektive 13 472 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2016 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen där mycket stora penningflöden hanteras. SPV hanterar även flödet för Individuell ålderspension (IÅP) och Kåpan. Enbart det senare flödet omsätter ca 360 miljoner kronor varje månad och faktureras med väldigt kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på ungefär 50 miljoner kronor. Regeringen anser att ett rörelsekapital i form av en övrig kredit i Riksgäldskontoret bör finnas även 2016.

För att minimera risken för övertrassering av likvida medel föreslås att krediten avseende förmedling av avgiftsbestämda pensioner (IÅP och Kåpan) även 2016 uppgår till 75 miljoner kronor, dvs. samma nivå som för 2015. Krediten för att tillgodose likviditetsbehov i samband med pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning föreslås fortsatt uppgå till 25 miljoner kronor, vilket motsvarar 2015 års nivå.

För år 2015 utnyttjades drygt 50 miljoner kronor av krediten som uppgick till 75 miljoner kronor och som är avsedd för avgiftsbestämda pensioner. Krediten som uppgick till 25 miljoner kronor och som är avsedd för pensionsutbetalningar utnyttjades inte alls. Se vidare tabell 5.21.

Tabell 5.21 Beviljad respektive utnyttjad övrig kredit av SPV 2012–2014

Tusental kronor

	2012	2013	2014
Total beviljad kredit	100 000	100 000	100 000
– varav avgiftsbestämda pensioner	75 000	75 000	75 000
– varav pensionsutbetalningar	25 000	25 000	25 000
Total utnyttjad kredit	29 804	24 063	50 492
– varav avgiftsbestämda pensioner	29 803	24 063	50 492
– varav pensionsutbetalningar	1	0	0

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Regeringen bör bemyndigas att för 2016 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 miljoner kronor för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i samband med pensionshanteringen, dvs. avseende pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning samt för IÅP och Kåpan.

6 Offentlig upphandling

6.1 Omfattning

Området offentlig upphandling omfattar följande lagar:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (förkortad LOU),
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (förkortad LUF),
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (förkortad LUFS),
- lagen (2008:962) om valfrihetssystem (förkortad LOV),
- lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare,
- lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen, samt
- lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Området omfattar vidare ett statligt upphandlingsstöd, elektronisk upphandling, tillsyn, rättsmedel m.m. Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller sedan den 1 september 2015 stöd, information och vägledning om offentlig upphandling inklusive bl.a. innovationsupphandling, miljökrav och sociala krav.

Konkurrensverket (KKV) är tillsynsmyndighet för frågor om offentlig upphandling och frågor som omfattas av LOV samt övriga valfrihetslagar. KKV ansvarar för en nationell databas för annonsering (valfrihetswebben.se) inom områden där LOV, lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och lagen

om valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen är tillämpliga. E-legitimationsnämnden har i uppdrag att administrera valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och signering. Nämnden har upprättat en nationell webbplats för annonsering av valfrihetssystem. Se vidare utg.omr. 22, avsnitt 5.

Ekonomistyrningsverket (ESV) är ansvarig myndighet i Sverige för arbetet inom Open Pan European Public Procurement On Line (Open Peppol). Se vidare under rubriken Elektronisk upphandling.

6.2 Mål

Regeringens mål är att den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. På så sätt bidrar den offentliga upphandlingen till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skatte- medlen används på bästa sätt.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att mäta resultatet för målet att tillvarata konkurrensen används följande indikator:

- Antalet anbud per upphandling.

En mängd olika faktorer påverkar utvecklingen inom offentlig upphandling. Effekterna av lagstiftning och andra åtgärder inom offentlig upphandling är svåra att mäta och avgränsa från effekterna av andra offentliga insatser. Vidare är statistiken om offentlig upphandling bristfällig och bör utvecklas. Möjligheterna att följa upp utvecklingen inom området med hjälp av indikatorer i övrigt är därför för närvarande begränsade. Diskussioner beträffande indikatorutveckling på området kommer därför att föras med den nya upphandlingsmyndigheten som inleder sin verksamhet den 1 september 2015. Upphandlingsutredningen har i betänkandet *Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling* (SOU 2013:12) lämnat förslag som syftar till att förbättra den nationella upphandlingsstatistiken, inklusive statistikinsamlingen. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet och utgör ett led i arbetet med att utveckla indikatorer för den offentliga upphandlingen.

6.3.2 Resultat

Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling ligger på i stort sett samma nivå för perioden 2010–2013. Se tabell 6.1. Konkurrenten på marknaden tillvaratas i jämn utsträckning.

Tabell 6.1 Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling

2010–2013

2010	4,6
2011	4,4
2012	4,8
2013	4,6

Källa: Konkurrentverket: Siffror och fakta om offentlig upphandling. Rapport 2014:1.

Det statliga upphandlingsstödet

Under 2014 har det nationella upphandlingsstödet samlats och utvecklats inom KKV. Arbetet har skett stegvis. Det statliga upphandlingsstödet för innovationer övergick från Vinnova till KKV den 1 januari 2014. Kammarkollegiet ansvarade för upphandlingsstödet fram till och med februari 2014. Se budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1, utg.omr. 2 avsnitt 6).

Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet arbetade fram till juli 2014 med att ta fram

kriterier för miljömässigt hållbar offentlig upphandling.

Fram till och med den 31 augusti 2015 har KKV bl.a. utvecklat, förvaltat och lämnat stöd om offentlig upphandling. Myndigheten har arbetat med att bidra till att hela inköpsprocessen kan genomföras elektroniskt och delta i standardiseringen av processen, tillhandahålla metod- och kompetensstöd för innovationsupphandling, samt utveckla kriterier som beaktar miljöhänsyn i offentliga upphandlingar. KKV har bedrivit verksamheten med beaktande av att ett statligt, samordnat upphandlingsstöd spelar en nyckelroll i genomförandet av regeringens politik på området och med beaktande av regeringens prioriteringar inom området. Prioriteringarna har bl.a. formulerats i den förra regeringens Färdplan för den offentliga upphandlingen (dnr S2014/06477/RU). Detta innebär att KKV inom ramen för upphandlingsstödet har arbetat med såväl upphandlingens strategiska betydelse, att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling, som att motverka jäv och korruption, att främja innovationsvänlig upphandling och att bidra till att målen om en långsiktigt hållbar utveckling uppnås.

Vidare har KKV särskilt arbetat med vikten av dialog före och under upphandlingar i syfte att främja nya lösningar. KKV har inlett ett mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt Teknikföretagen gemensamt projekt som syftar till att ge såväl myndigheter som leverantörer stöd i dialogen inför kommande upphandling. Ett program som benämnts Tidig dialog har presenterats som gäller de möjligheter som finns – inom ramen för upphandlingsregelverket – för den upphandlande myndigheten eller enheten att inför en upphandling ha kontakt med leverantörer så att myndigheten eller enheten får bättre kunskap om marknaden och vilka lösningar som marknaden erbjuder. Ett antal pilotprojekt har inletts i specifika upphandlingar. KKV har erbjudit konkret och strukturerat processtöd kring hur sådan dialog genomförs på ett ändamålsenligt sätt. Vidare har KKV bl.a. initierat och startat ett projekt som syftar till att klargöra vad strategiskt inköp är, strategiska inköps betydelse och hur sådana kan användas för att uppnå samhällliga och (lokala) politiska mål. Målgruppen är politiker och ledande tjänstemän i kommuner och landsting.

KKV har i syfte att bidra till en giftfri vardag för barn tagit fram ett kravpaket med ett vägledande material som ska underlätta för upphandlare att ställa kemikaliekrav i upphandlingar till förskolor (dnr M2014/01604/Ke). De produkter som primärt omfattas är möbler, leksaker, textilier samt köks- och serveringsutrustning. Vidare har KKV tagit fram rapporten Offentlig upphandling av mat. En kartläggning av Sveriges offentliga upphandling av livsmedel och måltidstjänster (Rapport 2015:1). Rapporten innehåller även ett antal åtgärder avsedda att motverka problem vid upphandling av livsmedel och måltidstjänster.

I rapporten Arbets- och anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal vid offentlig upphandling (Rapport 2015:6) har KKV behandlat frågan om det är möjligt att ställa krav på kollektivavtal eller om det är möjligt att inkludera kollektivavtalsvillkor vid offentlig upphandling.

KKV har vidare arbetat med att utöka tillgängligheten för målgrupperna i form av generösare öppettider för verkets telefonstöd. Mot bakgrund av att upphandlingsstödet insatser berör många olika målgrupper har en översyn inletts om hur KKV på bästa sätt ska arbeta vidare med forum och nätverk för att sprida kunskap och föra dialog med målgrupperna. Slutligen har KKV under året arbetat med flera regeringsuppdrag, bl.a. uppdrag att genomföra utbildning i upphandling av vård och omsorg om äldre, ta fram vägledning för upphandling av bostäder för äldre och genomföra en förstudie avseende elektronisk upphandling.

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2015 sin avsikt att under 2015 inrätta en ny myndighet för upphandlingsstöd dit befintligt upphandlingsstöd vid KKV flyttas (se prop. 2014/15:1, utg.omr. 2, avsnitt 6.4). Riksdagen har därefter anvisat medel för inrättande av en ny upphandlingsmyndighet under 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255). Skälen till att inrätta en ny renodlad stödjande myndighet på upphandlingsområdet är bl.a. att den stödjande verksamheten bör ha en oberoende ställning i förhållande till tillsynsverksamheten, framför allt eftersom tillsynsmyndigheten får, och i vissa fall ska, driva ärenden om upphandlingsskadeavgift mot upphandlande myndigheter och enheter vilka även är målgrupp för upphandlingsstödet. Vidare ökar förutsättningarna för myndigheten att

kunna arbeta utifrån ett strategiskt perspektiv och väga samman olika hänsyn som gör sig gällande på upphandlingsområdet. Regeringen höjer ambitionen avseende att arbeta stödjande med miljömässiga och sociala hänsyn i upphandling. Genom att bilda en ny myndighet med ansvar för upphandlingsstöd förbättras förutsättningarna för väl fungerande upphandlingar vilket bl.a. i kraft av den stora omfattningen är mycket viktigt för den offentliga sektorns funktion och därmed för en väl fungerande samhällsservice som tillgodoser medborgarnas berättigade förväntningar. Myndigheten inledde sin verksamhet den 1 september 2015 och har bemannats med beaktande av 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Upphandlingsmyndigheten kommer inledningsvis att ha ca 50 anställda. Fullt bemannad 2016 beräknas den ha ca 60 anställda.

Övrigt

Statskontoret har i rapporten Att göra eller köpa? Om outsourcing av statlig verksamhet (Om offentlig sektor 2015) gjort en samlad och övergripande analys av motiv, erfarenheter och konsekvenser av statlig outsourcing.

Tillsynen över den offentliga upphandlingen

I samband med KKV:s omorganisation för att inordna upphandlingsstödet i verket delades upphandlingstillsynen upp i två olika enheter, enheten för upphandlingsskadeavgift och enheten för tillsyn.

KKV har under 2014 arbetat med att bedriva en bred upphandlingstillsyn över överträdelser av upphandlingsregelverket och valfrihetslagarna. Tillsynen har effektuerats bl.a. genom tillsynsbeslut. Tillsynsbesluten har fyllt sin funktion genom att uppmärksamma upphandlande myndigheter och enheter som brustit i sin skyldighet att tillämpa LOU eller annan lagstiftning på upphandlingsområdet. Besluten har även gett konkret vägledning för andra upphandlande myndigheter och enheter.

Upphandlingsskadeavgift

KKV har under 2014 liksom tidigare år fokuserat på otillåtna direktupphandlingar och lagt särskild vikt vid talan om upphandlingsskadeavgift.

Under 2014 avgjordes 19 mål om upphandlingsskadeavgift i förvaltningsdomstol, av vilka 16 avgjordes med bifall till KKV:s talan (fyra

överklaganden har inte vunnit laga kraft) och två med delvis bifall. En ansökan har avvisats.

Övrig tillsyn

KKV fattade under 2014 beslut i 11 tillsyns-ärenden. KKV ansvarar även för tillsynen över valfrihetslagstiftningen. Under 2014 har verket avslutat sex sådana tillsynsärenden.

Övrigt

KKV har haft i uppdrag att följa upp landstingens arbete med vårdvalssystem i primärvården ur konkurrenssynpunkt. I uppdraget ingick att analysera utvecklingen av antalet vårdcentraler och vårdgivare samt analysera förutsättningarna för kvalitetskonkurrens mellan dessa. KKV har analyserat de ekonomiska förutsättningarna för vårdcentraler i olika landsting i rapporten Etablering och konkurrens bland vårdcentraler – om kvalitetsdriven konkurrens och ekonomiska villkor (Rapport 2014:2).

KKV har kartlagt marknaden för hem för vård eller boende för barn och unga och kommunernas inköp. I rapporten Hem för vård eller boende för barn och unga – En kartläggning av kommunernas ramavtalsupphandlingar (Rapport 2015:3) redogörs för upplevda problem samtidigt som ett antal förslag redovisas. Även inom ramen för tillsyn har KKV arbetat med att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling.

Genomförande av nya EU-direktiv på upphandlingsområdet

De nya EU-direktiven på upphandlingsområdet – Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG samt direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner – ska vara genomförda i medlemsstaterna senast den 18 april 2016.

I juli 2014 remitterades Genomförandeutredningens delbetänkande Nya regler om upphandling (SOU 2014:51) och departementspromemorian med samma namn (Ds 2014:25). I oktober 2014 remitterades Genomförande-

utredningens slutbetänkande En lag om upphandling av koncessioner (SOU 2014:69). Det omfattande arbetet med att genomföra de nya direktiven pågår inom Regeringskansliet. Arbetet har även inneburit deltagande i tematiska expertgruppsmöten som kommissionens rådgivande kommitté för offentlig upphandling har anordnat för att bistå medlemsstaterna vid genomförandet av direktiven. Regeringen beslutade den 4 juni 2015 lagrådsremissen Nytt regelverk om upphandling.

Lagrådsremissen innehåller förslag till tre nya lagar på upphandlingsområdet. Två av dessa ersätter nuvarande LOU och LUF och en lag är ny och behandlar upphandling av koncessioner.

Ett syfte med de nya direktiven är att ge upphandlande myndigheter bättre möjligheter att använda upphandling till stöd för gemensamma samhällsliga mål, såsom skydd för miljön samt främjande av innovation, sysselsättning och social integration. I de nya lagarna föreslås bl.a. bestämmelser om möjligheten att beakta livscykelkostnader för det som upphandlas. Livscykelkostnader kan t.ex. vara kostnader för utsläpp av växthusgaser och förorenande ämnen samt andra klimatanpassningskostnader. En nyhet enligt de föreslagna reglerna är också att en upphandlande myndighet eller enhet kan kräva ett särskilt märke som bevis för att en produkt motsvarar de egenskaper som krävs.

Lagrådsremissen innehåller även förslag till bestämmelser om s.k. reserverade kontrakt. Bestämmelserna innebär bl.a. en möjlighet att under vissa villkor begränsa rätten att delta i en upphandling till sådana företag vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer med funktionsnedsättning eller av personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

I lagrådsremissen föreslås ett antal bestämmelser som syftar till att förenkla och effektivisera upphandlingsförfarandet. Upphandlande myndigheter kommer t.ex. enligt den nya lagen om offentlig upphandling att ges större möjligheter att förhandla med leverantörerna om anbuden i en upphandling. Vidare blir det enligt de föreslagna lagarna som huvudregel obligatoriskt att kommunicera med elektroniska medel, vilket både syftar till att förenkla och effektivisera förfarandet men också kan bidra till att risken för fel minskar.

Ett nytt förfarande, innovationspartnerskap, införs. En upphandlande myndighet eller enhet ska kunna använda förfarandet när den avser att

anskaffa en innovativ vara eller tjänst som ännu inte finns på marknaden. Upphandlande myndigheter och enheter får också tillgång till en ny metod för upphandling, s.k. dynamiskt inköpssystem. Systemet får användas för återkommande inköp av sådant som finns allmänt tillgängligt på marknaden. Leverantörer får under hela systemets giltighetstid ansöka om att få ansluta sig till systemet.

Elektronisk upphandling

Konkurrensverkets arbete med elektronisk upphandling

KKV har fått regeringens uppdrag att ta fram en handlingsplan för en genomgående elektronisk inköpsprocess (dnr S2014/06323/RU) i överensstämmelse med de nya EU-direktiven. Uppdraget ska redovisas den 1 oktober 2015.

KKV har medverkat i standardiseringsarbetet på europeisk nivå genom arbetsgruppen BII inom CEN, European Committee for Standardisation, med syfte att kartlägga den elektroniska inköpsprocessen och ta fram gemensamma europeiska standarder för processen. På nationell nivå har KKV deltagit i standardiseringsarbetet genom standardiseringsgrupperingen Single Face To Industry (SFTI). KKV har redovisat det uppdrag som tidigare gavs till Kammarkollegiet att genomföra en förstudie avseende elektronisk upphandling (dnr Fi2015/00075/UR).

KKV har deltagit i arbetet angående e-CERTIS genom att uppdatera information om de nationella certifikaten och intygen som tillhandahålls inom programmet. E-CERTIS är ett nytt informationsverktyg framtaget av EU-kommissionen för att göra det lättare att lämna anbud vid offentlig upphandling i andra EU-länder. Verket innehåller detaljerad information om certifikat, bevis och attester och har bl.a. som syfte att underlätta jämförelse mellan motsvarande dokument i olika medlemsstater.

Elektronisk upphandling inom EU

Direktiv 2014/55/EU om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling antogs av rådet den 14 april 2014. Direktivet behandlas närmare under utg.omr. 22, avsnitt 4.

I juli 2014 antogs en ny förordning inom EU om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner

(e-signaturförordningen). Syftet med förordningen är bl.a. att ge en gemensam grund för säkra elektroniska lösningar och på så sätt öka förtroendet samt effektiviteten i offentliga och privata e-tjänster samt för e-handel inom EU. Offentliga aktörer ska enligt förordningen tillåta notifierade e-legitimationer i sina e-tjänster senast den 18 september 2018.

Open Peppol

Pan European Procurement OnLine (Peppol) bildades 2008 på initiativ av Europeiska kommissionen i syfte att stimulera den gränsöverskridande handeln och för att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Projektet övergick 2012 i Open Peppol, som drivs av ett antal s.k. Peppolmyndigheter. ESV har sedan 2012 haft uppdraget att delta i projektet som peppolmyndighet och bidra till organisationens arbete för att säkerställa att de operativa aspekterna av lösningar för elektronisk upphandling och handel fungerar och utvecklas på ett positivt sätt samt att de stödjer EU:s och Sveriges långsiktiga planer på området (dnr S2012/04580/RU).

ESV bistår i arbetet som syftar till att uppdatera Peppols specifikationer för de olika meddelandetyperna, t.ex. elektronisk faktura.

E-Sens

Electronic simple European Networked Services (e-Sens) är ett projekt som syftar till ökad digital samverkan mellan EU:s medlemsländer. ESV har uppdraget att leda och samordna det svenska deltagandet i e-Sens.

Översyn av rättsmedlen i upphandlingslagstiftningen

En särskild utredare har haft i uppdrag att se över upphandlingslagstiftningens bestämmelser om rättsmedel, dvs. möjligheten att bl.a. överpröva en upphandling (dir. 2013:105, 2014:63 och 2014:154). Utredningen, som antog namnet Överprövningsutredningen, lämnade den 2 mars 2015 sitt betänkande, Överprövning av upphandlingsmål m.m. (SOU 2015:12). Betänkandet innehåller författningsförslag som syftar till att öka effektiviteten i upphandlingsförfarandena. Det föreslås bl.a. att möjligheterna att åberopa nya omständigheter i kammarrätt begränsas. Betänkandet har remissbehandlats och förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Upphandling och villkor enligt kollektivavtal

I Genomförandeutredningens förslag till genomförande av de nya EU-direktiven på upphandlingsområdet (se SOU 2014:51 och SOU 2014:69) framhålls inte särskilt betydelsen av att varor och tjänster produceras av arbetstagare i enlighet med villkor i kollektivavtal. Med tanke på den betydelsefulla roll kollektivavtalen och sådana villkor har för det sociala skyddet, är detta en brist i förslagen. I utredningens betänkanden berörs inte heller hur upphandlande myndigheter och enheter kan ställa krav på att varor och tjänster ska produceras under sådana förhållanden att ILO:s kärnkonventioner respekteras och att de arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal som gäller där arbetet utförs tillämpas för arbetet. För att ta tillvara de nya EU-direktivens tydligare handlingsutrymme för medlemsstaterna att uppställa krav på villkor enligt kollektivavtal, ILO:s kärnkonventioner samt de arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal som gäller där arbetet utförs och som tillämpas för arbetet, beslutade regeringen i december 2014 att tillsätta en utredning (dir. 2014:162).

Utredaren har haft i uppdrag att analysera och föreslå hur uttryckliga krav på villkor enligt kollektivavtal kan föras in i de tre nya upphandlingslagar som genomför de nya EU-direktiven. Han har också haft i uppdrag att analysera och föreslå hur krav på att dels varor, tjänster och byggtreprenader ska produceras, tillhandahållas och utföras under förhållanden som uppfyller ILO:s kärnkonventioner kan föras in i lagarna, dels de arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal som gäller där arbetet utförs och som är tillämpliga på arbetet kan föras in i lagarna. Utredaren har redovisat sitt uppdrag i dessa delar i delbetänkandet Upphandling och villkor enligt kollektivavtal (SOU 2015:78).

Regeringen aviserade i direktiven att regeringen avsåg att återkomma med ytterligare direktiv till utredningen att analysera och lämna förslag som säkerställer att åtgärder vidtas så långt det är möjligt i enlighet med riksdagens tillkännagivanden angående ILO:s konvention nr 94 och arbetsmiljöhänsyn vid offentlig upphandling (bet. 2005/06:AU3 och rskr. 2005/06:174 samt bet. 2010/11:AU3 och rskr. 2010/11:187). Såsom aviserades i ursprungsuppdraget har regeringen nu beslutat tilläggsdirektiv (dir. 2015:90). Denna del av uppdraget

ska redovisas senast den 1 mars 2016. Se nedan under Politikens inriktning.

Utredningen om ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster

Enligt 2014 års upphandlingsdirektiv gäller särskilda och förenklade regler för sociala tjänster och andra särskilda tjänster. Regleringen av sådana tjänster i de nya direktiven möjliggör införandet av ett förenklat och mer flexibelt regelverk för upphandling av välfärdstjänster. Upphandlingsrätten har vidare, bl.a. genom antagandet av de nya direktiven, genomgått förändringar som har betydelse för hur valfrihetssystemen enligt LOV ska klassificeras rättsligt. Det finns därför behov av att klarlägga hur valfrihetssystemen ska klassificeras. Det är vidare av särskilt intresse att närmare belysa om valfrihetssystemen kan anses utgöra tillstånd- eller auktorisationssystem enligt 2014 års upphandlingsdirektiv.

En särskild utredare har mot denna bakgrund fått i uppdrag att bl.a. undersöka hur regelverket som styr upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster kan förenklas och göras mer flexibelt samt föreslå hur bestämmelser om upphandling av sådana tjänster ska utformas i de nya upphandlingslagarna. Utredaren ska även bl.a. klarlägga hur valfrihetssystemen enligt LOV bör klassificeras rättsligt och bedöma om det finns behov av justeringar av LOV utifrån den rättsliga klassificeringen (dir. 2015:22). Se vidare utg.omr. 25, avsnitt 3.5.4.

Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

I syfte att säkerställa en korrekt tillämpning av försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet (2009/81/EG), som genomförts i svensk rätt genom lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, arbetar kommissionen med att övervaka marknaden genom att systematiskt utvärdera upphandling med hjälp av EU:s upphandlingsdatabas (TED) och statistik från medlemsstaterna. Vidare har kommissionen inlett diskussioner med medlemsstaterna beträffande bestämmelserna om undantag för köp mellan regeringar och undantag för köp inom internationella organisationer i syfte att ta fram förtydligande vägledning.

Public Procurement Network

Public Procurement Network (PPN) är ett nätverk med representanter från europeiska myndigheter som arbetar med offentlig upphandling. Nätverket syftar bl.a. till att förbättra tillämpningen av upphandlingsreglerna och att verka för gränsöverskridande offentlig upphandling. Från svensk sida har Regeringskansliet och KKV deltagit.

Ordförandeskapet 2014 inleddes av Grekland innan det övergick till Italien i juli. En medlemskonferens ägde rum i december 2014 där KKV höll en presentation om korruption och offentlig upphandling.

Miljömässigt hållbar offentlig upphandling inom EU

Inom området miljömässigt hållbar offentlig upphandling finns en expertgrupp och ett särskilt nätverk för elva medlemsstater inom EU (G11). Sverige var ordförande för G11-mötet våren 2015.

Nordiskt samarbete

Representanter för de nordiska departementen och myndigheter med uppgifter inom upphandlingsområdet träffas varje år i syfte att utbyta erfarenheter och diskutera upphandlingsfrågor. Under 2014 hölls ett möte i Helsingfors där framför allt genomförande av de nya direktiven och möjligheterna till fördjupat nordiskt samarbete gällande miljöhänsyn och sociala hänsyn i offentlig upphandling behandlades. KKV anordnade som ett resultat av detta en nordisk workshop där man diskuterade och utbytte erfarenheter kring livscykelkostnader, sociala krav och uppföljning av sådana krav.

Statskontoret har på regeringens uppdrag (dnr S2013/06820/RU) genomfört en förstudie om förutsättningarna för ett fördjupat eller breddat samarbete mellan de nordiska länderna inom området miljömässigt och socialt ansvarsfull offentlig upphandling. Statskontoret har identifierat ett antal samarbetsområden, se prop. 2014/15:1, utg.omr. 2, avsnitt 6.

6.3.3 Analyser och slutsatser

Det statliga upphandlingsstödet

En väl fungerande offentlig upphandling är mycket betydelsefull för den offentliga sektorns funktion och därmed för en väl fungerande samhällsservice som tillgodoser medborgarnas berättigade förväntningar liksom samhälleliga krav på sociala och miljömässiga hänsyn. Ett samlat statligt upphandlingsstöd är ett viktigt verktyg för att säkerställa en hög kompetens hos dem som ansvarar för upphandlingsfrågor. Ett förbättrat statligt upphandlingsstöd kan vidare medverka till att upphandlande myndigheter och enheter genomför sina upphandlingar mer effektivt. Av avgörande betydelse för en väl fungerande offentlig upphandling är effektiv konkurrens. Upphandlingsstödet bör därför inom ramen för sitt ansvarsområde verka för en effektiv konkurrens, att den upprätthålls och tas tillvara på upphandlingsområdet. Upphandlingsstödet bör även ha ett brett perspektiv på den offentliga upphandlingen vilket bl.a. innebär att beakta miljöhänsyn, sociala hänsyn och att främja innovationer. Det innebär i sin tur att det strategiska perspektivet på offentlig upphandling är centralt. Den upphandlingsstödjande myndigheten bör vidare verka i nära samarbete med den kommunala sektorn. Regeringen bedömer att ett sådant fungerande samarbete kan bidra till att nå målen för politikområdet.

Regeringens bedömning är att verksamheten med att förvalta och utveckla upphandlingskriterier och den förankringsprocess som använts för detta är central för miljömässigt hållbar offentlig upphandling. Det är därför än mer viktigt att den nya upphandlingsmyndigheten kommer att ges goda förutsättningar att fortsätta bedriva arbetet och att myndigheten kommer att ge hållbar offentlig upphandling hög prioritet i sin verksamhet.

Höga miljökrav som är möjliga att uppnå i upphandlingar, certifieringssystem och standarder är viktiga drivkrafter för att få till stånd ett ökat marknadsupptag för gröna innovationer baserade på spetsteknikerna.

Rätt använd kan upphandling utgöra ett effektivt instrument för att åstadkomma flera positiva effekter i samhället, inklusive lägre arbetslöshet, ökad tillväxt och sysselsättning samt stödja de nationella miljö kvalitetsmålen.

Nordisk samverkan om upphandlingsstödjande verksamhet

De nordiska länderna uppvisar många likheter som kan bilda grund för ett samarbete om och utveckling av upphandlingsstödjande åtgärder. De nordiska länderna har en liknande syn på statens roll i upphandlingsstödjande sammanhang och majoriteten av länderna har någon form av statligt upphandlingsstöd.

Mycket tyder på att en ökad koordinering av de nordiska ländernas arbete skulle kunna bidra till en ökad och mer effektiv spridning av erfarenheter, kunskaper och upphandlingsstödjande åtgärder som redan tillhandahålls i Norden. Gemensamma nordiska åtgärder inom miljömässigt och socialt hållbar offentlig upphandling bidrar dessutom till större positiva miljöeffekter och sociala effekter.

Elektronisk upphandling

En ökad användning av standardiserade elektroniska processer kan effektivisera den offentliga upphandlingen betydligt. Genom att använda elektroniska processer i hela inköpsprocessen, dvs. från att upprätta förfrågningsunderlag, annonsera, öppna och utvärdera anbud till att skicka och upprätta tilldelningsbeslut samt avtal kan mycket tid vinnas hos de upphandlande myndigheterna och enheterna. Även för leverantörerna finns tidsvinster att göra som kan leda till minskade kostnader för anbuds-givningen. När anbud kan lämnas elektroniskt kan det också leda till minskad risk för formella fel och därmed till fler anbud som uppfyller kraven i upphandlingen. Ökad användning av elektroniska lösningar kan också leda till fler gränsöverskridande upphandlingar.

De flesta upphandlande myndigheter och enheter har kommit långt och använder avancerade elektroniska lösningar för hela upphandlingsprocessen. Emellertid finns det fortfarande upphandlande myndigheter och enheter som inte använder sådana lösningar för någon del i sina upphandlingar. Orsakerna till detta kan vara flera. Det kan handla om att upphandlingsverksamheten är en mycket liten del av verksamheten, att upphandlingsverksamheten är lågt prioriterad eller att aktören inte ser nyttan på sikt utan endast det arbete och därmed kostnader som den behöver avsätta i ett inledningskede.

Bristen på standarder för e-upphandling är ett problem. Det arbete som sker inom standardiseringsgrupperingen SFTI har därför en viktig funktion att fylla. Det är vidare viktigt att delta i det Europeiska samarbetet beträffande elektronisk upphandling. Samarbeten som Peppol, e-Sens och CEN med arbetsgruppen BII är centrala eftersom de verkar för gränsöverskridande e-upphandling. Sveriges deltagande är viktigt för att tillvarata svenska intressen.

6.4 Politikens inriktning

För att uppnå målet för politikområdet är det nya upphandlingsregelverket och den nya upphandlingsmyndigheten av avgörande betydelse. Vidare ska målet uppnås med hjälp av en nationell strategi för offentlig upphandling. Regeringen anser att, rätt använt, kan offentlig upphandling vara ett viktigt verktyg för att nå andra politiska prioriteringar inom t.ex. klimat- och miljöpolitiken samt sysselsättningsmålet 2020.

Tre nya upphandlingslagar

Det omfattande arbetet med att genomföra de nya EU-direktiven på upphandlingsområdet är högt prioriterat. Direktiven ska vara genomförda i svensk rätt senast i april 2016. Väl genomförda kan de nya direktiven bidra till att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna och till att ge upphandlande myndigheter och enheter bättre och tydligare möjligheter att beakta miljöhänsyn, sociala hänsyn och innovativa lösningar vid sina upphandlingar. De nya direktiven kan också bidra till att stärka förtroendet för den inre marknaden och främja tillväxten.

Det är enligt regeringens mening viktigt att det handlingsutrymme som de nya direktiven ger när det gäller sociala hänsyn utnyttjas för att bl.a. stärka det sociala skyddet för arbetstagare. Utredningen om upphandling och villkor enligt kollektivavtal behandlar frågor som rör detta i delbetänkandet *Upphandling och villkor enligt kollektivavtal* (SOU 2015:78). Avsikten är att förslagen i delbetänkandet ska behandlas i den kommande proposition som behandlar genomförandet av de nya EU-direktiven på upphandlingsområdet. Genom tilläggsdirektiv (dir. 2015:90) har utredningen även fått i upp-

drag att analysera de unionsrättsliga förutsättningarna för Sverige att ratificera ILO:s konvention nr 94 och lämna förslag på hur bestämmelserna i de nya upphandlingslagarna så långt det är möjligt kan anpassas till konventionens krav (jfr riksdagens tillkännagivanden angående ILO:s konvention nr 94, bet. 2005/06:AU3 och rskr. 2005/06:174 samt bet. 2010/11:AU10 och rskr. 2010/11:299). Utredningstiden har därför förlängts till den 1 mars 2016 vad gäller dessa tillkommande delar.

Upphandlingar som inte omfattas av direktiven

För upphandlingar som inte omfattas av direktiven, dvs. upphandlingar vilkas värden inte överstiger gällande tröskelvärden, finns – i likhet med nuvarande LOU och LUF – särskilda regler i ett eget kapitel i var och en av de lagar som föreslås i lagrådsremissen Nytt regelverk om upphandling. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak den reglering som finns i 15 kap. LOU och LUF och har inte varit föremål för någon egentlig översyn i samband med genomförandet av direktiven. Vissa justeringar och kompletteringar har dock skett när detta varit påkallat till följd av de nya direktiven. Som konstaterats i lagrådsremissen är förslaget till reglering av upphandling under tröskelvärdena delvis svåröverskådligt och regeringen avser därför att tillsätta en utredning med uppdrag att se över denna reglering. Syftet med översynen är att regleringen ska förenklas, men även att analysera hur strategisk upphandling används bäst på de områden som inte omfattas av direktiven och föreslå nödvändiga bestämmelser.

Upphandlingsmyndigheten

Den nya upphandlingsmyndigheten ansvarar sedan den 1 september 2015 för att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter. Myndigheten ska verka för en rätts-säker, effektiv och socialt och miljömässigt hållbar upphandling till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Myndigheten ska främja innovativa lösningar inom upphandling. Målgrupperna för upphandlingsstödet är upphandlande myndigheter och enheter – där kommuner och landsting är mycket viktiga aktörer – samt befintliga och tänkbara leverantörer vilka inkluderar små och medelstora

företag och idéburna organisationer. Stödet ska omfatta hela upphandlingsprocessen från behovsanalys till utvärdering och uppföljning. Upphandlingsstödet ska vara brett och inriktas på bl.a. att bidra till att upphandlingar hanteras strategiskt, att verka för ökad miljöhänsyn och sociala hänsyn samt att utveckla och förvalta kriterier för miljöhänsyn, inklusive energikrav, och sociala hänsyn inom upphandling, att öka kompetensen om innovationsupphandling, samt att bidra till att hela inköpsprocessen kan genomföras elektroniskt. Förutsättningarna för sociala och miljömässiga upphandlingar ska förbättras i hela den offentliga sektorn. Användningen av livscykelkostnader som kriterium vid tilldelning av kontrakt ska stödjas. När den nya lagstiftningen trätt i kraft kommer upphandlingsstödet att omfatta även koncessionslagstiftningen.

Myndigheten leds av en myndighetschef med ett insynsråd som ska ha till uppgift att utöva insyn och ge myndighetschefen råd. Myndigheten och dess insynsråd kommer att ha en viktig roll i arbetet med att uppnå målet för politikområdet.

Nationell strategi för offentlig upphandling

Den offentliga upphandlingen uppgår till betydande belopp varje år. En stor del av den offentliga servicen upphandlas och drivs av privata aktörer. Ett strategiskt användande av offentlig upphandling kan bidra till att viktiga samhällseliga mål uppnås. Regeringen har därför inlett ett arbete med att ta fram en nationell upphandlingsstrategi. Strategin tas fram i nära samarbete med den kommunala sektorn.

Upphandling av livsmedel

Regeringens ambition är att möjligheterna för den offentliga sektorn att upphandla ekologiska och närproducerade livsmedel ska öka i den utsträckning Sveriges EU-rättsliga förpliktelser tillåter. Den nya upphandlingsmyndigheten kommer att få som uppgift att stödja både upphandlande myndigheter och leverantörer. Det innebär förbättrade möjligheter för fler (lokala) livsmedelsproducenter att delta i offentliga upphandlingar. I syfte att bl.a. öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelsproduktionen kommer

regeringen att under 2016 föreslå riksdagen en livsmedelsstrategi (se utg.omr. 23, avsnitt 2).

Sysselsättningsmålet 2020

Regeringens mål är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Offentlig upphandling är ett effektivt instrument för att åstadkomma flera positiva effekter i samhället, inklusive lägre arbetslöshet och ökad sysselsättning. Regeringen anser att upphandlande myndigheter och enheter bör, när det är lämpligt, använda sig av sociala hänsyn vid upphandling som en bidragande del i arbetet att uppnå sysselsättningsmålet. Som ett led i detta har regeringen gett Trafikverket i uppdrag att i sina upphandlingar arbeta för ökad sysselsättning för personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och därmed bidra till en minskad arbetslöshet (dnr Fi2015/03404/UR). Detta kan till exempel ske genom att ställa krav på att den vinnande leverantören anställer en viss del långtidsarbetslösa med rätt kompetens eller tillhandahåller praktikplatser till unga vid genomförande av kontrakt. Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2015.

Regeringen kommer att noga följa resultatet av uppdraget och överväga om liknade uppdrag till andra myndigheter bör ges.

Miljömässigt hållbar offentlig upphandling

Miljömässig offentlig upphandling är ett viktigt verktyg i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Regeringen ser fram emot att styrmedlet grön offentlig upphandling återigen ska kunna växa sig starkt efter ett år av omorganiseringar när det under 2015 placeras på den nya upphandlingsmyndigheten. Verksamheten med att förvalta och utveckla upphandlingskriterier är central för miljömässigt hållbar offentlig upphandling. Den nya upphandlingsmyndigheten kommer därför att ges goda förutsättningar att fortsätta bedriva det arbete som tidigare fanns på Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet.

Innovation i upphandling

Den nya upphandlingsmyndigheten ska ta över KKV:s arbete i programmet Tidig dialog som KKV inlett tillsammans med SKL och Teknik-

företagen och som gäller de möjligheter som finns – inom ramen för upphandlingsregelverket – för den upphandlande myndigheten eller enheten att inför en upphandling ha kontakt med leverantörer så att myndigheten eller enheten får bättre kunskap om marknaden och vilka lösningar som marknaden erbjuder. Programmet har tillkommit för att bidra till utveckling av offentlig upphandling och stimulera till nya lösningar. Regeringen kommer att stärka arbetet med att främja innovationer och nya lösningar genom offentlig upphandling. I en särskild satsning har därför ytterligare resurser tillförts den nya myndigheten för genomförande av Tidig dialog.

Elektronisk upphandling

Elektronisk upphandling är fortsatt en prioriterad fråga. Kravet på obligatorisk elektronisk kommunikation i de föreslagna lagarna på upphandlingsområdet kommer att bidra till en snabb utveckling av den elektroniska upphandlingen. Regeringen avser även att ta fram en handlingsplan för en genomgående elektronisk inköpsprocess, vilken kommer att vara betydelsefull för en fortsatt utveckling av den elektroniska upphandlingen.

Överprövning

Det höga antalet överprövningar i de allmänna förvaltningsdomstolarna medför ofta förseningar av anskaffningar och andra problem för upphandlande myndigheter och enheter samt företag. Rättsmedlen inom offentlig upphandling kommer därför att ses över framför allt i syfte att komma tillrätta med problemen och göra dem mer effektiva (se avsnitt 6.3.1).

Statistik

Möjligheterna till uppföljningar av lagändringar och andra åtgärder inom offentlig upphandling ska förbättras. För det ändamålet krävs omfattande och relevant statistik. Upphandlingsutredningen har konstaterat att statistiken om offentlig upphandling är bristfällig och bör utvecklas. I syfte att förbättra statistiken på upphandlingsområdet ska en departements-

promemoria tas fram med utredningens förslag som utgångspunkt.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 1:17 Upphandlingsmyndigheten

**Tabell 6.2 Anslagsutveckling
1:17 Upphandlingsmyndigheten**

Tusental kronor

2014	Utfall		Anslags- sparande	0
2015	Anslag	0	Utgifts- prognos	0
2016	Förslag	82 850		
2017	Beräknat	83 820 ¹		
2018	Beräknat	85 328 ¹		
2019	Beräknat	87 023 ¹		

¹ Motsvarar 82 850 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Upphandlingsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

**Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för
1:17 Upphandlingsmyndigheten**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	0	0	0	0
Beslut	5 500	5 564	5 665	5 777
Överföring till/från andra anslag	77 350	78 256	79 664	81 246
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	82 850	83 820	85 328	87 023

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Under 2015 finansieras Upphandlingsmyndighetens verksamhet från anslaget 1:23 *Upphandlingsmyndigheten* under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Från och med 2016 överförs 77 350 000 kronor från utgiftsområde 24 Näringsliv och anslaget 1:15 *Konkurrensverket* i enlighet med riksdagens beslut (prop. 2014/15:100, bet. 2014/15:KU17, rskr. 2014/15:233). De medel som tidigare finansierade Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådets verksamhet med miljöanpassad offentlig upphandling från utgiftsområde 20 är en del av dessa. Regeringen har tidigare angett att arbetet med miljöanpassad offentlig upphandling ska bedrivas i samma utsträckning som tidigare när Miljöstyrningsrådet ansvarade för frågan.

Vidare föreslås anslaget öka med 5 500 000 kronor årligen för Tidig dialog.

Regeringen föreslår att 82 850 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Upphandlingsmyndigheten* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 83 820 000 kronor, 85 328 000 kronor respektive 87 023 000 kronor.

7 Statistik

7.1 Omfattning

Området omfattar Statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet som utgörs av utveckling, produktion, spridning och samordning av statistik. SCB ansvarar för att producera dels officiell statistik inom flera områden, t.ex. arbetsmarknadsstatistik och nationalräkenskaperna (NR), dels annan statlig statistik inom främst utbildnings- och socialområdet. På uppdrag producerar myndigheten även statistik åt andra statistikansvariga myndigheter och övriga beställare.

SCB har även till uppgift att samordna Sveriges officiella statistik. För närvarande finns det 27 statistikansvariga myndigheter. SCB är den största av de statistikansvariga myndigheterna och under 2014 ansvarade SCB för 116 av totalt 353 produkter som avsåg officiell statistik.

Cirka 46 procent av SCB:s verksamhet finansieras genom avgifter från främst uppdragsfinansierad statistikproduktion. Den officiella statistiken utgör ca 25 procent av uppdragsverksamhetens totala volym. Gällande uppdragsverksamhetens intäkter per uppdragskategori står statistisk bearbetning för ca 21 procent, tjänsteexporten uppgår till ca 11 procent medan 68 procent är övriga undersökningar. Statliga myndigheter utgör den största kundkategorin och står för ungefär tre fjärdedelar av uppdragsverksamhetens intäkter.

SCB:s internationella statistiksamarbete är omfattande och påverkar i stor utsträckning SCB:s verksamhet och utvecklingen av den officiella statistiken. Det avser framför allt samarbetet inom det europeiska statistiksystemet. Den officiella statistiken regleras till stor del av

EU-rättsakter, bl.a. den ekonomiska statistiken och arbetsmarknadsstatistiken där den officiella statistiken nästan uteslutande regleras av EU:s rättsakter.

7.2 Mål och villkor för området

Målet för verksamheten är statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Ett villkor är att kostnaderna för uppgiftslämnandet ska minska och att statistikproduktionen ska vara effektiv.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Målet att uppnå statistik av god kvalitet mäts genom punktlighet i publicering, nöjdhetsindex och allmänhetens förtroende. Statistik som är lättillgänglig för användarna mäts genom antal tabeller och uttag från SCB:s statistikdatabas (SSD) samt antal besök på webbplatsen. Kostnaderna för uppgiftslämnandet mäts som uppgiftslämnarnas totala kostnader och kostnadsförändringen jämfört med föregående år. Effektiviteten i statistikproduktionen mäts genom produktivitetsförändringen.

Tabell 7.1 Resultatindikatorer

	2012	2013	2014
Statistikdatabasen			
- antal tabeller	3 016	3 194	3 390
- antal uttag (1000-tal)	1 111	1 164 ³	1 235
Webbplatsen			
- antal besök (1000-tal)	5 430	6 806	7 699
Punktlighet i publiceringen (%)	97	99	98
Nöjd kundindex i uppdragsverksamheten			
- <i>Leveransenkäten</i> (7-gradig skala)	6,0	5,9	6,0
- <i>NöjdKundIndex</i> ² (10-gradig skala)	7,9	-	7,8
Allmänhetens inställning (mycket eller ganska positiv) (%)	70	72	79
Uppgiftslämnarnas kostnader (mnkr) ¹	615	671	459
Uppgiftslämnarnas kostnader (förändring jämfört med föregående år i mnkr)	2	5	- 10
Produktivitetsförändring (%)	- 1,8	4,8	2,1

¹ Varje år räknas en ny bas fram för jämförelse då det är olika undersökningar som genomförs respektive år. Ny basnivå är justerad för 2013

² Nöjd kundindex är en webbenkät riktad till ett antal kunder och genomförs vartannat år.

³ Uppräknat värde på grund av bortfall i registrering av uttag.

7.3.2 Resultat

Löpande statistikproduktion

SCB har inom ramen för den anslagsfinansierade verksamheten, som uppgick till totalt 558 miljoner kronor 2014, producerat statistik i enlighet med den arbetsplan som myndigheten lämnade till regeringen i början av 2014 (dnr Fi2014/378). Arbetsplanen innehöll bl.a. planerad produktion och planerade större förändringar i statistiken under året. År 2014 har SCB fortsatt arbetet med en mer processororienterad verksamhet och att fullfölja myndighetens prioriterade kvalitetsåtgärder.

SCB har inom ramen för uppdragsverksamheten, som uppgick till totalt ca 486 miljoner kronor 2014, producerat statistik i en något ökad omfattning jämfört med föregående år. Statistikproduktionen inom uppdragsverksamheten är omfattande. Syftet är att utnyttja det statistiska materialet och den statistiska kompetensen för användarnas behov. Verksamheten har bidragit till en ökad statistikanvändning i samhället.

SCB fick ca 8 miljoner kronor i bidrag från EU (s.k. EU-grants) för anpassningar, utveckling och viss försöksverksamhet under 2014.

Motsvarande bidrag 2013 var ca 19 miljoner kronor.

Tabell 7.2 Väsentliga uppgifter för SCB:s verksamhet

	2012	2013	2014
Totala intäkter (mnkr)	1 080	1 042	1 054
varav			
- anslagsintäkter	577	547	558
- avgiftsintäkter och övr. ersättn.	503	495	496
Andel av avgiftsintäkter avs. officiell statistik från andra statistikansvariga myndigh. (%)	24	26	25
Totala kostnader (mnkr)	1 076	1 040	1 044
Antal registerutdrag enligt personuppgiftslagen (PUL)	199	111	113

Av den totala volymen uppdrag 2014 uppgick andelen uppdrag som SCB utförde åt andra statistikansvariga myndigheter till 34 procent, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Uppdragen avsåg utöver officiell statistik även utrednings- och utvecklingsuppdrag.

De totala kostnaderna för SCB:s verksamhet uppgick 2014 till 1 044 miljoner kronor, vilket i princip var oförändrat jämfört med 2013.

Andelen statistikprodukter som publicerades enligt fastställd tidsplan var 98 procent under 2014, vilket är en minskning med en procentenhet jämfört med 2013. Att statistiken publiceras i tid och i enlighet med fastställda tidsplaner är av vikt för såväl statistikens tillgänglighet som kvalitet.

I SCB:s uppdrag ingår att minska och underlätta uppgiftslämnandet så att kostnaderna för dem som lämnar uppgifter till statistiken ska bli lägre.

Ramen för kostnadsberäkningen för uppgiftslämnandet utgörs av SCB:s anslagsfinansierade statistik samt officiell statistik som produceras på uppdrag av andra myndigheter. Varje år räknas det fram en ny bas för jämförelse då det är olika undersökningar som genomförs respektive år. Det nya basåret är 2013.

År 2014 beräknades den totala kostnaden uppgå till 459 miljoner jämfört med 469 miljoner kronor för basåret 2013, varav kostnaden för företag och organisationer uppskattades till 403 miljoner kronor. Den totala kostnaden för uppgiftslämnandet beräknas ha minskat med 2,1 procent jämfört med föregående år. Minskningen återfinns hos företag och organisationer samt kommuner och landsting.

Några förklarande faktorer till minskningen utgörs bl.a. av att registret över pedagogisk

personal, som förra året bidrog till en ökning av antalet timmar, nu inte tar lika stor tid i anspråk att besvara för kommuner och landsting. Andra förklaringar har med förändrade tekniska lösningar för uppgiftslämnande att göra, som t.ex. övergång från papperbaserade enkäter till webbinsamling samt ökade möjligheter att lämna filer som kan genereras av företagens egna system. Vidare har en förnyad mätning av kostnaderna för uppgiftslämnande till Intrastat visat på en minskning av kostnaden för företag.

SCB samråder med Näringslivets Regelnämnd, Sveriges Kommuner och Landsting och Regelrådet inför såväl ny statistik som utvidgningar och neddragningar.

SCB deltar tillsammans med 13 andra myndigheter i genomförandeprojektet av Uppgiftslämnarutredningens förslag bl.a. anslutningsarbetet till det som kallas den sammansatta bastjänsten.

Enligt SCB:s regleringsbrev ska statistiken göras mer tillgänglig och användbar. En av de viktigaste kanalerna för SCB att sprida och kommunicera statistik är SCB:s statistikdatabas (SSD) på myndighetens webbplats. Tillgången till informationen som finns där är avgiftsfri. År 2014 uppmättes 7,7 miljoner besök på webbplatsen vilket motsvarar en ökning med ca 13 procent jämfört med 2013.

SCB:s centrala statistikservice besvarade närmare 14 400 förfrågningar om statistik per telefon och 5 700 förfrågningar per e-post. De vanligaste frågorna gällde befolknings- och arbetsmarknadsstatistik. Antalet uttag av statistikuppgifter i tabellform från SSD ökade med 6 procent 2014 jämfört med 2013.

Ökningen beror bl.a. på ökad användning av mobil teknik såsom läsplattor och smarta telefoner. SCB har fortsatt utveckla designen på webbplatsen för att den i högre grad än tidigare ska vara användbar på olika sorters datorer, läsplattor och smarta telefoner.

SCB medverkade i ett samarrangemang av ett s.k. hackaton som genomfördes under två dagar i mars 2014 med namnet "Hack for Sweden". Sammanlagt tretton myndigheter och organisationer genomförde denna tävling för it-utvecklare och datajournalister i syfte att utveckla webbtjänster och appar utifrån myndigheternas öppna data. SCB var projektledare för arrangemanget. "Hack for Sweden" hade närmare 75 deltagare och genererade en mängd bidrag. Aktiviteten omnämndes i tidningar, tv

och radio samt i sociala medier. Flera av de som deltog använde sig av SCB:s statistikdatabas genom det API (Application Programming Interface) som finns tillgängligt för alla användare.

I syfte att nå fler målgrupper, stärka varumärket och öka kännedomen om myndigheten är SCB aktiv på Facebook och Twitter. Här besvarar SCB frågor, publicerar information om ny statistik och nyheter om myndighetens aktiviteter. På Facebook presenteras även infografik som är ett sätt att presentera aktuell statistik på ett lättillgängligt sätt.

Kundnöjdheten för uppdragsverksamheten uppgick enligt SCB:s s.k. leveransenkät till 6,0 på en sjugradig skala, vilket är i nivå med de senaste två åren. Enkäten vänder sig till uppdragskunder som köper statistik för mer än 10 000 kronor. En annan undersökning är NöjdKundIndex, som bygger på en webbenkät som skickas ut till knappt 1500 kunder. Undersökningen genomförs vartannat år och resultatet för 2014 var 7,8 på en tiogradig skala. Det är i nivå med resultatet vid den förra mätningen 2012.

Undersökningen Allmänhetens förtroende för SCB omfattar 1 500 personer (15 år och äldre). Av de tillfrågade hade 94 procent hört talas om SCB. Av dessa uppger 79 procent att de har mycket eller ganska stort förtroende för SCB vilket är en förbättring med 7 procentenheter jämfört med 2013.

SCB ingick även i undersökningen om svenska folkets bedömning av offentliga myndigheters verksamhet 2014 som genomförs av SOM-institutet och innefattar en jämförelse av totalt 17 myndigheter. I den undersökningen uppgav 47 procent att de känner till SCB och av dem som har kännedom om myndigheten får SCB det näst högsta betyget bland de ingående myndigheterna.

Krav på produktivetsökning

Produktiviteten ska öka med i genomsnitt 3 procent per år. Totalproduktiviteten ökade med 2,1 procent 2014. Under den senaste femårsperioden har den i genomsnitt uppgått till 1,8 procent per år. De kvalitetsförbättringar som har gjorts under senare år, bl.a. inom den ekonomiska statistiken beaktas inte i produktivetsberäkningarna. För den senaste tioårsperioden har produktiviteten i genomsnitt

uppgått till 3,0 procent per år. Produktiviteten kan variera mellan enskilda år till följd av kalendereffekter och andra tillfälliga orsaker och bör därför främst följas genom att beräkna utvecklingen under en längre period. SCB har för att effektivisera verksamheten bl.a. infört elektroniska inköpsbeställningar. Därmed uppfyller myndigheten de krav som ställs av regeringen avseende e-handel. Det nya systemstödet inkluderar även fakturahantering.

Förändringar i statistik om hushållens ekonomi

Under 2014 har förberedelser pågått med att utveckla en registerbaserad inkomstfördelningsstatistik för att ersätta en del av undersökningen Hushållens ekonomi (HEK) som slutar produceras. Det allt högre bortfallet i HEK har med tiden försämrat statistikens kvalitet. Den nya registerbaserade statistiken publicerades i början av 2015. Utvecklingen av en ny boendeutgiftsundersökning påbörjades 2014 då nödvändiga uppgifter inte återfinns i befintliga administrativa register. Arbetet kommer att avslutas 2015 och insamling till den nya undersökningen sker under våren 2016. Den registerbaserade inkomststatistiken och boendeutgiftsundersökningen tillsammans med undersökningen Hushållens boende, som genomfördes för första gången 2013, utgör komponenterna i den nya statistiken över hushållens ekonomi. Parallellt med omläggningen av HEK har en omfattande förändring av undersökningen Hushållens utgifter (HUT) initierats. Det handlar främst om förenklingar i uppgiftslämnandet som bedöms bidra till att höja svarsnivåerna i undersökningen.

Hushållsstatistik och census

I mars 2014 offentliggjordes hushållsstatistik som avsåg den 31 december 2013. Eftersom Sverige inte publicerar några nationella resultat från Census 2011 har ett hushållsregister avseende den 31 december 2001, enligt de definitioner som används i den löpande hushållsstatistiken, också tagits fram. Statistiken publicerades i december 2014. I december 2014 offentliggjordes också den andra årgången av statistik om hushållens boende.

Ekonomisk statistik

Under 2014 har SCB börjat publicera Industriproduktionsindex och Tjänsteproduktionsindex samma dag för att ge användarna en bredare bild av utvecklingen inom svensk produktion. Måttet Konsumentprisindex med konstant skatt (KPI-KS), lanserades planenligt vid januari-publiceringen av KPI. I samband med publiceringen släpptes också en tidsserie tillbaka till 1980. Indexet var tänkt att ersätta Nettoprisindex men efterfrågan från användarna medförde att det senare kommer fortsätta att beräknas på uppdragsbasis fram t.o.m. 2018.

Samordning av ekonomisk korttidsstatistik

Ett omfattande arbete för att samordna undersökningar inom den ekonomiska korttidsstatistiken har pågått under 2014. Samordningen har inbegripit en översyn av variabler, hur statistiken produceras och när den publiceras. En stor förändring på sikt är att nettoomsättning kommer att kunna redovisas för både industrin och tjänstesektorn. Ett gemensamt produktionssystem för beräkning och analys har utvecklats och kommer att tas i bruk under 2015.

Förändrade nationalräkenskaper till följd av nya EU-krav

Nationalräkenskaperna (NR) är en central del i samhällsstatistiken och beskriver Sveriges ekonomiska aktivitet och utveckling. NR utgör ett viktigt underlag för den ekonomiska politiken.

Det fleråriga arbetet med att implementera det nya europeiska national- och regionalräkenskapssystemet (ENS2010) avslutades i september 2014 då statistik enligt den nya standarden publicerades för första gången. I samband med omläggningen gjordes också en genomgripande översyn av metoder och datakällor. Omläggningen innebar en revidering av BNP.

Ett flertal informationsinsatser genomfördes av SCB, bl.a. i samverkan med Konjunkturinstitutet, för att öka förståelsen av de förändringar som infördes av BNP enligt den nya standarden. SCB har under året arbetat med EU:s krav på integrerade källor för icke finansiella och finansiella räkenskaper till

rapporteringen av Excessive Deficit Procedure (EDP). Anpassningen av nationalräkenskaperna till ENS2010 slår också igenom i EDP.

År 2014 publicerades produkten Den offentliga förvaltningens budgetuppgifter och tillägg till EU:s konvergenskriterier för första gången. Undersökningen bygger på de krav som ställs i rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Vidare har månadsutfall för staten och sociala trygghetsfonder samt kvartalsutfall för kommunal förvaltning publicerats löpande 2014. Även uppgifter om offentliga förvaltningens garantier, offentlig/privat samverkan och nödlidande lån har redovisats. I december 2014 publicerades den offentliga förvaltningens ägandeandelar i bolag i relation till BNP samt offentliga bolags skulder i relation till BNP, i enlighet med direktivet.

Åtgärder för förbättrad kvalitet i snabberäkningen av BNP

Under 2014 har kvaliteten i snabberäkningen av BNP förbättrats genom en översyn av befintliga beräkningsmodeller och genom att ny information från undersökningen Utrikeshandel med tjänster, löner och transfereringar om bl.a. resevalutan har kunnat samlas in och användas för första gången.

Arbetskraftsundersökningar

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) beskriver de aktuella arbetsmarknadsförhållandena för hela befolkningen i åldersgruppen 15–74 år. Utvecklingsarbetet i AKU sker löpande och grundar sig främst på nationella behov men även på krav från EU. Omfattningen av den statistik som publiceras har utökats och innehåller nu även ett tabellpaket som avser situationen för unga som varken arbetar eller studerar (NEET-gruppen) liksom nya säsongsrensade tabeller.

Problemet med svarsbortfall har fortsatt under 2014. SCB har utrett möjligheten för att använda en extern leverantör för en mindre del av datainsamlingen. År 2014 har en upphandling av leverantör för datainsamling avseende en begränsad del av AKU genomförts. Försöket har påbörjats och succesivt trappats upp. Försöket

med en extern leverantör kommer att pågå under två år och utvärderas 2016.

Löpande kvalitetsarbete

År 2010–2014 har SCB sammanlagt erhållit 46 miljoner kronor i särskilda medel för satsningar inom kvalitetsområdet. År 2014 var det sista året med denna typ av budgetförstärkning.

Tabell 7.3 Fördelning av extra kvalitetsmedel 2010–2014

Miljoner kronor

Områden	
Individstatistik	17
Ekonomisk statistik	7
Nationalräkenskaper/EDP	13
it, säkerhetsområdet, övrigt	9
Totalt	46

I december 2010 erhöll SCB enligt en ändring av regleringsbrevet 5 miljoner kronor i utökat anslag. Dessa medel förstärkte kvalitetsarbetet på en övergripande SCB-nivå. Därefter har ytterligare 41 miljoner kronor tillförts. År 2010–2014 har 46 miljoner kronor av tillförda medel använts till ett förstärkt kvalitetsarbetet inom myndigheten enligt fördelningen i tabellen ovan.

Utöver den erhållna förstärkningen har medel omprioriterats internt för att möjliggöra omfattande kvalitetsinsatser, som t.ex. de inom nationalräkenskaperna och ekonomisk statistik, med en högre ambition och en ökad takt i genomförandet. Då kvalitetsarbete även ingår som en del i det dagliga förbättringsarbetet är en total kostnad för samtliga insatser inte möjlig att ta fram. Det som redovisas i tabellen ovan är därför särskilt riktade medel inom kvalitetsområdet. Inom prisstatistiken har ett system för kvalitetssäkring och kvalitetskontroll byggts upp. Systemet omfattar all den information som behövs för att utföra samtliga arbetsmoment i framställningen av prisindex. Kvalitetssäkringsystemet och produktionssystemet Pi09, som bl.a. påtagligt minskat inslaget av manuella moment och minskar risken för oavsiktliga förändringar i beräkningar, utgör nu den ordinarie produktionsmiljön för prisstatistiken.

Inom nationalräkenskaperna har ett kvalitetsledningssystem införts som stödjer produktionsprocessen. Systemet omfattar dokumentation av såväl beräkningar som arbetsrutinbeskrivningar.

Under 2012 granskade Riksrevisionen SCB:s interna kontroll i bearbetningsprocessen för att utarbeta AKU, NR, Konsumentprisindex och Betalningsbalansstatistiken. Riksrevisionens rekommendationer har till stora delar åtgärdats under 2014. Myndigheten bedömer att samtliga åtgärder ska hanteras under 2015. Vissa rekommendationer berör utvecklingsområden som innebär långsiktiga åtaganden och kommer därmed att vara föremål för fortsatt arbete under de kommande åren.

Som ett led i kvalitetsarbetet har SCB infört standardiserade verktyg och modeller för arbetet med att ta fram statistik. Det ger myndighetens medarbetare ett praktiskt stöd i sitt arbete, vilket leder till minskade kostnader och minskad sårbarhet vid exempelvis personalförändringar.

SCB har under 2014 genomgått en kvalitetscertifiering enligt ISO 20252, en internationell standard för marknad, opinion och samhällsundersökningar. Kraven för en certifiering överensstämmer till stor del med Riktlinjerna för europeisk statistik.

Jämställdhetsstatistik

SCB har under lång tid publicerat jämställdhetsstatistik. Publikationen ”På tal om kvinnor och män, Lathund om jämställdhet” har getts ut sedan 1984 och publiceras numera vartannat år. Sedan 2012 finns också en temaingång om jämställdhet på SCB:s webbplats. I temaingången redovisas aktuell jämställdhetsstatistik i form av indikatorer för uppföljning av jämställdhetspolitiken samt statistik inom några fördjupningsområden

En nödvändig förutsättning för framtagande av jämställdhetsstatistik är tillgång till könsuppdelad statistik. Enligt 14 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken ska individbaserad officiell statistik vara uppdelad efter kön om det inte finns särskilda skäl mot detta. Rådet för den officiella statistiken har via SCB:s regleringsbrev sedan ett antal år tillbaka fått i uppgift att följa upp efterlevnaden av 14 §. Resultatet av uppföljningarna redovisas i Rådets årliga rapport för Sveriges officiella statistik.

En del av SCB:s internationella engagemang och arbete avser jämställdhetsstatistiken. SCB har rönt internationellt erkännande för arbetet med att föra in jämställdhetsaspekten i

statistiken och eftersträvar att ha en ledande position på detta område.

Problem med svarsbortfall

Den nedåtgående trenden i andelen svarande i SCB:s frivilliga undersökningar till främst individer och hushåll har fortsatt. Den negativa trenden är inte unik för SCB utan delas av andra nationella och internationella statistikproducenter. Bortfall innebär alltid en försämrad kvalitet. Den allvarligaste effekten av bortfall är risken för ett snedvridet resultat, vilket kan leda till en över- eller underskattning av resultatet.

Bortfallet kan delas in i dem som avböjer att delta, har stora språksvårigheter, är sjuka eller som SCB inte får kontakt med.

En bidragande orsak till svarsbortfall beror bl.a. på att allt fler aktörer kontaktar allmänheten i olika ärenden, ofta i syfte att sälja, varför människor i allt högre utsträckning väljer att inte svara på obekanta nummer. En ytterligare faktor är att allt fler personer i dag har mobila telefonabonnemang i stället för fasta, vilka i högre utsträckning inte är registrerade på personer. De försvårar möjligheten för SCB att kunna nå individer.

För att hantera problemet med ökande bortfall påbörjades 2010 flera projekt för att reducera bortfallet. Det finns nu en god kunskap om vilka åtgärder som har en positiv effekt och det finns en strategi för att införa dessa åtgärder för att säkra kvaliteten i statistiken. Ett exempel på åtgärder som visat på effekt är en modifierad insamlingsstrategi för telefonintervjuer. Vidare har även tekniska och metodologiska förutsättningar utvecklats för att förbereda införandet av blandade former av datainsamling. I partisympatiundersökningen (PSU) har test med s.k. ”mixed mode”, där urvalspersonerna erbjöds att svara via webbenkät som ett komplement och alternativ till telefonintervju, genomförts. Resultaten från försöken anses vara goda vilket medför att det under 2015 planeras test i fler intervjuundersökningar. Utvecklingsarbetet har även genererat förbättringar inom intervjuverksamhetens uppgiftslämnarservice. Vid inkommande samtal från urvalspersoner som SCB försökt att nå, har svarsandelen ökat och ligger nu på över 90 procent. SCB har också genomfört en kvalitativ djupintervjustudie om bakomliggande orsaker till varför respondenter

inte vill delta i SCB:s undersökningar. Slutsatserna av denna kommer att ligga till grund för ytterligare åtgärder. För att minska effekten av bortfall används även olika metoder för justeringar för dem som inte svarat. Metoderna, s.k. kalibreringsteknik tar hänsyn till hur olika grupper har svarat. Metoden kan dock inte kompensera bortfall fullt ut.

Granskningar

EU-kommissionen (Eurostat) genomför under 2014 och 2015 en expertgranskning (Peer Review) av statistiksystemen i EU:s medlemsländer för att kontrollera hur väl riktlinjerna för europeisk statistik (ESS Code of Practice) efterlevs.

Riktlinjerna innehåller femton principer som syftar till att höja kvaliteten i och förbättra förtroendet för statistiken. Då europeisk statistik också framställs av andra myndigheter ingick vid sidan av SCB även tre andra myndigheter (Jordbruksverket, Trafikanalys, och Energimyndigheten) i granskningen.

Expertgruppen har sammanfattat sina slutsatser i en rapport som publicerats på Eurostats webbplats. Expertgruppen konstaterar i rapporten att SCB är "highly compliant" med riktlinjerna för europeisk statistik och att det finns flera exempel på "good and innovative practices" på myndigheten. Verksamhetsstödet på intranätet, arbetet med kvalitetsindikatorer och samarbetet med den akademiska världen lyftes särskilt fram. De övriga statistikansvariga myndigheterna som ingick i utvärderingen fick även de goda omdömen. Experterna konstaterade samlat att det finns en god förståelse för riktlinjerna och en tillfredsställande överensstämmelse med riktlinjerna i övriga delar av det nationella statistiksystemet.

Andra aspekter i arbetet som revisionsgruppen tog upp som goda exempel var SCB:s ISO 20252-certifiering. Den visar att myndigheten har en helhetssyn i kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten.

Utvecklingen av ASPIRE (A System for Product Improvement, Review and Evaluation)-systemet där myndighetens tio viktigaste produkter granskas av internationella experter samt myndighetens vetenskapliga råd där ledande akademiker, både internationella och nationella rådfrågas i frågor som rör statistisk

metodik bidrog även till ett gott omdöme från revisionsgruppen.

Riksrevisionen har under 2014 och 2015 genomfört en granskning av om systemet för den officiella statistiken används ändamålsenligt i relation till de syften som ligger till grund för den officiella statistikens särställning. Regeringen har i en särskild skrivelse till riksdagen redovisat sin bedömning av riksrevisionens granskning (skrivelse 2014/15:141).

Europeisk statistik

Enligt artikel 338 i Fördraget om europeiska unionens funktionssätt ska Europaparlamentet och rådet besluta om åtgärder för att framställa statistik som behövs för unionens verksamhet.

Europeiska kommissionen presenterade i april 2012 förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik (se faktapromemoria 2011/12:FPM144). Bakgrunden till förslaget är de brister som identifierats i det europeiska statistiksystemet. Överläggningar med finansutskottet om förslaget hölls i juni 2012. Överläggningar med konstitutionsutskottet om vissa delar av förslaget hölls i mars 2013. Europaparlamentet och rådet beslutade i april 2015 förordning (EU) 2015/759 om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik.

Beslutet innebär att de nationella statistikmyndigheternas oberoende stärks. Myndigheterna ska agera oberoende när de utför sina statistiska uppgifter och varken begära eller ta emot instruktioner från någon. Samtidigt stärks samordningen på nationell nivå när det gäller utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik. Den nationella statistikmyndighet som utsetts av var och en av medlemsstaterna att ansvara för samordningen ska fungera som kommissionens (Eurostat) enda kontaktpunkt för statistikfrågor. Beslutet innebär också att medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder i syfte att upprätthålla förtroendet för europeisk statistik. För att minska uppgiftslämnarbördan ska de nationella statistikmyndigheterna få tillgång till och kunna använda administrativa register i den utsträckning detta är nödvändigt för att utveckla europeisk statistik.

Därutöver har under 2015 förhandlingar pågått om följande förslag till rättsakter:

- Europeiska centralbankens rekommendation till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 2533/98 om Europeiska centralbankens insamling av statistiska uppgifter,
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillhandahållande av och kvaliteten på statistik för förfarandet vid makroekonomiska obalanser (se fakta-promemoria 2012/13:FPM130),
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning om statistik över godstransporter på inre vattenvägar vad gäller tilldelningen av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder (se fakta-promemoria 2012/13:FPM131),
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning om gemenskapsstatistik över utrikeshandeln med icke-medlemsstater vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder (se fakta-promemoria 2012/13:FPM158),
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 91/2003 om järnvägstransportstatistik vad gäller insamling av uppgifter om gods, passagerare och olyckor (se fakta-promemoria 2013/14:FPM5),
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 184/2005 om gemenskapsstatistik över betalningsbalansen, internationell handel med tjänster och utländska direktinvesteringar vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder (se fakta-promemoria 2013/14:FPM100) och
- förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om harmoniserade index för konsumentpriser och om upphävande av förordning (EG) nr 2494/95 (se fakta-promemoria 2014/15:FPM15).

7.3.3 Analys och slutsatser

SCB har under 2014 planerligt utvecklat, producerat, spridit och samordnat statistik i enlighet med sin uppgift. Statistiken har i stor utsträckning använts som underlag för forskning, beslutsfattande och samhällsdebatt.

SCB bedriver ett intensivt arbete för att säkerställa en effektiv och kvalitetssäkrad statistikproduktion. Det är viktigt att kvalitetsarbetet fortsätter inom alla områden för att bl.a. göra statistikproduktionen mer processinriktad med standardiserade verktyg och metoder samt för att säkerställa kvaliteten och tillgängligheten i statistiken, detta avser särskilt väsentliga statistikprodukter som NR och AKU.

Vidare är det angeläget att arbetet för att minska bortfallet i undersökningar fortsätter med en bred ansats och att de negativa effekterna av bortfallet hanteras och reduceras med stöd av vetenskaplig metodik. Myndigheten måste vara fortsatt proaktiv med att analysera och noga följa effekterna av de pågående förändringar som påverkar svarsbortfall. Det är även av vikt att kostnaderna för uppgiftslämnarna, som till stor del bärs av företag och organisationer, hålls nere och inte ökar.

Regeringen har tillfört SCB särskilda medel om 46 miljoner kronor 2010–2014, varav 7 miljoner kronor 2014. Medlen har avsett åtgärder för att säkra statistikens kvalitet.

Mot bakgrund av detta anser regeringen att det finns förutsättningar för SCB att hålla en fortsatt hög genomförandetakt i det fortsatta kvalitetsarbetet.

Regeringen bedömer vidare att de omfattande åtgärder som myndigheten vidtagit de senaste åren har haft en inriktning som förbättrat myndighetens förmåga att producera statistik av god kvalitet.

Utveckling, framställning och spridning av statistik regleras till stor del av EU-rättsakter. SCB deltar i drygt 100 arbetsgrupper som organiseras av kommissionen (Eurostat) och bidrar också aktivt till arbetet i rådets arbetsgrupp för statistik. SCB innehar även ordförandeskapet i Partnership Group. Vidare deltar SCB i det internationella statistik-samarbetet inom ramen för FN, OECD och det nordiska samarbetet. Enligt regeringen är det viktigt att SCB även i fortsättningen aktivt deltar i det internationella statistiksamarbetet och fortsätter att verka för en ökad jämförbarhet i

statistiken. Det gäller framför allt det europeiska statistiksamarbetet där en stor del av utvecklingen av statistiken sker och där samarbetet ofta resulterar i bindande rättsakter.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att målen för verksamheten huvudsakligen har uppfyllts.

7.4 Politikens inriktning

Den officiella statistiken fyller en grundläggande funktion i samhället som underlag för politiska beslut, forskning, granskning, uppföljning och utvärdering.

Regeringen anser att det svenska statistiksystemet även fortsättningsvis bör bygga på en decentraliserad organisationsmodell, där ett flertal statistikansvariga myndigheter, förväntas ha ett stort inflytande. Enligt regeringen bör ett antal kriterier vara vägledande för vad som ska utgöra officiell statistik. Det är endast sådan statistik som är av särskild vikt för beskrivningen av samhället som bör klassificeras som officiell statistik. EU-reglerad statistik bör i normalfallet vara officiell statistik. Beslut om statistikens framställning ska fattas av en statistikansvarig myndighet och finansieringen i normalfallet ske via anslag på statsbudgeten. Den officiella statistiken ska produceras regelbundet, vara bestående över tiden samt av allmänt intresse. Den officiella statistiken ska vidare inte enbart svara mot dagens behov utan även tillgodose framtida behov. Med denna ordning förutsätts de statistikansvariga myndigheterna ta ett stort ansvar för den framtagna statistiken och att anpassa den efter användarnas behov.

Enligt regeringen finns det skäl att överväga en ökad samordning av statistiksystemet. Inte minst mot bakgrund av Europaparlamentets och rådets ställningstagande att stärka samordningen på nationell nivå vad gäller utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik.

Kvaliteten i den officiella statistiken är av avgörande betydelse för statistikens trovärdighet. Det gäller särskilt den statistik som är av central betydelse för beskrivningen av viktiga samhällssektorer och som bildar underlag för beslut och utvecklingen av samhället. Regeringen anser att en ökad samordning har betydelse även för arbetet med att upprätthålla

och förbättra kvaliteten vid framställning av officiell statistik.

Regeringen avser mot denna bakgrund att se över mandatet och utformningen av Rådet för den officiella statistiken och därmed förordningen med instruktion för SCB.

SCB ska ges ett särskilt uppdrag att kartlägga storlek och fördelning avseende hushållens förmögenheter.

För att den officiella statistiken ska bidra till samhällsekonomisk effektivitet och samhällsnytta kommer regeringen även rikta uppmärksamhet mot en förbättrad tillgänglighet av den officiella statistiken för alla användare samt att insatser fortsatt vidtas för att reducera kostnaderna för uppgiftslämnare vid inhämtande av underlag för framställning av officiell statistik. Omvärldens krav på ny statistik och förbättrad kvalitet i befintlig statistik måste främst mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i produktionen av statistik. Att SCB fortsatt effektiviserar sin verksamhet och produktion är därför enligt regeringen angeläget.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 7.4 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

2014	Utfall	540 980	Anslags-sparande	16 793
2015	Anslag	545 442	Utgifts-prognos	538 279
2016	Förslag	552 406		
2017	Beräknat	558 762 ¹		
2018	Beräknat	569 481 ²		
2019	Beräknat	581 245 ²		

² Motsvarar 551 839 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 551 873 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statistiska centralbyråns förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 7.5 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	485 893	474 390	9 454
(varav tjänsteexport)	52 257	52 754	-497
Prognos 2015	500 500	515 000	-10 000
(varav tjänsteexport)	54 000	54 000	0
Budget 2016	485 000	490 000	-5 000
(varav tjänsteexport)	50 000	50 000	0

Cirka 46 procent av SCB:s verksamhet finansierades av avgifter 2014.

Regeringens överväganden**Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:9 Statistiska centralbyrån**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	545 442	545 442	545 442	545 442
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	12 736	19 738	30 545	42 444
Beslut	-5 772	-6 418	-6 506	-6 641
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	552 406	558 762	569 481	581 245

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget minskas med 5 300 000 kronor då tidsbegränsade medel för ett samverkansuppdrag att utveckla indikatorer för innovation planenligt upphör 2016. Anslaget minskas planenligt med 1 300 000 kronor årligen för att bidra med finansieringen till regeringens prioriterade satsningar.

Vidare tillförs anslaget 900 000 kronor 2016 och med 300 000 kronor från och med 2017 för att finansiera framtagande av statistik över cirkulär migration till och från Sverige. Motsvarande minskning sker på anslaget 1:3 *Migrationspolitiska åtgärder* under utgiftsområde 8 Migration.

Regeringen föreslår att 552 406 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 558 762 000 kronor, 569 481 000 kronor respektive 581 245 000 kronor.

8 Prognos- och uppföljningsverksamhet

8.1 Omfattning

Prognos- och uppföljningsverksamhetens syfte är att bidra till att det finanspolitiska ramverket efterlevs. Verksamheten ska också bidra till välgrundade politiska beslut och prioriteringar samt öka transparensen vad gäller redovisningen av den ekonomiska politiken.

Inom området ska ansvariga myndigheter följa upp och analysera utfall, utarbeta kort- och medelfristiga prognoser samt analysera den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Budgetprognoser och prognoser för svensk och internationell makroekonomi är viktiga verksamheter inom området.

Därutöver ingår också arbetet med att ta tillvara de resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för utformningen av den ekonomiska politiken. Verksamheten är i huvudsak anslagsfinansierad och bedrivs inom Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket (ESV), Finanspolitiska rådet och Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO).

ESV:s övriga verksamheter redovisas i avsnitt 4 Statlig förvaltningspolitik, inklusive budgetförslag.

8.2 Mål för området

Målet för området är att åstadkomma tillförlitliga och väldokumenterade prognoser, analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen av prognos- och analysverksamheten används dels kvantitativa mått på prognosprecisionen för de viktigaste prognosvariablerna, dels de omdömen om prognoserna och analyserna som lämnas av läsarna av Konjunkturinstitutets rapportserie Konjunkturläget.

Resultatet redovisas både i beskrivande text och med hjälp av indikatorer som anges i avslutning till respektive myndighet.

8.3.2 Resultat

Konjunkturinstitutets prognosprecision är i linje med andra bedömares. Prognoserna har varit tillförlitliga och relativt träffsäkra. Skillnaderna mellan prognosmakarnas prognosfel är förhållandevis små och det är svårt att påvisa att något prognosinstitut skulle vara bättre eller sämre än något annat.

Konjunkturinstitutets styrka ligger framför allt i tillförlitliga bedömningar av svensk ekonomi där institutet visar på såväl djup som bredd samt god teoretisk och empirisk förankring. Prognosunderlagen är utförliga och väldisponerade. Underlagen har också relevanta fördjupningar som förklarar hur man gjort olika bedömningar respektive pedagogiska fördjupningar av mer allmänbildande karaktär. I de senaste rapporterna har den fördjupande analysen fått ett allt större utrymme. Detta har skett utan att framställningen av prognosen blivit lidande.

ESV:s prognosprecision är i linje med andra bedömares. ESV:s prognoser utgör underlag till regeringen för att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att nå de budgetpolitiska målen. ESV:s prognoser är väl underbyggda och håller hög kvalitet. ESV har god träffsäkerhet i sina prognoser.

Konjunkturinstitutets resultat

Prognosverksamhet

Konjunkturinstitutet bedriver prognosverksamhet fortlöpande samt utvecklar metoder och modeller för prognoser och makroekonomiska analyser. Prognoser för svensk och internationell ekonomi publiceras fyra gånger per år i rapportserien Konjunkturläget.

Myndigheten genomför även långsiktiga framskrivningar av de offentliga finanserna och bedömningar av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Barometerverksamhet

Konjunkturinstitutet frågar varje månad svenska företag och hushåll om deras syn på ekonomin. Resultatet sammanställs i rapporten Konjunkturbarometern som ska ge snabba, kvalitativa indikationer om viktiga ekonomiska variabler. I företagsbarometern tillfrågas drygt 6 000 företag om hur de upplever nuläget och vad de har för förväntningar om den närmaste framtiden. I hushållsbarometern intervjuas 1 500 svenska hushåll om deras syn på den egna och den svenska ekonomin, förväntningar om räntor och inflation samt om planerade inköp av kapitalvaror och sparande.

Systematiska fel och prognosprecision

Prognosprecision och förekomsten av systematiska fel mäts vanligtvis genom kvantitativa mätningar av skillnader mellan prognosen och det faktiska utfallet. Genom att jämföra olika prognosmakares prognosprecision vid olika tidpunkter ges en kompletterande bild av hur Konjunkturinstitutet lyckats i jämförelse med andra prognosmakare. Olika prognosmakare publicerar emellertid olika antal prognoser och vid olika tillfällen, vilket kan påverka både förutsättningarna för och bedömningen av precisionen. En utvärdering av systematiska fel (medelfel) och prognosprecision (mätt med medelabsolutfel) finns i sin helhet i Konjunkturinstitutets Specialstudie Nr. 44 Utvärdering av makroekonomiska prognoser.

I tabellerna nedan visas medelfel och medelabsolutfel för BNP-tillväxt, arbetslöshet och KPI-inflation. Medelfel mäter medelvärdet av prognosfelen för prognoser gjorda under en tidsperiod. Positiva och negativa prognosfel som i genomsnitt är lika stora innebär att medelfelet blir noll. Måttet medelabsolutfel mäter medelvärdet av prognosernas absolutfel under en tidsperiod, måttet bortser därmed från om prognosfelen är positiva eller negativa och behandlar prognosfel proportionellt. I Konjunkturinstitutets prognoser för 2014 var prognosprecisionen för inflation, reporänta och det offentliga finansiella sparandet något bättre än genomsnittet för prognosinstituten. Prognosprecisionen för BNP-tillväxt, arbetslöshet, sysselsättning och timlön låg nära genomsnittet. Även sett till hela perioden 1997–2014 var precisionen i Konjunkturinstitutets prognoser i linje med övriga prognosmakare för samtliga variabler. Konjunkturinstitutet överskattade BNP-tillväxt, arbetslöshet och KPI-inflationen för 2014, i likhet med de flesta andra prognosmakare. Under perioden 1997–2014 har Konjunkturinstitutet i genomsnitt överskattat BNP-utvecklingen, dock inte på ett statistiskt signifikant sätt. Medelfelen för arbetslöshet och KPI-inflation har däremot varit nära noll, med undantag för prognoserna för nästkommande års KPI-inflation som KI i likhet med alla andra prognosmakare har överskattat.

Tabell 8.1 Prognosprecision för BNP-tillväxt

Medelvärden av absolut prognosfel resp. av prognosfel. Procentenheter

	2014 ¹		1997–2014 ²	
	Medelabsolutfel	Medelfel	Medelabsolutfel	Medelfel
ESV	0,2	-0,2	-	-
HUI	0,3	-0,3	0,6	-0,1
KI	0,3	-0,2	0,6	-0,1
LO	0,1	0,0	-	-
Nordea	0,4	-0,3	0,7	-0,1
Riksbanken	0,4	-0,3	0,6	0,0
Regeringen	0,3	-0,2	0,7	0,0
SEB	0,3	-0,3	0,6	-0,1
SHB	0,7	-0,6	0,6	-0,2
Sv Näringsliv	0,1	-0,1	0,7	0,2
Swedbank	0,6	-0,6	0,9	-0,1
Medelvärde	0,4	-0,3	0,7	-0,1

¹Avser prognoser för 2014 publicerade under 2013 och 2014.

²Avser prognoser för resp. år publicerade under resp. innevarande år.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 8.2 Prognosprecision för arbetslöshet

Medelvärden av absolut prognosfel resp. av prognosfel.
Procentenheter

	2014 ¹		1997–2014 ²	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
ESV	0,2	-0,1	-	-
HUI	0,1	0,0	0,2	0,0
KI	0,2	-0,1	0,2	0,0
LO	0,2	-0,2	0,3	-0,1
Nordea	0,1	-0,1	0,2	0,0
Riksbanken	0,1	0,0	0,2	0,0
Regeringen	0,2	-0,1	0,2	0,0
SEB	0,1	-0,1	0,2	0,0
SHB	0,2	-0,2	0,2	0,0
Sv Näringsliv	0,2	-0,1	0,3	-0,1
Swedbank	0,1	-0,1	0,3	-0,1
Medelvärde	0,2	-0,1	0,2	-0,1

¹Avser prognoser för 2014 publicerade under 2013 och 2014.

²Avser prognoser för resp. år publicerade under resp. innevarande år.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 8.3 Prognosprecision för KPI-inflation

Medelvärden av absolut prognosfel resp. av prognosfel.
Procentenheter

	2014 ¹		1997–2014 ²	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
ESV	0,8	-0,8	-	-
HUI	1,0	-1,0	0,3	-0,1
KI	0,6	-0,6	0,2	0,0
LO	0,6	-0,6	0,2	0,1
Nordea	0,9	-0,9	0,2	0,0
Riksbanken	0,9	-0,9	0,2	0,0
Regeringen	0,6	-0,6	0,2	0,0
SEB	0,7	-0,7	0,2	-0,1
SHB	0,8	-0,8	0,2	-0,1
Sv Näringsliv	1,0	-1,0	0,2	-0,1
Swedbank	1,2	-1,2	0,3	-0,1
Medelvärde	0,8	-0,8	0,2	0,0

¹Avser prognoser för 2014 publicerade under 2013 och 2014.

²Avser prognoser för resp. år publicerade under resp. innevarande år.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Modellverksamhet

Konjunkturinstitutet använder den kvartalsbaserade modellen KIMOD regelbundet i prognosarbetet bl.a. för att prognostisera och simulera alternativa scenarier för den svenska ekonomin på kort och medellång sikt. Det kan vara simuleringar om bl.a. finanspolitik, penningpolitik, arbetsmarknadsreformer, löner samt en rad utbudsrelaterade ekonomiska variabler.

Såväl den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten som den fördjupade makroekonomiska analysen förutsätter ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete. Med anledning av detta gav regeringen Konjunkturinstitutet i uppdrag att under 2014 genomföra en förstudie av lämpligt modellstöd för arbetet med medelfristiga (1–10 år) makroekonomiska scenarier vid Konjunkturinstitutet och Regeringskansliet (Finansdepartementet). Förstudien innehåller en inventering av befintliga makroekonomiska modeller vid några motsvarande organisationer i omvärlden inklusive en bedömning av dessa modellers för- och nackdelar. Praktiska aspekter på användande av modeller i policymiljö har särskilt belysts. I slutet av januari 2015 lämnade Konjunkturinstitutet ett förslag till lämplig makroekonomisk modell som kan användas av både Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet.

Fördjupade specialstudier

Konjunkturinstitutet genomför även fördjupade analyser inom olika specialområden av betydelse för förståelsen av den makroekonomiska utvecklingen. Analyserna ingår i det kontinuerliga utvecklingsarbetet och redovisas bl.a. i form av fördjupningar i publikationen Konjunkturläget. År 2014 innehöll Konjunkturläget 15 fördjupningar, bl.a. följande:

- långtidsarbetslösheten på svensk arbetsmarknad,
- kommunbarometern, och
- arbetskraftsdeltagandet har ökat.

Konjunkturinstitutet har även i uppdrag att framställa en rapport om de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen, den s.k. Lönebildningsrapporten. Institutet beslutar tillsammans med Medlingsinstitutet om rapportens utformning och publiceringstidpunkt med hänsyn till avtalsförhandlingarna.

Konjunkturinstitutet har fått regeringens uppdrag att analysera konsekvenserna av att ändra den målsatta nivån för det finansiella sparandet från en procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel till noll procent. Uppdraget har redovisats den 14 augusti 2015 (dnr Fi2015/03926/E2).

Miljöekonomiskt arbete

Konjunkturinstitutet har i uppdrag att skriva en årlig rapport om miljöpolitikens samhälls-

ekonomiska aspekter. Rapporten publicerades i december 2014 och fokuserade på jordbruksområdet. Rapporten innehåller en beskrivning av jordbrukets inverkan på biologisk mångfald, övergödning och klimat samt en analys av ekonomiska styrmedel i jordbruket. Dessa var ekologisk produktion inom landsbygdsprogrammet, skatt på mineralgödsel, minskad nedsättning av koldioxidskatten och subventioner till kolsänkor. Konjunkturinstitutet genomförde även analyser om konsekvenser av Kommissionens föreslagna ramverk för klimat- och energipolitiken till 2030. Resultaten slutredovisades den 30 oktober 2014.

Ekonomistyrningsverkets resultat

Prognosverksamhet m.m.

ESV ska tillgodose bl.a. regeringens och riksdagens behov av information om den statliga ekonomin och de offentliga finanserna. Varje månad följer ESV upp utfallet för statens budget. Varje kvartal redovisas kort- och medelfristiga prognoser över statens budget och de offentliga finanserna samt en uppföljning av de budgetpolitiska målen. Myndigheten tar även fram underlag till årsredovisningen för staten genom en resultaträkning, en balansräkning och en finansieringsanalys för de statliga myndigheterna. ESV producerar också finansstatistik över den statliga verksamheten som underlag till nationalräkenskaperna.

Analys

ESV:s prognoser baseras på prognoser för enskilda anslag och inkomstitlar. ESV förbättrar kontinuerligt verktygen för att kunna analysera och följa upp prognoserna.

År 2014 har fokus legat på att anpassa beräkningarna av den makroekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna till den nya standarden av Nationalräkenskaperna (ENS 2010). Därutöver har ESV bl.a. tagit fram en ny metod för månadsuppföljning av skatteintäkter samt tittat särskilt på metod och analys för prognoser inom områdena migration och ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet för 2014.

Prognosprecision

I syfte att mäta måluppfyllelsen gör ESV årligen en uppföljning av prognosprecisionen (Prognos-

utvärdering 2014, ESV 2015:46). I uppföljningen jämför ESV sin prognosprecision avseende BNP och den offentliga sektorns sparande med andra prognosmakare. När det gäller utgifterna och inkomsterna på statens budget jämförs ESV:s precision med regeringens precision. ESV gör även en fördjupad utvärdering och analys av sina egna prognosavvikelse för utgifterna och inkomsterna på statens budget.

ESV:s utvärdering visar att samtliga studerade prognosmakare överskattade BNP för 2014. De statliga prognosinstituten var under perioden mer optimistiska än de flesta bankerna. ESV:s prognos för BNP var från september 2013 relativt nära utfallet.

Prognosfelen för det finansiella sparandet följde samma mönster som för BNP, dvs. prognosen för det finansiella sparandet överskattades. ESV prognostiserade tidigare än andra statliga prognosinstitut ett underskott på omkring 2 procent, vilket var i linje med utfallet. ESV drog däremot 2014 ner prognosen ytterligare vilket visade sig vara för mycket.

ESV och regeringen är de enda prognosmakarna som gör prognoser över statens budget med samma detaljeringsgrad och struktur varför en jämförelse är möjlig endast mellan dessa två. Jämförelserna av avvikelserna i tabell 8.4 avser prognoserna i september 2012, mars och september 2013 samt april och september 2014. Sammantaget var ESV:s prognosprecision för budgetsaldot drygt 25 miljarder kronor bättre än regeringens precision.

Tabell 8.4 Prognosavvikelse jämförelse ESV och regeringen

Miljarder kronor

	Utfall 2014	Prognosavvikelse snitt ESV	Prognosavvikelse snitt regeringen
Totala inkomster	790	9,8	35,6
Totala utgifter	862	-8,9	-8,4
Budgetsaldo	-72	18,8	44,1

Avvikelse = prognos minus utfall.

Anm.: Ett positivt värde på prognosavvikelsen innebär en överskattning, ett negativt värde en underskattning.

Källa: Ekonomistyrningsverket.

ESV:s fördjupade utvärdering avseende sin prognosprecision

Den fördjupade utvärderingen av träffsäkerheten i de egna prognoserna bygger på de fem prognoser som ESV gjort mellan december 2013 och januari 2015 och avser statens inkomster och utgifter (takbegränsade).

Tabell 8.5 ESV:s prognosavvikelse för statens inkomster

Miljarder kronor

	Utfall 2014	Prognosavvikelse snitt
Totalt	790	-9,1

Källa: Ekonomistyrningsverket.

För statens inkomster var den genomsnittliga prognosavvikelsen -9,1 miljarder kronor, dvs. en underskattning med 1,1 procent av utfallet för 2014. Detta innebär att prognosavvikelsen var lägre jämfört med 2013 då motsvarande avvikelse var 1,9 procent av utfallet. Så gott som hela den genomsnittliga avvikelsen förklaras av effekter som beror på nya politiska beslut, ändrade makroekonomiska förutsättningar eller förändringar till följd av den nya Nationalräkenskapsredovisningen.

Tabell 8.6 ESV:s prognosavvikelse för Takbegränsade utgifter

Miljarder kronor

	Utfall 2014	Prognosavvikelse snitt
Totalt	1 096	-2,2
-Utgiftsområden exkl. räntor	838	-2,2
-Ålderspensionssystemet	258	-0,1

Källa: Ekonomistyrningsverket.

ESV:s utgiftsprognoser underskattade utgifterna vid samtliga prognostillfällen. I genomsnitt var prognosavvikelsen för utgifterna -2,2 miljarder kronor, dvs. en underskattning med 0,2 procent av de takbegränsade utgifterna. Detta kan jämföras med 2013 då ESV underskattade de takbegränsade utgifterna med lika mycket. En stor del av prognosavvikelsen var effekter som beror på nya politiska beslut. När den aggregerade utgiftsprognosen bryts ned på utgiftsområden framkommer att de största avvikelserna mellan prognoser och utfall återfinns inom följande utgiftsområden:

- Försvar och samhällets krisberedskap (utg.omr. 6)
- Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (utg.omr. 10),
- Arbetsmarknad och arbetsliv (utg.omr. 14),
- Kommunikationer (utg.omr. 22) och
- Avgiften till Europeiska unionen (utg.omr. 27).

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet publicerade den 12 maj 2015 sin årliga rapport i serien Svensk finanspolitik (Fi2015/02836/E4).

Årets rapport innehöll bl.a. bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet, ändamålsenligheten hos målet för det finansiella sparandet, sysselsättningen och arbetslösheten, produktiviteten och infrastrukturen. Med den årliga rapporten som utgångspunkt anordnade finansutskottet en offentlig utfrågning av rådets ordförande och finansministern. Regeringen kommenterar rådets samtliga förslag i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.3.

Rådet har även anordnat konferenser i syfte att öka den offentliga diskussionen i samhället om den ekonomiska politiken.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

ESO ska bidra till att bredda och fördjupa underlaget för framtida samhällsekonomiska och finanspolitiska avgöranden. Uppgiften fullföljs framför allt genom att forskare och institutioner får i uppdrag att genomföra studier som ges ut i ESO:s skriftserie och publiceras på expertgruppens hemsida. ESO anordnar även seminarier och konferenser i syfte att stimulera debatten och ESO-studiernas författare offentliggör sina resultat för en bredare publik genom bl.a. debattinlägg i tidningar.

År 2014 publicerades åtta rapporter bl.a. om konkurrens i äldreomsorgen, de s.k. 3:12-reglerna, ägarbeskattning, företagsfinansiering, konkurrens inom hälso- och sjukvård, mått på de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet produktivitetsutveckling i offentlig sektor och institutionsvård av unga.

8.3.3 Analys och slutsatser

Konjunkturinstitutet

I Konjunkturinstitutets Specialstudie Nr.44 Utvärdering av makroekonomiska prognoser visar utvärderingen att Konjunkturinstitutets prognosprecision för perioden 1997–2014 var i linje med övriga prognosinstitut. Vid sidan av det kontinuerliga arbetet med att förbättra den kvantitativa prognosprecisionen har Konjunkt-

turinstitutet under de senaste åren utvecklat sina rapporter i riktning mot mer fördjupad analys.

Genom framtagande av kvalificerade och fördjupade analyser bidrar Konjunkturinstitutet till ökad förståelse för utvecklingen av svensk ekonomi. Konjunkturinstitutets prognoser används som jämförelse mot regeringens prognoser och bidrar på så sätt till utformningen av den ekonomiska politiken.

På det miljöekonomiska området är Konjunkturinstitutets arbete med analysen av den långsiktiga klimat- och energipolitikens effektivitet av fortsatt stor vikt som underlag till beslut. Även Konjunkturinstitutets årliga rapport om miljöpolitikens samhällsekonomiska aspekter, som bl.a. behandlar den ekonomiska politikens kort- och långsiktiga effekter på riksdagens miljö kvalitetsmål, utgör ett viktigt underlag. Konjunkturinstitutets miljöekonomiskt relaterade rapporter och remissvar inom andra områden utgör exempel på att miljöekonomisk analys bidrar med viktiga insikter inom hela miljöpolitiken.

Regeringen gör bedömningen att Konjunkturinstitutet har uppnått målet för sin verksamhet.

Ekonomistyrningsverket

Regeringen fäster stor vikt vid att prognosmetoderna inom vissa betydelsefulla utgiftsområden utvecklas och fördjupas så att kvaliteten säkerställs. Det är viktigt att kontinuerligt följa upp prognosavvikelse särskilt för områden med stor ekonomisk betydelse. ESV har i regleringsbrevet för 2015 fått i uppdrag att se över några utgiftsområden med särskilt fokus på utgiftsområde 8 Migration, utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. En delrapport av arbetet överlämnades till Regeringskansliet (Finansdepartementet) den 26 juni (dnr Fi2015/03520/BATOT). Regeringen kommer aktivt att följa ESV:s metodutvecklingsarbete.

ESV har utarbetat prognoser och analyser med särskilt fokus på den statsfinansiella utvecklingen. Prognoserna har utgjort underlag till diskussioner och beslut om den ekonomiska politiken. Regeringen bedömer att ESV uppnått målet för sin prognosverksamhet för statens budget

och de offentliga finanserna. Prognoserna bedöms ha varit tillförlitliga.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådets huvudsakliga mål är att bidra till att finanspolitiken är långsiktigt hållbar. Regeringen bedömer att målet har uppnåtts genom publicering av rapporten Svensk finanspolitik. Genom publiceringen av rapporten, underlagsrapporter samt genom att arrangera konferenser och seminarier bedömer regeringen att rådet även har uppnått sina mål vad gäller en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och effektivitet.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

Regeringen bedömer att ESO har uppfyllt sitt mål genom att ha publicerat kvalificerade underlag och på så sätt bidragit till att bredda och fördjupa underlaget för framtida samhällsekonomiska och finanspolitiska avgöranden.

8.4 Politikens inriktning

Regeringen lägger stor vikt vid att analyser som bygger på bästa praxis används som grund för den framtida ekonomiska politikens utformning. För att säkerställa att regeringen och Konjunkturinstitutet har ändamålsenligt modellstöd för arbetet med medelfristiga makroekonomiska scenarier, har regeringen gett Konjunkturinstitutet i uppdrag att utveckla en s.k. dynamisk stokastisk allmänjämviktsmodell (DSGE-modell). Konjunkturinstitutet ska fortsätta att öka prognosprecisionen genom utveckling och fördjupning av den ekonomiska analysen. Vidare ska Konjunkturinstitutet inom det miljöekonomiska området fortsätta att prioritera sådan samhällsekonomisk analysverksamhet som på kort- och lång sikt förbättrar beslutsunderlaget för svensk miljö- och klimatpolitik. Konjunkturinstitutet ska även utvärdera den ekonomiska politikens kort- och långsiktiga effekter på de av riksdagen uppsatta miljö kvalitetsmålen. ESV ska fortsätta utveckla uppföljningen av sina prognosmetoder, särskilt för områden med stor ekonomisk betydelse.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 8.7 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

2014	Utfall	9 592	Anslags- sparande	154
2015	Anslag	9 547	Utgifts- prognos	9 433
2016	Förslag	9 688		
2017	Beräknat	9 798 ¹		
2018	Beräknat	9 969 ¹		
2019	Beräknat	10 164 ¹		

² Motsvarar 9 689 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 8.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	9 547	9 547	9 547	9 547
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	166	276	447	642
Beslut	-25	-25	-25	-25
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	9 688	9 798	9 969	10 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 9 688 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 9 798 000 kronor, 9 969 000 kronor respektive 10 164 000 kronor.

8.5.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 8.9 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

2014	Utfall	60 794	Anslags- sparande	1 470
2015	Anslag	60 918 ¹	Utgifts- prognos	60 232
2016	Förslag	61 827		
2017	Beräknat	62 684 ²		
2018	Beräknat	63 997 ³		
2019	Beräknat	64 334 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 61 830 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 61 833 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 8.10 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	59 918	59 918	59 918	59 918
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 060	1 902	3 194	4 570
Beslut	849	864	885	-154
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	61 827	62 684	63 997	64 334

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget ökas med 1 000 000 kronor 2016 för utvecklandet av ny makromodell.

Regeringen föreslår att 61 827 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 62 684 000 kronor, 63 997 000 kronor respektive 64 334 000 kronor.

9 Fastighetsförvaltning

9.1 Omfattning

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten. Fastigheterna är bl.a. regeringsbyggnader, länsresidens, ambassader, de kungliga slotten, museer, teatrar, monument, försvarsfastigheter, markområden och vissa fastigheter som har donerats till staten.

Kulturarvsfastigheter förvaltas tillsammans med vissa andra fastigheter av Statens fastighetsverk (SFV). Fortifikationsverket (FortV) förvaltar fastigheter som främst används för försvarsändamål. Verksamheterna finansieras framför allt genom avgifter, dvs. hyresintäkter.

9.2 Mål

Målet för området fastighetsförvaltning är en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning. Förvaltningen ska ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. I korthet innebär detta att de fastighetsförvaltande myndigheterna ska tillämpa följande övergripande målsättningar:

- Fastigheterna ska förvaltas så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.

- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Myndigheterna ska inom sitt område verka för att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen.

Hänsynen till miljö- och kulturmiljövärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

SFV ska i sin verksamhet uppnå ett resultat efter finansiella poster motsvarande en avkastning om 4,2 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån i Riksgälden. FortV ska i sin verksamhet uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en avkastning om 4,2 procent på det genomsnittliga myndighetskapitalet.

Inom SFV:s fastighetsbestånd finns det en kategori fastigheter som benämns bidragsfastigheter. Bidragsfastigheterna är de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Målet för SFV:s bidragsfastigheter är att deras intäkter på sikt ska öka.

9.3 Resultatredovisning

9.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Grunderna för resultatbedömningarna avseende SFV och FortV baseras på årsredovisningarna samt övrig redovisning och statistik.

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- hyresintäkt i kronor per kvadratmeter,
- driftkostnad i kronor per kvadratmeter,
- underhållskostnad i kronor per kvadratmeter,
- driftnetto i kronor per kvadratmeter,
- ekonomisk vakansgrad,
- utveckling av kundnöjdhet,
- energianvändning och
- utveckling avseende nöjda medarbetare.

9.3.2 Resultat

SFV och FortV är de två största förvaltarna av statens fastigheter. De förvaltar bl.a. olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader och ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader. Fastigheternas värdeförändring sedan 2012 framgår av tabell 9.1.

Tabell 9.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2012	2013	2014
Staten totalt	35 452	36 415	39 274
- varav SFV	13 645	13 697	13 677
- varav FortV	9 709	9 729	9 836
SFV:s och FortV:s andel	65,9 %	64,3 %	59,9 %

Källa: Årsredovisningarna för staten 2013–2014.

Uppgifterna i tabellen bör bedömas med viss försiktighet då bl.a. vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Riksdagsförvaltningen, Sveriges lantbruksuniversitet, Trafikverket och Kammarkollegiet.

SFV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 decem-

ber 2014 till 13,68 miljarder kronor. Det är en liten minskning jämfört med 2013. Sett över några år har investeringar i fastigheter för Regeringskansliets räkning höjt det bokförda värdet.

Från och med den 1 januari 2015 överfördes förvaltningsansvaret för Riksantikvarieämbetets kulturfastigheter till Statens fastighetsverk.

FortV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2014 till 9,8 miljarder kronor. Det är en ökning jämfört med 2013. Sett över en längre tidsperiod har det bokförda värdet minskat, främst beroende på avyttringar och nedskrivningar med anledning av försvarsbeslut 1996, 2000 och 2004.

Statens totala tillgångar ökade under 2014. Det berodde främst på att Naturvårdsverket genomförde en rad bytesaffärer med de marker som togs över från Ersättningsmark i Sverige AB. År 2014 ökade värdet på Naturvårdsverkets egendom med 2 747 miljoner kronor, vilket främst beror på dessa affärer.

Tabell 9.2 Fastighetsförvaltningens omfattning

Lokalarea (1 000 m²)

	2011	2012	2013	2014
SFV:s bestånd	1 715	1 685	1 680	1 679
- varav inrikes fastigheter	1 193	1 161	1 164	1 162
- varav utrikes fastigheter	157	157	156	155
- varav bidragsfastigheter	365	367	360	362
- FortV:s bestånd ¹	2 564	2 494	2 492	2 497

¹Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea. Omräkningsfaktor till lokalarea, som är ett vanligare jämförelsetal, är 0,83.
Källa: Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket.

Sedan 2008 har inga större förändringar skett av SFV:s totala lokalarea. Uppgifterna om lokalarea för FortV omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

För 2014 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 346 miljoner kronor. Avkastningskravet till staten uppgick till 56 miljoner kronor för 2014, vilket motsvarar 4,4 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet. Resultatkravet till staten var 328 miljoner kronor vilket också har betalats in på statens centralkonto.

Tabell 9.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Progno s 2015	Budget 2016
Totala intäkter	2 767	2 897	2 845	2 845	2 874	2 841
Totala kostnader	2 583	2 455	2 375	2 499	2 519	2 526
Resultat	184	442	470	346	355	315

Källa: Statens fastighetsverk.

För 2014 uppgick FortV:s resultat till en miljon kronor inklusive fastighetsförsäljningar. Det är en minskning med 126 miljoner kronor och beror främst på minskade intäkter i avyttringsverksamheten. Myndigheten har avseende 2014, som ett resultat av avkastningskravet om 4,5 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet, betalat in 44 miljoner på statens centralkonto.

Tabell 9.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Progno s 2015	Budget 2016
Totala intäkter	3 556	3 490	3 466	3 273	3 275	3 324
Totala kostnader	3 255	3 255	3 339	3 272	3 209	3 232
Resultat	301	235	127	1	66	92

Källa: Fortifikationsverket.

Resultatindikatorer

Myndigheterna SFV och FortV förvaltar olika typer av bestånd. FortV:s bestånd är till ytan 50 procent större än SFV:s och en inte obetydlig del av beståndet är förrådsytor som ibland är kallförråd. Myndigheterna har inte samma marknadsförutsättningar för sina bestånd. Sammantaget medför detta att det i flera fall är missvisande att jämföra myndigheternas nyckeltal med varandra. Syftet med indikatorerna och nyckeltalen är att redovisa en utveckling över tid för respektive myndighet.

Hyresintäkt i kronor per kvadratmeter

Tabell 9.5 Utveckling av hyresintäkter för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
SFV Inrikes	1 547	1 547	1 535
SFV Utrikes	2 610	2 585	2 532

SFV:s hyresintäkter per kvadratmeter håller sig på en relativt stabil nivå. Hyresintäkterna påverkas bl.a. av vakansgraden, vilket till viss del kan förklara variationen mellan åren.

Tabell 9.6 Utveckling av hyresintäkter för FortV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
FortV	616	608	605

FortV har, även om det förekommer viss variation mellan åren, haft en stabil nivå avseende hyresintäkterna per kvadratmeter.

Driftkostnad i kronor per kvadratmeter

Tabell 9.7 Utveckling av driftkostnaderna för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
SFV Inrikes	265	261	243
SFV Utrikes	413	414	428

SFV:s driftkostnader skiljer sig något mellan åren, vilket huvudsakligen kan förklaras av skillnader i energipriser och klimat.

Tabell 9.8 Utveckling av driftkostnaderna för FortV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
FortV	38	37	37

FortV har en stabil nivå avseende driftkostnaden per kvadratmeter. Myndigheten arbetar aktivt med långsiktiga planer för att sänka driftkostnaderna.

Underhållskostnad i kronor per kvadratmeter

Tabell 9.9 Utveckling av underhållskostnaderna för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
SFV Inrikes	445	406	442
SFV Utrikes	512	560	890

SFV:s underhållskostnader varierar över tid och genomsnittet påverkas av i vilken utsträckning myndigheten genomfört underhållsåtgärder i

större ombyggnadsprojekt eller renoveringsprojekt. Under 2014 har underhållskostnaderna ökat på grund av att flera större underhållsåtgärder genomförts i bl.a. Operan, Dramaten, Rosersberg, Naturhistoriska riksmuseet, Gamla riksdagshuset, Riddarholmen m.m. Bland utrikes fastigheter har underhåll och energieffektiviseringsåtgärder genomförts i bl.a. New York, vid Voksenåsen i Norge, Wien och London.

Tabell 9.10 Utveckling av underhållskostnaderna för FortV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
FortV	85	88	102

FortV redovisar tilltagande underhållskostnader per kvadratmeter. Myndigheten arbetar enligt uppgift aktivt med att ta fram en långsiktig plan för att sänka kostnaderna. En förklaring till utvecklingen är ett sedan tidigare uppdämt behov av underhåll samt att Fortifikationsverket under 2014 har genomfört en extra satsning på underhåll som bidrar till energieffektivisering.

Driftnetto i kronor per kvadratmeter

Driftnetto är intäkter minus kostnader före avskrivningar och räntor. Det redovisade driftnettot speglar resultatet i den normala förvaltningsverksamheten.

Tabell 9.11 Utveckling av driftnettot för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
SFV Inrikes	823	843	809
SFV Utrikes	1 667	1 580	1 231

Driftnettot för SFV skiljer sig mellan åren, främst beroende på underhållsåtgärder i samband med större ombyggnadsprojekt. För 2014 har främst stora underhållsinsatser påverkat driftnettot.

Tabell 9.12 Utveckling av driftnettot för FortV

Kronor per kvadratmeter

	2012	2013	2014
FortV	265	254	249

Driftnettot för FortV har sjunkit främst till följd av en ökning av det planerade underhållet.

Vakansgrad

I statens fastighetsbestånd finns vissa lokalytor som inte är uthyrda vilket brukar beskrivas som en fastighetsförvaltares vakansgrad.

Tabell 9.13 Utveckling av vakansgraden för SFV

Ekonomisk vakansgrad

	2012	2013	2014
SFV	1,4 %	1,7 %	2,7 %

Den ökade vakansgraden för SFV förklaras främst av att lokaler nyligen blivit tomställda i Tokyo.

Tabell 9.14 Utveckling av vakansgraden för FortV

Vakansgrad av uthyrningsbar area

	2012	2013	2014
FortV	5,7 %	4,1 %	3,7 %

FortV arbetar aktivt med att sänka vakansgraden och myndigheten har de senaste två åren sänkt vakansgraden med två procentenheter.

Mätning av kundnöjdhet

SFV och FortV genomför vart annat år kundundersökningar (NKI, Nöjd Kund Index) som visar måluppfyllelsen avseende bl.a. tillhandahållande av det kunderna efterfrågar samt hur kunderna uppfattar dem som hyresvärd.

Tabell 9.15 Utveckling avseende kundnöjdheten för SFV

NKI

	2009	2011	2013
SFV	76	70	71

SFV har en kundnöjdhet som motsvarar branschen i övrigt. Värdet sjönk något under 2011, men då från en relativt hög nivå. Under 2015 genomförs en ny undersökning av kundnöjdheten.

Tabell 9.16 Utveckling avseende kundnöjdheten för FortV

NKI

	2009	2011	2013
FortV	62	64	58

FortV har, även om resultatet försämrades något i den senaste undersökningen, stärkt sina indexvärden. Förändringen kan delvis förklaras av den osäkerhet som myndigheten och dess kunder upplevde till följd av den förra regeringens tidigare avisering om att avveckla

myndigheten. Under 2015 genomförs en ny undersökning av kundnöjdheten.

Energianvändning

Myndigheterna har fortsatt fokus på miljö- och kulturmiljövärden och arbetet med att upprätta vårdplaner för alla statliga byggnadsminnen fortgår.

Tabell 9.17 Utveckling av energianvändningen för SFV

Energi-/Mediaförbrukning i kWh/m²

	2012	2013	2014
SFV Inrikes och bidragsfastigheter	146	151	137
SFV Utrikes	169	165	160

SFV har under en flerårsperiod minskat energianvändningen vilket är en effekt av flera energisparande investeringar och åtgärder.

Tabell 9.18 Utveckling av energianvändningen för FortV

Energi-/Mediaförbrukning i kWh/m²

	2012	2013	2014
FortV	148	147	135

FortV har under 2014 minskat energianvändningen ytterligare. En del av den effekten kommer av energisparande åtgärder men en del av förklaringen är också högre temperaturer än föregående år.

Mätning av nöjda medarbetare

SFV och FortV genomför undersökningar gällande nöjda medarbetare (NMI, Nöjd Medarbetar Index).

Tabell 9.19 Utveckling avseende nöjda medarbetare för SFV

NMI

	2011	2013
SFV	69	72

SFV arbetar aktivt med att få mer nöjda medarbetare och myndigheten har sedan den senaste mätningen förbättrat sina värden. Det är främst inom området trygghet som värdet har ökat. En ny mätning avses genomföras under 2015.

Tabell 9.20 Utveckling avseende nöjda medarbetare för FortV

NMI

	2011	2013
FortV	80	81

FortV har trots tidigare aviserat beslut om avveckling bibehållit ett högt medarbetarindex. En ny mätning avses genomföras under 2015.

9.3.3 Analys och slutsatser

Bedömningen är att SFV har genomfört sina instruktionsenliga uppgifter, uppfyllt sina mål och genomfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Myndighetens avkastningskrav har överträffats, främst på grund av det låga ränteläget. Resultatindikatorerna pekar på en stabil verksamhet där externa faktorer får nyckeltalen att variera men där trenden avseende effektiviteten är positiv. Avvikande för året är omfattningen av underhållsåtgärder. Dessa är planerade och görs bl.a. i samband med större ombyggnadsprojekt som nu pågår.

Bedömningen är att FortV uppfyllt sina mål. FortV:s försäljningar har genomförts affärs- mässigt och statens intressen har tillvaratagits på ett bra sätt. Resultatindikatorerna pekar på en stabil verksamhet där trenden avseende effektiviteten är positiv.

9.4 Politikens inriktning

De av riksdagen 1991 beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet vilka låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 ligger i huvudsak fast. Detta innebär bl.a. att fastighetsförvaltningen bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att statens fastighetsförvaltning bör bedrivas med ett så långt som möjligt marknadsmässigt avkastningskrav samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör läggas i en samordnad förvaltning i myndighetsform.

De fastighetsförvaltande myndigheterna ska bl.a. förvalta fastigheterna så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås. Värdet på fastigheternas ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktig lämplig nivå. Myndigheterna ska också inom sitt område verka för att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen, särskilt vad gäller energieffektivitetsmålet.

Statens fastighetsförvaltning

I betänkandena Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31), Försvarsfastigheter i framtiden (SOU 2013: 61) och Statens kulturfastigheter – urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55) lämnas ett antal förslag och betänkandena har remitterats. Regeringen har vidtagit vissa åtgärder och betänkandena bereds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med information om den fortsatta inriktningen av den statliga fastighetsförvaltningen och då bl.a. avseende vissa särskilda frågor om förvaltningen av statliga kulturhistoriskt värdefulla byggnader och fastigheter.

Regeringen har för närvarande inte för avsikt att förändra de grundläggande principerna för hyressättningen för statliga myndigheter.

Hyressättning av vissa kulturfastigheter

Regeringen avser att återkomma med de frågor som berör det som riksdagen 2009 gav regeringen till känna, nämligen att vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokal-kostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av tillkännagivandet beslutade regeringen att ge en utredare ett tilläggsdirektiv för att belysa frågan (dir. 2010:119).

Bakgrunden till uppdraget är att det finns ett flertal problem kring tillämpningen av nuvarande kostnadshyresmodell. Detta har lett till omfattande diskussioner om modellen och dess effekter.

Utredaren har därefter i ett betänkande (SOU 2011:31) föreslagit principer och utgångspunkter för nya hyresavtal mellan SFV och de fem institutionerna med kostnadshyror: Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet.

I regleringsbrevet för 2012 fick SFV i uppdrag att förbereda arbetet med att omförhandla hyresavtalen för huvudbyggnaderna vid de fem institutionerna Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Syftet är att förändra principerna för hyressättningen för berörda institutioner för att nå en mer ändamålsenlig hyressättning. SFV har avrapporterat sitt

uppdrag och ärendet bereds inom Regeringskansliet i nära dialog med SFV. Avsikten är att principerna för hyressättningen för de fem kulturfastigheter som har en kostnadsbaserad hyresmodell ska omförhandlas. Målet är att en mer transparent modell ska tillämpas för att hyreskostnaderna ska bli mer förutsebara.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverks (SFV) uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose primärverksamhetens behov av lokaler och ta hänsyn till brukarens nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* för att finansiera underhållskostnader och löpande driftunderskott i sina bidragfastigheter.

Större investeringar i pågående projekt

Under 2016 och åren framöver genomförs renovering och ombyggnad av vissa regeringsbyggnader i Stockholm. För närvarande pågår renovering och ombyggnad av kvarteret Björnen.

SFV genomför en renovering och ombyggnad av Nationalmuseum.

I London pågår en ombyggnad och upprustning av ambassadkansliet.

Planerade större investeringar som inte är beslutade av regeringen

SFV har genomfört en förstudie avseende en renovering och ombyggnad av Kungliga Operans huvudbyggnad. Förstudien påvisar att

det finns möjlighet till ytterligare scenutrymme samt förbättrade publika utrymmen samtidigt som byggnaden renoveras och byggs om.

Byggnaden Carolina Rediviva i Uppsala avses delvis byggas om för verksamhetens behov och utöver det genomförs vissa åtgärder i universitetshuset på samma ort.

Vidare planerar SFV att genomföra en om- och tillbyggnad av ambassadkansliet i Peking.

I Rom planerar SFV att utföra en större renovering och utveckla fastigheten för att möjliggöra samlokalisering med annat nordiskt land

En ombyggnad planeras av ett växthus vid Botaniska trädgården i Lund (Lunds Universitet) för att skydda verksamheten.

Vidare planerar SFV att i samband med anpassning för ny verksamhet även göra nödvändiga tillgänglighetsåtgärder och tekniska installationsarbeten i Kungshuset i Lund.

I Stockholm planerar SFV att genomföra ombyggnation av de delar av kvarteret Krubban som inte omfattades av den tidigare renoveringen.

Vid Botaniska museet i Lund avses en ombyggnation genomföras för att anpassa lokalerna för ny verksamhet.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Statens fastighetsverk för 2016–2019 godkänns (tabell 9.21).

Tabell 9.21 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2016-2019

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2016	Beräkn. 2017	Beräkn. 2018	Beräkn. 2019
Marknads- hyresfast.	403	708	810	603	196	300
Kostnads- hyresfast.	96	277	418	263	55	180
Mark	29	18	18	20	16	20
Summa investering -ar	528	1 003	1 246	886	267	500
Summa finansiering via lån	528	1 003	1 246	886	267	500

Tabell 9.22 Statens fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor 2016–2018

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2014	Prognos 2015	Budget 2016	Beräkn. 2017	Beräkn 2018
Projekt som är beslutade av regeringen					
Regerings- byggnader, kv Björnen	210	362	432	350	114
National- museum	150	260	400	223	-
London, ombyggnad av kansli	3	12	9	-	-
Projektet i tabellen listas i ordning efter total investeringskostnad. Alla objekten där ort inte anges ligger i Stockholm.					
Större projekt som planeras men inte är beslutade av regeringen¹					
	Utfall t.o.m. 2014	Prognos 2015	Budget 2016	Beräkn. 2017	Beräkn 2018
Marknads- hyresfast.	41	10	126	201	67
Kostnads- hyresfast.	12	16	11	40	55
Mark	-	-	-	-	-
Summa	14	26	137	241	122

¹ Summering per fastighetskategori och år för planerade investeringar över 20 miljoner kronor.

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen i tabell 9.22. Omfattningen av dessa projekt beräknas 2016–2018 uppgå till mellan ca 30 och 270 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2016 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 14 300 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2015 om 13 600 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarna har

angett ökas med 700 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2016 besluta att SFV får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 14 300 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Tabell 9.23 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2016
Utnyttjad låneram	11 612	11 712	12 012	12 600	14 300
Utnyttjad andel av låneram (%)	94,4	95,2	93,9	92,6	100,0

9.5.2 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 9.24 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	330 375	-82	
2015	Anslag	340 000 ¹	331 469
2016	Förslag	195 500	
2017	Beräknat	193 000	
2018	Beräknat	190 000	
2019	Beräknat	190 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll, löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som SFV förvaltar. Anslaget får även användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter. Anslaget får även användas för utgifter gällande investeringen i samband med uppförandet av en minnesvård efter flodvågskatastrofen i Sydostasien 2004.

Regeringens överväganden

Tabell 9.25 Härledning av anslagsnivån 2016–2019, för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	339 500	339 500	339 500	339 500
Förändring till följd av:				
Beslut	-144 000	-146 500	-149 500	-149 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	195 500	193 000	190 000	190 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För 2016 föreslår regeringen att anslaget för underhåll av bidragsfastigheter ska uppgå till 195,5 miljoner kronor. Med bidragsfastigheter avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. SFV förvaltar över 100 s.k. bidragsfastigheter. Bidragsfastigheterna omfattar ca 1 000 byggnader och anläggningar. I ungefär hälften av bidragsfastigheterna ingår parker och trädgårdar. Vidare ingår bl.a. kungliga slottsmiljöer, ett antal slotts- och herrgårdsmiljöer, flera stora slottsparkar, ett antal fästningsmiljöer, ruiner, kloster, bruksmiljöer samt Vasaminnena. Två världsarv, Drottningholms slott och delar av Karlskrona örlogsstad, ingår också i bidragsfastigheterna. För 2016 och 2017 föreslås anslaget förstärkas med 6 000 000 kronor respektive 3 500 000 kronor för att täcka utgifter i samband med uppförandet av en minnesvård efter flodvågskatastrofen i Sydostasien 2004.

Regeringen föreslår att 195 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2016. För 2017 beräknas anslaget till 193 000 000 kronor samt för 2018 och 2019 beräknas anslaget till 190 000 000 kronor per år.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som avser att vårda och underhålla de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan ingås. De ekonomiska bindningar som avses är större enskilda underhållsprojekt där kostnaden överstiger 10 000 000 kronor. Övriga mindre projekt innebär inte några mer omfattande ekonomiska bindningar och bör betraktas som löpande.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* ingå avtal för underhåll på bidragfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2017.

Tabell 9.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragfastigheter

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden			30 000	
Nya åtaganden		30 000	30 000	
Infriade åtaganden			-30 000	-30 000
Utestående åtaganden		30 000	30 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	30 000	

kontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för Fortifikationsverket för 2016–2019 godkänns (tabell 9.27).

Tabell 9.27 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2016-2019

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Nybyggnad	389	430	670	700	675	700
Ombyggnad	652	800	710	1 080	1 080	1 080
Mark- anskaffning	79	20	20	20	45	20
Summa investering	1 120	1 250	1 400	1 800	1 800	1 800
Betalplan	127	250	200	300	300	350
Lån	993	1 000	1 200	1 500	1 500	1 450
Summa finansiering	1 120	1 250	1 400	1 800	1 800	1 800

9.5.3 Fortifikationsverket

Fortifikationsverkets (FortV) huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. FortV har också ansvar för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. Inom FortV:s uppdrag ryms också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att kompetens för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas.

FortV:s verksamhet finansieras främst med hyresintäkter samt med lån hos Riksgälds-

Tabell 9.28 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2016–2018

Miljoner kronor

Typ av projekt	Total investering för under perioden pågående projekt
Nybyggnad (N)	2 045
Ombyggnad (O)	2 870
Mark (M)	82
Summa	5 000

Ort	Typ	Objekt
Berga	N	Hangar/garage för svävare
Boden	O	Administrationsbyggnad
Boden	N	Förråd
Boden	O	Renov. av spolanläggning stridsfordon
Eksjö	O	Förråd o servicecenter
Eksjö	N	Utbildningsanordning teknisk tjänst
Eksjö	O	Förråd
Eksjö	N	Anslutningsväg
Enköping	N	Datahall
Göteborg	O	Utbyggnad av kaj
Göteborg	O	Vågbrytare och pir
Göteborg	N	Skjuthall
Göteborg	O	Kontor m.m.
Göteborg	N	Kontor
Karlberg	N	Elevförläggning
Karlsborg	O	Rull- o taxibana, flygplatsljus, el etc
Karlsborg	NO	Utbildningslokaler m.m.
Karlsborg	O	Uppställningsplatta för flygplan
Karlsborg	NO	Ny infart, vakt
Karlskrona	O	Administrationslokaler
Karlskrona	O	Skeppsbron - öppning/ breddning
Karlskrona	O	Bro Trossö - Lindholmen
Karlskrona	O	Kontor, förråd m.m.
Karlskrona	NO	Vakt o tillträdeskydd
Kungsängen	O	Granhammars herrgård
Kungsängen	N	Kontor för regional och lokal stab
Kungsängen	N	Förråd
Luleå	NO	Tvättthall, skärmtak m.m.
Luleå	NO	Hangar för Helikopter (HKP 14)
Luleå	NO	Hangar för JAS 39
Luleå	NO	Hangar för JAS 39
Luleå	N	Förråd
Malmen	O	Markverkstad för flygunderhåll
Malmen	N	Drivmedelscistern
Malmen	N	Pipeline för drivmedel
Revinge	N	Utbildningscentrum stridsfordon
Revinge	N	Kontor för regional stab

Ronneby	N	Helikopterhangar
Ronneby	N	Helikopterplatta m.m.
Ronneby	N	Infrastruktur, vägar m.m.
Ronneby	N	Platta för transportflyg m.m.
Ronneby	N	Drivmedelsanläggning
Ronneby	O	Anpassning av ramp för JAS
Skredsvik/Uddev.	N	Förläggning samt fys-hall
Stockholm	N	Musikövningshus
Stockholm	O	Omby ROT vid Kavallerikasern
Strängnäs	M	Köp av fastighet/mark
Sverige	O	Investeringar i ROT -reovering
Sverige	N	Centralarkiv för Försvarsmakten
Sverige	O	Hemlig anläggning
Sverige		Hemlig anläggning
Såtenäs	N	Flottiljväg
Umeå	N	Träningsanläggning CBRN
Uppsala	N	Uppställningsplatta för flyg
Vidsele	N	Flygledartorn
Östersund	O	Kontor, förråd och övningshall m.m.

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen av investeringsplanen (tabell 9.28). Omfattningen av dessa beräknas under åren 2016 och 2018 uppgå till mellan ca 440 och 580 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2016 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 700 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler.

Skälen för regeringens förslag: FortV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2015 om 11 700 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov vara oförändrad för 2016. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2016 besluta om att FortV får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare upp-

låning uppgår till högst 11 700 000 000 kronor för investering i mark, anläggningar och lokaler.

Tabell 9.29 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2016
Utnyttjad låneram	9 408	9 639	10 092	10 582	11 262
Utnyttjad andel av låneram (%)	92,2	86,8	87,7	90,4	96,3

10 God redovisningssed för företag och organisationer

10.1 Omfattning

Området omfattar Bokföringsnämnden och dess normgivning i redovisningsfrågor. Nämnden är statens expertorgan på redovisningsområdet och ger ut allmänna råd, ofta med vägledningar, då ramlagstiftningen på området förutsätter kompletterande normgivning. Nämnden består av elva ledamöter som utses av regeringen och ett kansli med motsvarande sju heltidstjänster.

10.2 Mål för god redovisningssed för företag och organisationer

Det mål regeringen har fastställt för området är följande. Bokföringsnämnden ska utveckla god redovisningssed. Verksamheten ska bidra till att förbättra standarden i de mindre och medelstora företagens bokföring och årsredovisningar respektive årsbokslut genom informationsinsatser.

10.3 Resultatredovisning

Resultatbedömning görs i huvudsak utifrån målet för delområdet. Till stöd för regeringen att bedöma resultatet finns bl.a. Bokföringsnämndens årsredovisning och Riksrevisionens iakttagelser.

10.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Ett urval av indikatorer har använts i syfte att ge en övergripande bild av verksamheten och beskriva hur det har utvecklats under året.

Indikatorer och bedömningsgrunder för verksamheten som syftar till att utveckla god redovisningssed är

- aktuell status för normgivningsprojekten (inkl. delarna i K-projektet),
- andel normgivningsarbete, och
- andel stöd till andra myndigheter som expertorgan på redovisningsområdet.

Indikatorer och bedömningsgrunder för information till småföretagare m.m. är

- andel information till småföretag m.m.,
- antal frågor från företag m.m., och
- antal webbplatsbesök.

10.3.2 Resultat

Myndigheten tilldelades för åren 2011–2013 extra medel för att slutföra ett större arbete med samlade regelverk för upprättande av årsbokslut respektive årsredovisning, det s.k. K-projektet. Projektet innebär att företagen utifrån företagsform och storlek ska tillämpa något av regelverken K1–K4. Arbetet försköts delvis till 2014 p.g.a. svårigheter att rekrytera rätt kompetens i den utsträckning som har behövts. Enligt Bokföringsnämndens regleringsbrev för 2014

fick 1,3 miljoner kronor av anslagssparandet från 2013 användas för det fortsatta arbetet.

Under 2014 har nämnden utvecklat normgivningen framför allt inom ramen för K-projektet. Arbetet med att ta fram K2-regler för företag som ska upprätta årsbokslut som påbörjades 2012 fortsatte under året. Totalt för perioden 2003–2014 har kostnaderna för K-projektet uppgått till ca 49 miljoner kronor.

Tabell 10.1 Normgivningsprojektens status 2014

Kategori/projekt	Status
K1: Enskilda näringsidkare, fysiska personers handelsbolag och ideella föreningar med nettoomsättning om högst tre miljoner kronor.	Allmänna råd med tillhörande vägledning beslutades 2006 och 2010.
K2: Mindre aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser samt de enskilda näringsidkare, handelsbolag och ideella föreningar som inte vill eller kan tillämpa K1.	Allmänna råd med tillhörande vägledning beslutades 2008 och 2009. Arbete med K2-regler för företag som ska upprätta årsbokslut pågår.
K3: Större icke-noterade företag, mindre företag som inte valt K1-K2.	Allmänt råd med tillhörande vägledning beslutades 2012. Ett allmänt råd under vilka förutsättningar företag får byta mellan K2 och K3 beslutades också 2012. Under 2013 beslutades att ett K3-regelverk för årsbokslut ska tas fram, arbetet är ännu inte påbörjat.
K4: Företag som i sin koncernredovisning följer internationella redovisningsregler (IFRS).	Allmänt råd beslutades 2012.
Löpande bokföring (BFL:s regler om verifikationer, arkivering m.m.).	Allmänt råd med tillhörande vägledning beslutades 2013.

Källa: Bokföringsnämnden.

Under 2014 riktades stor uppmärksamhet mot hur bostadsrättsföreningar upprättar sin redovisning. Det framkom att Bokföringsnämndens allmänna råd har tillämpats på annat sätt än avsett i fråga om avskrivning av byggnader i bostadsrättsföreningar. Bokföringsnämnden beslutade därför i april 2014 att förtydliga K2-regelverken och klargöra att progressiv avskrivning av byggnader inte är en tillämplig avskrivningsmetod. För nämndens kansli innebar uppmärksamheten omfattande informationsinsatser till media och till enskilda frågeställare.

Bokföringsnämnden deltar även i normgivningsarbete som bedrivs av andra myndigheter och internationella organ i syfte att främja utvecklingen av god redovisningssed även inom

områden där nämnden inte själv direkt verkar. Under 2014 har nämnden bl.a. biträtt Bolagsverket, Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Revisorsnämnden och Skatteverket.

Genom deltagande i internationellt samarbete sprids kunskap om svenska redovisningsregler och hålls nämnden informerade om hur omvärlden valt att lösa redovisningsproblem som är eller kan bli aktuella i Sverige.

Bokföringsnämnden deltar t.ex. sedan 2014 i arbetet i EU:s föreskrivande kommitté för redovisningsfrågor (Accounting Regulatory Committee, ARC). Vidare har nämnden utsetts av EU-kommissionen att delta i en särskild expertgrupp med uppgift att bistå kommissionen vid utvärderingen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder.

Tabell 10.2 Resultatindikatorer för Bokföringsnämndens verksamhet

	2012	2013	2014
Normgivningsarbete (% av kostnaderna)	81	64	39
Stöd och expertis (% av kostnaderna)	6	13	24
Information till småföretag m.m. (% av kostnaderna)	13	23	37
Frågor från företag m.m. (tusental)	3,2	3,7	3,5
Webbplatsbesök (tusental)	198	228	277

Källa: Bokföringsnämnden.

I takt med att K-regelverken har kommit på plats har myndighetens resurser omfördelats från normgivningsarbete till att informera om normgivningen och de nya regelverken. Informationsverksamhetens andel av totala verksamhetskostnader har fortsatt att öka under 2014 och är nu i nivå med andelen för normgivningsarbetet. Delvis förklaras informationsverksamhetens ökning av arbetet att skapa en ny webbplats.

De senaste åren har antalet frågor från nystartade aktiebolag ökat och frågorna är av annan och mer tidskrävande karaktär. Myndigheten hänför detta till att företag som, sedan regelförenklingen om frivillig revision för små aktiebolag infördes, väljer att inte ha en revisor i stället vänder sig till Bokföringsnämnden för att få råd.

Riksrevisionen har granskat Bokföringsnämndens årsredovisning och har bedömt den som i allt väsentligt rättvisande.

10.3.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är att måluppfyllelsen är god och att Bokföringsnämnden i hög grad bidrar till att uppfylla målet för god redovisningssed för företag och organisationer.

Genom att tydliggöra vad som är god redovisningssed och verka för bättre kvalitet i redovisningen förbättras jämförbarheten mellan olika företags årsredovisningar respektive årsbokslut. Detta har bidragit till att förbättra förutsättningarna för att analysera företagens ekonomiska ställning. Normerna underlättar för t.ex. banker, rådgivare och Skatteverket att korrekt bedöma olika företags ekonomiska ställning och resultat.

Regeringens bedömning är att det arbete Bokföringsnämnden bedrivit under flera år avseende förenklingar är betydelsefullt. Genom att utveckla normgivningen och ta fram information och vägledning med utgångspunkt från användarens behov har myndigheten en betydande roll i att bidra till att minska företagens administrativa kostnader.

10.4 Politikens inriktning

Bokföringsnämnden ska fortsätta att arbeta för att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagets bokföring och offentliga redovisning. Verksamheten ska inriktas mot att förenkla regler och minska företagens administrativa kostnader.

Under budgetperioden kommer det att ske lagändringar på bokföringsområdet bl.a. till följd av EU:s nya redovisningsdirektiv. En uppdaterad normgivning är en förutsättning för att ny lagstiftning ska kunna tillämpas på avsett sätt. Regeringen är angelägen om att Bokföringsnämndens kompletterande normgivning anpassas och uppdateras parallellt med slutförandet av K-projektet och annat tidigare planerat normgivningsarbete.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 10.3 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor				
2014	Utfall	9 476	Anslags-sparande	1 451
2015	Anslag	9 683	Utgifts-prognos	9 724
2016	Förslag	10 519		
2017	Beräknat	9 936 ¹		
2018	Beräknat	10 119 ¹		
2019	Beräknat	10 321 ¹		

¹ Motsvarar 9 820 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:13 Bokföringsnämnden

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	9 683	9 683	9 683	9 683
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	160	277	459	662
Beslut	676	-24	-23	-24
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	10 519	9 936	10 119	10 321

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 700 000 kronor tillförs anslaget engångsvis 2016 med anledning av tillkommande normgivningsarbete vid införandet av ny lagstiftning på bokföringsområdet. Satsningen finansieras genom överföring från anslag 1:1 Skatteverket under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.

Vidare föreslås att anslaget minskas varaktigt med 24 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra

med finansiering till regeringens prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 10 519 000 kronor anvisas under anslag 1:13 *Bokföringsnämnden* för

2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 9 936 000 kronor, 10 119 000 kronor respektive 10 321 000 kronor.

11 Riksrevisionen

Enligt 4 a § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen har riksrevisorn med administrativt ansvar, Claes Norgren, den 3 juni 2015 beslutat om förslag till anslag för Riksrevisionen på statsbudgeten.

Riksrevisionens förslag till anslag och underlag till 2016 års budgetproposition har upprättats i överensstämmelse med planeringsdirektiv från riksdagsförvaltningen (dnr 1.2.1-2015-0345).

11.1 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs i staten. Granskningen sker genom årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen genomförs med utgångspunkt i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Riksrevisionen har även internationella uppgifter. Det internationella utvecklingssamarbetet genomförs inom ramen för den svenska biståndspolitiken och finansieras med ett eget anslag. Riksrevisionen bedriver även nationell respektive internationell omvärldsriktad verksamhet.

För sin verksamhet disponerar Riksrevisionen anslagen 1:15 *Riksrevisionen* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning samt anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

11.2 Mål för Riksrevisionen

11.2.1 Uppgifter

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontroll av den statliga verksamheten. Revisionen är oberoende i förhållande till vem och vad som granskas. Resultatet ger medborgarna möjlighet till insyn och bidrar till ökad effektivitet och förtroende för den statliga förvaltningen.

Riksrevisionens verksamhet främjar en god förvaltning. Med detta avses att statens verksamhet ska bedrivas med hög effektivitet och enligt gällande regelverk, att den redovisas på ett tillförlitligt sätt samt att god hushållning av statens resurser iakttas. I 13 kap. 7–9 §§ regeringsformen, lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. och lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen beskrivs Riksrevisionens ställning och uppgifter. Den revision som Riksrevisionen utför är ett stöd för riksdagens kontroll av den statliga verksamheten. Granskningen sker genom årlig revision och effektivitetsrevision. I uppdraget till Riksrevisionen ingår också att som det nationella revisionsorganet företräda offentlig revision, och därmed bidra till en god förvaltning, både nationellt och internationellt.

Riksrevisionens utvecklingssamarbete med systerorganisationer i samarbetsländer utgör en viktig del av det svenska biståndet och ska bedrivas i enlighet med mål och inriktning för Sveriges internationella utvecklingssamarbete.

11.2.2 Verksamhetsmål

Riksrevisionen redovisar sin verksamhet under fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklings-samarbete och omvärldsriktad verksamhet.

Målet för den årliga revisionen är att, i enlighet med god revisionsred, bedöma om myndigheternas redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande, samt om ledningarnas förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Målet för effektivitetsrevisionen är att främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Målet för det internationella utvecklings-samarbetet är att stärka kapacitet och förmåga hos nationella revisionsorgan i utvecklingsländer att bedriva offentlig revision.

Målet för omvärldsriktad verksamhet är att företräda Sverige som det nationella revisionsorganet och främja och befästa revisionens roll i Sverige och internationellt.

11.3 Resultatredovisning

11.3.1 Resultat

Samtliga verksamhetsgrenar visar ett tillfredsställande resultat för 2014. De mål som har satts upp för verksamheten har uppnåtts. Åtgärder med anledning av den peer review som genomfördes 2013 har genomförts enligt plan. Dessa har främst avsett den årliga revisionen, men ett betydande arbete har också genomförts för att utarbeta en samlad riskbedömning av staten till grund för inriktningen av granskningen. Tidigare beslutade åtgärder för att höja effektiviteten i verksamheten har medfört höjd produktivitet inom ramen för tillgängliga ekonomiska resurser. Riksrevisionen har under året bl.a. moderniserat och minskat kontorslokalerna i Stockholm och utvecklat myndighetens elektroniska dokumenthantering.

Under 2014 slutfördes den årliga revisionen av 2013 års årsredovisningar i enlighet med god revisionsred och i rätt tid. Åtgärder har vidtagits i enlighet med rekommendationer från peer review för att ytterligare förstärka och underlätta tillämpningen av internationella standarder i

arbetet. Uppföljningen av verksamheten visar fortfarande att den årliga revisionen håller en hög kvalitet och har ett högt förtroende bland de granskade. Vidare framgår att åtgärder vidtas med anledning av de brister som rapporteras i samband med granskningen. Kostnaderna för verksamhetsgrenen har enligt plan ökat något. Avgifter för den årliga revisionen redovisas mot inkomstitel med krav på full kostnadstäckning över tid. Inkomstiteln visar nu ett ackumulerat underskott om 9,3 miljoner kronor. En utvärdering görs av avgiftsmodellen.

Effektivitetsrevisionen har genomförts med den inriktning som riksrevisorerna har beslutat om enligt den granskningsplan som överlämnats till riksdagen. Under året publicerades 27 granskningsrapporter, vilket är en ökning i förhållande till 2013 (23). Kostnaderna och antalet timmar per granskning har minskat i förhållande till 2013 samtidigt som tiden för omvärldsbevakning också har minskat. Den ökade volymen inom verksamhetsgrenen kan förklaras bl.a. av att myndigheten har arbetat med flera åtgärder som beslutades 2013 för att öka effektiviteten i verksamheten. Den uppföljning som gjorts visar att granskningarna lever upp till de krav på inriktning och kvalitet som formulerats. Enkäter om hur de granskade organisationerna uppfattar Riksrevisionen har också visat på ett fortsatt tillfredsställande resultat. Årets uppföljningsrapport visar i likhet med tidigare år att Riksrevisionens granskning ger upphov till förbättringar i den statliga verksamheten.

Det internationella utvecklingsarbetet sker i globala, regionala och bilaterala program i Afrika, Asien, västra Balkan och Östeuropa. På global nivå har arbetet fokuserat på kapacitetsutveckling inom ramen för INTOSAI-samarbetet. På regional nivå dominerar samarbetet med organisationen för engelsktalande afrikanska länder (AFROSAI-E¹⁹). Bilateralt stöder Riksrevisionen utveckling av metoder och processer inom finansiell revision och effektivitetsrevision samt coachar enskilda revisionsteam. Insatser görs också inom utvecklingen av personalfrågor, it, ledarskap och

¹⁹ AFROSAI-E (African Organisation of English-Speaking Supreme Audit Institutions).

kommunikation. Projekten har i huvudsak löpt enligt plan. Politisk turbulens och bristande mottagningskapacitet har lett till att några projekt försenats. Riksrevisionens sammanfattande bedömning är att goda resultat har uppnåtts. Även under 2014 har anslaget använts fullt ut. Riksrevisionen tvingas tacka nej till förfrågningar om samarbete med revisionsmyndigheter i prioriterade svenska biståndsländer på grund av begränsade resurser. En resultatrapport som fördjupar den bild av utvecklingssamarbetets resultat som redovisas i årsredovisningen har lämnats till riksdagen.

Riksrevisionens uppgifter som nationellt revisionsorgan bedrivs inom den omvärldsriktade verksamheten. Målet är att befästa och främja revisionens roll, både nationellt och internationellt, och bidra till ett högt genomslag av Riksrevisionens verksamhet. Internationellt har Riksrevisionen deltagit i samarbetet inom INTOSAI, EU och Norden. Myndigheten har också hanterat flertalet bilaterala kontakter, besök och förfrågningar. Nationellt har Riksrevisionen deltagit i ett antal prioriterade seminarier och utbildningar under året. Fokus har inte bara legat på att kommunicera granskningsresultat, utan i flera sammanhang på att öka kunskapen om Riksrevisionens mandat, roll och uppdrag. De instruktionsenliga uppgifter som utförs inom verksamhetsgrenen – Riksrevisorernas årliga rapport, uppföljningsrapport, granskningsplan och remisser har genomförts enligt plan. Verksamheten inom verksamhetsgrenen har genomförts enligt plan och med ett tillfredsställande resultat.

Tabell 11.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2014)

Tusental kronor

Årlig revision	151 556
Effektivitetsrevision	120 897
Internationellt utvecklingssamarbete	36 027
Omvärldsriktad verksamhet	22 927

11.3.2 Analys och slutsatser

Resultaten av Riksrevisionens verksamhet redovisas i myndighetens årsredovisning. Riksrevisionen redovisar i den årliga uppföljningsrapporten en uppföljning av genomförda granskningar.

Riksrevisionen konstaterar att verksamhetsmålen för 2014 har uppnåtts.

Riksrevisionen bedömer att det för kommande år finns fortsatt behov av investeringar. Det gäller bl.a. stöd för dokumenthantering och it-stöd för den årliga revisionen. Vidtagna rationaliseringar m.m. innebär att myndigheten kan fortsätta att genomföra investeringarna inom ramen för det beräknade anslaget och nuvarande låneram. Riksrevisionen föreslår således att riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att för 2016 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 15 000 000 kronor.

Riksrevisionen bedömer sammanfattningsvis att anvisat anslag det kommande året endast bör påverkas av pris- och löneomräkningen.

11.4 Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt att Riksrevisionens årsredovisning är i allt väsentligt rättvisande.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 1:15 Riksrevisionen

Tabell 11.2 Anslagsutveckling 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

2014	Utfall	301 206	Anslags-sparande	18 595
2015	Anslag	314 446	Utgifts-prognos	318 500
2016	Förslag	319 661		
2017	Beräknat	323 406 ¹		
2018	Beräknat	329 193 ¹		
2019	Beräknat	335 706 ¹		

¹ Motsvarar 319 661 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksrevisionens förvaltningsutgifter utom för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den årliga revision som Riksrevisionen utför är i allt väsentligt avgiftsbelagd. Inkomsterna tillförs inkomsttitel 2558 *Avgifter för årlig revision*.

Tabell 11.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat över- /underskott
Utfall 2014	139 247	151 386	-12 139	-9 321
Prognos 2015	153 301	151 148	2 153	-7 168
Budget 2016	154 834	154 171	663	-6 505

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska den årliga revisionen vara avgiftsbelagd. Inkomsterna redovisas mot inkomsttitel och disponeras således inte av Riksrevisionen. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås och över tiden anpassas så att varken överskott eller underskott uppstår.

Kostnaderna har ökat, vilket främst beror på att Riksrevisionen under året genomfört eller startat flera av de åtgärder som rekommenderades i den peer review som avrapporterades under 2013. För årlig revision har detta bl.a. inneburit upphandling av ett nytt it-stöd, utveckling av en process för riskanalys av staten och arbete med en ny utformning av revisionsberättelsen samt en instruktion för granskning av resultatredovisning som beslutats av riksrevisorerna. Av betydelse har också varit att de gemensamma kostnaderna inom Riksrevisionen har ökat från en låg nivå 2013 och att en större andel av dessa har fördelats på verksamhetsgrenen årlig revision.

Avgiftsintäkterna har däremot inte ökat i motsvarande omfattning som kostnaderna. Motivet till detta har varit att kompensera för det överskott som uppstått tidigare år, främst åren 2007–2008. I syfte att uppnå full kostnadstäckning över tiden gör Riksrevisionen årligen en justering av avgifterna.

Tabell 11.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat över- /underskott
Utfall 2014	196	159	37	427
Prognos 2015	150	170	-20	407
Budget 2016	100	130	-30	377

Den internationella uppdragsverksamheten har under 2014 avsett revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States).

Det ackumulerade överskottet i uppdragsverksamheten kommer att successivt utnyttjas för internationell uppdragsverksamhet.

Låneram för Riksrevisionen

Riksrevisionens förslag: Riksrevisionen bemyndigas att för 2016 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 15 000 000 kronor.

Riksrevisionens överväganden**Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:15 Riksrevisionen**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	314 446	314 446	314 446	314 446
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	5 215	8 960	14 747	21 260
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	319 661	323 406	329 193	335 706

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Riksrevisionen föreslår att 319 661 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Riksrevisionen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget

till 323 406 000 kronor, 329 193 000 kronor
respektive 335 706 000 kronor.

12 Vissa medlems- och garantiavgifter

12.1 Omfattning

Området omfattar årliga medlemsavgifter till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) och Europarådets utvecklingsbank (CEB), samt garantier till fem internationella finansieringsinstitut och en mindre garantiavgift.

12.2 Mål, indikatorer och resultat

Bruegel

Bruegel är en tankesmedja vars forskning bidrar till fördjupad förståelse av de, främst ekonomiska, utmaningar som Europa kan väntas möta i en globaliserad värld. Medlemskapet ger Sverige möjlighet att på nära håll ta del av Bruegels verksamhet. Bruegels medlemmar är företag, institutioner samt en majoritet av EU-medlemsländer. Styrelsemedlemmarna utses för att på ett balanserat sätt representera tankesmedjans olika medlemmar. Ingen enskild medlem bidrar med mer än 3–5 procent av årsbudgeten, i syfte att säkra tankesmedjans oberoende och objektivitet.

Bruegel är en ideell organisation enligt belgisk lag, som styrs enligt sina stadgar. Alla intäkter och kostnader redovisas i årsredovisningarna. I dessa redogörs även för Bruegels verksamhet och utveckling. Vart tredje år utvärderas Bruegel av en oberoende kommitté, och i den senaste utvärderingen som genomfördes 2013 fick Bruegel goda omdömen avseende verksamheten 2010–2012. År 2015 fick Bruegel återigen en utmärkelse för god transparens.

European Institute of Public Administration (EIPA)

Sveriges medlemsavgift till EIPA syftar till att stödja EIPA:s arbete med att genom forsknings- och utbildningsverksamhet bidra till utvecklingen av den offentliga förvaltningen i Europa. EIPA:s verksamhet stödjer den europeiska integrationsprocessen och är inriktad på EU:s institutioner, beslutsprocesser samt förvaltning och EU-rätt.

För att bedöma måluppfyllelsen används uppgifter om antalet deltagare i EIPA:s olika utbildningsinsatser. År 2014 uppgick antalet deltagare i EIPA:s aktiviteter till 14 667 stycken, vilket innebär en minskning med 7 procent jämfört med 2013. Även om utvecklingen innebär ett minskat antal deltagare jämfört med föregående år, är utfallet i linje med tidigare års resultat och visar att antalet deltagare är relativt stabilt över tid.

Europarådets utvecklingsbank (CEB)

Av Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013 (skr. 2013/14:139, bet. 2013/14:UU9, rskr. 2013/14:281) framgår mål, den förra regeringens prioriteringar och resultat för CEB. Medlemsavgiften sänktes mellan 2013 och 2014, från ca 34 000 till 24 000 euro, men ökade till 26 300 euro 2015.

Garantiavgiften för kreditgarantin till A/O Dom Shvetsii och Sveriges hus i Sankt Petersburg

Om en mottagare av statlig garanti (eller lån) tillåts betala en avgift som är lägre än statens förväntade kostnad för garantin krävs att ett anslag belastas med en summa som motsvarar den statliga subventionen.

Riksgäldskontorets avgift för kreditgarantin avser bolaget A/O Dom Shvetsiis lån hos Svensk Exportkredit AB för finansieringen av upprustning av fastigheten Sveriges hus i Sankt Petersburg.

Kreditgarantin uppgick från början (1996) till 100 miljoner kronor. Lånet som vid utgången av 2014 uppgick till knappt 9 miljoner kronor, ska vara återbetalt i början av 2016. I takt med att bolaget amorterar de underliggande lånen minskar det garanterade beloppet och garantiavgiften har därför sedan 2003 successivt sänkts från 1,4 till 0,3 miljoner kronor per år.

Av 2015 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2014/15:140), framgår bl.a. uppgifter om bolaget, dess verksamhet, ekonomi m.m.

Garantier till vissa internationella finansieringsinstitut

I enlighet med garantimodellen ska anslaget kunna belastas om Sveriges garantier i fem (av ett tiotal) internationella finansiella institutioner behöver infrias: Europeiska investeringsbanken (EIB), Nordiska investeringsbanken (NIB), Världsbanken (IBRD), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) och CEB.

Regeringen avser att i samband med propositionen Vårändringsbudget för 2016 återkomma till riksdagen med förslag om att Sverige ska bli medlem i ytterligare en internationell finansiell institution – Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (Asian Infrastructure Investment Bank, AIIB). Den 29 juni 2015 undertecknade 50 länder, däribland Sverige, AIIB:s stadgar. Under 2015 väntas ytterligare ett antal länder underteckna stadgarna och förhandlingar om bankens grundläggande operativa ramverk ska avslutas. Ratificering av stadgarna i respektive blivande medlemsland ska genomföras senast i slutet av 2016.

Av AIIB:s totala kapital om 100 miljarder USDollar ska 20 procent bestå av inbetalt kapital

och resterande 80 procent av garantikapital. Sveriges kapitalandel förväntas uppgå till ca 0,63 procent. Det innebär ett svenskt garantiåtagande om ca 500 miljoner USDollar, motsvarande ca 4,4 miljarder kronor, samt fem utbetalningar under en period om fyra till fem år, varav upp till ca 420 miljoner kronor 2016 samt ca 200–210 miljoner kronor per år 2017–2019. Huruvida en eller två utbetalningar ska göras 2016 beror på om stadgarna kommer att träda i kraft 2015 eller 2016. Detta beror i sin tur på hur många blivande medlemsländer som ratificerar stadgarna redan 2015.

Garantikapitalet innebär att svenska staten och övriga medlemsländer förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ett bestämt kapitalbelopp till instituten, utöver det kapital som betalats in.

Utestående garantiåtaganden på ca 93,5 miljarder kronor vid utgången av 2014 har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101, avsnitt 2.4.2, tabell 2.35, bet. 2013/14:FiU28, rskr. 2014/15:265).

Praxis är att medlemsstaterna utökar andelen inbetalt kapital i stället för att infria garantikapitalet.

Riksgäldskontoret²⁰ har bedömt sannolikheten som låg för att staten skulle behöva skjuta till omfattande kapitaltillskott. Det baseras på att de finansiella institutionerna har en stark underliggande kreditvärdighetsprofil och en stark kapacitet att utan stöd från medlemsländerna kunna fullgöra sina åtaganden. Det speglar en låg sannolikhet att dessa institutioner får problem som skulle påkalla omfattande kapitaltillskott.

Medlemsstaternas inbetalda kapital utgör institutionernas egna kapital som sedan belånas utifrån samma hävstångsmekanism som i banker. Institutionernas utlåning bidrar till de ekonomiska och sociala mål som medlemsländerna enats om (se ovan nämnda skr. 2013/14:139).

²⁰ Statens garantier och utlåning – en riskanalys 13 mars 2015 (dnr Fi2015/01408/BATOT)

12.3 Budgetförslag

12.3.1 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter

Tabell 12.1 Anslagsutveckling 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	1 943		426
2015	Anslag	2 370	Utgifts- prognos	2 000
2016	Förslag	2 370		
2017	Beräknat	2 370		
2018	Beräknat	2 370		
2019	Beräknat	2 370		

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges årliga medlemsavgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB).

Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut samt till garantiavgiften för Sveriges hus i Sankt Petersburg.

Anslaget får även användas för utgifter för eventuella böter till följd av försenat genomförande av EU-direktiv.

Beräknade utgifter för statsbidrag eller förvaltningsutgifter i form av medlemsavgifter till CEB, EIPA samt tankesmedjan Bruegel är en följd av Sveriges medlemskap i dessa organisationer.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökade utgifter för Bruegel, EIPA och CEB motsvarande 102 000, 55 000 och 25 000 euro 2016–2019. Garantiavgiften för Sveriges Hus i Sankt Petersburg antas till 300 000 kronor 2016. Garantiavgiften antas upphöra fr.o.m. 2017.

Inga medel beräknas för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut (under 2015–2019).

Inga medelsbehov kan för närvarande beräknas för eventuella böter till följd av försenat genomförande av EU-direktiv. Bedömningen är att riskerna har ökat och att det därför behövs skapas en möjlighet att snabbt kunna betala främst EU:s s.k. schablonbelopp på 2 000 000 euro utan att behöva avvakta riksdagens beslut i enskilda fall. I det senare fallet kan även löpande viten vara aktuella att betala.

Regeringen föreslår att 2 370 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2016. Även för 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 2 370 000 kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:14 Vissa medlems- och garantiavgifter

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	2 370	2 370	2 370	2 370
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	2 370	2 370	2 370	2 370

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	7
2	Den statliga förvaltningens organisation och utveckling.....	7
2.1	Statsförvaltningens utveckling.....	7
2.2	Antal myndigheter.....	8
2.3	Organisationsförändringar per departement.....	8
2.4	Bedömningar av framtida personalkonsekvenser.....	9
3	Personalstrukturen m.m. i staten.....	14
3.1	De anställda.....	15
3.2	Åldersstrukturen.....	16
3.3	Könsfördelningen.....	18
3.4	Anställda med utländsk bakgrund.....	19
3.5	Personalrörligheten.....	21
3.6	Uppsägningar i staten.....	22
3.7	Sjukfrånvaro.....	23
3.8	Lönenivåer och löneutveckling.....	25
	Myndighetschefer per den 3 september 2015.....	33
	Ordförande i styrelsemyndigheter per den 3 september 2015.....	38

Tabellförteckning

Tabell 3.1 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2012–2014 fördelade efter COFOG-grupper.....	15
Tabell 3.2 Fördelning total andel statsanställda per kompetenskategori samt könsfördelning för respektive kategori 2014	16
Tabell 3.3 Nybeviljade ålderspensioner 2012–2014.....	17
Tabell 3.4 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012–2014	18
Tabell 3.5 Nybeviljade delpensioner 2012–2014.....	18
Tabell 3.6 Andelen nybeviljade respektive löpande delpensioner 2014 hos anställda inom olika kompetens kategorier	18
Tabell 3.7 Fördelningen den 3 september 2015 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt.....	19
Tabell 3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2012–2014	20
Tabell 3.9 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelad på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2014	21
Tabell 3.10 De som lämnade Trygghetsstiftelsen 2012–2014.....	22
Tabell 3.11 Sjukfrånvaron inom olika COFOG-grupper 2012–2014	23
Tabell 3.12 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2012–2014.....	25
Tabell 3.13 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2014.....	26

Diagramförteckning

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen 2000–2015.....	8
Diagram 3.1 Antalet statsanställda 1995–2014	15
Diagram 3.2 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2014, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften.....	16
Diagram 3.3 Personalrörlighet fördelad på kompetens kategorier och ålder.....	21
Diagram 3.4 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2014.....	22
Diagram 3.5 Sjukfrånvaro total och uppdelad på kön och ålder 2012–2014.....	23
Diagram 3.6 Förändringen i sjukfrånvaron 2014 vid myndigheterna.....	24
Diagram 3.1 Sjukfrånvaro 1990–2014 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar.....	24
Diagram 3.8 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2014 ...	25
Diagram 3.9 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2014.....	26
Diagram 3.10 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2005–2014	27

1 Inledning

Regeringen ger i denna bilaga en beskrivning av utvecklingen av statsförvaltningens organisation.

Vidare redovisas bedömningar när det gäller framtida personalkonsekvenser och en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

En ständigt pågående utveckling och förnyelse av statsförvaltningen är en förutsättning för att regeringens politik ska få genomslag inom alla områden. Utvecklingsarbete bedrivs både av regeringen och av myndigheterna. I budgetpropositionen för 2016 utg.omr. 2 avsnitt 4 redovisar regeringen sin bedömning av den statliga förvaltningspolitiken och dess utveckling.

Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen sin bedömning av den statliga arbetsgivarpolitiken och dess utveckling för riksdagen, se utg.omr. 2 avsnitt 5.

2 Den statliga förvaltningens organisation och utveckling

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

2.1 Statsförvaltningens utveckling

Nedan följer en internationell jämförelse av effektivitet i den svenska offentliga sektorn samt en kort redogörelse av cocops (Coordinating for Cohesion in the Public Sector of the Future) undersökning av förvaltningspolitiska reformer i offentlig sektor och hur de högsta cheferna i statsförvaltningen har uppfattat dem.

En effektiv offentlig sektor

Världsbankens indikator Government Effectiveness (Worldwide Governance Indicators)

beskriver effektivitet i den offentliga sektorn i bred mening och avser måluppfyllelse. Med indikatorn redogör Världsbanken för kvalitet i offentliga tjänster och institutioner, självständighet från politiska påtryckningar, kvaliteten på politikens utformning och genomförande samt beständigheten i politiska åtaganden. Enligt denna indikator tillhör den svenska offentliga sektorn en av de mest effektiva.

Förvaltningspolitiska reformer i offentlig sektor och uppfattning av de högsta cheferna i statsförvaltningen

Cocops är ett europeiskt forskningsprojekt som syftar till att undersöka förvaltningspolitiska reformers betydelse för den offentliga sektorn i Europa. Cocops-projektet omfattar 19 europeiska länder och har medfinansierats av den Europeiska kommissionens sjunde ram-program för forskning (FP7). Projektet pågick mellan januari 2011 och juni 2014. Det är en av de största europeiska systematiska undersökningar av förvaltningspolitiska reformer i offentlig sektor och hur de högsta cheferna i statsförvaltningen har uppfattat dem som hittills har genomförts.

År 2013 genomfördes en enkätundersökning som riktade sig till de högsta cheferna i statsförvaltningen i länderna som medverkar. Undersökningen fokuserar på dessa chefers syn på och erfarenheter av reformer i offentlig sektor, med ett särskilt fokus på hälso- och arbetsmarknadsområdena. I Statskontorets rapport Reformer i offentlig sektor (dnr 2014/197-5) sammanfattas några av de mest framträdande iakttagelserna från enkätundersökningen som genomfördes i Sverige. Enkätsvaren visar att de cheferna överlag är nöjda med den svenska förvaltningens utveckling under de senaste åren. En stor andel anser att utvecklingen i förvaltningen går mot det bättre. Förvaltningen anses ha blivit mer kostnadseffektiv samtidigt som kvaliteten på servicen har förbättrats. De flesta upplever inte arbetet som överbelastade utan anser det vara tillfredsställande. Nästan alla svarande anser att intressanta arbetsuppgifter och att göra något som är till nytta för samhället är viktiga motivationskrafter i arbetet – betydligt viktigare än till exempel status. Vidare uppfattar tjänstemännen att det finns en hög grad av

tillit, tillika socialt kapital, bland de anställda i myndigheterna.

Nästan samtliga tjänstemän anser att den viktigaste delen av deras uppdrag är att uppnå resultat. Vidare anges resultatfokusering som den viktigaste reformåtgärden inom det egna sakområdet. Mål- och resultatstyrning används även i hög utsträckning bland respondenterna, även om flera anser att det finns utmaningar i att kunna mäta och följa upp verksamheten. Att åstadkomma ökad transparens och öppenhet i förvaltningen är den reformåtgärd som flest tjänstemän framhåller som viktig. Det är även ett av de områden som flertalet anser ha förbättrats under de senaste fem åren.

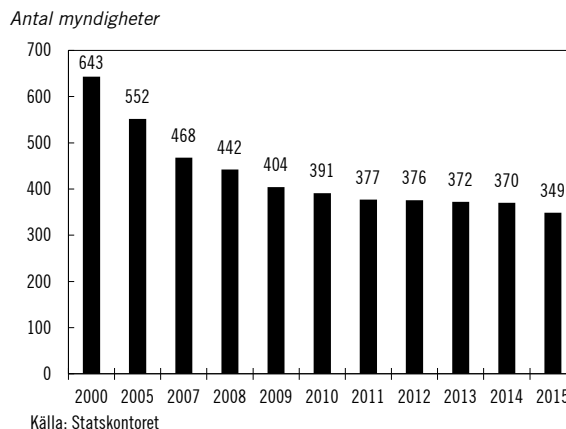
2.2 Antal myndigheter

Antal myndigheter

I början och mitten av 2000-talet minskade antalet myndigheter relativt snabbt, mellan 2000 och 2007 minskade antalet myndigheter med 175 stycken. Antalet myndigheter har fortsatt att minska men med avtagande takt. Den 1 januari 2015 fanns det enligt Statskontoret 349 myndigheter under regeringen, vilket är en minskning med 21 myndigheter sedan 1 januari 2014.¹ Totalt har 23 myndigheter avvecklats och två myndigheter nybildats. Från 1 januari 2015 ingår de 21 läns-polismyndigheterna och Statens kriminaltekniska laboratorium i den nya Polismyndigheten och den 1 januari 2015 inledde den nya myndigheten Skolforskningsinstitutet sin verksamhet. I diagram 2.1 redovisas utvecklingen av antalet myndigheter under regeringen mellan 2000 och 2015.

¹ Statistiken omfattar förvaltningsmyndigheter och domstolar som lyder under regeringen och som regeringen har utfärdat en specifik förordning med instruktion för, eller som styrs av en särskild lag. Statistiken omfattar inte myndigheter som har ett tidsbegränsat uppdrag, så som delegationer och kommittéer. De så kallade utlandsmyndigheterna ingår i myndigheten Regeringskansliet.

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen 2000–2015

2.3 Organisationsförändringar per departement

Nedan följer en redogörelse för organisationsförändringar per departement under perioden augusti 2014 till juli 2015.

Justitiedepartementet

Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium och de 21 polismyndigheterna ombildas den 1 januari 2015 till Polismyndigheten. I samband med att den nya myndigheten inrättades blev Säkerhetspolisen en fristående myndighet och därmed direkt underställd regeringen.

Socialdepartementet

Regeringen lämnade i budgetpropositionen för 2015 (utg.omr. 9 avsnitt 4.6) förslag om en mer samlad styrning med kunskap för hälso- och sjukvård och socialtjänst samt en mer renodlad myndighetsstruktur. Förslagen trädde i kraft den 1 juli 2015. Förändringarna innebar att uppgifter fördes över från Socialstyrelsen till Folkhälsomyndigheten avseende det nationella smittskyddet. Uppgifter fördes även över från Socialstyrelsen till Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) avseende vetenskapliga systematiska kunskapsöversikter inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys fick till följd av förslagen ett utvidgat uppdrag när det gäller socialtjänsten. Samtidigt ändrades namnen på

dessa två myndigheter. Vidare fördes uppdraget att vara värmyndighet för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) över från Kammarkollegiet till Socialstyrelsen den 1 juli 2015.

Utbildningsdepartementet

Den 1 januari 2015 inrättades den nya myndigheten Skolforskningsinstitutet. Skolforskningsinstitutet har som huvudsaklig uppgift att göra s.k. systematiska forsknings-sammanställningar av praktiktäna forskning om skolan. Enligt instruktionen för Skolforskningsinstitutet ska myndigheten bidra till att de verksamma inom skolväsendet ges goda förutsättningar att planera, genomföra och utvärdera undervisningen med stöd av vetenskapligt underbyggda metoder och arbetssätt. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barns och elevers utveckling och lärande och till förbättrade kunskapsresultat för elever. Vidare ska myndigheten bl.a. utlysa medel för praktiktäna forskning inom de områden där relevant sådan forskning saknas, och fördela medel till praktiktäna forskning. Myndigheten har ca 15 anställda.

Kulturdepartementet

I propositionen Kulturmiljöns mångfald (prop. 2012/13:96) bedömde regeringen att den statliga arkeologiska uppdragsverksamheten bör flyttas från Riksantikvarieämbetet till Statens historiska museer. I enlighet med regeringsuppdrag till de respektive myndigheterna genomfördes förändringen den 1 januari 2015.

Den 1 januari 2015 överfördes förvaltningsansvaret för kulturhistoriskt värdefulla fastigheter från Riksantikvarieämbetet till Statens fastighetsverk efter en hemställan från de respektive myndigheterna.

I propositionen Statens stöd till dagspressen (prop. 2014/15:88) föreslogs att Presstödsnämnden skulle avvecklas och bedömningen gjordes att dess uppgifter skulle överföras till Myndigheten för radio och tv. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195). Den 1 januari 2015 överfördes Presstödsnämndens uppgifter till Myndigheten för radio och tv,

där en särskild nämnd för presstödsfrågor inrättades. Förändringen innebar att Presstödsnämnden avvecklades och upphörde som myndighet den 30 juni 2015.

Riksdagen antog propositionen Lättare att läsa (prop. 2013/14:134) den 18 juni 2014 (bet. 2013/14:Kru11, rskr. 2013/14:356). I propositionen föreslogs att statens stöd till Centrum för lättläst skulle avvecklas och bedömningen gjordes att Myndigheten för tillgängliga medier skulle överta det statliga ansvaret för lättläst litteratur och nyhetsförmedling. Förändringen innebar att Centrum för lättläst avvecklades och upphörde som stiftelse i juni 2015. Den 1 januari 2015 övertog Myndigheten för tillgängliga medier det statliga ansvaret för lättläst litteratur och nyhetsförmedling.

2.4 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser

Nedan redovisas respektive departements bedömning av framtida personalkonsekvenser som följer av förslagen i denna budgetproposition och andra propositioner som lämnas till riksdagen under 2015. Redovisning sker endast av förslag som bedöms medföra personalpolitiska konsekvenser.

Bedömningarna är, i likhet med tidigare år, preliminära då det finns många osäkra faktorer. I övrigt anges kommentarer under respektive utgiftsområde.

Justitiedepartementet

I enlighet med 2014 års ekonomiska vårproposition avser regeringen att i en proposition föreslå att domstolsprövningen av immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden ska samlas i en särskild domstol i första instans (Patent- och marknadsdomstolen) och en särskild domstol i andra instans (Patent- och marknadsöverdomstolen). Stockholms tingsrätt föreslås vara Patent- och marknadsdomstol och Svea hovrätt föreslås vara Patent- och marknadsöverdomstol. Den nya domstolsordningen föreslås träda i kraft den 1 september 2016. Som en konsekvens av förslaget kommer Patentbesvärsrätten och Marknadsdomstolen att avvecklas och upphöra som myndigheter den 31 augusti 2016.

I enlighet med 2015 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen att Statens va-nämnds uppgifter ska övertas av mark- och miljödomstolarna den 1 januari 2016. Som en konsekvens av förslaget kommer Statens va-nämnd att avvecklas och upphöra som myndighet den 31 december 2015.

Vilka konsekvenser dessa förslag kommer att få för personalen är för närvarande svårt att överblicka. Vid överföring respektive inordnande av uppgifter i Sveriges Domstolar ska myndigheterna beakta 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Det föreslås i denna proposition att Sveriges Domstolar tillförs anslagen från Patentbesvärsträtten, Marknadsdomstolen och Statens va-nämnd.

Regeringen föreslår i denna proposition att Sveriges Domstolar tillförs medel för den ökade ärendehantering som en snabbare PBL-överprövning innebär för mark- och miljödomstolarna. Samtidigt föreslår regeringen, som följd av en avisering i budgetpropositionen för 2015, att anslaget till Sveriges Domstolar minskas med 75 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Hur detta sammantaget påverkar Sveriges Domstolar kan inte bedömas i nuläget.

Vidare föreslås Kriminalvården få sänkta anslag till följd av en nedgång i klientpopulationen. Eventuella personalkonsekvenser av förslaget kan för närvarande inte bedömas.

Utrikesdepartementet

Regeringen lämnar inte några förslag i denna proposition som bedöms leda till några större personalkonsekvenser inom Utrikesdepartementets ansvarsområde.

Försvarsdepartementet

Genom riksdagens beslut om vårändringsbudget 2015 har regeringens tidigare beslut om avveckling av Försvarsexportmyndigheten fastställts. Fortsatt exportstöd inom försvarsområdet ska i stället utföras av Försvarets materielverk. Beslutet berör 49 anställda vid Försvarsexportmyndigheten. Vid förändringen ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Till följd av den försvarspolitiska inriktningspropositionen har det 2015 tillsatts en utredning som ska se över materiel- och logistikförsörjningen till Försvarmakten i förhållande till kravet på ökad operativ förmåga i

krigsförbanden. Utredarens uppdrag omfattar att föreslå hur denna verksamhet ska vara utformad och organiserad. På Försvarets materielverk arbetar totalt ca 3 100 personer, varav ungefär hälften överförts från Försvarmakten genom tidigare beslut om försvarslogistiken 2012.

Vid Försvarmakten fortgår arbetet med att säkerställa bemanning av krigsförbanden i enlighet med den försvarspolitiska inriktningspropositionen. Fortsatta ansträngningar genomförs för att öka antalet anställda soldater vilket bedöms medföra en successiv ökning av antalet anställda under perioden 2016–2020. Regeringen konstaterar att vissa krigsförband under överskådlig tid är beroende av icke anställda gruppbefäl, soldater och sjömän som krigsplacerats på aktuell befattning med stöd av lagen om totalförsvarspikt. Försvarmaktens underlag till den försvarspolitiska inriktningspropositionen indikerar att det finns betydande utmaningar och osäkerheter avseende möjligheterna att fullt ut bemanna krigsförbanden med anställd personal även efter försvarsinriktningsperioden. Även om fortsatta satsningar genomförs bedömer dock regeringen att beroendet av icke anställd krigsplacerad totalförsvarspiktig personal i vissa av krigsförbanden kommer att kvarstå. Till följd av detta tillsätts 2015 en utredning som ska studera hur en långsiktigt hållbar rekrytering till och personalförsörjning av det militära försvaret som fortsatt baseras på frivillighet, men där en ökad tillämpning av totalförsvarspikten kompletterar frivilligheten kan uppnås.

Socialdepartementet

Regeringen aviserade i 2015 års ekonomiska vårproposition sin avsikt att samla det statliga ansvaret för vissa familjefrågor hos Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA) i enlighet med den överföring av medel från Socialstyrelsen respektive Folkhälso-myndigheten till MIA som riksdagen beslutat om (bet. 2014/15:SoU1, rskr. 2014/15:71). Regeringen har beslutat om uppdrag till de berörda myndigheterna att förbereda överföring respektive inordnande av de aktuella uppgifterna i myndigheten (dnr S2015/02884/FST). Mot bakgrund av bedömningen i promemorian Samordnat ansvar för vissa familjefrågor (Ds 2014:17) överförs medel motsvarande sex årsarbets-

krafter från Socialstyrelsen, samt medel motsvarande 2,3 årsarbetskrafter från Folkhälsomyndigheten till MIA i samband med förändringen den 1 september 2015. MIA kommer som en följd av de utökade uppgifterna att få ett nytt namn som speglar det utökade ansvarsområdet: Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd.

Ersättningsnämnden har ett tidsbegränsat uppdrag. Bedömningen var initialt att myndigheten skulle bedriva verksamhet under åren 2013–2015 och att myndigheten därefter skulle avvecklas. Mot bakgrund av att det under ansökningstidens sista månad inkom betydligt fler ansökningar än beräknat, är det dock nödvändigt att förlänga Ersättningsnämndens uppdrag till den 30 juni 2016, då den upphör.

Regeringen föreslår i föreliggande proposition och i höständeringsbudgeten för 2015 att Försäkringskassan tillskjuts medel för att ge myndigheten förutsättningar att åstadkomma en väl fungerande sjukskrivningsprocess. Detta kommer sannolikt innebära att Försäkringskassan rekryterar personal till handläggning av sjukförsäkringsärenden.

Socialstyrelsen föreslås i denna proposition få en anslagsökning med 65 miljoner kronor 2016 och med 42 miljoner kronor fr.o.m. 2017 för att ta till vara den kompetens som utländskt utbildad hälso- och sjukvårdspersonal har. Hur detta kommer att påverka antalet anställda kan för närvarande inte överblickas.

Finansdepartementet

Genom riksdagens beslut om vårändringsbudget och vårproposition för 2015 har regeringens avisering i budgetpropositionen för 2015 om en ny organisation för upphandlingsstöd fastställts. Den 1 september 2015 inrättades Upphandlingsmyndigheten, dit upphandlingsstödet vid Konkurrentverket flyttades. Myndigheten inledde sin verksamhet den 1 september 2015 och har bemannats med beaktande av 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Upphandlingsmyndigheten kommer inledningsvis att ha ca 50 anställda och fullt bemannad 2016 beräknas myndigheten ha ca 60 anställda.

I vårpropositionen för 2015 aviserades och i denna budgetproposition föreslås att Länsstyrelserna tillförs medel för att främst förstärka miljö- och integrationsarbetet. Vidare

föreslås anslagsmedlen minskas då länsstyrelserna inte längre ska svara för överprövningar av kommunala beslut enligt plan- och bygglagen (2010:900). Hur detta kommer att påverka antalet anställda kan för närvarande inte överblickas.

Under rubriken Justitiedepartementet redogörs för regeringens avsikter om ändringar i domstolsprövningen av immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden. Som en konsekvens kommer Marknadsdomstolen att avvecklas och upphöra som myndighet den 31 augusti 2016. I denna proposition föreslås att samtliga anslagna medel därefter överförs från Marknadsdomstolen till Sveriges domstolar. Marknadsdomstolen har cirka sju anställda. Vilka konsekvenser förändringen kommer att få för personalen är för närvarande svårt att överblicka. Vid genomförandet av förändringen ska de berörda myndigheterna beakta 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Allmänna reklamationsnämnden föreslås i denna proposition få en permanent anslagsökning med 10,2 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Förslaget om en nivåhöjning av anslaget är en följd av en ökad ärendetillströmning och nya EU-regler om alternativ tvistelösning som träder i kraft den 1 januari 2016. Reglerna innebär att nämnden får ett utvidgat uppdrag och ställs inför högre effektivitetskrav avseende ärendehantering. Vilka framtida personalkonsekvenser detta leder till kan för närvarande inte bedömas, men det är troligt att en stor del av anslaget kommer att gå till fler årsarbetskrafter.

Konsumentverket föreslås i denna proposition få en permanent anslagsökning med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Förslaget om en anslagsökning ska stärka finansieringen av upplysningstjänsten Hallå konsument som startade i mars 2015. Vilka framtida personalkonsekvenser det kommer att få är för närvarande svårt att bedöma. För att möjliggöra ytterligare insatser när det gäller hållbar konsumtion föreslås Konsumentverket få en anslagsökning med 3 miljoner kronor för 2016 och 4 miljoner för 2017 och framåt. Vilka personalkonsekvenser det kommer att få är för närvarande svårt att bedöma.

Finansinspektionen har successivt förstärkts, 2012–2014 med motsvarande 103 miljoner kronor och med ytterligare 100 miljoner kronor åren 2014–2016. I denna proposition

föreslås att ökade resurser motsvarande 33 miljoner kronor tillförs fr.o.m. 2016. Avsikten är att Finansinspektionen bl.a. ska kunna utöka tillsynen och arbeta för ett stärkt konsumentskydd. Tillskottet bedöms kunna innebära upp till 20–30 ytterligare anställda vid myndigheten.

Kammarkollegiet föreslås i denna proposition få 2 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för uppgiften att vid behov slutföra kvarvarande avvecklingsfrågor efter det att en myndighet har avvecklats och upphört. Uppgiften bedöms motsvara en till två anställda.

Regeringen aviserar i denna proposition att de administrativa och handläggande uppgifterna för Valmyndigheten ska föras över till Skatteverket, som därmed blir värmyndighet för Valmyndigheten. Detta innebär att Skatteverket får arbetsgivaransvar för de personer som utför de administrativa och handläggande uppgifterna. Valmyndigheten har ca 15 anställda. Vid förändringen ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Kronofogdemyndigheten bedöms få något fler anställda med anledning av förslag som lämnas i denna proposition gällande skuldсанering och överskuldсättning. Även Statens servicecenter bedöms successivt kunna få fler anställda.

Utbildningsdepartementet

I enlighet med vad som presenterades i budgetpropositionen för 2013 föreslås anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå för universitet och högskolor att öka med 300 miljoner kronor 2016. Vidare föreslås ytterligare 25 miljoner kronor, inklusive studiemedel, avsättas för kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk högskoleutbildning eller annan motsvarande eftergymnasial utbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen (1992:1434). För 2017, 2018 respektive 2019 beräknas resurserna öka med 50 miljoner kronor, 145 miljoner kronor respektive 120 miljoner kronor. Konsekvenserna för personalen är svåra att överblicka, men de extra medel som tilldelats innebär sannolikt att nyanställning av personal kommer att ske.

Regeringen föreslår i denna proposition att Vetenskapsrådets förvaltningsanslag stärks med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för att finansiera de ökade administrativa utgifterna för satsningar inom forskning och forsknings-

information. Förstärkningen kan sannolikt leda till nyanställningar av en till två personer under 2016.

Vidare föreslås att Rymdstyrelsens förvaltningsanslag och Institutet för rymdfysiks anslag stärks med en miljon kronor vardera fr.o.m. 2016 för att finansiera satsningar inom rymdforskning och rymdverksamhet. Detta kommer sannolikt leda till nyanställningar av två personer.

Statens skolverks förvaltningsanslag föreslås i denna proposition öka med 30 miljoner kronor 2016 och beräknas öka med 35 miljoner kronor per år 2017–2018 för att modernisera och effektivisera Statens skolverks verksamhet. Eventuella personalkonsekvenser med anledning av detta kan för närvarande inte överblickas.

Regeringen föreslår i denna proposition att 25 miljoner kronor avsätts för att genomföra en samlad strategi med åtgärder för unga som varken arbetar eller studerar. Arbetet med att utforma strategin pågår. Vissa av åtgärderna kommer sannolikt att utföras av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Detta bedöms kunna möjliggöra en ökning av antalet anställda vid myndigheten, men en närmare precisering av personalkonsekvenserna kan inte göras i det här skedet.

Miljö- och energidepartementet

Regeringen föreslår i denna proposition ökning av Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsanslag med 50 miljoner kronor respektive 10 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016 för att hantera satsningar på miljöområdet. Detta bedöms möjliggöra att antalet anställda ökar med ca 70 personer på Naturvårdsverket och cirka sex personer på Havs- och vattenmyndigheten.

Regeringen har gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att utveckla handlingsplanen för en giftfri vardag för att öka takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. För detta arbete föreslår regeringen att Kemikalieinspektionens förvaltningsanslag ökas med 10 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016. Detta innebär en möjlig ökning av antalet anställda motsvarande cirka tio personer.

Regeringen föreslår att Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsanslag ökas med 6 miljoner kronor 2016 och med 8 miljoner kronor fr.o.m. 2017. Förstärkningen är

motiverad av en ökad tillsyn av åldrande kärnkraftverk. Detta bedöms möjliggöra att antalet anställda ökar med cirka sex till åtta personer vid Strålsäkerhetsmyndigheten.

Under rubriken Justitiedepartementet redogörs för regeringens förslag att Statens va-nämnds uppgifter ska övertas av mark- och miljödomstolarna från den 1 januari 2016. Som en konsekvens av förslaget kommer Statens va-nämnd att avvecklas och upphöra som myndighet den 31 december 2015. Det föreslås i denna proposition att Sveriges Domstolar tillförs anslaget från Statens va-nämnd. Vilka konsekvenser förslaget kommer att få för de cirka nio personer som berörs av förändringen är för närvarande svårt att överblicka. Vid förändringen ska de berörda myndigheterna beakta 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

De satsningar som föreslås inom energiområdet kommer att kräva ytterligare insatser från Energimyndigheten. För att klara de ökade uppgifterna föreslås därför att Energimyndighetens förvaltningsanslag förstärks med 18 miljoner kronor per år. Vilka konsekvenser detta kommer att få för personalen är för närvarande svårt att överblicka.

Näringsdepartementet

Genom riksdagens beslut om vårändringsbudget och vårproposition för 2015 har regeringens avisering i budgetpropositionen för 2015 om en ny organisation för upphandlingsstöd fastställts. Som en följd av att uppgifterna avseende upphandlingsstöd förs till Upphandlingsmyndigheten gör regeringen bedömningen att antalet anställda vid Konkursverket minskar med omkring 40 anställda fr.o.m. den 1 september 2015.

I enlighet med 2015 års ekonomiska vårproposition lämnar regeringen i denna budgetproposition förslag om att förstärka anslaget till svenska artprojektet vid Sveriges lantbruksuniversitet, samt biologiska samlingar vid statliga museer och institutioner. Förstärkningen kan sannolikt leda till nyanställningar av cirka fem personer under 2016.

Under rubriken Justitiedepartementet redogörs för regeringens avsikter om ändringar i domstolsprövningen av immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden. Som en konsekvens av detta kommer Patentbesvärslagen att

avvecklas och upphöra som myndighet den 31 augusti 2016. I denna proposition föreslås att anslagna medel därefter överförs från Patentbesvärslagen till Sveriges Domstolar. Patentbesvärslagen har ca 13 anställda. Vilka konsekvenser förslaget kommer att få för personalen är för närvarande svårt att överblicka. Vid genomförandet av förändringen ska myndigheterna beakta 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Regeringen föreslår i denna budgetproposition en förstärkning av Tillväxtverkets förvaltningsanslag med 1 miljon kronor för administration av ett kompletterande långsiktigt statligt stöd till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygden. Detta förväntas leda till att ytterligare någon person anställs.

Jordbruksverket tillförs extra resurser under 2016–2019 för genomförande och förvaltning av den gemensamma jordbrukspolitiken. Förstärkningen täcker underskott i verksamheten och gör att verksamheten kan genomföras utan större konsekvenser för personalen.

Kulturdepartementet

Regeringen föreslår i denna proposition att administrativa och handläggande uppgifter för Valmyndigheten ska föras över till Skatteverket, som därmed blir värmyndighet för Valmyndigheten. Detta innebär att Skatteverket får arbetsgivaransvar för de personer som utför de administrativa och handläggande uppgifterna. Valmyndigheten har ca 15 anställda. Vid förändringen ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Regeringen föreslår i denna proposition att Diskrimineringsombudsmannen (DO) tillförs 10 miljoner kronor i nivå fr.o.m. 2016 för att öka förutsättningarna för att fler individer som utsätts eller riskerar att utsättas för diskriminering får sina rättigheter tillvaratagna. Vilka framtida personalkonsekvenser detta leder till kan för närvarande inte bedömas.

Regeringen föreslår i denna proposition att Sametinget tillförs 2 miljoner kronor i nivå fr.o.m. 2016 för att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv och stärka samernas rätt till självbestämmande. Vilka framtida personalkonsekvenser detta leder till kan för närvarande inte bedömas.

Regeringen föreslår i denna proposition en satsning om 80 miljoner kronor i nivå för att

möjliggöra fri entré vid vissa statliga museer. Satsningen bedöms påverka antalet anställda vid berörda myndigheter, men en närmare precisering av personalkonsekvenserna kan inte göras i det här skedet.

Regeringen föreslår i denna proposition att Myndigheten för kulturanalys anslag återställs och tillförs 15,5 miljoner kronor fr.o.m. 2016, varför såväl tidigare aviserad avveckling som bedömda personalkonsekvenser uteblir.

Regeringen föreslår i denna proposition att Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde tillförs 2 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för att stärka museets regionala närvaro. Vilka framtida personalkonsekvenser detta leder till för Nationalmuseum kan för närvarande inte bedömas.

Regeringen föreslår i denna proposition att Forum för levande historia tillförs 10 miljoner kronor 2016 och ytterligare 10 miljoner kronor 2017 för att genomföra en utbildnings-satsning om olika former av intolerans i historien och i dag. Detta bedöms möjliggöra en viss ökning av antalet anställda på myndigheten.

Regeringen föreslår i denna proposition att Kungliga Biblioteket tillförs 6 miljoner kronor årligen mellan 2016–2018 för att ta fram en nationell biblioteksstrategi. Detta bedöms möjliggöra en viss ökning av antalet anställda, även om en närmare precisering av personalkonsekvenserna inte kan göras i det här skedet.

I denna proposition lämnas förslag om att tillskjuta medel för kulturverksamhet i vissa bostadsområden och för en utvidgning av bidraget för Skapande skola till förskoleklass. Detta bedöms kunna påverka antalet anställda vid bl.a. Statens kulturråd, men en närmare precisering kan inte göras i nuläget.

Regeringen föreslår i denna proposition att anslaget till Statens medieråd tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2016 i syfte att bl.a. strategiskt utveckla myndighetens digitala plattformar och stärka myndighetens roll som kunskapscentrum för medie- och informationskunnighet. Detta bedöms möjliggöra en ökning av antalet anställda med cirka en person.

Arbetsmarknadsdepartementet

Regeringen föreslår i denna proposition satsningar i Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag framför allt för att förstärka verksamheten inom etableringsuppdraget. Samtidigt upphör vissa tidigare tillfälliga förstärk-

ningar av myndighetens resurser. Till följd av detta föreslås anslaget för 2016 bli 370 miljoner kronor högre än 2015. Närmare om vilka personalkonsekvenser detta får är ännu svårt att förutse.

Den satsning på att förstärka Arbetsmiljöverkets förvaltningsanslag som regeringen inledde och beräknade i Vårändringsbudgeten 2015 genomförs. Förstärkningen 2016 uppgår till 35 miljoner kronor och fr.o.m. 2017 till 40 miljoner kronor årligen och avser i första hand myndighetens tillsynsverksamhet. Det bedöms att myndigheten kommer kunna nyanställa ca 30–40 personer under 2016.

Regeringskansliet

Regeringskansliets anslag föreslås öka med 82 miljoner kronor för att hamna i nivå med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2015. Förslaget kan få personella konsekvenser.

3 Personalstrukturen m.m. i staten

Ansvaret för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet vad gäller bl.a. att utforma organisation, arbetsprocesser, lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisning.

Myndigheterna ska i sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som de är ålagda och för att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska i sin strategiska kompetensförsörjning systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

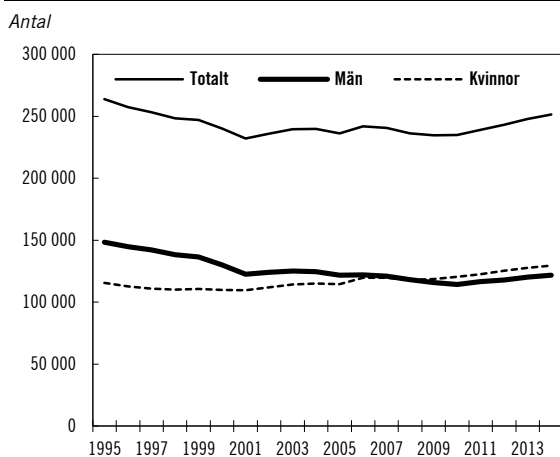
3.1 De anställda

Antalet statsanställda

År 2014 var 251 515 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en ökning med knappt 3 700 sedan 2013. Sedan 2010 har antalet anställda ökat med ca 16 600. De statsanställda motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden.

Av diagram 3.1 framgår utvecklingen av antalet statsanställda under perioden 1995–2014, uppdelat på kvinnor och män.

Diagram 3.1 Antalet statsanställda 1995–2014

Fram till 2008 var fler män än kvinnor anställda i staten, men sedan 2009 är förhållandet det omvända.

Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 efter den internationella klassifikationen COFOG². Vissa justeringar har gjorts avseende några myndigheters COFOG-tillhörighet.

Tabell 3.1 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2012–2014 fördelade efter COFOG-grupper

Grupper, antal resp. procent

Kön	2012	2013	2014
Allmän offentlig förvaltning	28 426	28 647	28 615
Kvinnor	62	62	62
Män	38	38	38
Försvar	25 767	26 994	27 812
Kvinnor	20	21	20
Män	80	79	80
Samhällsskydd och rättskipning	50 752	52 049	52 516
Kvinnor	47	47	47
Män	53	53	53
Näringslivsfrågor m.m. ¹	24 471	24 739	25 087
Kvinnor	48	48	48
Män	52	52	52
Fritidsverksamhet, kultur och religion	2 637	2 657	2 603
Kvinnor	60	61	60
Män	40	39	40
Utbildning	73 646	74 632	75 445
Kvinnor	54	54	54
Män	46	46	46
Socialt skydd m.m. ²	37 641	38 107	39 437
Kvinnor	68	68	68
Män	32	32	32
TOTALT	243 340	247 825	251 515
Kvinnor	52	51	52
Män	48	49	48

¹ Näringslivsfrågor, miljöskydd samt bostadsförsörjning och samhällsutveckling.

² Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård.

Källa: Arbetsgivarverket.

Som framgår av tabell 3.1 finns flest anställda inom COFOG-gruppen Utbildning och minst antal inom gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion. I jämförelse med 2013 sker den största ökningen inom Socialt skydd m.m. Störst ökning bland enskilda myndigheter uppvisar Försvarsmakten och Migrationsverket med en ökning om ca 700 anställda vardera.

Anställningsformer inom staten

Fördelningen mellan tillsvidareanställda, visstidsanställda och timanställda m.fl. är i princip oförändrade inom staten 2014 jämfört med 2013.

I september 2014 var tre fjärdedelar av de statsanställda tillsvidareanställda. Av kvinnorna hade 77 procent en tillsvidareanställning jämfört med 73 procent av männen. Av de anställda var 18 procent

² COFOG (Classification of the functions of the government) syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

visstidsanställda, 17 procent av kvinnorna och 20 procent av männen. Cirka sju procent av de anställda hade betings-, dag- eller timanställningar, sex procent av kvinnorna och sju procent av männen.

Bland de visstidsanställda ingår bl.a. de som har en provanställning, de som fått möjlighet till tjänstledighet för att prova annan statlig anställning och chefer för myndigheter som anställs av regeringen för en bestämd tid.

En stor del av visstidsanställningarna inom staten grundar sig på arbetets karaktär eller förutsättningar och vilar på reglering i lag, förordning eller kollektivavtal. Exempel är soldater och sjömän där både lag och kollektivavtal reglerar förutsättningarna och tingsnotariernas författningsreglerade anställningar inom Sveriges Domstolar.

Andelen visstidsanställda skiljer sig åt mellan olika myndigheter. År 2014 fanns, liksom tidigare år, den högsta andelen visstidsanställda inom universitet och högskolor.

Även andelen timanställda m.fl. skiljer sig åt mellan myndigheterna. Det kan t.ex. vara fråga om säsongsanställningar, vilket är särskilt vanligt vid de statliga museerna.

Befattningsstruktur i staten

Av tabell 3.2 framgår fördelningen av statsanställda totalt per kompetenskategori samt könsfördelningen inom respektive kategori för 2014.

Med ledningskompetens avses personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens. Kärnkompetens avser personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde. Stödkompetens avser personal med stödfunktion för lednings- och kärnkompetens, utan specifik sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

Tabell 3.2 Fördelning total andel statsanställda per kompetenskategori samt könsfördelning för respektive kategori 2014

	Totalt i staten	varav kvinnor	varav män
Ledningskompetens	7	39 ¹	61
Kärnkompetens	66	50	50
Stödkompetens	24	62	38
Oklassade	3	44	56

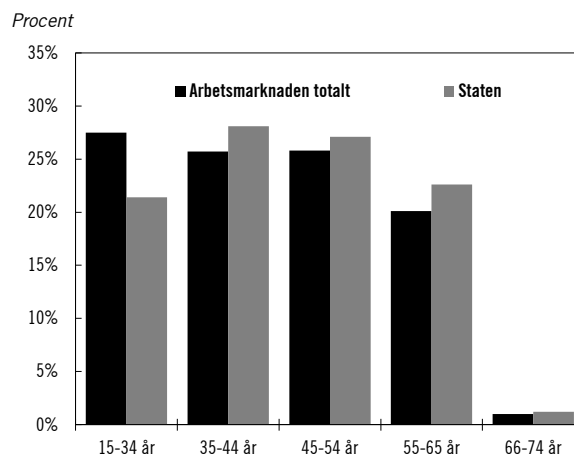
¹ Vid en exkludering av anställda tillhörande ledningskompetens inom Försvarsmakten uppgår andelen kvinnor på ledande befattningar i staten 2014 till 44 % och andelen män till 56 %. Se avsnitt 5, diagram 5.3. Källa: Arbetsgivarverket.

Totalt sett överensstämmer fördelningen för 2014 med 2013. Nedbrutet per kön syns vissa skillnader i jämförelse med 2013 vad avser två kategorier. Andelen kvinnor har ökat med en procentenhet från 38 till 39 procent i gruppen ledningskompetens samtidigt som andelen män minskat från 62 till 61 procent. Den största skillnaden återfinns i kategorin oklassade där andelen kvinnor har minskat från 52 till 44 procent och andelen män ökat från 48 till 56 procent.

3.2 Åldersstrukturen

Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt. År 2014 var medelåldern för statligt anställda knappt 45 år för både kvinnor och män.

Diagram 3.2 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2014, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

Källa: Statistiska centralbyrån.

Att medelåldern för statsanställda är högre förklaras till stor del av att utbildningsnivån i statlig sektor är högre än på arbetsmarknaden i

övrigt, vilket innebär att de anställda i den yngsta åldersgruppen är få.

Åldersfördelningen i staten 2014 har ändrats något i jämförelse med 2013. Av de statsanställda var 23 procent 55 år eller äldre (att jämföra med 25 procent 2013) och 24 procent var yngre än 35 år (att jämföra med 21 procent 2013).

På hela arbetsmarknaden var endast ca 20 procent 55 år eller äldre, medan ca 28 procent var yngre än 35 år³.

Nybeviljade ålderspensioner

Antalet nybeviljade ålderspensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03 minskade 2014. För kvinnor var minskningen 11,1 procent och för män 9,9 procent. Totalt uppgick antalet nybeviljade ålderspensioner till 5 110 under 2014 jämfört med 5 710 under 2013 och 5 535 under 2012.

Tabell 3.3 Nybeviljade ålderspensioner 2012–2014

Antal						
Ålder vid avgång	2012 Kv.	2012 Män	2013 Kv.	2013 Män	2014 Kv.	2014 Män
55–59 år	1	19	0	21	3	14
60–64 år	995	803	978	907	897	824
65-års-månad	818	653	783	590	581	480
Efter 65-års-månad	1 053	1 193	1 161	1 270	1 116	1 195
Summa	2 867	2 668	2 922	2 788	2 597	2 513

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Trenden är att allt färre av dem som avgår med ålderspension gör det vid 65-års-månaden. Under 2014 avgick 1 061 personer vid 65-års-månaden, vilket motsvarar 21 procent. Av kvinnorna avgick 22 procent vid 65-års-månaden, medan 19 procent av männen gjorde det. Även för 2013 och 2012 var det en större

andel kvinnor än män som avgick vid 65-års-månaden, men skillnaderna har minskat.

Allt fler tar i stället ut sin pension efter att de har fyllt 65 år. Under 2014 var det totalt 2 306 personer, motsvarande 45 procent, som avgick med pension efter månaden då de fyllt 65 år. Under 2013 och 2012 var det 43 procent respektive 41 procent som gjorde det. Det är en större andel män än kvinnor som arbetar längre än till 65 år, men skillnaderna har minskat. Under 2014 tog 48 procent av männen ut sin pension efter att de fyllt 65 år, medan 43 procent av kvinnorna gjorde det. Under 2013 och 2012 tog 46 procent respektive 45 procent av männen ut sin pension efter 65-års-månaden medan 40 procent respektive 37 procent av kvinnorna gjorde det.

Samtidigt som många statligt anställda tar ut sin pension efter att de fyllt 65 år är det en större andel som avgår med pension före 65 år. Under 2014 var det totalt 1 743 personer, motsvarande 34 procent som avgick före månaden då de fyllde 65 år. Under 2012 respektive 2013 var det 33 procent som avgick innan månaden de fyllde 65 år.

Män har i större utsträckning än kvinnor en lägre pensionsålder än 65 år enligt det aktuella statliga pensionsavtalet PA 03, medan kvinnor i större utsträckning använder eventuell rätt till lägre pensionsålder enligt övergångsbestämmelser till äldre pensionsavtal. Vidare använder kvinnor i större utsträckning än män möjligheten till s.k. förtida uttag av sin ålderspension. Bortsett från 2013 har det varit en större andel kvinnor än män som gått i pension före 65 år. Under 2014 var det 35 procent av kvinnorna och 33 procent av männen som gick i pension före månaden de fyllde 65 år. Under 2013 var andelen 33 procent både för kvinnor och för män.

Medianåldern för de statsanställda som har gått i pension är 65 år. Kvinnorna hade t.o.m. 2007 en högre medianålder vid pensionering än männen. Skillnaderna jämnades ut under 2005–2007. Från 2008 och framåt har medianåldern varit 65 år både för kvinnor och för män.

Antalet statsanställda som har månadslön och är 67 år eller äldre har fortsatt att öka, från 1 554 personer 2013 till 1 731 personer 2014. Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 3.4.

³ Data är insamlade under året och skattas för hela året. Populationen skiljer sig något från den åldersstruktur som redovisas i diagram 5.1, avsnitt 5.3.2. Här redovisar Arbetsgivarverket läget per september 2014. I Arbetsgivarverkets underlag ingår affärsverken. Dessa ingår inte i de siffror avseende staten som Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar.

Tabell 3.4 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2012–2014

Antal			
	2012	2013	2014
Ledningskompetens	42	36	48
– varav kvinnor	8	11	15
– varav män	34	25	33
Kärnkompetens	928	1 042	1 168
– varav kvinnor	287	330	365
– varav män	641	712	803
Stödkompetens	209	247	315
– varav kvinnor	125	145	152
– varav män	84	102	163
Oklassad	180	229	200
– varav kvinnor	36	58	56
– varav män	144	171	144
Summa	1 359	1 554	1 731
– varav kvinnor	465	544	588
– varav män	903	1 010	1 143

Källa: Arbetsgivarverket.

Jämfört med 2013 har antalet anställda som är 67 år eller äldre ökat inom alla kategorier bortsett från kategorin oklassade, där det skett en minskning. Av det totala antalet anställda som är 67 år eller äldre uppgår andelen kvinnor till 34 procent (att jämföra med 35 procent 2013) och andelen män uppgår till 66 procent (att jämföra med 65 procent 2013).

Nybeviljade delpensioner

Under 2014 nybeviljades det fyra procent färre delpensioner enligt Avtal om delpension för arbetstagare hos staten än under 2013 och nio procent färre än 2012. Den totala andelen beviljade delpensioner av antal aktiva 61–64 år har minskat från föregående år och uppgår till 18 procent, jämfört med 19 procent för 2013 och 21 procent för 2012.

De första tre åren efter att avtalet om delpension infördes 2003 var det fler män än kvinnor som beviljades delpension. De senaste nio åren är det fler kvinnor än män som beviljats förmånen.

Tabell 3.5 Nybeviljade delpensioner 2012–2014

Antal						
Delpensionens omfattning	2012 Kv.	2012 Män	2013 Kv.	2013 Män	2014 Kv.	2014 Män
≤ 20 procent	566	435	526	412	533	394
21–39 procent	37	15	40	19	37	17
40–49 procent	42	32	43	44	34	25
50 procent	103	133	99	99	98	99
Samtliga	748	615	708	574	702	535

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Under 2014 var det 702 kvinnor och 535 män som beviljades delpension. Under de två föregående åren var det 708 respektive 748 kvinnor och 574 respektive 615 män som beviljades delpension.

Under de två senaste åren har det så när som på en individ varit lika många kvinnor som män som beviljats delpension med den högsta omfattningen 50 procent. Tidigare år har det varit fler män än kvinnor som fått den högsta omfattningen på delpensionen. Sett till andelen av de som beviljas en delpension är det dock fortfarande fler män än kvinnor som beviljas delpension med omfattningen 50 procent.

Tabell 3.6 Andelen nybeviljade respektive löpande delpensioner 2014 hos anställda inom olika kompetenskategorier

Procent		
Kompetenskategori	Nybeviljade delpensioner 2014	Löpande delpensioner 2014
Ledningskompetens	3,1	2,3
Kärnkompetens	64,2	62,6
Stödkompetens	32,2	35,0
Oklassade	0,5	0,1

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Av tabell 3.6 framgår att delpension är vanligast förekommande hos anställda inom kompetenskategorin Kärnkompetens och minst vanliga inom Ledningskompetens.

Beviljade delpensioner står i relativ god proportion till kompetenskategoriernas relativa andel (se tabell 3.2).

3.3 Könsfördelningen

Jämn könsfördelning i staten

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. År 2009 fanns

det för första gången fler kvinnor än män bland de statsanställda. År 2014 var andelen kvinnor 52 procent.

Av tabell 3.1 framgår dock att könsfördelningen skiljer sig åt mellan COFOG-grupperna och därmed också mellan myndigheter och kompetens kategorier.

Andel kvinnor och män med chefsuppgifter

Andelen chefer som är kvinnor har långsiktigt ökat i staten. Totalt finns nu drygt 6 100 chefer som är kvinnor (39 procent) och drygt 9 600 som är män (61 procent).

År 2005 var drygt 4 100 chefer kvinnor, motsvarande 33 procent av alla chefer.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Under 2014 anställde regeringen totalt 23 myndighetschefer, av vilka 12 (52 procent) var kvinnor och 11 (48 procent) var män.

Den 3 september 2015 var andelen kvinnor bland myndighetscheferna 48,7 procent, dvs. 2,2 procentenheter högre än 2014. Förändringar i myndighetsstrukturen har påverkat det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer. Dessa uppgår nu till 199, att jämföra med 198 år 2014.

Tabell 3.7 Fördelningen den 3 september 2015 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal

	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	48	55	103
Landshövdingar	12	9	21
Rektorer ¹	18	13	31
Överintendenter	3	7	10
Övriga titlar ²	16	18	34
Myndighetschefer totalt³	97	102	199⁴

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusiva vikarierande myndighetschefer.

⁴ Skolforskningsinstitutet och Upphandlingsmyndigheten har tillkommit. Presstödsnämnden har upphört som myndighet.

3.4 Anställda med utländsk bakgrund

Andelen anställda med utländsk bakgrund fortsätter att öka

Totalt ca 40 200 statsanställda hade utländsk bakgrund 2014. Som framgår av tabell 3.8 ökar andelen anställda med utländsk bakgrund i staten stadigt och uppgick 2014 till 16,8 procent, vilket är en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2013. Bland de nyanställda i staten har andelen med utländsk bakgrund ökat med 0,9 procentenheter från 2013 till 24,2 procent, vilket nästan är i linje med andelen i befolkningen med utländsk bakgrund (24,5 procent 2014).

Andelen anställda med utländsk bakgrund förändras över tid. Många av dem som i dag är statsanställda rekryterades när andelen med utländsk bakgrund i befolkningen var lägre än i dag. Det är därför intressant att följa andelen nyanställda med utländsk bakgrund inom staten eftersom det på sikt påverkar andelen med utländsk bakgrund bland de statsanställda totalt sett.

Mellan 2004 och 2013 (senast jämförbara uppgifter) uppgick ökningen av andelen med utländsk bakgrund till 5,7 procentenheter inom gruppen statsanställda och till 4,9 procentenheter inom gruppen förvärvsarbete i Sverige. Andelen anställda med utländsk bakgrund ökar snabbare i staten än bland det totala antalet förvärvsarbete eftersom andelen nyanställda med utländsk bakgrund är högre i staten än andelen med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden totalt. Se vidare tabell 3.8.

Nedbrutet per födelseregion är 13,9 procent av de statsanställda födda utrikes och 2,9 procent födda i Sverige med två föräldrar som är födda utomlands. Bland de utrikesfödda har de som kommer från länder utanför EU och Norden successivt ökat under de senaste åren.

Tabell 3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2012–2014

Procent

	2012	2013	2014
Staten totalt¹	15,2	16,1	16,8
– varav kvinnor	15,7	16,4	17,0
– varav män	14,6	15,7	16,6
Ledningskompetens	6,9	7,4	7,6
– varav kvinnor	8,4	8,8	8,9
– varav män	6,0	6,6	6,8
Kärnkompetens	17,0	17,6	18,6
– varav kvinnor	17,0	17,8	18,6
– varav män	16,9	17,3	18,6
Stödkompetens	12,0	13,2	13,8
– varav kvinnor	13,4	14,0	14,6
– varav män	10,1	12,0	12,6
Nyanställda i staten²	23,9	23,1	24,2
Förvärvsarbetande 20–64 år³	17,8	18,5	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	23,0	23,7	24,5

¹ Avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

Källa: Arbetsgivarverket om inget annat anges.

Könsfördelningen

Som framgår av tabell 3.8 var andelen med utländsk bakgrund i statsförvaltningen 17,0 procent bland kvinnorna och 16,6 procent bland männen för 2014. Det innebär en ökning med 0,6 procentenheter för kvinnor och med 0,9 procentenheter för män jämfört med 2013. Att andelen är något lägre bland män hänger samman med strukturen i de tre mest mansdominerade COFOG-grupperna Försvar, Näringslivsfrågor m.m. samt Samhällsskydd och rättskipning. Inom dessa grupper har mellan drygt 6 och drygt 10 procent av de anställda utländsk bakgrund. De låga andelarna kan till viss del förklaras av en skev könsfördelning och det krav på svenskt medborgarskap som följer av lagstiftning bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning eller av säkerhetsklassning som gäller för vissa arbetsuppgifter inom dessa grupper. Att en betydande andel av verksamheterna bedrivs i regioner med en befolkning med få invånare med utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Åldersstrukturen

Medelåldern är lägre bland personer med utländsk bakgrund. Den totala andelen anställda i åldrarna 25–34 år var 21,2 procent 2014, medan andelen i gruppen anställda med utländsk bakgrund var 32,7 procent. Andelen äldre är generellt lägre bland anställda med utländsk bakgrund. Bland samtliga statligt anställda var andelen som var 55 år och äldre 24,1 procent under 2014, och bland anställda med utländsk bakgrund uppgick andelen till 16,4 procent.

Var och på vilka kompetenskategorierna inom staten finns de anställda med utländsk bakgrund?

Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt mellan regioner, men kanske främst mellan storstadsområden och landsbygd. Utanför de tre storstadsområdena är andelen personer med utländsk bakgrund lägre än genomsnittet. Det gäller oavsett om jämförelsen görs för befolkningen, samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden eller statligt anställda. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm (21,2 procent), Göteborg (20,4 procent) och Malmö (21,4 procent).

Vad avser olika kompetenskategorierna tillhör en högre andel av de anställda med utländsk bakgrund kategorin kärnkompetens jämfört med anställda med svensk bakgrund. Motsatsen gäller dock för kategorierna stöd- och ledningskompetens. Andelen som räknas som ledningskompetens är mer än dubbelt så hög bland anställda med svensk bakgrund (7,7 procent) jämfört med bland dem med utländsk bakgrund (3,2 procent). Det föreligger inte någon skillnad mellan könen vad avser kärnkompetens, medan en högre andel kvinnor med utländsk bakgrund tillhör lednings- och stödkompetens (se vidare tabell 3.8).

Variation mellan COFOG-grupperna

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen då verksamhetens karaktär har betydelse. Av tabell 3.9 framgår andelen anställda med utländsk bakgrund fördelad på COFOG-grupper och kompetenskategorierna.

Tabell 3.9 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelad på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2014

Procent	Kompetenskategori			
	Totalt	Ledning	Kärn	Stöd
Allmän offentlig förvaltning	13,1	7,7	13,7	12,5
Försvar	6,2	3,7	6,0	7,0
Samhällsskydd och rättskipning	10,2	5,2	10,5	11,5
Näringslivsfrågor m.m.	10,4	7,5	10,5	10,6
Fritidsverksamhet, kultur och religion	13,9	9,2	14,3	13,3
Utbildning	28,3	14,6	33,4	18,0
Socialt skydd m.m.	18,6	10,3	20,2	15,2
Totalt	16,8	7,6	18,6	13,8

Anm. Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos samtliga Arbetsgivarverkets medlemmar. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 28,3 procent, finns inom gruppen Utbildning. Det är också denna grupp som har flest anställda i statlig sektor. Universitetens och högskolornas verksamhet karaktäriseras av internationellt samarbete inom både forskning och utbildning och rekryteringar sker ofta internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom gruppen. Även andelen nyanställda med utländsk bakgrund är högst inom Utbildning, 40,4 procent 2014.

Gruppen Socialt skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 18,6 procent. Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 16,8 procent.

Gemensamt för alla grupper utom Fritidsverksamhet, kultur och religion, är att andelen anställda med utländsk bakgrund successivt ökat varje år under perioden 2004–2014.

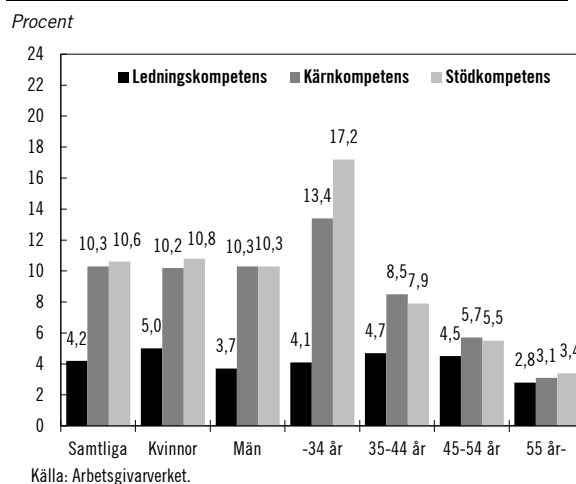
Inom gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion ökar även andelen med utländsk bakgrund, men inte varje år. Det beror delvis på att förändringarna inom denna, den minsta gruppen, påverkas procentuellt mer även av små förändringar i antalet anställda. Här finns endast totalt ca 2 700 anställda varav ca 380 med utländsk bakgrund. Personalomsättningen är också relativt sett högst inom denna grupp.

Den lägsta andelen anställda med utländsk bakgrund finns inom gruppen Försvar, där 6,2 procent av de anställda har utländsk bakgrund. Inom både grupperna Försvar och Näringslivsfrågor m.m., där affärsverken finns, samt inom gruppen Samhällsskydd och

rättskipning, finns befattningar som förutsätter svenskt medborgarskap. Detta krav kan antas sänka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa grupper. Inom gruppen Försvar har endast 0,4 procent av de anställda annat medborgarskap än svenskt. Inom gruppen Samhällsskydd och rättskipning är motsvarande andel 0,6 procent. Inom den största gruppen Utbildning har 17 procent utländskt medborgarskap, att jämföra med 5,9 procent i statsförvaltningen och 9,1 procent i befolkningen mellan 20–64 år.

3.5 Personalrörligheten

Mellan september 2013 och september 2014 uppgick personalrörligheten i staten till 10 procent. Det innebär att rörligheten minskat med en procentenhet i jämförelse med perioden september 2012–september 2013. Med personalrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Diagram 3.3 Personalrörlighet fördelad på kompetens kategorier och ålder

I likhet med tidigare år var rörligheten under 2014 totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder. Personalrörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stöd-kompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personalrörligheten mellan kvinnor och män var marginella.

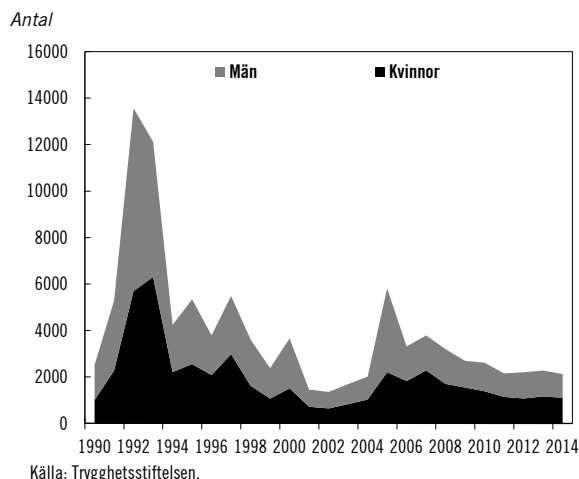
3.6 Uppsägningar i staten

När en statsanställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist är det Trygghetsstiftelsens uppgift att så långt som möjligt förhindra att han eller hon blir arbetslös. Detsamma gäller när någon till följd av omlokalisering av en myndighets verksamhet väljer att inte följa med till den nya orten.

Trygghetsstiftelsen bildades 1990 i samband med att parterna på det statliga avtalsområdet enades om trygghetsavtalet för statligt anställda. Från och med 2015 arbetar stiftelsen med ett nytt avtal, benämnt avtal om omställning. Trygghetsstiftelsens stöd till de uppsagda är individinriktat och utgår ifrån arbetslinjen.

Sedan starten 1990 har det totala inflödet till Trygghetsstiftelsen varit 98 660 personer.

Diagram 3.4 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2014

Under 2014 uppgick antalet anmälda personer till Trygghetsstiftelsen till 2 124 personer, vilket är 154 färre än 2013 och 78 färre än 2012. Trenden att majoriteten av de som anmäls till Trygghetsstiftelsen har lämnat en tidsbegränsad anställning fortsatte under 2014. Den andelen av de anmälda utgjorde 67 procent 2014, jämfört med 63 procent 2013 och 52 procent 2012. Majoriteten av de anmälda, 78 procent, kom från universitet- och högskolesektorn.

Andelen kvinnor som under 2014 anmäldes till Trygghetsstiftelsen uppgick till 52 procent och andelen män till 48 procent. Under 2013 var andelen kvinnor 51 procent och andelen män 49 procent, medan förhållandet var det omvända 2012, dvs. 49 procent kvinnor och 51 procent män. Även om könsfördelningen hos de som har anmälts till Trygghetsstiftelsen

varit relativt jämn under de senaste tio åren, har andelen män endast varit större än andelen kvinnor under två år: 2005 och 2012.

De personer som är aktuella för stiftelsens insatser är de som ännu inte fått en permanent lösning av sin arbetssituation. Vid utgången av 2014 uppgick dessa totalt till 4 815, vilket kan jämföras med 4 894 personer vid utgången av 2013 respektive 4 751 vid utgången av 2012. Bland de personer som är aktuella för stiftelsens insatser har drygt hälften en tillfällig lösning eller omfattas av en målinriktad åtgärd. De allra flesta av dem har en tillfällig anställning. Andra är på praktik, inskolning, utbildning eller håller på att starta ett eget företag.

Under 2014 var det 2 124 personer som lämnade Trygghetsstiftelsen, jämfört med 1 991 under 2013 och 2 300 under 2012.

Tabell 3.10 De som lämnade Trygghetsstiftelsen 2012–2014

Lämnat Trygghetsstiftelsen	2012	2013	2014
Antal	2 300	1 991	2 124
Kvinnor	54 %	53 %	53 %
Män	46 %	47 %	47 %
Nytt arbete/startat eget företag	49 %	51 %	50 %
Avböjt kontakt	37 %	33 %	34 %
Pension	11 %	11 %	9 %
Övrigt	3 %	5 %	7 %
Snittålder	45 år	45 år	44 år

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Det är fortsatt en större andel kvinnor än män som lämnar Trygghetsstiftelsen. Majoriteten av de som lämnar Trygghetsstiftelsen var tidigare anställda inom universitet- och högskolesektorn.

Av de som lämnade Trygghetsstiftelsen och fick ett nytt arbete anställdes 45 procent i den statliga sektorn, 15 procent i den kommunala sektorn och 40 procent i den privata sektorn.

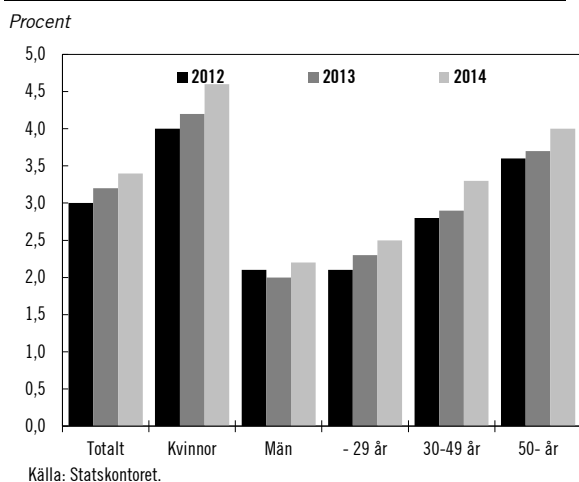
Av de som lämnat en tillsvidareanställning fick 76,8 procent under 2014 ett nytt arbete eller en annan lösning innan uppsägnings-tidens slut. Motsvarande uppgift för 2013 var 77,9 procent. Av de personer som lämnat en tidsbegränsad anställning fick 83,5 procent under 2014 en lösning inom nio månader från uppsägningen. Detta kan jämföras med 85,2 procent under 2013. Trygghetsstiftelsens målsättning är satt till 75 procent både för dem som lämnat en tillsvidareanställning och för dem som lämnat en tidsbegränsad anställning.

3.7 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

Enligt Statskontorets årliga sammanställning av sjukfrånvaron i staten, bröts trenden med minskande sjukfrånvaro 2012, då sjukfrånvaron ökade med 0,1 procentenhet till 3,0 procent. Ökningen har fortsatt 2013 och 2014, då sjukfrånvaron uppgick till 3,2 procent respektive till 3,4 procent.

Diagram 3.5 Sjukfrånvaro total och uppdelad på kön och ålder 2012–2014

Det är i första hand bland kvinnor som sjukfrånvaron har ökat. År 2014 uppgick sjukfrånvaron för kvinnor till 4,6 procent, jämfört med 4,2 procent för 2013 och 4,0 procent för 2012. För män ökade sjukfrånvaron mellan 2013 och 2014 med 0,2 procentenhet till 2,2 procent. Det är dock ingen tydlig trend, utan sjukfrånvaron för män har sedan 2009 tenderat att variera mellan 1,9 procent och 2,2 procent. Under de två senaste åren har skillnaderna mellan kvinnors och mäns sjukfrånvaro ökat. Under 2013 och 2014 har sjukfrånvaron för kvinnor varit mer än dubbelt så hög som för män.

Ökningen av sjukfrånvaron under de senaste åren gäller för alla åldersgrupper. För anställda som är yngre än 30 år ökade sjukfrånvaron med 0,2 procentenhet mellan 2013 och 2014. För anställda i åldern 30–49 år var ökningen 0,4 procentenhet, medan ökningen för anställda som är 50 år eller äldre var 0,3 procentenhet. Sjukfrånvaron för de som är yngre än 30 år låg tidigare stadigt kring 2 procent, men har under de senaste två åren ökat till en högre nivå än tidigare.

Långtidsfrånvaron, dvs. sjukfrånvaro mer än 60 dagar, som en andel av den totala sjukfrånvaron ökade 2014 till 50,7 procent. Under 2013 uppgick långtidsfrånvaron till 43,2 procent.

Sjukfrånvaron varierar mellan statens olika COFOG-grupper (se avsnitt 3.1).

Tabell 3.11 Sjukfrånvaron inom olika COFOG-grupper 2012–2014

Procent

COFOG-grupp	2012	2013	2014
Allmän offentlig förvaltning	3,0	3,2	3,4
Försvar	1,7	1,5	2,0
Samhällsskydd och rättskipning	3,8	3,8	3,9
Näringsliv, miljö, bostad och samhällsutveckling	2,9	3,1	3,4
Fritidsverksamhet, kultur, och religion	2,9	3,1	3,4
Utbildning	2,1	2,2	2,4
Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård	4,9	5,2	5,7
Totalt	3,0	3,2	3,4

Källa: Statskontoret.

Den högsta sjukfrånvaron finns inom gruppen Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård, där sjukfrånvaron uppgick till 5,7 procent under 2014. Det är en ökning med 0,5 procentenhet sedan 2013 och med 0,8 procentenhet sedan 2012. Näst högst sjukfrånvaro, 3,9 procent, finns inom gruppen Samhällsskydd och rättskipning, som samtidigt har haft den lägsta ökningen av sjukfrånvaron under de senaste två åren.

Den grupp som har lägst sjukfrånvaro är Försvar. Sjukfrånvaron ökade dock med 0,5 procentenhet mellan 2013 och 2014, efter att som enda grupp ha uppvisat lägre sjukfrånvaro under 2013 än 2012. Gruppen Utbildning uppvisar också en låg sjukfrånvaro, även om sjukfrånvaron har ökat de senaste två åren med 0,1 respektive 0,2 procentenhet.

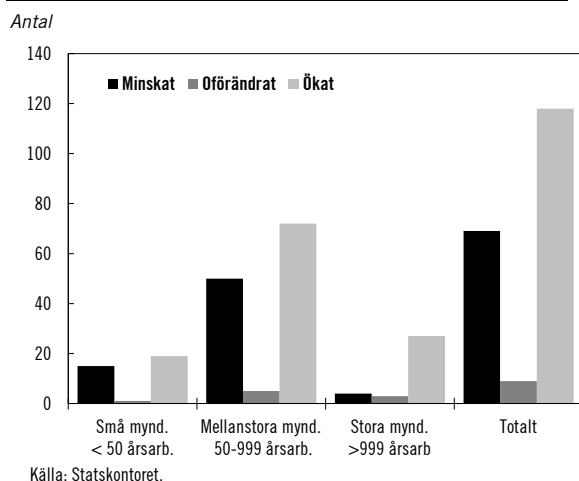
För grupperna Allmän offentlig förvaltning, Näringsliv m.m. respektive Fritidsverksamhet m.m. var sjukfrånvaron 3,4 procent under 2014. För dessa grupper har sjukfrånvaron ökat med 0,2–0,3 procentenhet från 2013 och med 0,4–0,5 procentenhet sedan 2012.

Sjukfrånvaron för kvinnor är betydligt högre än för män. Att myndigheter inom gruppen Försvar hade den lägsta totala sjukfrånvaron och myndigheterna inom

Sociale skydd inklusive hälso- och sjukvård hade den högsta, återspeglar könsfördelningen inom verksamheterna. På försvarsmyndigheterna var andelen män 80 procent och inom det sociala området var andelen kvinnor 69 procent. I gruppen Utbildning hade kvinnor lägst sjukfrånvaro av de jämförda grupperna (3,3 procent), medan mäns sjukfrånvaro (1,3 procent) var lägst av alla grupper. Då andelen kvinnor inom utbildningsområdet var hög blev dock den totala sjukfrånvaron för området högre än inom Försvar.

År 2014 hade 78 myndigheter oförändrad eller minskad sjukfrånvaro medan 118 myndigheter hade ökad sjukfrånvaro jämfört med 2013.

Diagram 3.6 Förändringen i sjukfrånvaron 2014 vid myndigheterna

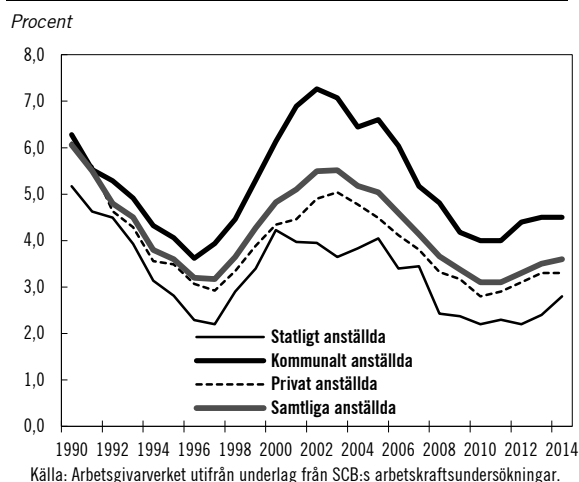
Bland de små myndigheterna, dvs. myndigheter med mindre än 50 årsarbetskrafter, hade 16 av 35 oförändrad eller minskad sjukfrånvaro under 2014 jämfört med 2013, medan 19 hade ökad sjukfrånvaro. I de medelstora myndigheterna, dvs. myndigheter med 50–999 årsarbetskrafter, var sjukfrånvaron lägre eller oförändrad i 55 och högre i 72 av de totalt 127 berörda myndigheterna. Av de stora myndigheterna, dvs. myndigheter med minst 1 000 årsarbetskrafter, var sjukfrånvaron lägre eller oförändrad i 7 och högre i 27 av sammanlagt 34 myndigheter.

Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer

I Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökningar jämförs sjukfrånvaron mellan olika arbetsmarknadssektorer. Eftersom

definitioner och mätmetoder är helt olika mellan sjukfrånvarouppgifterna i myndigheternas årsredovisningar som Statskontoret sammanställer och SCB:s arbetskraftsundersökningar, är dessa siffror inte jämförbara med de som visas i diagrammet nedan.

Diagram 3.1 Sjukfrånvaro 1990–2014 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar ökade sjukfrånvaron i staten 2014 med 0,4 procentenheter till 2,8 procent. Sjukfrånvaron bland anställda på arbetsmarknaden sammantaget ökade med 0,1 procentenheter till 3,6 procent.

SCB:s arbetskraftsundersökningar visar att sjukfrånvaron under de senaste 25 åren varit lägre i staten än i de andra sektorerna. Att statsanställda i snitt är mindre sjuka än andra hänger samman med att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken än de andra arbetsmarknadssektorerna. Om man skulle jämföra enbart tjänstemannagrupper inom de olika sektorerna med varandra skulle skillnaderna bli mindre. Samtliga sektorer följer samma trend, dock nådde sjukfrånvaron inom staten, inte ens under åren i början av 2000-talet, upp till mer än lite drygt fyra procent.

Antal sjukpensioner

Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har beroende på omfattningen rätt till en sjukpension eller tillfällig sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. I den följande redovisningen inkluderar

begreppet sjukpension även tillfälliga sjukpensioner.

Antalet nybeviljade sjukpensioner minskade fram till 2011. Under 2012 och 2013 ökade antalet nybeviljade sjukpensioner. För 2014 har antalet nybeviljade sjukpensioner minskat något.

Tabell 3.12 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2012–2014

Antal						
Sjukpension	2012		2013		2014	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
25 procent	26	14	40	15	50	11
50 procent	49	21	40	14	59	24
75 procent	6	1	7	5	4	2
100 procent ¹	80	37	123	52	93	37
Summa	161	73	210	86	206	74

¹ Från och med 2013 förekommer inte tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent. Uppgifterna för 2012 har reviderats så att personer som under respektive år först har beviljats en tillfällig sjukpension med omfattningen 100 procent och därefter beviljats sjukpension, som i sin form har omfattningen 100 procent, endast förekommer en gång i statistiken. Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Av tabell 3.12 framgår att minskningen av antalet nybeviljade sjukpensioner under 2014 gäller både för kvinnor och för män. För kvinnor är minskningen liten. Under 2014 minskade dock antalet nybeviljade sjukpensioner med omfattningen 100 procent till kvinnor, efter att ha ökat markant 2013. För män återgick antalet nybeviljade sjukpensioner 2014 till motsvarande nivå som för 2012. Även för män minskade antalet nybeviljade sjukpensioner med omfattningen 100 procent 2014 efter att ha ökat 2013.

Av de statsanställda som beviljades sjukpension under 2014 var 74 procent kvinnor och 26 procent män. Under 2013 var 71 procent av de som beviljades sjukpension kvinnor och 29 procent var män.

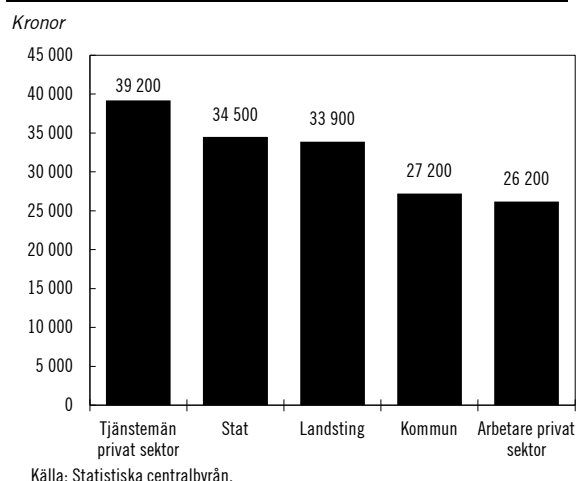
För 2014 ökade medianåldern för kvinnor som beviljades en sjukpension med knappt tio månader till 57 år. För män sjönk i stället medianåldern med sex månader till 58 år och 6 månader.

3.8 Lönenivåer och löneutveckling

Lönenivåer

I diagram 3.8 redovisas den genomsnittliga månadslönen för olika sektorer på arbetsmarknaden 2014.

Diagram 3.8 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2014

Den genomsnittliga månadslönen i staten uppgick till 34 500 kronor. Medellönen på arbetsmarknaden totalt var 31 400 kronor.

Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Seko, service- och kommunikationsfacket (Seko).

Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALS) gäller tills vidare med Saco-S⁴. De tidsbegränsade avtalen om löner med OFR/S,P,O och med Seko gäller t.o.m. den 30 september 2016⁵.

Arbetsgivarverket har tagit fram uppgifter om den kollektiva löneutvecklingen 1997–2014 kopplat till årstakt, se tabell 3.13.

⁴ RALS 2010-T.

⁵ RALS 2013–2016.

Tabell 3.13 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2014

Procent

Statistik period sept–sept	Avtalsperiod för centrala avtal	Löne-utv. års-takt	Förändring i KPI ¹	Real löneutv. i årstakt
1997–1998	RALS ² 1998–2001	3,8	-0,1	3,9
1998–1999	RALS 1998–2001	3,8	0,4	3,4
1999–2000	RALS 1998–2001	3,8	1,0	2,8
2000–2001	RALS 2001	4,2	2,5	1,7
2001–2002	RALS 2002–2004	3,8	2,1	1,7
2002–2003	RALS 2002–2004	3,6	1,9	1,7
2003–2004	RALS 2002–2004	3,4	0,4	3,0
2004–2005	RALS 2004–2007	3,1	0,4	2,7
2005–2006	RALS 2004–2007	3,2	1,4	1,8
2006–2007	RALS 2004–2007	3,2	2,2	1,0
2007–2008	RALS 2007–2010	3,7	3,5	0,2
2008–2009	RALS 2007–2010	3,4	-0,3	3,7
2009–2010	RALS 2007–2010	4,1	1,3	2,8
2010–2011	RALS 2010–2012/ RALS-T	2,9 ³	2,6	0,3 ⁴
2011–2012	RALS 2010–2012/ RALS-T	2,3	0,9	1,4
2012–2013	RALS 2012–2013/ RALS-T	2,6	0,0	2,6
2013–2014	RALS 2013–2016/ RALS-T	2,2	-0,2	2,4
Genomsnittlig årlig ökning 1997–2014		3,4	1,2	2,2

¹ Förändringen är beräknad som förändring i årsmedeltal.² RALS: Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten.³ Siffran korrigerad på grund av ytterligare inkommit utfall.⁴ Konsekvenskorrigerad siffra.

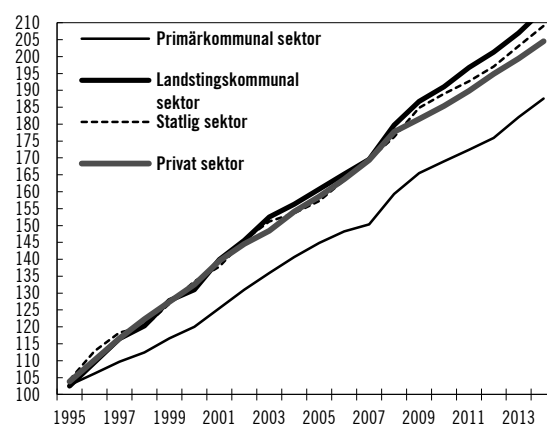
Källa: Arbetsgivarverket.

Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen.

Diagram 3.9 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2014

Index 1994=100

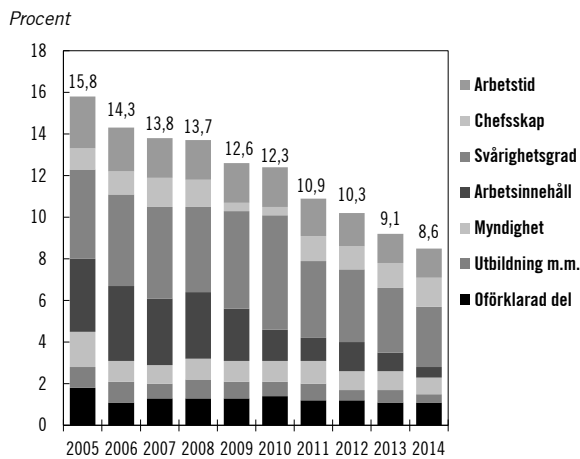
Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 1994 och 2014 uppgick löneutvecklingen inom landstingen till 114,0 procent, inom den statliga sektorn till 109,1 procent och inom den privata sektorn till 104,5 procent. Under samma period var löneutvecklingen inom den kommunala sektorn 87,6 procent.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen av delmålet används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten har mer än halverats sedan 2000. I september 2014 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 8,6 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön. År 2013 var motsvarande löneskillnad 9,1 procent, dvs. en minskning med 0,5 procentenheter mellan åren. Av diagram 3.10 framgår löneskillnaderna 2005–2014 uppdelat på förklaringsfaktorer.

Diagram 3.10 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2005–2014

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort utifrån de centrala parternas gemensamma lönestatistik visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer⁶.

Löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställda arbetar.

Den s.k. oförklarade löneskillnaden

Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2014 till 1,1 procent, dvs. samma nivå som i september 2013. År 2003 var den som högst sedan mätningen inleddes och uppgick då till 2,0 procent.

Förklaringsfaktorer

Som framgår av diagram 3.10 är det två faktorer som tillsammans står för hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare har arbetsuppgifter på en lägre grupperingsnivå (svårighetsgrad)

och att kvinnor i större utsträckning än män arbetar deltid. Skillnader i grupperingsnivå är 2014 fortfarande den viktigaste förklaringsfaktorn, även om den har minskat marginellt (0,2 procentenheter) i betydelse på grund av den ökade andelen chefer på låga grupperingsnivåer bland män. År 2014 var det 15,3 procent av kvinnorna som arbetade deltid (15,4 procent 2013) medan motsvarande andel för männen var 7,6 procent (7,8 procent 2013).

Bland samtliga statsanställda har 94 procent av både kvinnorna och männen en heltidsanställning. År 2013 var motsvarande siffra för kvinnorna 93 procent och 94 procent för männen.

Genomsnittslöner

Enligt urvalet i Arbetsgivarverkets rapport uppgick statsanställda kvinnors genomsnittslön i september 2014 till 31 365 kronor i månaden medan statsanställda män i genomsnitt hade 34 318 kronor.

Inom chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierat under den studerade perioden. Mellan 2004 och 2014 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 034 till 51 221 kronor per månad, medan snittlönen för manliga chefer ökade från 39 434 till 49 274 kronor. År 2004 var genomsnittslönen 3,6 procent högre för manliga chefer än för kvinnliga. För 2014 visar statistiken att genomsnittslönen för kvinnliga chefer är 3,95 procent högre än för manliga chefer.

Genomsnittlig löneutveckling

Den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt under statistikperioden 2013–2014 har liksom under avtalsperioden 2010–2012 och förra statistikperioden 2012–2013 varit högre för de kvinnliga cheferna än för de manliga. Den uppgår till 4,1 procent för de kvinnliga cheferna och 3,5 procent för de manliga. Denna beräkning gäller endast identiska individer, dvs. de som varit anställda på samma myndighet under hela mätperioden.

För statsanställda, exklusive chefer, har den genomsnittliga löneutvecklingen varit 3,1 procent för kvinnor jämfört med 3,0 procent för män.

⁶ Arbetsgivarverkets rapport om löneskillnader mellan statsanställda kvinnor och män 2000–2014, dnr Fi2015/03091/ESA.

Partsgemensamt arbete

Parterna har ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling.

I nu aktuella avtal har centrala parter bl.a. träffat överenskommelse om att partsgemensamt bedriva fyra utvecklingsområden inom Partsrådet⁷. Ett av områdena rör centrala parter stöd till lokal lönebildning. Arbetet ska fortgå t.o.m. den 31 december 2016.

⁷ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet. Partsrådet är en ideell förening vars medlemmar är Arbetsgivarverket, Offentliganställdas förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges akademikers centralorganisation (Saco-S) och Seko, service- och kommunikationsfacket.

Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter

Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter

Innehållsförteckning

Myndighetschefer per den 3 september 2015	33
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 3 september 2015	38

Myndighetschefer per den 3 september 2015

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över myndighetschefer som lyder omedelbart under regeringen och som anställs genom beslut av regeringen. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 3 september 2015⁸.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	GD	Odenberg	Mikael
Allmänna reklamationsnämnden	Ordförande	Ahnmé Kågerman	Britta
Arbetsdomstolen	Ordförande	Lilja Hansson	Cathrine
Arbetsförmedlingen	GD	Sjöberg	Mikael
Arbetsmiljöverket	GD	Zelmin-Ekenhem	Erna
Barnombudsmannen	Barnombudsman	Malmberg	Fredrik
Blekinge tekniska högskola	Rektor	Hederstierna	Anders
Bolagsverket	GD	Bränström	Annika
Boverket	GD	Valik	Janna
Brottsförebyggande rådet	GD	Wennerström	Erik
Brottsoffermyndigheten	GD	Öster	Annika
Centrala studiestödsnämnden	GD	Gellerbrant Hagberg	Christina
Datainspektionen	GD	Svahn Starrsjö	Kristina
Diskrimineringsombudsmannen	Ombudsman	Broberg	Agneta
Domstolsverket	GD	Holmgren	Martin
E-hälsomyndigheten	GD	Håkansta	Torsten
Ekobrottsmyndigheten	GD	Fröjelin	Eva
Ekonomistyrningsverket	GD	Wikström	Mats
Elsäkerhetsverket	GD	Falemo	Elisabet
Energimarknadsinspektionen	GD	Vadasz-Nilsson	Anne
Exportkreditnämnden	GD	Apelman	Karin
Fastighetsmäklarinspektionen	Ordförande	Westberg	Eva
Finansinspektionen	GD vik.	Noréus	Martin
Finanspolitiska rådet	Kanslichef	Sonnegård	Joakim
Folke Bernadotteakademin	GD	Söder	Sven-Eric
Folkhälsomyndigheten	GD	Carlson	Johan
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd	GD	Ställdal	Ewa
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)	GD	Petersson	Ingrid
Fortifikationsverket	GD	Karlström	Urban
Forum för levande historia	Överintendent	Lomfors	Ingrid
Försvarets materielverk	GD vik.	Ohlsson	Dan
Försvarets radioanstalt	GD	Hartelius	Dag
Försvarexportmyndigheten	GD	Hammarström	Ulf

⁸ På grund av särskilda bestämmelser ingår inte Arbetsgivarverket och Regeringskansliet i sammanställningen

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Försvarshögskolan	Rektor	Enmark	Romulo
Försvarsmakten	ÖB	Göranson	Sverker
Försvarsunderrättelsesdomstolen	Ordförande	Sjöblom	Hases Per
Försäkringskassan	GD	Begler	Ann-Marie
Gymnastik- och idrottshögskolan	Rektor	Henriksson-Larsén	Karin
Göteborgs universitet	Rektor	Fredman	Pam
Havs- och vattenmyndigheten	GD	Risinger	Björn
Högskolan Dalarna	Rektor	Hilliges	Marita
Högskolan i Borås	Rektor	Brorström	Björn
Högskolan i Gävle	Rektor	Johansson	Maj-Britt
Högskolan i Halmstad	Rektor	Alexandersson	Mikael
Högskolan i Skövde	Rektor	Karlsson	Sigbritt
Högskolan Kristianstad	Rektor	Pihl	Håkan
Högskolan Väst	Rektor	Norén	Kerstin
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	GD	Dahlgren	Jan-Olof
Inspektionen för socialförsäkringen	GD	Molander	Per
Inspektionen för strategiska produkter	GD	Ahlström	Christer
Inspektionen för vård och omsorg	GD	Hult Backlund	Gunilla
Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	GD	Åslund	Olof
Institutet för rymdfysik	Föreståndare	Barabash	Stanislav
Institutet för språk och folkminnen	GD	Johansson-Lind	Ingrid
Justitiekanslern	JK	Skarhed	Anna
Kammarkollegiet	GD vik.	Grahn Agering	Ylva
Karlstads universitet	Rektor	Bergenheim	Åsa
Karolinska institutet	Rektor	Hamsten	Anders
Kemikalieinspektionen	GD	Cromnier	Nina
Kommerskollegium	GD	Stelling	Anna
Konjunkturinstitutet	GD	Dillén	Mats
Konkurrensverket	GD	Sjöblom	Dan
Konstfack	Rektor	Lantz	Maria
Konstnärsnämnden	Direktör	Larsson	Ann
Konsumentverket	GD och KO	Larsson	Gunnar
Kriminalvården	GD	Öberg	Nils
Kronofogdemyndigheten	Rikskronofogde vik.	Wass	Erica
Kungl. biblioteket	Riksbibliotekarie	Herdenberg	Gunilla
Kungl. Konsthögskolan	Rektor	Kuzma	Marta
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Rektor	Rydinger Alin	Cecilia
Kungl. Tekniska högskolan	Rektor	Gudmundson	Peter
Kustbevakningen	GD	Jönsson	Lena
Lantmäteriet	GD	Kjellson	Bengt
Linköpings universitet	Rektor	Dannetun	Helen
Linnéuniversitetet	Rektor	Hwang	Stephen

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Livruskammaren och Skokloster slott med Stiftelsen Hallwylska palatset	Överintendent	Hagberg	Magnus
Livsmedelsverket	GD	Orustfjord	Stig
Lotteriinspektionen	GD	Hallstedt	Håkan
Luftfartsverket	GD	Sundin	Olle
Luleå tekniska universitet	Rektor	Serte	Johan
Lunds universitet	Rektor	von Schantz	Torbjörn
Läkemedelsverket	GD vik.	Andersson	Inger
Länsstyrelsen i Blekinge län	Landshövding	Andnor Bylund	Berit
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Landshövding	Thörn	Ylva
Länsstyrelsen i Gotlands län	Landshövding	Schelin Seidegård	Cecilia
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Landshövding	Bill	Per
Länsstyrelsen i Hallands län	Landshövding	Sommestad	Lena
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Landshövding	Hägglund	Jöran
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Landshövding	Akhtarzand	Minoo
Länsstyrelsen i Kalmar län	Landshövding	Carlsson	Stefan
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Landshövding	Alsér	Kristina
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Landshövding	Österberg	Sven-Erik
Länsstyrelsen i Skåne län	Landshövding	Pålsson	Margareta
Länsstyrelsen i Stockholms län	Landshövding	Heister	Chris
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Landshövding	Hagberg	Liselott
Länsstyrelsen i Uppsala län	Landshövding	Egardt	Peter
Länsstyrelsen i Värmlands län	Landshövding	Johansson	Kenneth
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Landshövding	Andersson	Magdalena
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Landshövding	Holmgren	Gunnar
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Landshövding	Wählstedt	Håkan
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Landshövding	Bäckström	Lars
Länsstyrelsen i Örebro län	Landshövding	Larsson	Maria
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Landshövding	Nilsson	Elisabeth
Malmö högskola	Rektor vik.	Christersson	Cecilia
Marknadsdomstolen	Ordförande	Carlson	Per
Medlingsinstitutet	GD	Gunnarsson	Carina
Migrationsverket	GD	Danielsson	Anders
Mittuniversitetet	Rektor	Söderholm	Anders
Moderna museet	Överintendent	Birnbaum	Daniel
Myndigheten för delaktighet	GD	Holm Gulati	Anne
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	GD	Svartz	Kristina
Myndigheten för kulturanalys	Direktör	Härd	Sverker
Myndigheten för radio och tv	GD	Larsson	Magnus
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	GD	Lindberg	Helena
Myndigheten för tillgängliga medier	GD	Esaiasson	Roland
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	GD vik.	Cedervärn	Jan
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	GD vik.	Theisz	Eva
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Direktör	Lennartsson	Fredrik
Myndigheten för yrkeshögskolan	GD	Persson	Thomas
Mälardalens högskola	Rektor	Röding	Karin

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	Överintendent	Arell	Berndt
Naturhistoriska riksmuseet	Överintendent	Westerberg	Jan Olov
Naturvårdsverket	GD vik.	Thörnelöf	Eva
Nordiska Afrikainstitutet	Direktör	Soiri	Iina
Patent- och registreringsverket	GD	Ås Sivborg	Susanne
Patentbesvärslagen	Ordförande	Strömberg	Peter
Pensionsmyndigheten	GD	Westling Palm	Katrin
Polarforskningssektariatet	Föreståndare	Dahlbäck	Björn
Polismyndigheten	Rikspolischef	Eliasson	Dan
Post- och telestyrelsen	GD	Marby	Göran
Revisorsnämnden	Direktör	Wickström	Anita
Riksantikvarieämbetet	Riksantikvarie	Amréus	Lars
Riksarkivet	Riksarkivarie	Jordell	Björn
Riksgäldskontoret	Riksgäldsdirektör	Lindblad	Hans
Riksutställningar	GD	Nolmark	Rebecka
Rymdstyrelsen	GD	Norberg	Olle
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet)	GD vik.	Forsberg	Håkan
Rättsmedicinalverket	GD	Rodrigo	Monica
Sjöfartsverket	GD	Zetterdahl	Ann-Catrine
Skatteverket	GD	Hansson	Ingemar
Skogsstyrelsen	GD	Stridsman	Monika
Skolforskningsinstitutet	Direktör	Adamson	Lena
Socialstyrelsen	GD	Holm	Lars-Erik
Specialpedagogiska skolmyndigheten	GD	Bååth	Greger
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	GD	Wigzell	Olivia
Statens centrum för arkitektur och design	Överintendent vik.	Brunnberg	Kerstin
Statens energimyndighet	GD	Brandsma	Erik
Statens fastighetsverk	GD	Anderson	Björn
Statens försvarshistoriska museer	Överintendent	Bengtsson	Staffan
Statens geotekniska institut	GD	Karlsson	Åsa-Britt
Statens haverikommission	GD	Ytterberg	Hans
Statens historiska museer	Överintendent	Jansén	Maria
Statens institutionsstyrelse	GD	Ehliasson	Kent
Statens jordbruksverk	GD	Denneberg	Leif
Statens konstråd	Direktör	Malm	Magdalena
Statens kulturråd	GD	Forssell	Staffan
Statens maritima museer	Överintendent	Grundberg	Leif
Statens medieråd	Direktör	Thorslund	Ewa
Statens museer för världskultur	Överintendent vik.	Tomner	Ulf
Statens musikverk	GD	Westerberg	Stina
Statens servicecenter	GD	Pålsson	Thomas
Statens skolinspektion	GD vik.	Ängmo	Helén
Statens skolverk	GD	Ekström	Anna
Statens tjänstepensionsverk	GD	Stymne	Joakim

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Statens va-nämnd	Ordförande	Olsson	Lars
Statens veterinärmedicinska anstalt	GD	Mattsson	Jens
Statens väg- och transportforskningsinstitut	GD	Bjelfvenstam	Jonas
Statistiska centralbyrån	GD	Lundgren	Stefan
Statskontoret	GD	Mattsson	Ingvar
Stockholms konstnärliga högskola	Rektor	Crabtree	Paula
Stockholms universitet	Rektor	Söderbergh Widding	Astrid
Strålsäkerhetsmyndigheten	GD	Persson	Mats
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)	GD	Strömbäck	Peter
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	GD	Petri Gornitzka	Charlotte
Svenska institutet	GD	Rembe	Annika
Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)	Direktör	Sjögren	Eva
Sveriges geologiska undersökning	GD	Söderberg	Lena
Sveriges lantbruksuniversitet	Rektor	Högberg	Peter
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)	GD	Brennerfelt	Rolf
Säkerhetspolisen	Säkerhetspolischef	Thornberg	Anders
Södertörns högskola	Rektor	von Wright	Moira
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	GD	Wallström	Sofia
Tillväxtverket	GD	Nordlöf	Gunilla
Totalförsvarets forskningsinstitut	GD	Lind	Jan-Olof
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	GD	Malm	Christina
Trafikanalys	GD	Saxton	Brita
Trafikverket	GD	Erixon	Lena
Transportstyrelsen	GD	Ågren	Maria
Tullverket	Generaltulldirektör	Mattsson	Therese
Umeå universitet	Rektor	Gustafsson	Lena
Universitets- och högskolerådet	GD	Melin	Ulf
Universitetskanslersämbetet	Universitetskansler	Wallberg	Harriet
Upphandlingsmyndigheten	GD vik.	Nykvist	Ann-Christin
Uppsala universitet	Rektor	Åkesson	Eva
Verket för innovationssystem (Vinnova)	GD	Brogren	Charlotte
Vetenskapsrådet	GD	Stafström	Sven
Åklagarmyndigheten	Riksåklagare	Perklev	Anders
Örebro universitet	Rektor	Schollin	Jens
Överklagandenämnden för studiestöd	Direktör	Åhgren	Hans Göran

Ordförande i styrelsemyndigheter per den 3 september 2015

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över ordförandena i de myndigheter som leds av en styrelse. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 3 september 2015.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	Överdirektör	Netz	Bo
AP-fonden Första	GD	Karlström	Urban
AP-fonden Andra	F.d. VD	Arwidson	Marie S.
AP-fonden Tredje	F.d. statsråd	Nuder	Pär
AP-fonden Fjärde	Direktör	Caneman	Monica
AP-fonden Sjätte	Civilekonom	Lindsö	Ebba
AP-fonden Sjunde	Landshövding	Källstrand	Bo
Arbetsförmedlingen	GD	Erixon	Lena
Arbetsgivarverket	GD	Eliasson	Dan
Blekinge tekniska högskola	Konsult	Örn	Peter
E-hälsomyndigheten	Hälsa- och sjukvårdsdirektör	Lundgren	Lena
Exportkreditnämnden	VD	Roxendal	Jan
Finansinspektionen	Landshövding	Österberg	Sven-Erik
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd	Professor	Ingvar	Martin
Fortifikationsverket	F.d. landshövding	Norralk	Maria
Försvarets materielverk	Konsult	Nygren	Jan
Försvarshögskolan	Landshövding	Egardt	Peter
Gymnastik- och idrottshögskolan	F.d. landshövding	Eriksson	Björn
Göteborgs universitet	Landshövding	Schelin Seidegård	Cecilia
Högskolan Dalarna	Direktör	Samuelsson	Peter
Högskolan i Borås	F.d. regionråd	Andersson	Roland
Högskolan i Gävle	F.d. GD	Sjöstrand	Mats
Högskolan i Halmstad	F.d. generaltulldirektör	Starrin	Karin
Högskolan i Skövde	Docent	Wass	Urban
Högskolan Kristianstad	F.d. riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Högskolan Väst	F.d. landshövding	Eriksson	Eva
Karlstads universitet	GD	Larsson	Gunnar
Karolinska institutet	F.d. statsråd	Leijonborg	Lars
Konstfack	Högskolerektor	Hedberg	Hans
Konstnärsnämnden	Chefredaktör	Kindstrand	Gunilla
Kungl. Konsthögskolan	Kulturdirektör	Svedberg	Berit
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	F.d. förbundsdirektör	Carlsson	Sture
Kungl. Tekniska högskolan	VD	Ekholm	Börje
Lantmäteriet	F.d. GD	Sandebring	Hans
Linköpings universitet	GD	Ekström	Anna
Linnéuniversitetet	Professor	Brändström	Dan
Lotteriinspektionen	Chefsjurist	Håkansson	Per
Luftfartsverket	F.d. VD	Olson	Jan
Luleå tekniska universitet	Ordförande	Nordmark	Eva

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Lunds universitet	Ambassadör	Hafström	Jonas
Malmö högskola	VD	Fransson	Gun-Britt
Mittuniversitetet	Bankdirektör	Nygårds	Peter
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	Professor	Anell	Anders
Mälardalens högskola	F.d. VD	Caesar	Madeleine
Post- och telestyrelsen	Civilekonom	Hedén	Åke
Pensionsmyndigheten	F.d. landshövding	Könberg	Bo
Riksgäldskontoret	F.d. GD	Gustafsson	Yvonne
Rymdstyrelsen	Landshövding	Egardt	Peter
Sjöfartsverket	Egen företagare	Sundling	Jan
Skogsstyrelsen	GD	Söderberg	Lena
Statens fastighetsverk	F.d. statssekreterare	Olsson	Sten
Statens kulturråd	F.d. statssekreterare	Hamilton	Ulrika
Statens servicecenter	F.d. VD	Böhlén	Birgitta
Statens tjänstepensionsverk	F.d. GD	Holmqvist	Hans-Eric
Statens väg- och transportforskningsinstitut	VD	Löfsjögård	Malin
Stockholms konstnärliga högskola	F.d. rektor	Bremer	Kåre
Stockholms universitet	Justitieråd	Calissendorff	Kerstin
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	F.d. GD	Sjöstrand	Mats
Sveriges lantbruksuniversitet	GD	Brennerfelt	Rolf
Södertörns högskola	Landshövding	Akhtarzand	Minoo
Tillväxtverket	Landshövding	Alsér	Kristina
Totalförsvarets forskningsinstitut	F.d. GD	Gustafsson	Yvonne
Trafikverket	F.d. GD	Sjöstrand	Mats
Transportstyrelsen	F.d. GD	Annerberg	Rolf
Umeå universitet	VD	Evrell	Lennart
Universitets- och högskolerådet	F.d. universitetsdirektör	Rehnqvist	P-O
Uppsala universitet	Docent	Lemne	Carola
Verket för innovationssystem (Vinnova)	Direktör	Johansson	Hasse
Vetenskapsrådet	Styrelseordförande	Anell	Lars
Örebro universitet	F.d. GD	Sandebring	Hans